

POKERIDIIVAT JA RUUTUKUNKUT

Pokeriammattilaisuus ja sukupuoli suomalaisessa mediassa

Pia Lindén
Pro gradu -tutkielma
Sosiologia
Yhteiskuntatieteiden
ja filosofian laitos
Jyväskylän yliopisto
Syksy 2010

TIIVISTELMÄ

POKERIDIIVAT JA RUUTUKUNKUT

Pokeriammattilaisuus ja sukupuoli suomalaisessa mediassa

Pia Lindén

Sosiologia

Pro gradu -tutkielma

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Jyväskylän yliopisto

Ohjaajat: Maritta Itäpuisto, Johanna Järvinen-Tassopoulos & Terhi-Anna Wilska

Syksy 2010

135 sivua + liitteet 3 sivua

Rahapelaamista on pitkään pidetty paheellisena ja riippuvuutta aiheuttavana toimintana, jonka on mielletty kuuluvan nimenomaan miehille. Nykyisin pelaaminen on kuitenkin harrastus yhä useammalle, ja naispelaajia on aiempaa enemmän. Rahapelaamisen hyväksyttävyyden ja suosion kasvu on käynyt käsi kädessä rajoitusten purkamisen, pelien saatavuuden sekä teknologioiden kehittymisen kanssa. Työelämän arvojen muuttuminen ja työn viihteellistyminen ovat puolestaan luoneet mahdollisuuden uudelle ammattilaisuudelle. Muutaman viime vuoden ajan media on omalta osaltaan vaikuttanut pelaamisen suosion kasvuun ja esittänyt pokeriammattilaisuuden vaihtoehtona perinteiselle palkkatyölle. Ajatus pokeriammattilaisuudesta kiteyttää nykyiset työn arvot sekä kaiken kattavan viihteellistymisen.

Tutkielma jäsentää pokeriammattilaisuudelle annettuja merkityksiä suhteessa työelämän uudelleen eetokseen sekä sukupuoleen. Tutkimustehtävässä kysytään, millaisia pokeriammattilaisuuden ja sukupuolen representaatiot ovat suomalaisissa mediateksteissä: Millaisena työnä pelaaminen esitetään, millaisin sanoin ja kuvin nais- ja miespelaajia määritellään, tuottaako sukupuoli eroja pokeriammattilaisten esityksiin julkisen ja yksityisen alueilla ja miten pokerikulttuuri näyttäytyy suhteessa sukupuoleen? Representaatioiden kautta hahmottuvat mahdolliset tavat esiintyä mediassa pokeriammattilaisena, miehenä tai naisena. Kvalitatiivisen tutkielman menetelmänä on temaattinen sisällönanalyysi. Aineisto jakautuu kahteen osaan, joista ensimmäinen koostuu pokeriammattilaisia koskevista valtavirtamedian artikkeleista ja jutuista. Toinen osa koostuu pokerilehtien henkilökuvista ja haastatteluista.

Suomalaisessa mediassa sukupuolen käsite läpäisee pokeriammattilaisuusesitysten tasot niin julkisen kuin yksityisenkin alueella. Ammattimainen pokerin pelaaminen nähdään esityksissä työntekona, itsensä haastamisen keinona tai uhkapelaamisena. Ammattilaisista suurin osa on yhä miehiä, mikä tekee naiseudesta maskuliinisen pokerikulttuurin alueella poikkeuksen. Mies on pokeriammattilaisuuden symboli ja normi. Mediaesityksissä sukupuolten eroa rakennetaan pelaamisen käytännöissä, kulttuurisissa symboleissa, kuluttajuuden kuvauksissa sekä miesten ja naisten erilaisia ominaisuuksia korostamalla. Naisuus kiinnittyy useimmiten yksityiseen ja miehuus julkiseen sfääriin. Pokerikulttuuri on ammattilaisuuden ja pelaajien sukupuolen esittämisen kehys sekä ajan hengen ilmaus.

Avainsanat: Rahapelaaminen, pokeri, sukupuoli, representaatio, feministinen mediatutkimus, työntutkimus.

SISÄLLYS

1	Johdanto	3
2	Leikistä tulee totta	7
2.1	Klassikoita: Johan Huizinga ja Roger Caillois	7
2.2	Rahapelaaminen ja uhkapelaaminen, taitopelit ja onnenpelit	9
2.3	Taustaa, tutkimusta ja toimijoita	11
2.4	Rahapelaaminen ja sukupuoli: Kuka pelaa, miksi ja miten?	16
2.5	Pokeriammattilaisuus ja pelaajien tyypittelyä	20
3	Ajan henki	26
3.1	Mediatodellisuus on representaatioissa	26
3.2	Sukupuolen representaatioita, teknologiaa, tapoja, tyylejä ja identiteettejä	33
3.3	Sukupuoli mediassa	38
3.4	Sukupuoli työn ja yksityisen risteyskohdassa	44
3.5	Pokeriammattilaisuus uuden eetoksen esimerkkinä	50
4	Tutkielman toteutus	54
4.1	Sisällönanalyysin periaatteita	54
4.2	Kielen ja visuaalisen voima	56
4.3	Tutkimustehtävä ja käytännön toteutus	60
4.4	Aineiston keruu ja kuvaus	65
5	Pokeriammattilaisuuden representaatiot	69
5.1	Erilaisia ammattilaisuuksia	69
5.2	Sukupuolen esittämistä	82
5.3	Julkinen näyttää myös yksityisen	93
5.4	Pokerikulttuuri: elämäntyö, raha ja kuluttaminen	100
6	Johtopäätöksiä ja pohdintaa	108
6.1	Työn eetos: erottautujat, normalisoijat ja erilaiset ammattilaisuudet	108
6.2	Maskuliininen ja heteroseksuaalinen pokerikulttuuri: miesten luksus, naisten työ	113

6.3	Tutkimuksen arviointia_____	118
6.4	Lopuksi_____	123
	Lähteet _____	125
	Liite 1: Aineistoluettelo _____	136

1 JOHDANTO

”Kahdessa kuukaudessa alkusijoitukseni oli kasvanut 20.000 dollariin. Tuolloin päätin ryhtyä pokeriammattilaiseksi”, kertoo Patrik Antonius Pokeri-lehdessä (4/2008) ja tulee samalla siivittäneeksi pokeriammattilaisuudesta ja sen mukanaan tuomasta vauraasta elämäntyylistä haaveilevien nuorten unelmaa. Aiemmin paheellisena pidetystä rahapeliharrastuksesta on tullut kouralliselle ihmisistä hyväksyttävä ammatti, kun pokeri-ilmiö on muuttaman viime vuoden aikana pyyhkäissyt voimalla suomalaisen median yli. Pokeria ympäröivä mediahyype kuvastaa työelämän arvojen muuttumista sekä työn viihteellistymistä, ja henkilöityy menestyneisiin pokeriammattilaisiin. Tähän saakka ammattilaiset ovat olleet pääosin miehiä – ruutukunkkuja ja pokerikeisareita – mutta naisammattilaistenkin määrä on kasvussa.

Rahapeliviihde välittyy median kautta mielikuvina, arvoina ja rahapeleihin liittyvinä alakulttuureina. Media on viime vuosien aikana vaikuttanut pokerinpelaajista saatuihin käsitelmiin sekä pelien suosion kasvuun, jopa fanikulttuurin syntyyn. Suomalaisetkin kansainvälistä menestystä saavuttaneet pelaajat ovat olleet julkisuudessa taajaan, ja heitä verrataan usein urheilumaailman tähtiin. Televisoidut pokeriturnaukset, menestyneistä pelaajista uutisoiminen ja julkiksia vetonauloikseen keränneet hyväntekeväisyysturnaukset ovat käytännön esimerkkejä rahapelaamisen noususta hyväksytyjen harrastusten joukkoon. (Järvinen-Tassopoulos 2010a, 2009.) 2000-luvun rahapelaamista leimaa pelaamisen teknologisoituminen ja pelitarjonnan laajeneminen. Internet on kasvattanut rahapelitarjontaa, ja varsinkin pokeripelit ovat lisänneet suosiotaan. Suurin osa pelaa kohtuullisesti ja viihdetarjoituksessa, toisille pelaamisesta on tullut ongelma. (Suomalaisen rahapelaamisen vuosikirja 2009, 24, 51–52.)

Länsimaissa rahapelaaminen on liitetty miehiin ja miehisyteen, kun taas tyttöjen ja naisten pelaamista ovat säädelleet moraaliset, sosiaaliset ja taloudelliset rajoitukset (Järvinen-Tassopoulos 2009). Rahapelit ovat kiehtoneet aina erityisesti poikia (Taskinen 2007, 3), mutta tyttöjen pelaamisen yleistymisen heijastelee sukupuoleen liittyvien rajoitusten liudentumista. Tutkijat ovat puhuneet jopa rahapelaamisen feminisoitumisesta, jolla viitataan naisten lisääntyneeseen pelaamiseen (Volberg, 2003, 1). Vaikka miehillä ja naisilla on erilaisia mieltymyksiä ja tottumuksia pelaamisen ja pelien suhteen (Phillips & Wilson, 2009),

rahapelaaminen saattaa vähitellen muuttua sukupuolesta riippumattomaksi ajanvietteeksi (Jacobs 2004, 16).

Ajatus pokeriammatillisuudesta kiteyttää nykyiset työn arvot. Työelämän arvojen muuttuminen on omalta osaltaan tarjonnut tilaisuuden työn viihteellistymiselle sekä uudenaikaiselle ammattillisuudelle. Mediaympäristön tuottamat mallit osoittavat, miten ajan henki haastaa ihmiset etsimään uusia tapoja ansaita elantonsa. Ajatus raskaasta työssä raatamisesta ei houkuttele kaikkia yhteiskunnassa, jossa puhutaan useammin riskienhallinnasta kuin vaakaasta toimeentulosta (esim. Sennett 2002; Seppänen 2004). Samaan aikaan kun työn ja vapaa-ajan kontrasti on liudentunut, työltä osataan vaatia enemmän kuin ennen (esim. Silta 2007). Kuten yksilön kilpailukykyä korostavassa työelämässä, myös pokeriammatillisten kilpailullisuutta huokuvassa maailmassa tärkeimmiksi ominaisuuksiksi luetellaan toistuvasti itseluottamus, joustavuus sekä sopeutumiskyky. Nämä useimmiten miehiin liitetyt piirteet ovat näkyvästi esillä suomalaisessakin yhteiskunnassa.

Tutkielman tehtävänä on selvittää, millaisia pokeriammatillisuuden ja sukupuolen representaatiot suomalaisissa mediateksteissä ovat. Asian ytimeen päästään kysymällä, millaisena ammattina ja työnä pelaaminen esitetään ja millaisin sanoin ja kuvin nais- ja miespelaajia määritellään. Tutkielmassa halutaan myös tietää, tuottaako sukupuoli eroja julkisen ja yksityisen elämänalueen esityksiin ja miten pokerikulttuuri näyttäytyy suhteessa sukupuoleen. Media-aineisto koostuu valtavirtamediasta kerätyistä haastatteluista ja artikkeleista sekä pokerilehtien julkaisemista haastatteluista ja henkilökuvista. Analyysissä pyritään huomioimaan tekstuaalisen lisäksi visuaalinen ulottuvuus, sillä teksti ja kuvat ovat kiinteässä yhteydessä toisiinsa. Työssä tarkastellaan pokeriammatillaisia, sillä heistä tehtyjen esitysten kautta suuri yleisö on päässyt pokerikulttuurista osalliseksi. Tutkielma yhdistelee rahapelaamisen sosiologiaa sekä feminististä mediatutkimusta, mutta myös työntutkimuksesta on haettu taustoitusta ammattillisuudelle.

Katson ensinnäkin, että pokeriammatillisuuden käsite asettuu kontrastiin perinteisen ammattillisuuden ajatuksen kanssa, mutta sopii yhteen työelämän uusien arvojen ja arvostusten kanssa. Rahapelaamista voi pitää eräänä työn viihteellistymisen muotona, esimerkkinä uudesta eetoksesta. Suomalaisten työntekoa on aiemmin sävyttänyt ankara protestanttinen eetos sekä ajatus kunnian ja kovalla työnteolla pärjäämisestä (Tuohinen 2000, 238–239),

mutta nykyisin työn odotetaan jopa viihdyttävän tekijäänsä (Inglehart 1997, 78, 85). Perinteinen ammattilaisuuden käsite sisältää usein ajatuksen jonkinasteisesta taloudellisesta varmuudesta, turvallisuudesta, vakaudesta sekä hankitusta tiedosta ja taidosta. Rahapelaaminen on sen sijaan rinnastettu suoraan leikkiin (Caillois 1961, Huizinga 1967); useimmat pelaavat nimenomaan viihdetarkoituksessa (esim. Phillips & Wilson 2009) ja sattuma vaikuttaa ammattilaistenkin pelimenestykseen pokeriin sisältyvästä taitoelementistä huolimatta. Rahapelaamista koskevia rajoituksia on lievennetty viimeisten parinkymmenen vuoden aikana, ja samalla rahapelaaminen on menettänyt osan siihen liitetystä negatiivisista konnotaatioista. Pelaamista ei enää pidetä moraalisesti yhtä arveluttavana toimintana kuin ennen. (McMillen 2003.)

Toiseksi katson, että naisten ammattimainen pelaaminen nostattaa pintaan jännitteitä rahapelaamisen kentän näyttäytyessä korostuneen maskuliinisenä. Pelaaminen on ollut miesten alue jo siitä syystä, että naispelaajia on ollut vain vähän. Myös pokeriammattilaisuuden tekstuaaliset ja visuaaliset esitykset asettavat miessukupuolen ammattinsa symboliksi. Naiset ja miehet oikeuttavat usein uravalintaansa eri tavoin ja ammatillista uskottavuutta tavoitellaan eri keinoin. Naiset esimerkiksi kuvataan ja he kuvaavat itseään toistuvasti harkitseviksi rahankäyttäjiksi siinä missä miehet saattavat ihailta uhkapelurin asennetta. Vaikka rahapelaamisen yleisen hyväksyttävyyden kasvu ja rajoitusten purkaminen saattavat kaiken kaikkiaan viitata vapautuneisiin asenteisiin, aineiston perusteella sukupuolen esitysten vapautuminen perinteisistä konventioista näyttää olevan hitaampaa. Peliura ei ole kaikille samoin ehdoin tarjolla, ja mediaesityksissä sukupuoliin liitettävät odotukset ovat tiukasti sidoksissa yksityiseen elämänalueeseen erityisesti perheellisten pelaajien kohdalla.

Tutkielmassa perehdytään median tuottamiin representaatioihin. En siis analysoi tai arvioi suoranaisesti niitä ihmisiä, joista haastattelut on tehty. Tulkintani pohjaa toisin sanoen kirjoittajien ja kuvaajien tekemiin tuotannollisiin valintoihin ja haastateltujen itserepresentaatioihin. Mediatuotanto luo pelaajista esityksiä ja rakentaa heistä tarinoita, mutta mikään tarina ei voi luoda täysin realistista kuvaa. Merkitykset ovat kullekin erilaisia; toimittaja, yleisö ja jutun kohteena oleva pelaaja merkityksellistävät mediatuotokset eri tavoin. Kuukaan ei voi sanoa kuinka sukupuolia *tulisi* esittää, mutta tutkielmassa halutaan nostaa esiin muutamia sukupuoliin kiinnittyneitä ja vakiintuneita ajattelumalleja. Pokeriammattilaisista tehtyjä artikkeleita ja haastatteluja lukiessa kannattaa kiinnittää huomiota ennen kaikkea

siihen, millaisia valintoja esityksissä on tehty, mitä representaatioihin on sisällytetty ja mitä niistä on jätetty pois. Usein vastaus näihin mediatuotoksille esitettyihin kysymyksiin liittyy ajatukseen kahdesta erilaisesta, toisilleen vastakkaisesta sukupuolesta. Mediaa voi kuitenkin lukea ja katsoa uusin silmin, kun tiedostaa että asioita on aina mahdollista kuvata toisinkin.

2 LEIKISTÄ TULEE TOTTA

Luvun tarkoituksena on lähestyä rahapelitutkimusta sen erilaisista lähtökohdista. Aluksi esitellään pelitutkimuksen uranuurtajien, Huizingan sekä Caillois'n teoretisointia, minkä jälkeen määritetään rahapelaamisen käsitettä, kerrotaan tutkimusta ohjanneista suuntaviivoista sekä kentän toimijoista. Myös rahapelaamisen hyväksyttävyyttä sivutaan tutkimustulosten kautta, samoin rahapelaamisen sukupuolittuneita syitä valotetaan aiempien tutkimusten avulla. Luvun lopuksi ammattilaisuuden monimuotoisuudesta kertovat erilaiset tavat tyypitellä pelaamista.

2.1 Klassikoita: Johan Huizinga ja Roger Caillois

Rahapelaamista on harrastettu erilaisissa muodoissa historian alkuhämäristä asti lähes kaikissa tunnetuissa kulttuureissa. (Schwartz 2006.) Uhkapelaaminen ei kuitenkaan ole uni-versaali ilmiö, vaan ennen muuta sosiaalista, kulttuurista ja taloudellista toimintaa (Binde 2005). Rahapelitutkimuksen klassikot Johan Huizinga ja Roger Caillois ovat rinnastaneet pelaamisen leikkiin. Esittelen molempien ajatuksia niiden kiinnostavuuden sekä klassikko-aseman vuoksi, mutta myös korostaakseni ammattimaisen rahapelaamisen erityisyyttä perinteisesti käsitettyyn työhön nähden. Huizingan ja Caillois'n ajatusten perusteella on mahdollista sanoa, että ammattipelaajat leikkivät työkseen.

Johan Huizinga näkee leikin kulttuuri-ilmiönä. Hän esittää, että kulttuuri elää leikissä, eikä leikinomaisuus tule koskaan kulttuurista häviämään. Yksilölle leikki on irtautumista arjesta, vaikka se onkin rajattu aikaan ja paikkaan ja sillä on tietty järjestys. Pelaajan on voitosta kamppaillessaan otettava huomioon leikin sääntöjen asettamat rajoitukset. Tärkeä osa leikkiä on jännitys, joka tuo mukanaan epävarmuuden ja sattuman elementit. Mitä jännittävämpää peli on, sen kilpailuhenkemmäksi se muuttuu kun pelaajan kykyjä, kestävyyttä, neuvokkuutta ja rohkeutta koetellaan. Jännitys antaa leikille ”eetillisen sisällön”, vaikka Huizingan mukaan puhdas leikki onkin hyvän ja pahan ulkopuolella. Leikin olemus muodostuu uskaltamisesta, epävarmasta voitonmahdollisuudesta ja lopputuloksesta. Jännitys voi saada pelaajan unohtamaan kokonaan sen, että kyse on vain pelistä. (1967, 9–21, 65.)

Leikki ei sisällä Huizingan mukaan mitään moraalista, ei hyvettä eikä syntiä. Se on taistelua jostakin tai jonkin esittämistä. Korttipelissä taistellaan voitosta ja kamppaillaan siitä,

kuka ”esiintyy” parhaiten eli säilyttää kasvonsa niin, etteivät toiset pelaajat voi ennakoida pelin tulevia käännteitä. Voittamisen käsite on kiinteässä yhteydessä leikkiin silloin kun pelataan toisia vastaan. Voittaminen on ylivoimaiseksi osoittautumista, ja siitä seuraa usein arvontoa muillakin elämän aloilla. Menestys siirtyy helposti yhdestä henkilöstä koko ryhmään. Pelaavalla ryhmällä on usein taipumus säilyä yksikkönä myös pelin päätyttyä: yhteinen tunne poikkeusasemasta sekä normien ulottuvilta vetäytymisestä säilyy pelin ulkopuolella. (1967, 16–24, 63.)

Huizingan mielestä leikki menettää jotakin puhtaasta sisällöstään kun se saa tarkat säännöt ja kun pelaajat jaetaan ammattilaisiin ja harrastelijoihin. Ammattipelaajan asenne ei ole enää aito, spontaanisuus ja huolettomuus ovat kadonneet. Materiaaliset intressit eivät Huizingan mukaan kuulu puhtaaseen leikkiin, mutta palkinnon, voiton ja palkan välille on vaikeaa tehdä eroa – palkan eteen ei leikitä, palkasta tehdään työtä. Korttipelien suosion kasvusta Huizinga päättelee, että leikin kulttuurinen asema vain vahvistuu. Toisaalta korttipeleistä on tullut vakava asia käsikirjoineen, menetelmäoppaineen ja mestareineen. Huizinga pitää uhkapelaamista leikin nurjana puolena, negatiivisena harrastuksena, jossa tavoitellaan materiaalista voittoa. Hänen mielestään ”se on täysin hedelmätöntä taitamista, joka terästää henkisiä kykyjä yksipuolisesti rikastamatta sielua, sitoo ja kuluttaa älyä ja henkistä jännitystä”. (1967, 64, 225, 227.)

Toinen pelitutkimuksen uranuurtaja on durkheimilaista perinnettä edustanut Roger Caillois. Hän määrittelee pelaamisen todellisesta elämästä erilliseksi vapaaehtoiseksi toiminnaksi, jota rajaavat säännöt ja jota kuvaa epävarmuus sekä tuottamattomuus. Pelaajien lähtökohdat ovat pelin alkaessa yhtäläiset, ja kaikki ovat samalla tavalla pelin sääntöjen alaisia. Voittoon kuitenkin pyritään eri keinoin. Caillois jakaa leikit ja pelit neljään kategoriaan niihin sisältyvien peruselementtien pohjalta: *agôn* (*competition*, kilpailu), *alea* (*chance*, sattuma), *mimicry* (*simulation*, jäljittely) ja *ilinx* (*vertigo*, hämmennys, huuma). Erityisesti kaksi ensimmäistä asettuvat toisiaan vastaan. Agônissa painottuu kilpailullisuus sekä vastustajien voittaminen. Aktiivisuus on korostuneesti esillä, sillä pelaajien tulee luottaa taitoihinsa, joilla he pyrkivät minimoimaan sattuman vaikutuksen. Pokeripelejä pidetään taitopeleinä, joten ne voi lukea tähän kategoriaan. Alea merkitsee onnen ja sattuman osuutta pelissä, ja sen ansiosta pelin lopputulos ei riipu kokonaan pelaajien taidoista. Aleassa passiivisuus painottuu ja vastustajat voi päihittää vain sattuman avulla. Viehätyksenä on ni-

menomaan onnen oikullisuus. Tähän kategoriaan kuuluvat esimerkiksi ruletin kaltaiset pelit, joita arkikielessä kutsutaankin onnenpeleiksi. Mimicry puolestaan tarjoaa yksilölle mahdollisuuden päästä todellisuutta pakoon. Termi merkitsee tilaisuutta esiintyä toisena tai toisenlaisena. Ilinx edustaa jännityksen ja riskinoton mukanaan tuomaa huumaa ja hämmennystä. Pelit asettuvat kuvailtujen neljän kategorian lisäksi jatkumolle, jonka ääripäitä ovat *paidia* ja *ludus*. *Paidia* viittaa aktiivisuuteen, spontaaniuteen ja äärimmäisyyksiin menemiseen, *ludus* puolestaan laskennallisuuteen, kekseliäisyyteen ja sääntöjen alaisuuteen. (1961.)

Caillois'n mukaan nimenomaan sattumaan perustuva leikki on ihmiselle ominaista. Siinä omaisuutta kyllä vaihdetaan, mutta hyödykkeitä tai varallisuutta ei pelaamisella tuoteta. Tämä merkitsee sitä, että pelaajat ovat amatöörejä. Kuten Huizinga, myös Caillois katsoo, että ulkoinen elementti, kuten rahallinen palkinto, muuttaa leikin työksi. (Caillois 1961.) Loek Groot mukailee Caillois'ta: pelit heijastelevat sitä kulttuuria, jossa niitä pelataan. Kaiken kaikkiaan ne vaikuttavat ihmisten tekemiin valintoihin, uusintavat tapoja ja tottumuksia sekä heijastelevat uskomuksia. Grootin mielestä leikki kuitenkin tuottaa omaisuuden lisäksi myös hyödykkeitä ja palveluita. Hän päätelee, että itse peli pysyy entisellään, vaikka rahan mukaantulo muuttaakin pelin luonnetta. Muutos koskee ainoastaan pelaajia ja heidän tuntemuksiaan pelistä, ulkopuolisesta niin amatöörien kuin ammattilaistenkin toiminta näyttäytyy pelkästään pelinä. Ammattimaista pelaamista voidaan Grootin mukaan pitää leikkinä, jos ei huomioida Caillois'n määritelmää leikin varallisuutta ja hyödykkeitä tuottamattomasta luonteesta. (2000, 33–34.)

2.2 Rahapelaaminen ja uhkapelaaminen, taitopelit ja onnenpelit

Rahapelaaminen on suomalaisille arkinen asia (Suomalaisen rahapelaamisen vuosikirja 2009, 24), mutta mahdollistaa riskinottamisen säädellyissä olosuhteissa. Olennaista on riskin tuoma jännitys, jonka mittarina toimii raha. Lotto, raha-automaatit, totopelit, raaputusarvat, veikkauspelit, vedonlyönti, arvontapelit (esim. Keno) ja kasinopelit (esim. ruletti tai Black Jack) ovat esimerkkejä rahapeleistä. Perinteisistä rahapeleistä suurin osa on puhtaasti onnenpelejä, joiden lopputulokseen pelaaja ei voi vaikuttaa (Kinnunen 2010, 20). Sattumaan ja taitoon perustuvien pelien erottaminen on hyödyllistä, sillä jaottelun avulla pelaamista on helpompaa tarkastella teoreettisesti sekä empiirisesti. Samaa erottelua käyttävät työssään niin lainsäätäjät kuin pelaajatkin. (Gausset & Jansbøl 2009, 68.) Periaattees-

sa mihin tahansa yksiselitteiseen loppuratkaisuun päätyvään peliin voidaan liittää rahapanos, mutta perinteisillä rahapeleillä tarkoitetaan pelejä, joilla on suhteellisen vakiintunut muoto (Kinnunen 2010, 19–20). Raja rahapelien ja esimerkiksi viihde- ja ajanvietepelien välillä on kuitenkin hämärtynyt, sillä useat muut kuin perinteiset rahapelit sisältävät rahankäyttöä ja niiden pelaamiseen liittyy samantapaisia ongelmia kuin rahapelaamiseen. (Pelin merkit 2007).

Akateemisessa tutkimuksessa uhkapelaaminen määritellään yksinkertaisimmillaan toiminnaksi, jossa jollekin epävarmalle tulevaisuuden tapahtumalle asetetaan panokseksi rahaa tai taloudellisesti arvokasta tavaraa (McMillen 1996, 6–7). Rahapelaamisen käsitettä on kuitenkin hankalaa määrittää täysin yksiselitteisesti. Sen sijaan on helpompaa tarkastella käsitettä erilaisten pelityyppien avulla, kuten Perkins 1950-luvulla: hänen muodostamansa ryhmät ovat pelaaminen (*gaming*; raha vaihtaa omistajaa, esim. pelikoneet), vedonlyönti (*betting*; tulevaisuuden tapahtumalle asetetaan panokseksi rahaa, esim. hevoskilpailu), arvonnat (*lotteries*; rahan jakaminen arpomalla, esim. kansallinen lottopeli) ja riskisijoittaminen (*speculation*; pörssissä pelaaminen esim. osakkeilla). Viimeinen ryhmä ei tosin useimpien nykytutkijoiden mukaan ole rahapelaamista. (Griffiths 1995, 1.) Seuraavat elementit kuuluvat rahapelaamiseen ja erottavat sen pelkästä riskinottamisesta:

- 1) omaisuus, esimerkiksi raha, vaihtaa omistajaa ilman että osapuolet tekisivät tuottavaa työtä
- 2) voittajat hyötyvät häviäjien kustannuksella
- 3) omaisuuden vaihto määräytyy tulevaisuuteen sijoittuvan tapahtuman perusteella eikä lopputulosta panosten asettamisen hetkellä tiedä kukaan
- 4) sattuma määrittää (osin) lopputuloksen
- 5) häviön voi välttää varmasti vain olemalla osallistumatta peliin.

(Griffithsiä mukailen 1995, 1–2.)

Arkisen rahapelaamisen käsitteen rinnalla käytettävä uhkapelaamisen käsite sisältää ajatuksen vaarasta ja mahdollisuudesta menettää jotakin merkityksellistä. Georges Bataillen kirjoitukset tuhlauksesta sopivat uhkapelaamisen yhteyteen: Pelaaminen saa vetovoimansa juuri omaisuuden uhraamisesta ja menetyksen mahdollisuudesta, sillä uhkapelaamisessa

sitoudutaan välillä mielettömiltä vaikuttavien rahasummien häviämiseen. Rahaa voi pitää ”kilpailun vapauttamien intohimojen todellisena panoksena”. (1998, 79–80.) Rahapelaamisen ja uhkapelaamisen käsitteillä on siis selvä sävyero, mikä vaikuttaa niiden käyttöyhteyksiin. McMillenin (1996, 6–7) mukaan käyttötavat riippuvat siitä, mikä taho kulloistakin tilannetta määrittelee. Sanojen käyttö heijastelee yleisemminkin moraalikäsitteitä, sosiaalisia olosuhteita, poliittistaloudellista tilannetta sekä vallalla olevia ideologioita.

2.3 Taustaa, tutkimusta ja toimijoita

Nyky-Suomessa rahapelaaminen on merkittävä ilmiö. Vuoden 2007 *Suomalaisten rahapelaaminen* -tutkimukseen osallistuneista 73 prosenttia eli noin 3,1 miljoonaa 15 vuotta täyttänyt suomalaista oli pelannut rahapelejä edeltäneiden 12 kuukauden aikana. Pelaaminen oli yleisintä 25–34-vuotiaiden ja 35–49-vuotiaiden keskuudessa. Noin 130 000 suomalaista oli kärsinyt rahapelaamiseen liittyvistä ongelmista ja noin 42 000 oli peliriippuvaisia.

(Suomalaisen rahapelaamisen vuosikirja 2009, 6, 20.) Viime vuosina rahapelaamisen rajoituksia on purettu ja pelaamisen hyväksyttävyyttä on kasvanut (McMillen 2003), vaikka suhtautuminen rahapelaamiseen on muuttunut myös kriittisemmäksi ongelmapelaamisen lisääntymisen myötä. Rahapelit kuitenkin kuuluvat suomalaiseen arkeen ja ovat osa hyvinvointiyhteiskunnan rahoitusta. Pelaaminen ja siihen liittyvät keskustelut, käytännöt ja asenteet heijastavat koko yhteiskunnan kulttuurisia muutoksia. (Matilainen 2010.)

Silti suomalaisen rahapelitutkimuksen historia on melko lyhyt. Raha-automaattiyhdistys on tutkituttanut suomalaisten rahapelaamista 1980-luvulta lähtien, mutta tuolloin rahapelitutkimus oli Suomessa ja kansainvälisestikin vielä hajanaista. 1990-luvulle tultaessa se sai tuulta siipiensä alle. Vuonna 1993 tehtiin RAY:n, Hippoksen ja Veikkaus Oy:n toimeksiannosta *Rahapelit Suomessa* -väestötutkimus ja samana vuonna ilmestyi Murrin ja Niemelän ongelmapelaamiseen liittyvä tutkimus *Kun on pakko pelata*. Poterin ja Tourusen asiakastyötä koskeva tutkimus, *Asiakkaana ongelmapelaaja* ilmestyi vuonna 1995. Samalla vuosikymmenellä tehtiin myös joitakin pro graduja esimerkiksi sosiaalipolitiikan ja sosiopsykologian alalla. 2000-luvulla rahapelitutkimuksen rahoituksen määrä kasvoi selvästi ja samalla aihe nousi julkiseen ja poliittiseen keskusteluun. Ongelmalähtöisiä peliaiheisia tutkimuksia, selvityksiä ja pro graduja ilmestyi jo useita. Tutkimusaiheina olivat muun muassa peliriippuvuus, velkaantuminen ja lainanotto, pelaamiseen liittyvä lainsäädäntö ja sosiaalinen sääntely, pelintarjoajan vastuullisuus, pelaamisen kulttuuriset kytkökset tai

peliteknologioiden kehittyminen. Tällä hetkellä haittatutkimusta on olemassa kohtalaisesti, mutta yksilön näkökulmasta rahapelaamisen myönteisiä elementtejä tarkastelevaa tutkimusta ei Suomesta juuri löydy. (Suomalainen rahapelaamisen vuosikirja 2009, 63.)

Ammattimainen rahapelaaminen on ollut tieteellisessä keskustelussa esillä vain satunnaisesti (ks. Järvinen-Tassopoulos 2010a; Peltola 2007; Rastas 2008), eikä sitä ole tutkittu käsillä olevan tutkielman tavoin mediarepresentaatioiden kautta. Sukupuolta on tarkasteltu eroina useimmiten ongelmalähtöisissä tutkimuksissa, ja esimerkiksi ikääntyvien pelaaminen on saanut vasta vähän huomiota. Toisaalta nettipokeriin liittyvät ilmiöt kiinnostavat tutkijoita ja vastikään on esimerkiksi tutkittu sitä, millaisia uudenlaisia rahapelejä ja pelaamisen tapoja internetiin on syntynyt ja millä tavalla perinteiset rahapelimuodot sijoittuvat verkkoympäristöön (ks. Kinnunen 2010). Lisää kulttuurisesti painottunutta rahapelitutkimustakin on odotettavissa (ks. Palukka & Auvinen 2010 ja Matilainen 2010).

Sosiaali- ja terveysministeriö seuraa ja tutkii arpajaislain (1047/2001) velvoittamana rahapelaamisesta aiheutuvia haittoja. Ensimmäinen rahapelaamista koskeva väestötutkimus teetettiin vuonna 2003, seuraava vuonna 2007. Ministeriö teetti vuonna 2006 tutkimukset nuorten rahapelaamisesta ja peliongelmissa sekä ikärajojen valvonnasta. Ministeriö on rahoittanut myös yksittäisiä tutkimushankkeita, esimerkiksi rahapelaajien velan ottamista koskevan tutkimuksen. Terveystieteiden tutkimuskeskus tutkii rahapelikäyttäytymistä ja haittoja sekä rahapelitoiminnan yhteiskunnallista säätelyä. THL:n ja Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskuksen ylläpitämältä Pelihaitat-sivustolta löytyy tietoa rahapeliaiheisista julkaisuista ja THL julkaisee aiheeseen liittyviä tutkimuksia sekä selvityksiä Pelihaitat-sarjassa. (Suomalainen rahapelaamisen vuosikirja 2009, 63.)

Myös monet hankkeet tutkivat rahapelaamista. Esimerkiksi vuosille 2008–2011 ajoittuva PELISSÄ on ongelmapelaajien hoidon kehittämisen ja tutkimushanke, jossa tutkitaan muun muassa kehitettyjen palvelujen vaikutuksia sekä asiakkaiden hoitokokemuksia. Helsingin yliopiston sosiologian laitoksella kokoontuu kuukausittain rahapelitutkijoiden foorumi Peliverkko, jonka tavoitteena on kartoittaa sekä kehittää rahapelien ja ongelmapelaamisen tutkimusta. Helsingin yliopiston sosiologian laitoksella tutkitaan peliaddiktiota osana Suomen Akatemian rahoittamaa Päihteet ja addiktio -tutkimusohjelmaa. Tampereen yliopiston hypermedialaboration pelitutkimusryhmä on tehnyt vuodesta 2000 lähtien kulttuu-

risesti painottunutta pelitutkimusta, ja informaatiotutkimuksen ja interaktiivisen median laitoksen digitaalisen rahapelikulttuurin tutkimus on yhdistänyt eri näkökulmia rahapeleihin (esim. nettipokerin kaltaisten uusien pelimuotojen pelikokemus). Alkoholitutkimussäätiö myöntää apurahoja rahapeliongelmiin tutkimukseen. Suomalaisten rahapeliyhteisöjen RAY:n, Veikkaus Oy:n ja Fintoto Oy:n vuonna 2008 perustaman Pelitoiminnan tutkimussäätiön tavoitteena on edistää tutkimusta rahapelaamisesta yhteiskunnallisena sekä kulttuurisena ilmiönä ja jakaa apurahoja tähän tarkoitukseen. (Suomalainen rahapelaamisen vuosikirja 2009, 63–64.)

Suuri osa kansainvälisestä rahapelitutkimuksesta on tehty biologisista, psykiatrisista tai psykologisista lähtökohdista ja se on keskittynyt ongelmapelaamiseen patologisena ilmiönä. Sosiaalitieteellistä tutkimusta rahapelaamiseen motivoivista ja sitouttavista tekijöistä on eritelty Per Binde, jonka mielestä pelaamista ja siitä aiheutuneita henkilökohtaisia sekä taloudellisia ongelmia tulee tarkastella nimenomaan sosiaalisten tekijöiden kautta, ei yksilön patologiana. Binden mukaan eräs melko harvinainen lähestymistapa rahapelaamiseen on ollut strukturaalisen funktionalismin näkökulma, jossa rahapelaaminen käsitetään yhteiskunnallisten kerrostumien välisiä jännitteitä purkavana mekanismina: Pelaaminen vähentää turhautumista ja pienentää konfliktin uhkaa, sillä yksilöille se on eräänlainen lupaus tai toivo muutoksesta parempaan. Toisissa yhteyksissä pelaamista on tarkasteltu sosiaalisen turhautumisen muotona tai pakona arjesta. Tällöin on oltu kiinnostuneita siitä, mikä rahapelaamisessa vetää pelaajaa puoleensa. Kun pelaamista tarkastellaan sosiaalisen palkitsemisen muotona, pelaaminen käsitetään kilpailuna, yhteisyyden ilmentymänä sekä hauskanpitoa. Rahapelaamista on tarkasteltu myös alakulttuurisena ilmiönä, jolla on omat monimutkaiset kulttuuriset koodinsa. Maantieteelliset analyysit ovat pureutuneet pelien saataavuuden sekä alueellisten ja sosioekonomisten muuttujien suhteeseen. Esimerkiksi Uudessa-Seelannissa ja Yhdysvalloissa tehty tutkimus on osoittanut, että pelaamismahdollisuuksia löytyy tavallisemmin köyhiltä alueilta ja riski ongelmapelaamiseen on korkeampi pelipaikkojen lähellä asuvilla kuin kauempana asuvilla ihmisillä. (2009, 6.)

Taloustieteelliset tutkimusnäkökulmat ovat vaihdelleet aina kolikonheiton matematiikasta vuodelta 1728 moderneihin talousteorioihin saakka. Rahapelaamista on käsitelty muun muassa odotusarvoteorioiden avulla tai se on nähty säästämisen muotona, rationaalisena riippuvuutena, taloudellisena vaihtona tai kuluttajan valintana. Jälkimmäisen katsantokan-

nan edustajat esimerkiksi pitävät arpojen ostamista tai automaateilla pelaamista samanlaisena kulutustottumuksena kuin minkä tahansa tuotteen kuluttaminen. (Binde 2009, 6–7.)

Kulttuurisesta lähtökohdasta rahapelaaminen on ollut leikkiä tai sen on uskottu liittyvän esimerkiksi sosiaalisten taitojen oppimiseen tai ryhmän koheesion vahvistamiseen. Video- ja tietokonepelaamisen yhteys ongelmapelaamiseen on ollut kasvavan kiinnostuksen kohteena. Myös rahapelaamisen historiallisuus sekä uskonnolliset kytkökset ovat olleet esillä. Esimerkiksi ruotsalainen tutkimus on osoittanut, että rahapelaaminen on perinteisen uskonnollisuuden korvike tarjotessaan diskursiivisen tilan eksistentiaalisille ja moraalisille pohdinnoille. Etnisten vähemmistöryhmien ja eri ikäryhmien pelaamiskäyttäytyminen on ollut joidenkin tutkimusten fokuksessa. On myös esitetty kokonaisvaltaisempia malleja, jotka voidaan jaotella motivationaalsiin sekä osallistumisen malleihin. Edellisillä viitataan pelaamisen syihin ja jälkimmäisillä siihen intensiivisyyteen, jolla rahapelaamista harrastetaan (useus, aika, rahan määrä jne.). Joidenkin mallien on tarkoitus selittää pelaamista yksilöllisestä näkökulmasta, toiset pyrkivät yhteiskunnalliseen lähestymistapaan. Binden mukaan rahapelaaminen on kaiken kaikkiaan moniulotteinen ilmiö, jolloin sitä on mahdollista myös tutkia lukuisin eri tavoin. (2009, 6–7.)

Rahapelaamisen hyväksyttävyyys ja moraalikäsitusten muutos

”Like a cancer, the evil thing [gambling] has spread its poisonous roots throughout the length and breadth of the land, carrying with them where they strike, misery, poverty, weakened character and crime.”

Betting and Gambling: A National Evil (Rowntree 1905, ix),

Lainaus kuvaa suhtautumista rahapelaamiseen 1900-luvun alussa ja viittaa siihen, miten luokkajako on määrittänyt pelaamista. Länsimaissa pelaaminen on ollut etenkin yläluokkaisten miesten etuoikeus, kun taas hevoskilpailuja, korttipelejä ja kasinopelejä on pidetty paheksuttavana ajanviettotapana työväenluokkaiselle kansanosalle (Volberg 2003). 1900-luvun alkupuolella alettiin kuitenkin ymmärtää, että alemmatkin yhteiskuntaluokat sekä naiset pelaavat. Erityisesti naisten pelaamista pidettiin paheksuttavana, sillä heidän katsottiin käyttävän kodinhoitoon kuuluvaa rahaa uhkapelaamiseen. (Casey, 2003, 246.)

Pelihimon tuhoisia seurauksia on kuvattu keskiajalta saakka, ja rahapelaamista on vastustettu eri kulttuureissa uskonnollisin ja moraalisin perustein. Pelaaminen on nähty syntinä ja paheena, sittemmin sairautena. (Järvinen-Tassopoulos 2010b.) Rahapelaamista on vastustettu peliriippuvuuden aiheuttamien ongelmien vuoksi, muina syinä vastustukseen ovat olleet pelko ja huoli järjestäytyneen rikollisuuden, koronkiskonnan ja prostituution lisääntymisestä sekä petosten määrän kasvamisesta. (Cosgrave & Classen, 2001, 13.) Näistä syistä rahapelaamista onkin rajoitettu ja säännelty. Pelaamiseen liittyvät diskurssit ovat heijastusta niistä jännitteistä, jotka ovat kunakin aikana yhteiskunnassa pinnalla. Esimerkiksi perinteiseen protestanttiseen työetiikkaan perustuvan kritiikin näkökulmasta pelaamisen tuottamattomuus sekä rahapelaajan tarkoituksellinen jättäytyminen sattuman varaan on ollut ongelmallista. (Reith 1999, 2007.) Vastauksena tähän (ja osoituksena pelaamisen kaupallistuneesta luonteesta) on muun muassa esitetty, että pelissä kuluttajien raha toki suuntautuu muualle kuin hyödykkeisiin tai niiden valmistukseen, mutta rahapelaamisen voi nähdä tyydyttävän tarpeita kuten minkä tahansa hyödykkeen. Tyydytystä saadaan jännittävästä kokemuksista ja voiton mahdollisuudesta. (Steele 1998, 224.) Rahapelaamisen sallittavuuden kysymykset liittyvät nykyisin paljolti yksilön itsehallintaan sekä vastuullisuuteen, ja yksilöä tarkastellaan pitkälti hänen kulutuskäyttäytymisensä kautta. Pelaamisen sääntelyn vähetessä yksilöön kohdistuvat odotukset kasvavat, mikä viittaa laajempiin sosioekonomisiin trendeihin. (Reith 2007, 33.)

Cosgraven ja Klassenin mukaan rahapelaamisen legitimointi ilmentää moraalikäsitysten muutosta: protestanttisen etiikan lähtökohdista on liikuttu kohti pragmaattisempia taloudellisia asenteita. Perinteinen uskonnolliseen ja taloudelliseen etiikkaan kiinnittynyt moraalinen rahapelaamisen kritiikki on länsimaissa väistynyt teknisten ja taloudellisten kysymysten tieltä. Diskursiiviset muutokset kuvaavat samalla rahapelaamisen kaupallistunutta asemaa. Yksilölle pelaaminen on kuluttamista, kansantaloudelle se on merkittävä varainhankintakeino. Rationaalisten ja irrationaalisten kehityskulkujen kohtaaminen rahapelimaailman kontekstissa saa aikaan uudenlaisia jännitteitä. (2001, 15.)

Tutkimustulosten perusteella hyväksyttävyyys tai sen lisääntyminen ei ole yksinkertainen asia. Esimerkiksi Azmierin ja Roachin mukaan kanadalaiset ovat olleet huolissaan rahapelaamisen vaikutuksista. Sallivamman asenneilmaston myötä ongelmapelaamisen on pelätty lisääntyvän ja pelaamisen on uskottu heikentävän yhteisöjen elämänlaatua sekä uhkaavan

perheiden tavallista elämää. Tutkimuksen mukaan kuitenkin 63 prosenttia kanadalaisista katsoi rahapelaamisen olevan lopulta hyväksyttävää, koska peliteollisuus tarjoaa viihdettä, edistää talouskasvua ja sen avulla kerätään varoja hyväntekeväisyyteen. (2000.) Erens, Griffiths, Orford, Sproston ja Wardle puolestaan toteavat vuonna 2007 kerätyn aineiston perusteella, että britit suhtautuvat rahapelaamiseen melko negatiivisesti. Tutkimukseen osallistuneet periaatteessa vastustivat pelaamisen rajoittamista, mutta suurin osa uskoi pelaamisesta olevan yksilölle sekä yhteiskunnalle enemmän haittaa kuin hyötyä. Samansuuntaisia tuloksia oli saatu jo vuosina 2001 ja 2003, jolloin yleinen mielipide oli ollut pelaamisen rajoitusten purkamisen vastainen. Myöskään liberaalina pidetystä Australiasta saadut tulokset eivät puhuneet laajan hyväksynnän puolesta. Australian Productivity Commission selvitti 1999, että tutkituista vain 15 prosenttia katsoi pelaamisella olevan enemmän hyviä kuin huonoja seurauksia. 71 prosenttia vastaajista oli päinvastaisella kannalla. Edelleen vuoden 2004 tutkimuksessa Australiassa Victorian osavaltiossa suurin osa sekä pelaajista (75 %) että pelaamattomista ihmisistä (85 %) katsoi, ettei pelaamisella ole yhteisölle myönteisiä seurauksia. Useimmat eivät silti vastustaneet pelaamisen suoraa rajoittamista, vaikka yleisesti ottaen pelaaminen nähtiin vaarallisena ja vahingollisena harrastuksena. Erens ym. toivovat, että tämänkaltaiset tutkimustulokset huomioitaisiin pelaamisen rajoitusten purkamisesta päätettäessä. (2009, 50–51.)

2.4 Rahapelaaminen ja sukupuoli: Kuka pelaa, miksi ja miten?

Luokkajaon lisäksi sukupuoli on määrittänyt rahapelaamista. Miehet harrastavat esimerkiksi pörssipelaamista, vedonlyöntiä ja muita pelejä naisia useammin. (Volberg 2003.) 1990-luvun alkupuolella ongelmalähtöistä rahapelitutkimusta alettiin kritisoida naisten sivuuttamisesta. Ensimmäisten joukossa sukupuoliteemaan puuttuneet Mark ja Lesieur katsoivat, ettei miespelaajilla saatuja tutkimustuloksia voitu yleistää koskemaan naisia; naiset ansaitsivat tulla tutkituiksi omana subjektinaan. (1992.) Naiset ovat pelanneet miehiä vähemmän sosiaalisten normien ja moraalisten konventioiden vuoksi, mutta vähitellen pelaamaan pääsy on helpottunut. Naisten siirtyminen työelämään, kasvava taloudellinen riippumattomuus, kohonnut kuluttajastatus ja kotitalouden muuttuneet rakenteet ovat lisänneet naisten pelaamista. Naisten on katsottu pelaavan muun muassa vähentääkseen työstressiä, karkottaakseen lasten- ja kodinhoitoon liittyviä paineita, torjuakseen pitkästyminen, luodakseen sosiaalisia kontakteja ja paetakseen taloudellista ahdinkoa tai surua. Toki naiset ovat

pelanneet myös saadakseen arkeensa jännitystä, luksusta ja glamouria sekä pitääkseen yksinkertaisesti hauskaa. (McMillen, Marshall, Murphy, Lorenzen & Waugh 2004, 75–77.)

Jacobsin (2004, 16) mukaan tyttöihin vetoavat usein onnenpelit, etenkin lottopelit, bingo tai raha-automaattipelit. Tytöt myös katselevat poikien pelaamista. Sue Fisherin pelihallitutkimuksessa pojat koettivat tehdä vaikutusta tyttöihin pelaamalla hedelmäpelejä, ja tytöt seurasivat poikien pelaamista kikatellen. (1993, 466.) Brittinaisten lottoamista tutkineen Emma Casey mukaan naisten rahapelaaminen voi olla myös täysin rationaalista vapaa-ajan toimintaa, ja pelaamisen taustalta löytyy mielenkiintoisia merkityksiä. Casey haastattelemat brittinaiset eivät nähneet pelaamista pakokeinona, vaan arkisena asiana. Voittaessaan naiset olisivat hankkineet perheelleen jotakin hyödyllistä tai mukavaa. Perheestä huolehtiminen ja vastuullinen raha-asioiden hoitaminen oli merkki feminiinisyydestä ja kunnollisuudesta. Naiset painottivat käyttävänsä rahaa lottoamiseen vasta kun kodinhoitoon menevät kulut oli katettu, jolloin haastateltujen pelaaminen ei rikkonut feminiinisyyden normia eli perheestä huolehtimista. Naiset jopa tuottivat ja uusintivat naiseuttaan lottoamalla, sillä vastuullisuus raha-asioissa ja rahapelaaminen liittyivät heidän elämässään yhteen ja sitä kautta feminiinisyyden ajatukseen. Moni ajatteli, että liiallinen pelaaminen merkitsee epäonnistumista äitinä. Naiset erottivat itsensä vastuuttomista nais- ja äitityypeistä kertomalla omasta vastuullisuudestaan rahapelaajana. Huomionarvoista oli se, että vastuuttomat toiset olivat haastateltujen puheessa aina naisia. Näin haastateltavat rajasivat soveliasta feminiinisyyttä, mutta samalla myös pelaamista. Rahapelaaminen ei saanut olla ristiriidassa huolehtivan minäkuvan tai naiseuden normien kanssa. Haastatellut onnistuivat muotoilemaan vaarallisena ja addiktoivana pidetyn rahapelaamisen tilan siten, että se sopii sekä normatiivisen naiskäsityksen alle että heidän omaan käsitykseensä feminiinisyydestä. (2006, 9–14.)

Marshall, Haughton ja Harris (2005) ovat tutkineet australialaisten nuorten miesten pelaamista sekä heidän asenteitaan ja käsityksiään rahapelaamista kohtaan. Nuoret miehet pelasivat, koska se oli heille mahdollista. Tilaisuuden tekivät itsenäistymisen, oma raha ja vasta saavutettu täysi-ikäisyys. Pelaamiseen vaikutti ensinnäkin sosiaalinen konteksti, erityisesti vapaa-ajan viettotavat ja ystäväpiiri. Yksin pelaaminen ei ollut yhtä arvostettua kuin ryhmässä pelaaminen. Toinen pelaamiseen vaikuttava tekijä oli pelituotteiden ja -palveluiden saatavuus, kolmas seikka oli aikuistumisen elämänvaihe, ajatus uudeltaisesta

henkilökohtaisesta ja taloudellisesta vastuusta. Miehet eivät nähneet pelaamista erityisen riskialttiina ajanvietteenä, vaan he halusivat pikemminkin kokeilla uusia asioita kuin ottaa tarkoituksellisesti riskejä. Huomionarvoista tutkijoiden mielestä oli se, ettei vanhempien pelaamisella ollut yhteyttä haastateltujen ongelmallisena pidettävään pelaamiseen.

Miessukupuoleen liitetyt näkemykset vaikuttavat tutkimuksissa yllättävän yksioikoisilta. McMillen, Marshall, Murphy, Lorenzen ja Waugh raportoivat, että miesten katsotaan olevan naisia itsenäisempiä ja heillä on naisiin verrattuna enemmän itseluottamusta. Miesten odotetaan kilpailevan keskenään, sillä kisailua on pidetty heille luontevana – rahapelien parissa miesten on mahdollista ottaa riskejä kulttuurisesti hyväksyttävällä tavalla. Pelatesaan miehet pääsevät koettelemaan minäkuvaansa ja miehuuttaan. (2004, 78–79.) Marshall, Haughton & Harris puolestaan toteavat, että vaikka perinteisesti miessukupuolen rooliin on liitetty ominaisuuksia kuten aggressiivisuus, rohkeus, riippumattomuus, tehokkuus, rationaalisuus, kilpailuhenkisyys ja aktiivisuus, nykyisin lähes kuka tahansa voi pelata. Kuitenkin nimenomaan erilaisuuden kokeminen voi saada esimerkiksi nuoret hakemaan hyväksyntää pelaamisen avulla. (2005, 37.) Verkkopeleissä on mahdollista eri sukupuolen edustajana esiintyminen, *gender-swapping* (Beadle 2009). Vaikka internet mahdollistaa periaattessa ”minkä tahansa” identiteetin, useimmiten valitaan nimenomaan toinen sukupuoli. Tämä kertoo sukupuolen konstruktionistisesta ja performatiivisesta luonteesta sekä kaksinapaisesta nainen/mies -ajattelumallista, joka ei valaise identiteetin moninaisuutta sukupuolen, iän, seksuaalisuuden, kansallisuuden, ”rodun”, luokan tai etnisyyden kaltaisten identiteettiasemien summana. (Paasonen 2006, 149.)

Kaiken kaikkiaan yksilöön liitettävät pelaamisen motiivit vaikuttavat miesten kohdalla yleisvireeltään myönteisiltä (vapaa-ajan vietto, sosiaalisuus, itsenäistyminen jne.), kun taas naisten syyt pelaamiselle näyttävät usein keinona välttää jotakin negatiiviseksi koettua elämänsisältöä (ns. pakopelaaminen). Pinnalle ovat naisten kohdalla useimmiten jääneet kielteisinä pidettävät syyt. Yhtäältä tämän voi olettaa johtuvan siitä, että tutkimus on ollut enimmäkseen ongelmalähtöistä haittatutkimusta. Ei-ongelmalähtöisen tutkimuksen osalta Potenza, Maciejewski ja Mazure ovat selvittäneet miesten aloittavan nuoremmalla iällä ja pelaavan naisia enemmän ja useammin, mutta sekä naisilla että miehillä raha oli lopulta ensisijainen syy pelata. Muut jaetut motiivit liittyivät sosiaalisuuteen ja jännittävien kokemusten etsimiseen. Samansuuntaisia tuloksia saivat Platz ja Millar vuonna 2001 opiskeli-

joiden pelaamisesta tekemässään tutkimuksessa. (Phillips 2009, 2, 9.) Lisäksi sukupuolitunut kuluttajuus on osasy syy rahapelaamista koskeviin sukupuolieroihin. Kuluttajaksi muovaudutaan jo varhain, esimerkiksi leluilla ja peleillä sekä niihin liittyvällä teknologialla ja muotisuuntauksilla tytöt ja pojat ohjataan käyttämään hyödykkeitä sekä aikaansa eri tavoin. (Järvinen-Tassopoulos & Metso 2009, 524.) Durand F. Jacobs esittää, että perinteisesti miesvaltainen rahapelaamisen alue olisi kuitenkin muuttumassa sukupuolesta riippumattomaksi ajanvietteeksi, sillä pelaavien tyttöjen lukumäärä on kasvamassa. Tämä saattaa merkitä tyttöjen osallistumista estävien moraalisten, sosiaalisten ja taloudellisten rajoitusten hälvenemistä. (2004, 16.)

Erilaiset pelityypit vetoavat miehin ja naisiin. Näitäkin eroja on usein selitetty melko stereotyyppisiltä vaikuttavilla sukupuolisidonnaisilla ominaisuuksilla ja luonteenpiirteillä, kuten naisten oletetulla passiivisuudella ja taipumuksella karttaa riskejä tai miesten halulla kilpailla keskenään ja koetella miehuuttaan. Tanskalaisten yliopisto-opiskelijoiden pelaamista tutkineet Gausset ja Jansbøl (2009) esittävät, että yksilöllisten ja henkilökohtaisten motiivien lisäksi yhteiskunnalliset näkemykset ovat yhteydessä rahapelaamiseen liittyviin mieltymyksiin. Kilpailullisuus viehättävää niitä, jotka uskovat yksilöllisten riskien ottamiseen ja markkinoiden palkitsevuuteen. Sosiaalista tasa-arvoa korostavat ihmiset suosivat luonteeltaan persoonattomampia ja tasa-arvoisempia sattumaan perustuvia pelejä. Gaussetin ja Jansbølin mukaan pokerin kaltaisia, osin taitoon perustuvia pelejä harrastavat opiskelijat ovat enimmäkseen miehiä. He opiskelevat kaupallisella alalla, sijoittavat osakkeisiin ja heidän poliittiset näkemyksensä asettuvat oikealle. Sattumaan perustuvia loton kaltaisia pelejä pelaavat opiskelijat ovat enimmäkseen sosiaalitieteitä opiskelevia naisia, joiden poliittiset näkemykset sijoittuvat vasemmalle. He eivät ole kiinnostuneita riskialttiista investoinneista vaan säästävät mieluummin rahansa.

Gausset ja Jansbøl tarjoavat toistakin mielenkiintoista perustetta miesten ja naisten erilaisiin pelimieltymyksiin. Niin sanottuja taitopelejä pelataan usein voimakkaasti sukupuolituneissa tiloissa. Taitopelejä pelaavat erityisesti miehet, joille pelaamisella saattaa olla esimerkiksi miesten välistä yhteisöllisyyttä rakentava merkitys. Pelit eivät välttämättä tunnu naisista yhtä houkuttelevalta, sillä naisille saattaa olla haasteellista mennä ”miesten alueille”, miesten keskelle. Tästä syystä pelit ja pelaamisen tilat eivät ole yhtä helposti naisten kuin miesten saatavilla. (2009, 76.) Leena-Maija Rossin mukaan sukupuolittamisen kult-

tuurinen mekanismi ei olekaan sidoksissa vain ruumiisiin, se toimii myös tilallisena tekijänä. Tilat ja paikat saavat sosiaalisissa ja epäsosiaalisissa käyttöyhteyksissään sukupuolittavia ja sukupuolittuneita piirteitä. Samat tilat tuntuvat erilaisilta naisista, miehistä, homo- ja heteroseksuaaleista tai transsukupuolisista. (2001, 80–81.)

Tutkielmassa sukupuoli nähdään performatiivina ja representaatioina (käsitteistä tarkemmin kappaleessa 3.2). Tästä syystä erittäin kiinnostavaksi nousee Hershbergerin ja Bogaertin tutkimus vuodelta 2005, joka osoittaa homomiesten pelaavan vähemmän kuin heteromiesten ja lesbojen puolestaan pelaavan enemmän kuin heteronaisten (Phillips 2009, 10). Homoseksuaalisuuden huomioivaa sukupuoleen liittyvää tutkimusta ei rahapelaamisen(kaan) kentällä juuri ole, mikä kertoo heteronormatiivisuudesta ja sukupuolikonstruktion jäähmydestä. Ehkä tutkimukselliset mahdollisuudet ovat myös olleet vähäiset: kukaan tämänkään tutkielman aineistossa representoitu pokeriammattilainen ei esittänyt itseään avoimesti homoseksuaalina. Ehkä osa aiemmin naisia koskeneista sosiaalisista rajoituksista, feminiinisuuden normeista ja hegemonisen maskuliinisuuden ihanteista on osin homoseksuaalien taakkana.

2.5 Pokeriammattilaisuus ja pelaajien tyypittelyä

Jälkitekollisessa yhteiskunnassa ihmiset ovat hyvin erilaisessa asemassa siinä, miten tunnistettavan identiteetin ammatti antaa ja miten paljon sosiaalista muistia siihen sisältyy (Julkinen 2007, 34). Pokeriammattilaisetkin ovat joutuneet omalla kohdallaan pohtimaan ammattilaisuus-termin osuvuutta. Esimerkiksi Minna Ritakorpi (2008) on nimittänyt itseään pokeriammattilaiseksi lopetettuaan opettajan työt ja alettuaan pelata päätoimisesti. Joidenkin mielestä hänen käyttämänsä panokset eivät kuitenkaan olleet riittävän suuria, jotta hän olisi voinut kutsua itseään ammattilaiseksi. Ritakorpi pyysi Suomen kielitoimistolta määritelmää pokeriammattilaisuudesta ja sai vastauksen: ”Pokeriammattilainen ansaitsee pääasiallisen elantonsa pokerista ja hänen pelissään näkyvät ammattilaisen otteet”. Tällä perusteella ammattilaiseksi nimittäminen on oikeutettua.

Tutkielmassa rahapelaamisella tarkoitetaan ennen muuta pokerin pelaamista. Ammattilaisuuden käsitteellä viitataan pokeriammattilaisuuteen, ellei toisin mainita. Pokeriammattilaisilla tarkoitan pelaajia, joille pokerin pelaaminen on pääasiallinen tulonlähde. Pelaaminen on jatkuvaa ja intensiivistä, lisäksi sen on oltava pääosin voitollista, jotta elanto on

mahdollista hankkia pelaamalla. Joillakin ammattilaisilla on myös muita keinoja ansaita, mutta usein ne ovat yhteydessä pelaamiseen ja pokeriin. Harrastelijat saavat pääsiallisen elantonsa muualta kuin pokerin parista. Heidän pokeritulonsa ovat pienempiä kuin ammattilaisilla ja pelaaminen on satunnaisempaa. (ks. Rastas 2008, 59–60.)

Useimmille pokeri on ollut ajankulua ja pokeriammattilaisia on ollut vain vähän. 1900-luvun alkupuoliskolla pokerista elantonsa saaneet olivat useammin huijareita kuin taitavia pelaajia. He olivat kiertolaisia, ja heidän tulevaisuuttaan leimasi jatkuva epävarmuus; he elivät yhteiskunnan marginaalissa. Koska pelaaminen oli laitonta, pelien ja pelaajien ympärillä oli paljon kyseenalaista toimintaa. Pokerin pelaaminen oli kaikkea muuta kuin tavanomaista työtä. (Dalla & Alson 2005 Peltolan 2007, 6 mukaan.)

Sittemmin mielikuvat ammattipelaajista ovat muuttuneet ja asenteet ovat käyneet sallivammiksi. Nykyiset työn arvot eivät ole enää ammattipelaajan työmoraalin kanssa vastakkaisia. Muutosta on tapahtunut erityisesti median sekä rahapelien teknologisen kehityksen ansiosta, ja pokeriammattilaisuus on monen nuoren unelma. Työ jakautuu tunteihin, turnuksiin tai kierroksiin, ja samanaikaisesti on mahdollista pelata useissa pöydissä tai jopa laittaa tietokoneohjelma pelaamaan puolestaan. (Järvinen-Tassopoulos 2010a.)

Suomi on kuitenkin palkkatyön yhteiskunta (Melin 2007, 17), jossa ammatti on taitojen institutionaalinen paketti (Julkunen 2007, 33). Pokeriammattilaiset eivät saa säännöllisesti palkkaa, vaan voittoja. Perinteisesti ammatin käsite on sisältänyt ajatuksen turvallisuudesta ja jonkinasteisesta pysyvyydestä, pokeriammattilaiseksi sen sijaan voi ryhtyä pelkästään niin päättämällä, koska virallista koulutusta ei tarvita. Pysyvyys on pokeriammattilaisille suhteellinen käsite.

Pokeriammattilaisia olisi karkeimmillaan mahdollista jaotella esimerkiksi sen mukaan, kuinka menestyneitä he ovat eli kuinka paljon he ovat pelaamalla ansainneet. Pokeriammattilaisuutta voi kuitenkin tyypitellä myös sen mukaan, miten ammattilaiset puhuvat pelaamisesta työnä. Otto Peltola haastatteli pro gradunsa diskurssianalyysia varten viittä pokeriammattilaista kolmesta eri maasta ja nimesi haastateltujen puheen perusteella cowboyn, tavallisen työntekijän (*normal worker*), uhkapelaajan (*gambler*), urheilijan (*sportsman*) sekä älykkään taistelijan (*intellectual combatant*) repertuaarin. (Peltola 2007.)

Peltolan mukaan *cowboyt* katsoivat pokeriammattilaisten toimivan yhteiskunnan reuna-alueilla ja hankkivan toimeentulonsa omalla neuvokkuudellaan. Heitä houkutteli pokerielämäntyö: ammattilaiset eivät maksaneet veroja ja esimerkiksi myöhään yöhön valvominen oli mahdollista, kun aamuisin ei tarvinnut herätä aikaisin lähteäkseen töihin. Tavanomaista työtä, rutiineja ja toisten alaisuudessa työskentelyä ei arvostettu. Pelin historiaa romantisoitiin ja siihen viitattaessa entisaikojen pokerisankareita ja kovanaamoja ihannoitiin. Vaikka elämäntyöistä ja ulkopuolisuuden tunteesta toisaalta nautittiin, kaikki haastatellut eivät nähneet itsenäisyyttään pelkäämään myönteisessä valossa. Toimeentulo ja tulevaisuus olivat kiinni korttipelissä, jossa oli jatkuva häviämisen riski. Kaikesta oli huolehdittava itse. Osa ulkopuolisista ihmisistä suhtautui positiivisesti haastateltujen uravalintaan ja siihen, että pokeriammattilainen tekee työkseen jotakin epätavallista ja elää unelmaansa. Eräs haastatelluista kertoi saaneensa osakseen paheksuntaa ammattinsa vuoksi, mutta hän nautti saamastaan epämääräisestä imagosta. (Peltola 2007, 34–37.)

Normal worker -repertuaarissa pelaamista pidettiin työnä muiden joukossa ja pokeriura rinnastettiin mihin tahansa työhön, sillä pokeria pelattiin lähinnä rahan vuoksi. Menestyksen katsottiin vaativan opiskelua ja kovaa uurastusta, pelin harjoitteluun rinnastettiin jopa yliopistotutkintoon. Tavalliseen työhön pelaaminen vertautui myös siitä syystä, ettei haastateltava aina kokenut voivansa lopettaa pelaamista tai pitää lomaa kun olisi halunnut; rahaa oli hankittava päivittäisiin kuluihin ja elämiseen. *Normal worker* -puheessa ammattipelaaminen rinnastettiin myös yrittäjyyteen, sillä sekä pokeriammattilaiset että yrittäjät johtavat itse itseään ja valitsemaansa työtä. Kummankin ryhmän nähtiin ottavan suuria taloudellisia riskejä menestyäkseen. (Peltola 2007, 37–40.)

Gambler-diskurssissa pelaaminen merkitsi nimenomaan uhkapelaajuutta, jolloin kaiken katsottiin olevan pelikorttien varassa. Pelaajan lahjakkuus ja taito mitattiin rahassa. Rahaa ei ansaittu vaan se voitettiin. Voittaminen nähtiin ansaitsemista parempana vaihtoehtona, sillä tavanomaisesta työstä saatu palkka ei kompensoinut sitä ikävää rutiinityötä, jota palkan eteen joutuu tekemään. Pelaaminen nähtiin ongelmallisena vasta kun pelaaja pelaa yli varojensa, mutta tappioputkien uskottiin kuuluvan jokaisen hyvän pelaajan uran varrelle. Eräs haastatelluista halveksui uhkapelityyliä koska katsoi, ettei pelaajalla ollut aikomustakaan voittaa pidemmällä tähtäimellä. Toisaalta haastateltu uskoi sopivansa testien perus-

teella itsekin uhkapelaajan määritelmään. Hän ei kuitenkaan ottanut määrettä vakavasti, koska ei varsinaisesti pitänyt pokeria uhkapelinä – hän piti itseään enemmän työnarko-
maanina. Haastateltujen mukaan ulkopuoliset ihmiset saattoivat kuitenkin pitää heitä ni-
menomaan uhkapelureina. Eräs haastateltavista kertoi isänsä häpeävän tämän ammatinva-
lintaa. *Gambler*-puheessa oli mukana riippuvuuteen viittaavia elementtejä. Ammatillaiset
eivät esimerkiksi voineet olla montakaan päivää pelaamatta, heidän sosiaaliset suhteensa
saattoivat kärsiä ja ajatukset pyörivät lakkaamatta pokerin ympärillä. *Gambler*-pelaajien
toimeentulo riippui päivittäisestä pelimenestyksestä ja mielialat vaihtelivat pokerivoittojen
ja -tappioiden mukaan. (Peltola 2007, 40–44.)

Sportsman-puheessa pokeriammatillaiset rinnastettiin huippu-urheilijoihin. Pelaamisella oli
jalkapalloon ja tennikseen verrattavaa viihdearvoa ja pelaajat nähtiin roolimalleina ja julk-
kiksina. Sponsorisopimuksia tavoiteltiin ja nuorten esikuvana olemista pidettiin myönteis-
senä. Pelaajien uskottiin olevan luontaisia lahjakkuuksia, kuten huippu-urheilijat omassa
lajissaan. Erään haastateltavan mielestä pokerille on omistettava koko elämänsä, jos mieli
tulla huomatuksi. Pokerin ja urheilun erona nähtiin se, että lähes kuka tahansa voi sattui-
malta voittaa huippupelurinkin pokeripöydässä. Huippu-urheilijan voittaminen tämän
omassa lajissa ei sen sijaan ole useinkaan mahdollista. Television pokeriohjelmien ansiosta
pokerin pariin pyrki paljon uusia tulokkaita, mikä aiheutti haastateltujen mielestä alalle
kovaa kilpailua. (Peltola 2007, 45–47.) Kaikissa muissa Peltolan raportoimissa puhetyy-
leissä haastatellut pohtivat yksilölähtöisesti mitä pelaaja ammatistaan saa ja miten hän sii-
hen suhtautuu. *Sportsman*-puheesta raportoitaessa haastatellut pohtivat poikkeuksellisesti
aluksi yleisöä sekä sitä, kuinka katsojia viihdytetään ja mitä he pokeriviihteestä saavat.

Intellectual combatant -diskurssissa pokerin tarkoitus oli mitata pelaajien kykyjä ja selvit-
tää kuka on nokkelin. Rahaa ei nähty arvokkaana päämääränä, vaan pelaaja saavutti suurin-
ta tyydytystä pystyessään manipuloimaan vastustajiaan sekä osoittaessaan olevansa näitä
etevämpi. Ystävien kesken pokeria saatettiin pelata yhtäjaksoisesti useita päiviä, jotta pa-
remmuudesta päästiin selville. Voittajalla oli oikeus kerskua voitollaan. Pokeria kuvattiin
jopa sivistyneeksi sodankäynniksi ja kamppailuksi älyllisestä ylivoimaisuudesta. Korttipeli
nähtiin eräänlaisena ratkaisua vaativana ongelmana, jossa kehitytään vähitellen paremmak-
si. Huippupelaajien älykkyyttä ja ajattelutapaa ihailtiin, eikä pokeria nähty pelkkänä kortti-

pelinä, vaan jonain syvällisempänä. Sitä verrattiin jopa runouteen (*”poetry in motion”*). (Peltola 2007, 47–49.)

Sue Fisher (1993) on tutkinut etnografisesti lasten ja nuorten pelaamista automaateilla ja erottanut viisi erilaista kategoriaa: *Arcade Kings*, *Machine Beaters*, *Rent-a-Spacers*, *Action Seekers* ja *Escape Artists*. Pelaajatyyppit ovat päällekkäisiä keskenään, mutta kuvaavat pelaamisen pääasiallista motivaatiota. Nuorten käyttäytyminen pelihallissa heijastelee myös nuorisokulttuuria.

Ensimmäinen tyyppi, *Arcade Kings* eli pelihallien kuninkaat olivat useimmiten nuoria miehiä, jotka pelaamisellaan tavoittelivat sosiaalista statusta tai arvostusta. Heille raha ei ollut tärkein päämäärä, vaan he halusivat olla ennen muuta taitavia pelaajia ja saavuttaa arvostusta ympäristössään. Nämä pelaajat olivat siinä mielessä sosiaalisia, että heillä oli usein kokemattomampia pelaajia ympärillään seuraamassa pelaamista. Toinen tyyppi, *Machine Beaters*, halusi pakkomielteisesti päihittää koneen. Tämän tyyppin pelaajat eivät olleet erityisen kiinnostuneita sosiaalisesta kanssakäymisestä vaan olivat mieluiten vuoro-vaikutuksessa vain koneen kanssa. Kolmas tyyppi, *Rent-a-Spacers*, koostui lähinnä teinityöistä, jotka katselivat muiden, useimmiten poikien, pelaamista. Heillä itsellään ei ollut kiinnostusta peliin tai pelaamiseen, vaan he toimivat *Arcade Kings* -pelaajien itsetunnon vahvistajina. Neljäs tyyppi on alun perin Erving Goffmanilta peräisin. *Action Seekers* eli toimintaa hakevien ryhmä oli osin samankaltainen kahden ensimmäisen ryhmän kanssa. Pelaajat etsivät pelihalleista jännitystä sekä vahvistusta omalle sosiaaliselle asemalleen. Pelaajatyyppi ei kuitenkaan ollut sitoutunut rahapelikoneeseen, pelihalliin tai edes rahapelaamiseen, vaan saattoi hakea jännitystä muunkinlaisesta toiminnasta. Viides Fisherin tyyppi oli *Escape Artists* eli pakopelaajat. He pelasivat unohtaakseen arjen sekä ympäröivän sosiaalisen todellisuuden. (Fisher 1993, Lalander 2006, 82–83.)

Peltolan diskurssianalyysia tarkastellessa ei voi jättää huomiotta sitä, että kaikki haastatellut pokeriammattilaiset olivat miehiä ja miessukupuoli oli viiden haastatellun puheessa selviö. Peltolan erottelemat diskurssit kuitenkin loivat pohjaa tämän tutkielman analyysille, sillä media-aineisto näytti olevan sovussa Peltolan raporttoimien puhuntojen kanssa. Tässä työssä pokeriammattilaisten suhtautumista työhön on katsottu kolmen kategorian kautta: tavalliset työntekijät, itsensä haastajat sekä uhkapelurit. Peltolan erottama *normal worker* -

puhe käy yksiin tässä muodostetun tavallisten työntekijöiden kategorian kanssa, *cowboy*, *intellectual combatant* ja *sportsman* sulautuvat tässä itsensä haastajien kategoriaan, lisäksi Peltolan *gamblers* ja media-aineiston uhkapelurit ovat sisällöltään samansuuntaiset. Huomiota kiinnitti se, että Peltolan löytämä *sportsman*-puhe poikkeaa tämän tutkielman löydöksistä, sillä käsillä olevan aineiston julkaisuissa ammattilaiset pelaavat enemmänkin itseään kuin yleisöä ajatellen tai esikuvana ja roolimallina toimien.

Fisherin tyypittelyä ei ole luotu kasinoympäristössä tai ammattipelaajia ajatellen, joten sitä ei voi suoraan soveltaa tämän tutkielman aineistoon. Katson kuitenkin, että jaottelu on Peltolan erottelemien puhetyyliä ohella mahdollista rinnastaa löyhästi media-aineiston pokeriammattilaisesityksiin; Fisherin tyypittely auttaa näkemään pelaamisen motiiveja ja asennoitumista pelaamiseen. Tyypeistä ei ole tukea tässä tutkielmassa käytetyille tavallisten työntekijöiden kategorialle, mutta *Arcade Kings* ja *Action Seekers* -tyyppien motiivit pelaamiselle olivat samansuuntaisia kuin tässä tutkielmassa käytetyssä itsensä haastajien kategoriassa. *Machine Beaters* ja *Escape Artists* -tyypeissä oli puolestaan nähtävissä samoja piirteitä, kuin tämän tutkielman uhkapelaajien kategoriassa. *Rent-a-Spacers* ei varsinaisesti ole pelaajatyyppejä, joten pokeriammattilaisesityksistä se jää sivuun. Tyyppi kuitenkin tuo mieleen ne mediahyphen ja pokerispektaakkelin esittämät naiset, joita mediarepresentaatioiden mukaan liikkuu kasinoilla sarjallisina yhden illan tyttöystävinä, bändäreinä, faneina tai pelaajien hierojina (ks. luku 5.4).

3 AJAN HENKI

Tutkielma sijoittuu teoreettisesti rahapelaamisen ja feministisen mediatutkimuksen alueille, mutta ulottuu osin myös työntutkimuksen kentälle. Tässä luvussa tarkastellaan median tapoja tuottaa sukupuolen jäsennyksiä sekä pohjustetaan ajatusta sukupuolen sosiaalisesta ja kulttuurisesta rakentumisesta. Lisäksi pohditaan pokeriammatillaisuutta uuden eetoksen esimerkkinä: ajatus ammatillisuudesta pyritään rinnastamaan nykyhetken työelämään ja sen arvoihin.

3.1 Mediatodellisuus on representaatioissa

Viestinnän teoreettisen kaaren voi karkeasti jakaa kolmeen erilaiseen lähestymistapaan. Ensimmäinen, viestinnän siirtomalli (ns. lääkeruiskumalli) määrittelee viestinnän prosessiksi, jossa yksinkertaisesti siirretään sanomia lähettäjältä passiiviselle vastaanottajalle. Toisen mallin ajatus merkitysten jakamisesta on lähtöisin brittiläisestä kulttuurintutkimuksesta. Siinä viestin lähettäminen ja vastaanottaminen on aktiivista ja merkityksiä luovaa toimintaa, merkityksellistämistä. Kieli konstruoi todellisuutta ja esimerkiksi sukupuolen kaltaiset yhteiskunnalliset jaottelut tehdään kielen ja muiden symboleiden välittämässä vuorovaikutuksessa. Kolmannessa eli rituaalimallissa viestintä luo kuviteltua yhteisyyttä – esimerkiksi toiminnan toistoilla rakennettavaa naisten yhteisyyttä – jolloin median käyttäjälle voi olla tärkeämpää osallistua yhteisiin rituaaleihin kuin löytää merkityksiä median sisällöstä. Informaation siirtoa tärkeämpää on esittää yhteisiä uskomuksia eli pitää yllä yhteiskuntaa ajassa. (Puustinen ym. 2006, 23–26.) Tämän tutkielman lähtökohdat ovat lähimpänä toista eli merkityksellistämisen mallia.

Yksityinen koskee rajattua joukkoa eli on muilta suljettu. Julkinen on jotakin avointa, kaikkia koskevaa ja kaikkien saatavilla, ja se koostuu teksteistä, kuvista, graafisista elementeistä sekä äänistä. Julkisen ja yksityisen raja ja merkitykset ovat alituisessa liikkeessä, esimerkiksi sukupuolet eivät pysy niille varatuilla paikoilla (Julkunen 1995, 27). Pokeriammatillaisten representaatiot kiinnittyvät sekä julkiseen että yksityiseen. Niissä arkitodellisuudesta muodostuu mediatodellisuutta viestintävälineisiin tuotettujen sanallisten ja kuvallisten esitysten eli mediatekstien kautta. Mediatodellisuus on esitettyä todellisuutta, joka tuotetaan aina jossain yhteiskunnallisessa kontekstissa eikä konteksti voi olla vaikuttamatta esitysten sisältöön. Mediatekstejä analysoimalla on mahdollista ymmärtää median

roolia yhteiskunnan ja kulttuurin muutoksissa ja voidaan muodostaa johtopäätöksiä myös yhteisesti jaetuista kulttuurisista merkityksistä. Kontekstualisointi puolestaan merkitsee sitä, että mediakuvastoa tarkastellaan sen kulloisessakin esittämisyhteydessä, osana genreä tai yhteiskunnallista tilannetta. Konteksti voi olla myös analyysin lopputulos. (Laiho & Ruoho 2005, 9.)

Representaation käsite on oleellinen mediatekstejä tarkasteltaessa, ja sillä tarkoitetaan jonkin asian tai ryhmän esittämistä ja edustamista esimerkiksi kuvassa tai tekstissä. Se on rajattu näkemys jostakin kohteesta, ja eri tahot tulkitsevat sitä eri tavoin. Representaatiot ovat aina suhteessa toisiinsa. Ne ovat vuorovaikutusta, jossa oikeat ihmiset ja heistä tehdyt esitykset muokkaavat, myötäilevät ja vastustavat toisiaan. Representaatiot ovat valintoja siitä, mitä kuvaukseen sisällytetään ja mitä jätetään pois, mikä asetetaan ensisijaiseksi ja mikä toissijaiseksi (Fairclough 1997, 13). Representaatioista käydään jatkuvasti neuvottelua. Neuvottelun osapuolet eivät kuitenkaan ole tasavertaisia, sillä kaupalliset ja ideologiset intressit vaikuttavat esimerkiksi median sukupuolirepresentaatioihin. Kuluttava yleisö ei pysty aina kommentoimaan, purkamaan tai vastustamaan vakiintuneita merkityksiä. (Halonen 2005, 16.) Pokeriammattilaisen mediaesityksetkin ovat representaatiota, jotka edustavat pokeriyhteisöä tai pokerinpelaajia yleensä. Esitykset edustavat ammattilaisuutta, sukupuolta sekä pokerikulttuuria. Ammattilaisten representaatiot ovat sarja valintoja ja rajattuja kuvauksia, jotka ilmentävät esimerkiksi niissä esiintyvien toimijoiden välistä vuorovaikutusta, strategisia tai imagoihin liittyviä pyrkimyksiä, mutta myös taustalla vaikuttavia kaupallisia ja ideologisia pyrkimyksiä.

Mediat ovat diskursiivisia eli merkityksiä tuottavia sosiaalisia käytäntöjä. Norman Fairclough'n mukaan mediatekstit rakennetaan usein ikään kuin kuvaustavalle ei olisi vaihtoehtoja ja näkökulma olisi universaali, vaikka oikeastaan on kysymys tekstin tuottamisen yhteydessä tehtävistä valinnoista (1997, 160–161). Diskurssin käsitteellä tarkoitetaan näkemistä ja käsittämistä tietyllä tavalla. Ihmiset nojaavat diskursseihin jäsentäessään elämäänsä. Yhteiskunnassa on yleensä vallalla tietty diskurssiivinen, yleisesti hyväksytty tapa ajatella, eikä kyseistä tapaa useinkaan tarvitse perustella millään tavoin. Diskurssin taustalla piilee kyseenalaistamattomia käsityksiä, joiden purkaminen edellyttää perinpohjaista keskustelua. Tietty diskurssi voi olla esimerkiksi sukupuolittunut: se kohdistuu miehiin, mutta ei naisiin tai päinvastoin. Hallitseva tapa esittää sukupuolta on jollain tasolla yleises-

ti hyväksytyä, mutta hallitsevan diskurssin reunamilla on myös toisinajatteliijoita, jotka haastavat tekstejä ja kuvastoja. (Laiho & Ruoho 2005, 8.) Diskurssia voi tulkita lisäksi puhetapana, kielellisenä käytäntönä tai tiedon muotona, kuten edellä teki Peltola (2007). Fairclough'lle diskurssi on sosiaalista toimintaa ja vuorovaikutusta, ihmisten kanssakäymistä sekä todellisuuden sosiaalista rakentumista, mutta diskurssin käsitettä voidaan käyttää lisäksi tekstien ”lajityypin” tapaan, jolloin diskursseja voi olla useita. (1997, 31.) Pokerilehtien sukupuolittunut diskurssi on yleisesti hyväksyty tapa esittää asioita pokerikulttuurissa. Diskurssi siis kertoo pokerikulttuurista ja ”pokeritodellisuudesta”, ja sen käytännöt sulkevat lajia harrastamattomat pokerikulttuurin ulkopuolelle, sillä pelaamiseen liittyviä asioita halutaan esittää ja käsittää yhteisellä tavalla (vrt. Maffesolin uusheimot, tuonempana). Kielellisiä tyyliä tai valintoja ei tarvitse selvittää ulkopuolisille – riittää, että pokerilehden oma yleisö ymmärtää sisällön ja mahdollisesti samastuu siihen.

Identiteettejä eli käsityksiä itsestämme, toisistamme ja ihmisten välisistä suhteista rakennetaan kielenkäytöllä representaatioissa ja diskursseissa. Identiteetit eivät diskursiivisesti ajateltuina ole muuttumattomia itsestäänselvyyksiä, vaan rakentuvat arkisessa kielenkäytössä ja median kuvissa. Kuten representaation käsite, on identiteetinkin käsite monimerkityksinen ja sitä käytetään päällekkäisissä ja jopa ristiriitaisissa merkityksissä. Erilaiset kielenkäyttötilanteet kutsuvat, tarjoavat ja rakentavat erilaisia identiteettejä. Seurauksena on monenlaisia versioita identiteetistä. Pietikäinen ja Mäntynen pitävät kieltä identiteetin tulkkina ja kannattelijana, sillä kielen avulla identiteettiä ilmaistaan ja kuvataan, mutta siitä myös neuvotellaan. Identiteettiä voi pitää prosessina, sillä ihmisessä kamppailevat monenlaiset identiteetit ja erilaiset identiteetin mahdollisuudet. Vaikka identiteetti on hyvin subjektiivinen kokemus, se muotoutuu yksilöä ympäröivissä sosiaalisissa kehyksissä. Olemme mitä olemme myös siksi mitä meistä kerrotaan ja mitä me itse kerromme itsestämme. Esimerkiksi äidin identiteetti on moniulotteinen, eri konteksteissa rakentuva – se voi olla kulttuurinen, mutta myös arjessa rakentuva persoonallinen identiteetti. Eri yhteyksissä syntyvien äiti-identiteettien suhde voi olla ristiriitainenkin, mutta jokainen äiti voi muokata diskursseilla itse omaa sekä toisten käsitystä äidin identiteetistä. Uudenlaiset identiteetit ja representaatiot syntyvät kielenkäytön valinnoissa, ja siksi niitä on myös mahdollista muuttaa. Tietoinen muokkaaminen, norminvastainen käyttäminen ja rajojen venyttäminen ovat muutoksen mahdollisuuksia, eräänlaisia tekstuaalisia interventioita. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 63–64, 73–75.)

Kate Linker kirjoittaa, että termi ”lukija” voidaan korvata aivan samalla tavalla ”katsojalla” kuin nimitystä ”teksti” voidaan käyttää valokuvasta, elokuvasta, mainoksesta tai mistä tahansa merkkejä tuottavasta kulttuurin muodosta. Näiden ”tekstien” esitys perustuu kieleen, mutta ei toimi välttämättä identtisesti sen kanssa. Representaation ulkopuolella ei voi olla todellisuutta, koska todellisuus on mahdollista vain niiden muotojen kautta, jotka sitä ilmentävät. Todellisuus saa muotonsa diskursiivisen toiston avulla. (1995, 209.) Tämän perusteella pokeriammattilaisuuden esitykset ovat representaatioiden välityksellä todellisuutta (vrt. Debord ja speaktaakkelin yhteiskunta, tuonnempana). Representaatiot eivät ole identtisiä kielen tai aktuaalisten tapahtumien ja sosiaalisen todellisuuden kanssa, mutta todellisuus saa toistossa muotonsa. Me kaikki tunnemme esimerkiksi osan pokerikulttuurin kuvastoa, johon hämyisät pelihuoneet, vihreät pelipöydät, pelimerkit ja -kortit kuuluvat. Representaatiot tekevät pokerikulttuurin lukijalle/katsojalle tekstin ja kuvien kautta todelliseksi.

Prosessi, joka määrittelee todellisuuden merkityksenannon tuotteeksi, vaikuttaa omalla tahollaan merkitysten verkkoon sotkeutuneeseen lukijaan tai subjettiin. Näin representatio tuottaa sosiaalisia suhteita ja käytettävissä olevia subjektiuden muotoja. Merkityskysymykset eivät ole erotettavissa subjektiuden kysymyksistä. Keskeinen on suturoinnin eli yhteennivomisen prosessi, jonka avulla subjekti ”sidotaan” representaatioon: se täyttää perustavanlaatuisen aukon subjektin ja objektin välillä ja täydentää merkityksen tuottamisen. Representatio merkitsee aina jonkinlaista subjektin asemointia, sillä subjekti rakentuu diskurssissa tai sen vaikutuksesta. Useimmat kulttuuriset tekstit palvelevat joidenkin subjektiasemien vahvistamista ja uusintamista. Representaatiota ei voi pitää neutraalina alueena, sillä se toimii niiden subjektien säätelijänä ja määrittelijänä, joille se kohdistetaan. Se asettaa subjektit esimerkiksi sukupuolen mukaan aktiivisiin tai passiivisiin aseisiin suhteessa merkityksenantoon. Ajan mittaan nämä asemat saavuttavat identiteetin statuksen, toisin sanoen mediateksteillä on valtaa rakentaa, määritellä ja rajoittaa identiteettiä. (Linker 1995, 209–210.) Esimerkiksi pokerilehti voi asemoida miehen subjektiksi ja naisen objektiksi ja osallistua siten identiteettien määrittelyyn. Mediajulkaisuissa asemointi on sukupuolittunutta mutta myös toimittajälähtöistä, ehkä jopa kohdeyleisöä mielistelevää. Representaatioilla voidaan vaikkapa kuvata perheellinen miespokeritähti toistuvasti ylivertai-

sena sankarina. Samalla asemoidaan toiset – esimerkiksi hävinneet pelaajat, naiset, homomiehet, pelaamattomat – vähempiarvoisiksi.

Kulttuurin medioituminen merkitsee sitä, että ihmisten kokemukset ovat yhä enemmän erilaisten medioiden välittämiä. Kulttuurin kuvallistuminen on osa medioitumista. (Seppänen 2005, 93.) Kulttuurin tekstuaaliset sekä visuaaliset tuotokset, tässä tapauksessa ammattipelaajien representaatiot, osallistuvat kontekstinsa, rahapeliviihteen, merkitystuotantoon. Median esitykset vaikuttavat yleisön tapaan käsittää esitetty ammattilaisuus sekä sukupuoleen kiinnittyvät merkitykset. Medialla on keskeinen rooli myös kulttuurin muutosten kuvaajana, aikaansaajana ja heijastajana (Fairclough 1997). Mediasta otetaan vastaan signaaleja siitä, miten nykyisin on tapana ajatella (Riesman 2001, 242). Voittaja saa kaiken - yhteiskunnassa median rooli voittajien tuottamisessa on merkittävä. Voitoista uutisoimalla ja menestystarinoita kertomalla media viestittää, mikä yhteiskunnassa on merkittävää. Riitta Jallinojan mukaan tämä ilmenee tähtikulttina, jossa tähteys merkitsee voittajat hohdokuudella ja takaa sen, että menestyksestä tulee keskeinen arvo koko yhteiskunnalle. Vaativattomia voittajia ovat ne, joiden voitot eivät päädy median kautta suuren yleisön tietoisuuteen. Media kuitenkin tarjoaa sitä, mille on kysyntää ja heijastelee niitä arvoja, jotka yhteiskuntaan ovat juurtuneet. Tarinat valokuvineen jäävät mieleen ja päivästä toiseen toistuessaan ne kehystävät ajalle ominaista menestyksen palvontaa. (Jallinoja 2000, 129–131.)

Mediakulttuurin representaatiot tarjoavat lähtökohtia identiteetin rakentamiseen. Mediajulkisuus on yhä enemmän henkilökohtaisten kokemusten ja tunteiden käsittelyä julkisuudessa (Julkunen 1995, 27). Identiteettejä on aina työstetty vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa, mutta medioituneessa kulttuurissa mediatodellisuus vaikuttaa hyvin voimakkaasti reaalityodellisuuden rinnalla (Herkman 2001). Tämä johtuu länsimaisen kulttuurin visualisoinnista ja kuvallisen materiaalin merkityksen kasvamisesta (ks. esim. Rose 2001; Seppänen 2001). Tv-mainosten sukupuolirepresentaatioita tutkinut Leena-Maija Rossi katsoo, että esimerkiksi televisio tuo sukupuolen ja seksuaalisuuden tuotannon koteihin, yksityiseen tilaan. Television kautta luodaan ”julkista ajattelua”, toisaalta se luo yhteisöllisyyttä sekä asettaa yleisiä normeja. Rossin mukaan nyky-yhteiskunnassa valta naamioituu normeihin ja normaaliuteen. (2003, 18, 120.) Populaarikulttuurin vaikuttavuus asennekasvattajana perustuu enemmän emotionaaliin kokemuksiin kuin kognitiiviseen päättelyyn. Kokemuksellisuus koskee erityisesti visuaalista kulttuuria, jonka havainnoinnissa välittö-

mät mielikuvat ja tuntemukset ovat ensisijaisia. Visuaaliset esitykset sisältävät runsaasti kulttuurisia merkityksiä ja intertekstuaalisia viittauksia. (Herkman 2007, 220.)

Naistenlehdet, perhelehdet ja iltapäivälehdet julkaisevat runsaasti menestyneiden suomalaisten haastatteluja. Jutut ovat käsitelleet myös haastatellun yksityiselämää, jolla lehdissä tarkoitetaan useimmiten perhe-elämää. Juttujen perusteella nykymiehet näyttävät olevan ylpeitä perheestään ja isyydestään, eikä työkunnia ole enää ainoa miehen mitta. (Veijola & Jokinen 2001, 41.) Muutaman vuoden ajan jatkuneen pokeribuumin ansiosta pokeriammatillaisetkin ovat esiintyneet mediassa taajaan. Menestyneimmistä on tullut julkisuuden henkilöitä, joiden arkisiakin tekemisiä seurataan tarkkaan. Pelaajat ovat ainesta, josta toimittajat muotoilevat omille yleisöilleen ja omaan välineeseensä sopivat esitykset, ja yleisöistä kilpaillaan kyseisillä esityksillä (vrt. Tiihonen 1994, 235). Saadun huomion myötä rahapelaamisen suosio ja houkuttelevuus kasvavat ja kun pelaaminen on kerran päätynyt yhteiseksi puheenaiheeksi sekä kiinnostuksen kohteeksi, siitä tulee helposti myös yhteistä ajanvietettä. Näin rahapeliviihde juurtuu sosiaalisiin suhteisiin sekä kulttuuriin. (Binde 2007.)

Michel Maffesolin (1995) mukaan tiedotusvälineiden merkitys on nyky-yhteiskunnalle ratkaiseva, sillä postmodernien yhteisöjen perusta on kuvien nopeassa lisääntymisessä. Media on väline, josta yksilö voi tunnistaa itsensä. Se tuottaa kuvia, joiden välityksellä ollaan osallisena jostakin toisesta, ”objektista, gurusta, tähdestä, maalauksesta, musiikista, tunnelmasta” (1995, 128). Maffesolin mielestä kuva yhdistää ihmisiä, sillä sen nopeasti tunnistettavista sisällöistä on helppoa keskustella muiden kanssa. Etenkin myyttejä välittävät kuvat saavat katsojat tunnistamaan yhteisiä merkityksiä. Kuvat kutsuvat katsojia ikuisen nykyhetkeen, sillä kuvien katseleminen on eräänlaista hetkellisyyden hedonismia: moraalisesti välinpitämätöntä ja ajasta irrallaan. Kuvan edessä minä voi alkaa fantasioida siitä, mitä muuta voisi olla. (1995, 43, 111, 130.) Kuvat esittävät tyyliä, yleistä kehystä, ”jonka puitteissa sosiaalinen elämä ilmenee määrätyllä hetkellä”. Tyylin kautta aikakausi määrittää, kirjoittaa ja kuvaa itseään, sillä ihmisen tai ryhmän tyyli kiteyttää käsillä olevan aikakauden, on eräänlainen yhteinen kieli. Tyyli on sosiaalisuuden muotoja, joiden kautta uusheimoisuus eli itsetarkoituksellinen ja rituaalinen yhteisöllisyys mahdollistuu. (1995, 26, 38, 44.)

Maffesolin ajatuksiin nojaten pokerikulttuuria voi ajatella yhteisöllisenä tyylinä. Tyyli tiivistyy tunteeseen, jota media kuvin ja tekstein raportoi ja samalla tuottaa. Pelaajien yhteisyys kumpuaa osaksi mediarepresentaatioista ja yhteisistä, näkyvästi toistetuista symboleista, mutta myös myönteisestä ulkopuolisuuden tunteesta. Yhteisyys on pitkälti rakentunut heteroseksuaalisuuden ja maskuliinisuuden varaan, ja mukanaolevien naisten on täytyntä murtautua miesten alueelle. Pokeriyhteisön tyyliä esitetään mediateksteihin ja kuvin jäljiteltäväksi niille, jotka haluavat eri tasoilla kiinnittyä siihen. Pokeritähtien ympärille syntynyt fanikulttuuri liittyy ammattilaisten elämään ilmentäen uusheimoistumista, yhteisöllisyyden muodostumista minkä tahansa ilmiön ympärille.

Media on rakentanut yhteisyyttä pelaajien ja yleisöjen välille karikatyyrein, kuvin ja symbolein, mutta se on myös mahdollistanut pokeri-ilmiön kietomalla sen itse rakentamaansa speaktaakkeliin. Guy Debord kirjoitti 1960-luvulla speaktaakkelin yhteiskunnasta, jossa kuluttajat osallistuvat tavaroiden ja niiden kuvallisuuden muodostamien speaktaakkeleiden kautta yhteiskunnan sosiaalisiin järjestyksiin. Kuvallisuus ja visuaalisuus kytkeytyvät tiukasti ihmisten sosialisaatioon ja siten osaksi yhteiskuntaa. Speaktaakkelilla tarkoitetaan komeaa mutta pintapuolista, falskia ja naurettavaa näytelmää. Yhteiskunta muuttuu speaktaakkeliksi, jossa todellisuus hämärretään sitä peittäville kuvilla ja elämästä tulee elämän representaatio, kun kuvissa jäljitellään elämää. Joukkoviestintä, kommunikaatio ja informaatio ovat keskeisimmät niistä tuotanto-olosuhteista, joista kuvat ovat peräisin. Kärjistetysti sanoen ja Debordia mukaillen tämä tarkoittaa sitä, että väärä tietoisuus uhkaa ihmisiä, kun speaktaakkelit toimivat ideologisesti hallitsevan luokan eduksi. Speaktaakkelin ulkopuolelle on mahdotonta asettua, sillä kritiikkikin muuttuu speaktaakkeliksi. (Debord 2005, Luhtakallio 2003, 4–5, Seppänen 2001, 59–65.) Tavaraistumisen myötä speaktaakkelin vääristävä kuvasto levittäytyy yhä uusille alueille yhteiskunnassa ja vuorovaikutuksessa. Se voi luvata nuoruutta, kauneutta, voimaa tai maskuliinisuutta ja viettelee ihmisen tavoittelemaan ja haluamaan ideaalia eli jotain, mitä hän ei ole. Kapitalistisen yhteiskunnan tuottamat uudet tavarat sulautuvat osaksi median kuvastoa, josta kuluttajat nappaavat ne identiteettiensä rakennusaineiksi todellisen ja toivotun olemisen välistä kuilua täyttämään. Talous visualisoituu kuviin. (Debord 2005, Seppänen 2001, 64–65.)

Debordlaisittain ajatellen pokerikulttuurin kuvastokin on yhtä suurta speaktaakkeliä. Pokeriammattilaisuuden esitykset visualisoivat työtä ja ammattilaisuutta räikein tavoin. Rep-

representaatiot lupaavat vapautta työn puitteissa, vaurautta joka on hankittu huvittelemalla sekä sukupuolten ihanteita hegemonisen maskuliinisuuden hengessä. Ammattipelureiden esitykset viestittävät, että mistä tahansa voi tulla työtä ja kuka tahansa voi rikastua. On syytä huomata, että menestyjät ovat useimmiten miehiä. Representoidun ideaalin ja todellisuuden väliin jää ylittämätön kuilu, mutta mediaspektaakkeli saa yleisöt kiinnostumaan aiheestaan. Lisäksi se on osaltaan tehnyt korttipelistä työtä ja uudenlaisesta ammattilaisuudesta hyväksyttävää.

3.2 Sukupuolen representaatioita, teknologiaa, tapoja, tyylejä ja identiteettejä

Suomessa feministisen mediatutkimuksen pääasiallisena tavoitteena on ollut tehdä näkyväksi sukupuolten välinen epätasa-arvo median esityksissä ja tuotannossa sekä huomioida tutkimuksen marginaaliin jääneet kulttuurituotteet ja naiset niiden katsojina, kokijoina ja lukijoina. Ranskalaiseen Michel Foucault'hon viitataan lähes kaikissa tutkimuksissa, joissa tarkastellaan ruumiillisuutta kulttuurin ja yhteiskunnan näkökulmasta. Foucault'n näkemys mukaan valta on ruumiin sisäistämiä toimintatapoja, jolloin esimerkiksi yksilöt eivät ole ulkopuolisen vallan uhreja, vaan vallan tuottajia ja tuottamia. Suoranaista syyllistä tähän ei tarvitse etsiä: ”luonnollista”, aitoa ruumista ei ole olemassakaan, sillä ruumis sekä sukupuoli ovat kulttuurisesti määriteltyjä ja tuotettuja. (Kyrölä 2006, 120–121.)

Kuitenkin ruumis on pinta, johon itsensä, tyyhinsä tai makunsa voi kirjoittaa. Jälkitekollisessa elämässä on paljon kevyitä sosiaalisia siteitä sekä satunnaisia kohtaamisia, joissa ihminen on se, mitä pinta ja ulkonäkö näyttävät hänen olevan. Ruumiista, tyylistä, habituksesta, puheesta ja vaatteista voi lukea sosiaalisia asemia, elämäntyylejä mutta myös moraalista tilaa, pätevyyttä itsekuria ja elämänhallintaa. Samalla ovat syntyneet uudet kontrollin, haavoittuvuuden ja epävarmuuden sekä onnistumisen ja epäonnistumisen alueet. Erityisesti naisruumis on julkinen paikka, jota toiset tarkkailevat ja kommentoivat. (Julkunen 2003, 34–35.) Naistutkijat ovat pitäneet ruumiin representaatioita yksityisen ja julkisen kohtauspintana, sillä länsimaisissa kulttuurituotteissa naisen ruumis on herättänyt aina tunteita; yhtäältä viehätystä ja halua, toisaalta pelkoa sekä halveksuntaa. (ks. esim. Lahti 1994, 209–210). Miesruumiin representaatioita on tutkittu elokuvien, tähtien ja lajityyppien kautta – usein niissä esitetty ja niistä tutkittu maskuliinisuus on rakentunut aktiivisten, lihaksikkai-

den ja valtaa käyttävien hahmojen varaan (esim. Clint Eastwoodin ja Clark Gablen kaltaiset tähdet sekä westernin ja toimintaelokuvan kaltaiset lajityypit). Ruumiin representaatioiden tutkimusta on vienyt eteenpäin käsitys, jonka mukaan ruumis on yhteiskunnan kuva. Ruumiin kuvista on tarkasteltu usein esimerkiksi sosiaalisten hierarkioiden järjestymistä ja vallankäytön muotoja. (Lahti 1994, 209–210.)

Konstruktionistisesta lähtökohdasta sukupuoli on luokittelun ja nimeämisen tuote, ei syntymässä saatu ominaisuus. Judith Butler näkee sukupuolen tekemisen seurauksena, sillä sitä suoritetaan performansseilla, diskursseilla sekä kulttuurin vakiintuneita eleitä toistamalla. Miehuus ja naiseus ovat kategorioita, eikä sukupuoli palaudu miehen ja naisen väliseen ruumiilliseen eroon tai mihinkään alkuperään. Sukupuolta ei ole ilman kieltä tai kulttuuria, vaan toisto mahdollistaa sukupuolen ylipäättään mahdolliseksi ajatella. Näin miehuus ja naiseus ovat kulttuurisia esityksiä, joiden ”luonnollisuus” syntyy toistossa. (Butler 2006; Pulkkinen 2000, 43–48.) Butlerin äärimmäistä konstruktionistista näkökulmaa on kritisoitu siitä, että se palauttaa sukupuolen ruumiillisen ulottuvuuden sukupuolirepresentaatioihin ja diskursseihin. Tämän on nähty olevan ristiriidassa ruumiillisen ja ei-kielellisen sukupuolikokemuksen kanssa. Kuitenkin ruumis on Butlerillekin materiaalista, mutta hänen mukaansa kulttuurissa eläville yksilöille ei yksinkertaisesti ole mahdollista esittää ruumista muilla kuin kulttuurin mahdollistamilla keinoilla. (Kyrölä 2006, 123.)

Sukupuoli on hitaasti muuttuva kulttuurinen instituutio, joka on läsnä kaikessa toiminnassa. Arjen sukupuoliset järjestykset asettavat yksilölle ehtoja, joista on vaikeaa irtaantua. Nimeämisen kautta miehen ja naisen välille rakentuu hierarkkinen suhde, jossa sukupuolten välisiä eroja tuotetaan kulttuurisesti. Niitä toistetaan ja uusinnetaan, mutta harvoin kyseenalaistetaan (Puustinen ym. 2006, 19). Kulttuuri on läpikotaisin sukupuolittunut, eikä mikään elämänalue ei ole yksiselitteisen naisinen tai miehinen ilman kulttuurin sukupuolitavaa voimaa (ks. esim. Ojajärvi 2004, 255). Eeva Jokisen mukaan heteronormatiivisuus on yksi vallan ja heterotapaisuus toiminnan muoto. Heteronormatiivisuus ”antaa” erot ja tilan ihmisten toiminnalle, mutta se ei koostu selkeistä lueteltavissa olevista normeista. Se on tiedostamatonta ja käytännöissä itsestään selvästi läsnä. Heteronormatiivisuus ei ole sama asia kuin heteroseksuaalisuus, sillä monilla heteronormatiivisuuteen sisältyvillä asioilla ei ole paljoakaan tekemistä seksikäytäntöjen kanssa – heteronormatiivisuus jäsentää arkisia käytäntöjä, kuten kotityötä ja vanhemmuutta. Jokinen nimittää heterotapaisuudeksi

sitä muotoa, johon heteronormatiivisuus käytännössä ihmisiä taivuttaa. Heterotapaisuus on habituksen keskeinen jäsentäjä, ruumiiseen kerrostunutta historiaa ja puoliautomaattista tottumusta. Lisäksi se on taito, jota elämän eri kentillä edellytetään. Jokisen mukaan heteronormatiivisuus on kriittinen käsite ja sen oletuksia on syytä horjuttaa, jos ne rajoittavat ihmisten tasavertaisuutta kansalaisina. Heteronormatiivisuuden ja -tapaisuuden kritiikki ei kuitenkaan merkitse sitä, että kritisoidaan heteroseksuaalisuutta, ihmisten heteroseksuaalisia kokemuksia tai haluja. (2005, 140–142.)

Arkikielessä miehisyydellä ja maskuliinisuudella tarkoitetaan kutakuinkin samaa asiaa, mutta tieteellisesti maskuliinisuuden käsitettä voidaan Arto Jokista (2003, 8–27) mukailleen määrittää seuraavalla tavalla:

- 1) Maskuliinisuus merkitsee persoonallisuuteen ja ruumiiseen viittaavien piirteiden kategoriaa, jolle löytyy omat symbolinsa esineiden ja ilmiöiden maailmasta.
- 2) Maskuliinisuus merkitsee miehisten ominaisuuksien ideaalia. Mitä lähemmäs mies pääsee maskuliinisia määreitä, sitä arvostetumpi hän miehenä on. Mieheksi ei synnytä, miehuus ansaitaan.
- 3) Maskuliinisuus on sosiaalinen prosessi ja sen aika- ja paikkasidonnainen tulos. Maskuliinisuus pakottaa ja houkuttelee miehiä omaksuma tiettyjä maskuliinisia määreitä, mutta se ei ole yksittäisen miehen persoonallisuuspiirteiden summa.
- 4) Tietty diskurssi tarjoaa tietynlaisia maskuliinisia subjektipositioita, maskuliininen subjekti rakentuu asettumalla niihin.
- 5) Tekoja, eleitä, asioita sekä ilmiöitä representoidaan, merkitään sekä merkityksellistetään maskuliinisiksi tietyssä historiallisessa ajassa ja paikassa, tietyn kulttuurin jäsenten toimesta.

Jokaisessa kulttuurissa on olemassa naiseuden ja miehuuden ihanteita. Länsimaissa maskuliinisiksi piirteiksi on luettu esimerkiksi toiminnallisuus, fyysinen voima sekä väkivalta. Maskuliinisuus ja feminiinisyys ymmärretään usein toistensa vastakohtina, jolloin maskuliiniset piirteet sulkevat pois feminiiniseksi määritellyt piirteet kuten emotionaalisuuden ja empaattisuuden. Maskuliinisuuden ja feminiinisyyden ääripäät yhdistetään heteroseksuaalisen halun kautta, mutta suurin osa ihmisistä asettuu maskuliinisuuden ja feminiinisyyden ääripäiden väliin. (Jokinen, 2003, 8.) Tällaiset kaksinapaiset jaottelut on syytä kyseenalais-

taa, mutta kuvitelluillakin eroilla ja sukupuoliin liitetyillä piirteillä on vaikutusta käytännön elämään. Ihmiset voivat pitää eroja sekä jaotteluita todellisina, jolloin ne myös määräävät henkilöiden käsitystä itsestään ja heidän suhdettaan muihin. Sukupuoli-identiteetin tärkeystään kertoo muun muassa se, että sukupuolen uskotaan olevan tärkein ihmisen identiteetin rakennusaines. Toisaalta sukupuoli-identiteettiä myös koetellaan jatkuvasti. (Grönfors 1994, 67–68, 72.)

Maskuliinisuuden on uskottu olevan miehille vieläkin tärkeämpää kuin feminiinisyys naisille. Miehenä oleminen on erityinen tehtävä, sillä maskuliinisuutta on osoitettava erilaisin suorituksin. Vain harva mies kokee täyttävänsä normin, eli on menestyvä, fyysisesti voimakas, järkkymätön päätöksissään ja kyvykäs puolustamaan itseään sekä yhteisöään. Lisäksi norminmukainen mies on erinomainen heteroseksuaalinen rakastaja. (Sipilä 1994, 22–25.) Maskuliinisuutta voi kuitenkin hankkia kulttuurin määrittämin keinoin, osoittamalla ”mieskuntoa”. Vallankäyttö on eräs tapa rakentaa maskuliinista subjektia, oli vallan käyttäjä sitten mies tai nainen. Vallan kohteena oleva (mies tai nainen) on feminiininen. Kaikilla miehillä ei kuitenkaan ole valtaa, vaikka vallankäyttö ja valta assosioituvat miehiin ja yhteiskunnan poliittinen ja taloudellinen eliitti koostuu pääosin miehistä. (Jokinen 2003, 10–14.)

1980-luvulla miestutkimuksen piirissä alettiin käyttää hegemonisen maskuliinisuuden käsitettä. Hegemonialla tarkoitetaan hierarkkista järjestystä sekä olosuhteita, joita rakennetaan julkisuudessa. Kokonaisuudessaan hegemonisen maskuliinisuuden käsite viittaa siihen, että tietynlainen maskuliinisuus alistaa toisenlaisia maskuliinisuuksia sekä feminiinisyksiä. Alempiarvoista maskuliinisuutta edustavat esimerkiksi naismaiset miehet ja homoseksuaaliset miehet, mutta myös ammattitaidottomat työntekijät tai ne, jotka eivät osallistu yhteisöllisiin rituaaleihin. Hegemonisen maskuliinisuuden keskiössä on heteroseksuaalisuus, jota valtio ja monet muut instituutiot tukevat. Hegemoninen maskuliinisuus ei ole kuvaus valtaa käyttävistä miehistä, vaan kulttuurinen konstruktio, joka ylläpitää miesten valtaa ja jota suuri osa miehistä tukee. (Sipilä 1994, 20–24.)

Miesten välisen riippuvuuden, kiintymyksen ja kunnioituksen julkisista erittelyistä ei mediassa eikä pokeriammattilaisten representaatioissa ole puutetta. Hegemoniseen maskuliinisuuteen sisältyy vallan lisäksi myös rakkautta, joka perustuu kuvitellulle veljeydelle. J. F.

MacCannell on pohtinut veljen käsitettä ja esittänyt ajatuksen jälkipatriarkaattisesta veljesten vallasta, joka rakentaa ihmisten välisiä suhteita sekä yhteiskunnallisella että henkilökohtaisella tasolla. Kun patriarkaatti ja patriarkka ovat mennyttä, on yleistettävä minuuksien veljen minuutta. Veli ei kuitenkaan edes näyttele kantavansa varsinaista vastuuta. Veljesjoukko ei ole koskaan täysin tasavertainen yhteisö, koska sillä on aina johtaja, isovelji. Sisjäsenkin huolitaan joukkoon, mutta usein toisiinsa vaihdettaviksi, sarjaksi naisia. Mediaesityksiä veljeydestä voi nähdä avaamalla esimerkiksi lehden urheilusivut tai television urheiluuutiset. Etenkin miesten joukkueurheilussa on kyse veljesrakkaudesta (”On annettava kaikki joukkueelle!”). Samalla tullaan toteuttaneeksi eräänlaista kollektiivista fantasiaa ja kuviteltua näytelmää, jossa päähenkilönä on kuvittelija, pelaaja tai katsoja. Veijolan ja Jokisen mukaan miehet puhuvat kaiken kaikkiaan enemmän keskinäisistä suhteistaan kuin esimerkiksi asemastaan pari- tai rakkaussuhteessa naisen (tai miehen) kanssa, sillä ”suhkunkestävä heteroseksuaalinen mies kuuluu monikollisiin suhteisiin toisten miesten kanssa”. Kun miesten kiintymys on varattu miesporukalle, esimerkiksi pokeriyhteisölle, ei toisenlaisuutta ole tarpeen kunnioittaa. On mahdollista samastua itsensä kaltaiseen ja väheksyä niitä, jotka eivät kuulu samaan yhteisöön. Väheksyntä ei kohdistu edes vastustajiin tai kilpailijoihin vaan muihin, joita useimmiten ovat naiset, mutta tilanteesta ja pelistä riippuen myös valkokaulusmiehet, sinikaulusmiehet ja homomiehet. Heitä ei ole helppoa käsittää haastajiksi. (Veijola & Jokinen 2001, 170–175, 181–183.)

Judith Butler nimittää heteroseksuaaliseksi matriisiksi tapaa, jolla länsimainen kulttuuri pyrkii kytkemään kaikenlaiset ruumiit ja kaikki sosiaaliset identiteetit kaksinapaiseen malliin mies/nainen (Butler 2006, Koivunen & Liljeström 1996, 22–23). Yhteiskunnallisessa valtajärjestelmässä malli on rakentunut heteroseksuaalisuuden normiksi, joka materialisoi- tuu esimerkiksi mediassa sukupuolten representaatioina kielen, liikkeen, asentojen, la- vastuksen ja kerronnan välityksellä. Butlerilaisessa näkemyksessä sukupuolet eivät kuitenkaan ole toisilleen vastakkaisia tai toisiaan täydentäviä, vaan sukupuolten sisäisiä eroja tulisi painottaa (Butler 2006, Puustinen ym. 2006, 21–21). Syytä on huomioida myös sukupuolinormatiivisuuden käsite, joka kattaa kaiken mitä sukupuolen esittämiseen liittyy. Tällöin kyse on paljon muustakin kuin seksuaalista mieltymystä osoittavista asioista.

Elokuvatutkija Teresa de Lauretis ja hänen teoriansa sukupuolen teknologiasta on Butlerin ajatusten lisäksi vaikuttanut vahvasti suomalaiseen feministiseen mediatutkimukseen. De

Lauretin teoria pohjaa Foucault'n esityksiin seksuaalisuuden teknologiasta, jonka mukaan ihmisruumis on yhteiskunnallisten ja historiallisten valtakonstruktioiden tuottamaa. De Lauretis johdattaa Foucault'n käsitteen koskemaan sukupuolta: sukupuoli on sosiaalinen ja historiallinen representaatio, jota tuotetaan jatkuvasti kaikissa yhteiskunnan instituutioissa, myös feminismissä. Näitä teknologioita tuottavilla instituutioilla on valtaa valvoa yhteiskunnallisia merkityksiä ja siten tuottaa, markkinoida ja vakiinnuttaa sukupuolen representaatioita. (de Lauretis 2004, Puustinen ym. 2006, 22.)

Naiseutta ja miehuutta on mahdollista ajatella myös tapoina ja tyyleinä. Soile Veijola ja Eeva Jokinen viittaavat nais- tai miestyylillä sukupuolen määrittämisen yksilön mahdollisuuksiin tehdä valintoja. Sukupuoli muodostuu osittaisista ja muuttuvista yhdistelmistä, jolloin on mahdollista puhua esimerkiksi naistyylistä olla ja toimia ilman, että kaikki naiset jakavat tietyn ominaisuuden. Sukupuolten välillä ja sisällä tyyli ei ole vapaa, vaikka näin halutaan uskoa. Miesnäkökulmasta määriteltävä tasa-arvoajattelu ei välttämättä tee oikeutta naisten identiteeteille, arvosta naistapaisuutta tai avaa tilaa naistyylielle. Sukupuolten tavoista olla ja toimia sekä tahtoa ja tietää voi puhua myös nais- ja miestapaisuutena. Tapaisuus määrittyy sen kautta, mitä naisilla ja miehillä on historiallisesti ymmärretty. Esimerkiksi miestapaisuus ei määrää jokaisen miehen elämää, mutta yksittäiset miehet eivät voi olla ottamatta kantaa miestapaisuuksiin. Luce Irigarayn (1996) pohdintaa seuraten Veijola ja Jokinen tuovat miestapaisuuden rinnalle naissukuisuuden, jolla tarkoitetaan mahdollisuutta välittää ja toteuttaa naisten keskinäisestä vuorovaikutuksesta syntyneitä identiteettejä. Miestapaisuuden ja naissukuisuuden välille olisi mahdollista syntyä jotain, mitä voisi pitää eettisenä sukupuolierona. Eettisen sukupuolieron käsitteellä viitataan sukupuolten välillä toteutuvaan vuoropuheluun ja kunnioittavaan välimatkaan, jolloin naista ja miestä ei voisi määritellä toistensa avulla tai toistensa täydennyksiksi. Hedelmällisen sukupuolieron viljelyn voi aloittaa hylkäämällä käsitykset ennalta annetuista miehen ja naisen olemuksista tai ytimistä. Näyttää kuitenkin siltä, että naisen ja miehen välinen tila on tyhjennetty velvollisuuksiksi, oikeuksiksi, vetovoimaksi, himoksi, omistamiseksi sekä kuluttamiseksi. (Veijola & Jokinen 2001, 21–26, 131, 149.)

3.3 Sukupuoli mediassa

Nainen ja mies ovat kulttuurisesti määritettyjä aikuispaikkoja, joihin tytöt ja pojat kasvavat. Kypsyminen on sosiaalinen ja yksilöllinen suoritus jotakin kohti, ja media muokkaa

kypsymiseen ja yleisemminkin elämään liittyviä tavoitteita kaiken aikaa. (Laiho & Ruoho 2005, 10.) Samalla media on keskeinen foorumi, jolla toistetaan kulttuuriseen ymmärrettävyyteen perustuvia esityksiä (Ojajärvi 2004, 263): mediakuvastot esittävät useimmiten helposti naisiksi tai miehiksi tunnistettavia henkilöitä (Rossi 2003, 11). Sukupuolten ja seksuaalisuuden tavat ovat kiinteästi sidoksissa ympärillä näkyviin visuaalisiin representaatioihin.

Leena-Maija Rossin mukaan mediakuvasto on sukupuoliteknologian koneisto, jossa katsoja toimii suhteessa mediakuviin. Sukupuolet ovat performatiiveja, joita rajaa se, millaisia sukupuolia on mahdollista suorittaa minäkin hetkenä. Rossin tutkimainen mainoskuvasto kertoo hyvälle elämälle asetetuista ehdoista ja piirtää reunaviivat yleisesti normaalina pidetyille; mainonnan ylläpitämät kauneuskäsitykset normittavat oikeiksi, kauniiksi ja haluttaviksi vain tietyt sukupuolen esittämisen tavat. (2003, 32–36.) Koska mainonta on tiukasti mukana länsimaisessa arjessa, vaikuttaa mainoksia esittävä media kulttuurisena tekijänä osaltaan siihen, kuinka yksilö näkee itsensä. Mainontaa voikin pitää ”sukupuolitehtaana”, jossa mainoskuvien ja mainostekstien tuottajien lisäksi myös katsoja uurastaa työläisenä. Mainonnalla tuotetaan kerrontatapojen ja koodien avulla katsojien tunteisiin vetoavia odotuksia sukupuolista ja seksuaalisuudesta sekä niiden merkityksistä. Mainonta tarjoaa ihannekuvia, parodiaa, karikatyyrejä, realismia tai dokumentaarisuutta, mutta samalla se tuottaa miehen ja naisen rooleja. (2006.) Pokerilehden haastattelua voi pitää esimerkkinä sukupuoliteknologiasta, joka on lähes kokonaan miesten hallussa. Sukupuolen esittämisen ehdot on koodattu sisään heteronormatiivisuuden hengessä, ja esityksissä toistuviin koodeihin liittyy odotuksia miesten ja naisten pelaamisesta tai sukupuolten mahdollisista tavoista toimia pokerikulttuurin sisällä. Mediatuotos asettaa ehtoja hyvälle pelaamiselle, arvostetulle elämäntyyliille tai oikealle asenteelle – ja kaikkien näiden kautta sukupuolille.

Vaikka heteroseksuaalisuuden normiasema ja ideaalisuus kyseenalaistuu harva se päivä esimerkiksi nykytelevisiossa (Rossi 2007, 122), ihmisiä esittävä mainonta näyttää useimmiten heterouden luonnollisena tilana. Heterouden esittäminen on yksi käytetyimmistä keinoista kun halutaan vedota yleisöön, herättää halua ja saada aikaan kuviin samastumista. Oleellista on myös, millaisissa kuvissa ja kuvallisissa järjestyksissä mies- ja naishahmoja esitetään. Esimerkiksi mainonnassa ideaalimaailman halutaan näyttäytyvän luonnollisena, etenkin sukupuolten ja seksuaalisuuden suhteen. Vaikka normaali ja ideaali eli tavalli-

nen ja ihanteellinen olisi mahdotonta sovittaa yhteen, ne tarjotaan usein mainonnan kuvastoissa toisiinsa sulautuneina. (Rossi 2003, 11, 123–129.)

Mainoskuivissa on usein kuluttajan huomion vangitseva ”täydellinen provokaattori”, halua ja tunnereaktioita herättävä kuvatyyppe. Naiskuvassa tämä tarkoittaa säännönmukaisesti rypyttömyyttä ja nuoruutta, seksuaalista viettelevyyttä sekä virheettömyyttä. Provokaattori on usein vain muoto tai kuori, joka edustaa naisfiguuria. Rossi mukailee Butleria ja toteaa, että täydellinen provokaattori toistaa sekä suorittaa stereotypiaa ja kuvitelmaa virheettömyydestä tavasta olla nainen. Usein ”kauneutta” vielä alleviivataan rinnastuksilla; mainokseen voidaan liittää korostuneen ”rumaksi” koodattu naisrepresentaatio. Toki myös mieskuvista löytyy provokaattoreita eli stereotyyppisiä katsomiseen, samastumiseen ja haluamiseen yllyttäjiä. Miesrepresentaatio ei useinkaan ole passiivinen tai staattinen. Rossin mukaan mikä tahansa parranajokonemainos tai Dressmann-vaateliikkeen mainos toimii esimerkkinä tästä. (2003, 41–44.) Pokerilehden naiskuvassa täydellisen provokaattorin virkaa saa usein toimittaa nuori ja feminiinisin tavoin merkitty naisruumis, jota käytetään monesti kuvausrekvisiitan tapaan (ks. Gus Hansen -kuva-analyysi luvussa 5.2). Kuten speaktaakkeli ei kohtaa reaali maailmaa, eivät kaikki naispokeriammatilaisetkaan sovi tällaisen halua herättävän provokaattorin määreisiin. Kun pokeriammatilainen on äiti, naiseutta on määritettävä toisin: äitiyttä kuvaava täydellinen provokaattori on lapsi (ks. Minna Ritakorpi -kuva-analyysi luvussa 5.3). Visuaalisissa representaatioissa äitiys liitetään esimerkiksi lastenhoitoon tai ruuanlaittoon, joilla viitataan hoivaan, huolenpitoon, turvallisuuteen ja ahkeruuteen – siis nimenomaan yksityisen, ei julkisen tai työn alueelle. Miespokeriammatilaisen esityksissä täydellinen provokaattori voi olla esimerkiksi haastava tai ovela ilme, lihaksikas vartalo tai naisen kanssa poseeraaminen. Siten miehuus on esityksessä sidoksissa voimakkuuteen, tyylikkyyteen, toimijuuteen ja heteroseksuaaliseen kyvykkyyteen. Näistä vain jälkimmäinen osuu selvästi yksityisen alueelle.

Mediakuvien vaikutusvalta perustuu siihen, että niissä esitettävät sukupuolet ovat nopeasti tunnistettavissa. Tämän puolestaan mahdollistavat vakiintuneet koodit (esim. Rossi 2006, 62). Rossi käyttää miesmaskuliinisuuden ja miesfeminiinisuuden, sekä vastaavasti naismaskuliinisuuden ja naisfeminiinisuuden käsitteitä, sillä lopulta mies ei ole yksioikoisen maskuliininen tai nainen väistämättä feminiininen. Silti näitä määreitä käytetään usein toistensa synonyymeinä. (2003, 32–35.) Nykyisin mediakuvastoissa sallitaan joitakin rajanyli-

tyksiä kuten poikamaisia tyttöjä, mutta usein poikkeukset vahvistavat sääntöjä ja rajat vedetään yhä uudelleen. Jousto sukupuolten esityksissä on kyllä lisääntynyt, mutta ”sopivasta” naisten maskuliinisuudesta ja miesten feminiinisyydestä neuvotellaan jatkuvasti. Selvästi miehekkäät naiskuvat kuten myös naiselliset mieskuvat ovat mainonnan tekijöille lähinnä visuaalisia vitsejä ja maskuliinisuuteen liitetyt suorat merkit rinnastetaan usein liioiteltuun feminiinisyyteen. Naismaskuliinisuutta luodaan ulkonäön sijaan mieluummin eleiden, tilan hallinnan ja tekojen varaan, jolloin representaatiot saattavat esittää muun muassa luonnollisuutta, aktiivisuutta, ruumiin hallintaa, riippumattomuutta ja joskus myös aggressiivisuutta. Nämä näyttäisivät olevan suomalaisten sukupuoliekuvien joukossa ymmärrettäviä piirteitä ja toimintatapoja – kunhan naisten ääri viivat pysyvät feminiinisyyden rajoissa. (Rossi 2003, 60, 79–86.)

Rossin mielestä on tärkeää pohtia, missä mies- ja naiskuvien kulttuurisen hyväksyttävyyden ja ymmärrettävyyden rajat kulkevat ja mitkä normit rajoja piirtävät. Sukupuolijousto näyttää kyllä olevan jossain määrin hyväksyttävää, kunhan se toteutuu mieluummin muuten kuin ulkonäössä. Toisena rajoja säätelee heteronormatiivisuuden oleellinen periaate, lisääntyminen. Parisuhdeoletus on visuaalisessa kielessä voimakas. Onnellisen heteroydinperheen kuvat ovat osa visuaalista ideaalimaailmaa, ja ne korostavat sekä luonnollistavat lisääntymisen merkitystä hegemonisen heteroseksuaalisuuden vahvistajana. Usein heteroseksuaalisuuden oletamus on niin tiukassa, että hetero-etuliite jätetään kokonaan pois, kuin tarpeettomana. Seksuaalisuudella viitataan siis voittopuolisesti juuri heteroseksuaalisuuteen. (2003, 115–119, 122.) Kuitenkin, jos seksuaalisuus muotoutuu henkilökohtaisen ja sosiaalisen historian mukaan, kuvat saattavat olla myös muutostekijöitä. Visuaalinen kulttuuri tavanomaistaa tietynlaisia sukupuolia ja tietynlaista seksuaalisuutta, mutta merkityksellistämisen tavat voivat muuttua jos tiedostetaan, kuinka tottumukset ovat rakentuneet. Sukupuolta voi toistaa ”väärin”. Rossi näkee katsojan aktiivisena merkitysten luojana ja tuottajana, jolloin katsoja ei ole täysin visuaalisten esitysten armoilla. Visuaalisista esityksistä onkin mahdollista etsiä vaikkapa kauneusnormistoon ja sukupuolistereotyyppoihin kohdistuvaa ironiaa ja parodisia esityksiä, joiden kautta saattaa avautua mahdollisuuksia sukupuolen uusiin lukutapoihin. (2003, 48–49, 2006.)

Ruumiillisuuden sosiologia on liittänyt ruumiin kulutukseen ja lähestynyt sitä tyylin ja maun merkkinä, itsensä esittämisen ja muokkauksen paikkana (Julkunen 2003, 35). Myra

MacDonaldin mukaan mainonta on vaikuttanut nimenomaan feminiinisyyteen, sillä naiseus ja kuluttaminen on liitetty tiukasti yhteen. MacDonald tarkastelee, miten kuluttajuuden diskurssit ovat tuottaneet 1900-luvulla feminiinisyyden malleja ja hänen johtopäätöksensä on, että mainonnan maailmassa sukupuolen, mutta erityisesti naiseuden ja feminiinisyyden mallit ovat pysyneet yllättävän muuttumattomina koko 1900-luvun ajan huolimatta suurista sosiaalisista ja kulttuurisista muutoksista. Postmodernin ja modernin aikakauden mainosdiskurssit eroavat selvimmin vain siinä, että käsittelytavasta on tullut jonkin verran leikkisämpi ja mainostajat käsittävät, että myös naiset haluavat olla itsenäisiä yksilöitä. Silti feminiinisyyden on säilynyt oudon samanlaisena suurissakin muutoksissa, vaikka nainen voidaan esittää esimerkiksi uusien tekniikoiden tai erikoisefektien ansiosta aiempaa jännittävämmän ja vähemmän arkipäiväisesti. Satunnaisesti nainen on jopa mainoksen sankari(tar). Yhtenäinen linja 1920-luvulta nykypäivään on silti näkyvässä. MacDonald väittää, että konservatiivisuus on ollut onnistunut strategia naisille suunnattuja tuotteita myydessä. (2004, 64–65.)

Kuluttajuus on sukupuolittunutta ja sitä myös halutaan kuvata sukupuoliin kiinnittyneiden ennako-oletusten sekä pokerispektaakkeliin sopivien ilmausten kautta. Pokeriammatilaisesityksissä naiskuluttajuus voi olla kiinnittynyt pintaan ja ulkonäköön, ”naamioon”; esimerkiksi kampausta, meikkiä tai vaatteita ovat menestyksen ja samalla kuluttajuuden merkeinä (ks. Liz Lieu -analyysi luvussa 5.2). Mieskuluttajuuden esityksissä päähuomio saatetaan keskittyä esimerkiksi autoihin, asuntoihin tai uima-altaisiin, jotka kuvastavat pelurien elämäntyyliä. Joitakin rahankäytön tapoja ei haluta näkyvästi liittää pokerielämäntyyliin: Moni varakas pokeriammatilainen lahjoittaa säännöllisesti suuria rahasummia hyväntekeväisyyteen tai auttaa köyhien maiden ihmisiä eri tavoin. Tällaista rahankäytön tapaa ei visuaalisissa esityksissä näytetä lainkaan.

Postmodernismia, sukupuolta ja populaarikulttuuria tutkinut Cathy Schwichtenberg kirjoittaa, että ”naisellisuus” on omaa luokkaansa sukupuolirakennelmien joukossa. Naiseutta on mahdollista tarkastella naamioitumisena, jossa ulkonäkö on avainsana. Michele Montrelayn mukaan naamioituminen ”saa hahmonsa kaikenlaisten hullujen asioiden yhteen kasaamisesta: höyhenistä, hatuista ja oudoista barokkirakennelmista, joita ladotaan päällekkäin kuin äänettämiä arvomerkkejä”. Montrelay, Gayatri Spivak, Mary Russo, Judith Butler ja Mary Ann Doane ovat kaikki pitäneet naisellisuuden muuntuvia kulttuurisia tukira-

kenteita liioiteltuina. Niissä nainen ”esittää” itselleen, esittää osaansa. (Schwichtenberg 1995, 72–73.) Silvia Kolbowskin mukaan naiskauneuden kuvaamiseen kuuluu se, että var-
taloa ”palvotaan” elokuvallisin koodein: kuvan rajaamisella, valaistuksella, kameran liik-
keellä kuvakulmalla, joka ”liittää naisen pikemminkin kuvan pintaan kuin sen illusorisiin
syvyyksiin”. (Allan Sekula 1975, 76 Kolbowskin 1995, 131–132 mukaan.) Koodeilla ker-
ronta pelkistää naisen haluttavaksi ruumiiksi. Naamioitumisen logiikan mukaan liioittele-
malla naisellisuuden sosiaalisesti määrättyjä koodeja ei voida saavuttaa sitä naiseutta, joka
on luonnollista – jos esittää jotain roolia liioittelevasti, se ei voi olla luonnollinen. Kosme-
tiikkaa ja naisellisten muotikoodien monimutkaisuutta pidetään usein feminiinistä ulkonä-
köä manipuloivina ja määräävinä tai naisen ”puutteellisuutta” kompensoivina tekijöinä.
Jotkut pakenevat naisellisuuden materiaaliseen kerroksellisuuteen, joka ei edes voi sisältää
absoluuttista totuutta. Naamioitumista on mahdollista tarkastella esimerkiksi muotivaloku-
vien kautta, joissa täydellisen naisellisuuden kuvan viehäytys on naamioitumisen puoleen-
savetävytydessä. Muuttuvuus, toisto ja liioittelevuus palvelevat markkinoita, mutta me-
diakuvasto antaa muodon yleisen naisellisuuskäsityksen pinnallisuudelle. (Kolbowski
1995, 132–134.)

Kate Linkerin mukaan visuaalinen materiaali tarjoaa todistusaineistoa feminiinisen seksu-
aalisuuden kontrolloimisesta. Esimerkkejä median luomasta kehikosta ovat naisen auto-
maattinen liittäminen lisääntymiseen ja perheeseen, alistaminen maskuliiniselle halutalou-
delle tai valokuvamallin käyttäminen mieskatsetta varten luotuna ihannekuvana ja naisen
narsistisena samaistumiskohteena. Vallalla oleva järjestys vahvistaa samalla speaktaakkelin
ideologiaa. Nyky-yhteiskunnan työnjaon mukaan nimenomaan naiset omaksuvat ”toiseu-
den” aseman; näkemisen ja katsotuksi tulemisen rakenteet, joissa minuuden suojelemisen
ja mielihyvän mekanismit rinnastuvat sukupuolieroon. Linker kirjoittaa, että on löydettä-
vissä runsaasti, jopa voittopuolisesti esittämisen tapoja, joissa jokin koneisto työskentelee
rakentaakseen subjektin miespuoliseksi ja kieltäen naiselta subjektiuden. Nainen ei esitä
mitään, vaan häntä esitetään, nainen on useammin passiivisessa kuin aktiivisessa roolissa,
objektina useammin kuin subjektina. Tähti- ja stereotyyppijärjestelmässä maskuliininen
katse sekä hiljaisen naisen ja aktiivisen miehen vastakkainasettelu tekevät naisen kuvasta
speaktaakkelin. Rakenne ulottuu kuvajournalismiin, elokuvaan, mainontaan ja muotikuviin,
taideinstituutioon ja sosiaalisiin sääntöihin. John Berger kuvaa *Ways of Seeing* -
teoksessaan maskuliinisen katseen valtaa: Miehet toimivat ja naiset näyttävät joltain. Mie-

het katsovat naisia, mutta myös naiset näkevät itsensä katseen kohteina. (Linker 1995, 210–211, 231.)

Veijola & Jokinen väittävät, että miestapainen ja miestenvälinen kulttuuri on määritelty ”lajilleen tyypillisen naisen”, muokannut ihannenaiset ja naisille tarjottavat samastumismallit. Esimerkkeinä ovat missikisojen hymynuket, formulakisojen varikkotyöt ja pullantuoksuinen äitihahmo. Luce Irigarayta (1996) mukaillen Veijolan ja Jokisen mielestä naisten tulisi kuitenkin saada olla naisellisia tavalla joka pohjaa siihen, miten naiset ovat eläneet. (2001, 107.) Sukupuoliin ja niiden representaatioihin liittyy väistämättä jonkinasteista pakkoa tai ainakin niitä on vaikeaa vastustaa. Median esitykset tarjoavat yllin kyllin sukupuoliin liittyvää symboliikkaa, jota yksilöt eivät välttämättä tunnista eivätkä siten osaa tai edes halua vastustaa. Media esittää joidenkin tahojen luomia ja tiukasti sukupuoleen sidottuja trendejä. Trendejä voi pitää kulttuurisena koodina, joka toiston kautta saadaan myydyksi, syötetyksi tai pakotetuksi yleisölle. Tätä koodia suuri osa ihmisistä haluaa seurata, sillä koodia toteuttamalla on mahdollista vaikuttaa sosiaaliseen statukseensa. Yksilöt toisinaan tuntevat painetta koodin noudattamiseen. Jos jostain syystä jää tai jättäytyy yleisesti hyväksytyjen toimintatapojen ulkopuolelle, saa helposti arvostelua ja epäilyä osakseen. Ihmiset valvovat sekä itseään että toisiaan.

3.4 Sukupuoli työn ja yksityisen risteyskohdassa

Suomea pidetään usein ”naisystävällisenä” protestanttisena pohjoismaisena hyvinvointivaltiona, jossa tasa-arvo on jo saavutettu. Tasa-arvon käsite nojaa sukupuolten eron tyhjäksi tekemiseen, mutta samaan aikaan sukupuolet nähdään toisiaan täydentävinä kategorioina. (Julkunen 1992; Julkunen 1994; Rantalaiho 1994; Raevaara 2005.) Suomessa mieselättyisyys eli miehen rooli perheen elättäjänä, huoltajana sekä virallisesti ainoana täysivaltaisena aikuisena perheessä on ollut poikkeuksellisen vähäistä (Julkunen 1994, 179; Rantalaiho 1994, 17). Vanhemmuus on kuitenkin tiiviisti sidottu sukupuolikysymykseksi, etenkin naiskysymykseksi: äitiys on aiemmin nähty hyvin käytännöllisenä asiana ja äidit loivat perustan lasten hyvinvoinnille (Vuori 2001, 21). Vaikka naiset aloittivat Suomessa kodin ulkopuolisen työnteon jo 1800-luvun lopulla, on erityisesti äitien työssäkäynti ollut aika ajoin esillä julkisissa keskusteluissa (uraäitiys vs. kotiäitiys), suomalaiset työmarkkinat ovat sukupuolen mukaan segregoituneet, naisten ja miesten väliset palkkaerot kutistuvat hitaasti ja naisten osuus korkeimmissa johtoasemissa on vähäinen. (esim. Luhtakallio

2003, 17; Rönkä, Kinnunen & Sallinen 2005, 287.) Miesten yhteiskunnalliset edut perustuvat yhteiskunnalliselle vallalle, ansiotyölle, runsaalle rahankäytölle ja yksityisen elämän vapaudelle (Sipilä 1994, 20–24).

Työelämän feministinen tutkimus on lähestynyt työelämän ilmiöitä tarkastelemalla sen sukupuolistuneita rakenteita sekä kulttuurisia käytäntöjä. Työelämän sukupuolittuneisuutta kuvastaa esimerkiksi tilanne, jossa mies hakeutuu naisvaltaiselle alalle, sukupuolelleen poikkeavaan työhön. Naisten hakeutuessa miesvaltaisille aloille he joutuvat usein kohtaamaan epäilyjä osaamisestaan. Taustalla piilevät kulttuuriset oletukset naisille ja miehille sopivista ammateista ja tehtävistä. Ammatit pitävät sisällään käsityksiä niiden tärkeydestä, kulttuurisesta arvosta, sosiaalisesta asemasta sekä sukupuolesta, jotka saavat erilaisia merkityksiä ihmisten sosiaalisessa toiminnassa. Ammatillinen eriytyminen muovaa käsityksiä ammattien sukupuolittuneista sisällöistä. (Ojala, Palmu & Saarinen 2009, 25–26.) Työelämän sukupuolistaviksi käytännöiksi voi Kinnusta ja Korvajärveä mukailien määritellä ihmisten puheen, kirjoitukset, liikkeet, katseet, ajatukset, tulkinnat, mielikuvat sekä tunteukset, jotka ovat jokapäiväisen ja arkisen elämän vuorovaikutuksen virtaa. (Korvajärvi & Kinnunen 1996, 233.)

Ihmisten toiminta nivoutuu työtä, tässä tapauksessa rahapelaamista, kehystäviin kuvauksiin, jotka sisältävät sukupuolta määrittäviä merkityksiä. Kuvauksissa keskeisiä käytäntöjä ovat mielikuvien, erottelujen ja ajatusmuotojen sukupuolistavat sisällöt. Tutkimuksissa on kyseenalaistettu sukupuolirajoja esimerkiksi palkkatyön ja kotityön sekä työn ja vanhemmuuden välillä. On myös korostettu sitä, että ihmiset ja organisaatiot muodostavat sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyviä merkityksiä aktiivisesti. Työn, perheen, vanhemmuuden ja kodin välisiä suhteita pohdittaessa paljon huomiota ovat saaneet kysymykset siitä, ovatko eri elämänaalueet yhdistettävissä tasapainoisesti. Kyse on yksilöllisten valintojen lisäksi mahdollisuudesta muuttaa sukupuolten välisen työnjaon yhteiskunnallista arvostusta. (Korvajärvi 2010, 184–185.) Nostamalla keskusteluun käytäntöjä joilla sukupuolta muodostetaan, on mahdollista selvittää sukupuoleen kiinnittyviä hierarkioita, eroja ja muutoksen mahdollisuuksia. Käytännöt ja prosessit voivat lisätä tai vähentää naisten ja miesten eriarvoisuutta, keskinäisiä eroja ja hierarkioita. Sukupuolen huomioivan, sitä korostavan tai sen sivuuttavan toiminnan lähtökohdat ovat peräisin monelta suunnalta, ja sukupuoli saa

erilaisia sisältöjä asiayhteyksistään riippuen. Aina ei ole selvää, mihin sukupuoli liittyy ja mitä sukupuolen läsnäolosta seuraa. (Korvajärvi 2007, 153.)

Sukupuoli, identiteetti ja seksuaalisuus ovat mukana työn vuorovaikutuksessa ja osana työtoimintaa ulkoasusta ja äänen käytön tavoista alkaen (Korvajärvi 2010, 183). Teollisen ajan maskuliinista ja feminiinistä työkykyä koskevat erottelut kuten raskas/kevyt, vahva/heikko ja voimaa/näppäryyttä vaativa ovat olleet jyrkempiä kuin sukupuolten tosiasialliset erot. Naiset ovat olleet ruumiillisesti raskaassa matalan statuksen työssä, esimerkiksi siivonneet tehtaissa, rakennuksilla sekä kodeissa. Miesten ja naisten ruumiilliset erot eivät pysty selittämään työnjakoa sen paremmin jälkiteollisessa yhteiskunnassa, mutta sukupuoliruumiit voivat symboloida ammatteja ja työpaikkoja. Tietynlainen miesruumis symboloi valtaa ja pätevyyttä, jolloin naisjohtajat joutuvat näkemään erityistä vaivaa näyttääkseen samaan aikaan maskuliinisilta ja naisellisilta. Pukeutuminen saattaa olla naiselle keino kokea oma sukupuolensa vahvaksi. (Julkunen 2003, 41.) Nainen siis representoi itsensä ja sukupuolensa vakuuttavammaksi sekä uskottavammaksi ”miehistymällä”. Asetelma tekee miehuuden tavoittelemisen arvoiseksi ja naiseuden toisarvoiseksi, joksikin mitä tulee parannella. Sen sijaan pokerimaailmassa naisten vihjaillaan menestyvän maskuliinisen pukeutumisen sijaan paljastavan pukeutumisen avulla – miestä miellyttääkseen on näytettävä ulkoisesti feminiinisen haluttavalta, mutta pelissä pärjätäkseen nainen tarvitsee maskuliinisia pidettyjä piirteitä. Tämänkaltaisissa käytännöissä sukupuolen performatiivisuus tulee selkeimmin ja konkreettisimmin esille, sillä sukupuoli on muovattavissa esimerkiksi vaate- tusta tai käyttäytymistä muuttamalla.

Määrällistä tietoa sukupuoleen kiinnittyvistä rakenteista on jo pitkään käytetty yhteiskunnallisen päätöksenteon tukena, mutta kulttuuristen jäsennysten tutkimusta ei ole pidetty yhtä keskeisenä. Sukupuolistuneet yhteiskunnalliset rakenteet kuitenkin muodostuvat vaikiintuneiden ajattelumallien ja mielikuvien suuntaamina ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Työssä sukupuolistamisen prosessit syntyvät muodostamalla naisten ja miesten välisiä jakoja ja eroja, joita vahvistetaan symbolein ja mielikuvin. Keskinäisessä vuorovaikutuksessa ihmiset liittoutuvat keskenään ja samalla sulkevat toimintapiireistään toisia pois. Lisäksi ihmiset tekevät identiteettityötä eli esimerkiksi arvioivat työssä, miten kussakin tilanteessa esittävät sukupuolensa ja seksuaalisuutensa. Sukupuolistuneiden rakenteiden

muuttaminen edellyttää niitä tukevien käytäntöjen ja toimintamallien tunnistamista sekä muuttamista. (Korvajärvi 2010, 188–189.)

Sukupuolisopimuksen käsite kuvaa sellaisia sukupuolten yhteiskunnallisia järjestyksiä, joilla sukupuolet sosiaalistetaan oikeille paikoilleen työelämään. Raija Julkuselle (1994, 180) sukupuolisopimus merkitsee kätkeytyä, äänetöntä ja kirjaamatonta kulttuurista sopimusta, joka määrittelee sukupuolten oikeuksia sekä velvollisuuksia, suhdetta ja paikkoja. Leena Kosken mukaan sukupuolijärjestelmä ja siten myös sukupuolisopimus ulottuvat abstrakteihin kulttuuriin kuviin, instituutioiden toimintaan sekä ihmisten väliseen vuoro-vaikutukseen, mutta työmarkkinat ovat niiden tärkein kiinneke. Järjestelmän keskeisimmät mekanismit ovat erillään pitäminen ja hierarkia. Erillään pitäminen merkitsee sitä, että julkinen toiminta on liitetty mieheen, yksityinen naiseen, ja sukupuolten kehittämiä erityistaitoja on alettu pitää luonnostaan joko miehelle tai naiselle kuuluvina. Tämä jako vahvistuu yhteiskunnallisissa käytänteissä ja kulttuurisissa symboleissa. Hierarkialla tarkoitetaan miestä ja miehuutta yhteiskunnan normina, naista ja naiseutta siitä eroavana. Erottelu tehdään sukupuolten erilaisia ominaisuuksia korostamalla. (2003, 284.) Sukupuolisopimus läpäisee yhteiskunnan kaikki tasot poliittisesta eliitistä aina yksityisen kansalaisen elämään asti (Luhtakallio 2003, 17–18). Toisaalta naiset ovat halunneet itsekin pitää aktiivisesti sukupuolieroa yllä ja osallistua sen muokkaamiseen. Suomessa alettiin 1800–1900-lukujen taitteessa liittää naiseuteen ajatus yhteiskunnallisesta äitiydestä, joka merkitsi äitiyden laajenemista yhteiskunnalliseksi vastuuksi. Äitiys ei rajoittunut enää yksityiseen, omaan perheeseen ja kotiin, vaan kansakunnan sivistäminen ja moraalien ylläpitäminen kuului äideille. Yhteiskunnallinen äitiys ja naiskansalaisuus ovat toimineet sukupuolisopimuksen kulmakivinä. (Rantalaiho 1994, 22–24.)

Kun työelämän uudelle kartalle sijoitellaan yksityinen eli perhe, puoliso, lapset ja koti, huomataan työn muuttaneen perheiden arkea: työn ja perheen välinen raja on tullut häilyvämmäksi nykyteknologian mahdollistaessa riippumattomuuden ajasta ja paikasta (Kinnunen, Malinen & Laitinen 2009, 126). Työn kiristyneistä aikatauluista, kilpailusta, fyysisestä ja psyykkisestä kuormittavuudesta sekä epävarmuudesta huolimatta työn liikkuvuus on tuonut myös vapautta sovittaa työn ja perheen käytännöt yhteen. (Kivimäki 2003, 192.) Silti sukupuoliroolit ja perinteiset ajattelumallit ovat kauttaaltaan tiukassa ja työelämän ja

yksityisen elämän yhteensovittaminen yhtä lailla haastavaa ja sukupuolittunutta kuin aiemmin.

Jaana Vuoren mukaan kysymys lasten hoidosta ja kasvatuksesta miellettiin 1960-luvulle saakka äitien asiaksi, mutta sukupuoliroolikeskustelun myötä alettiin vaatia, että miehetkin ryhtyisivät hoitamaan lapsia ja kotia. Kuitenkin keskustelu painottui siihen, miten äiti voisi yhdistää ansiotyön, lasten synnyttämisen sekä hoitamisen. (2001, 30–32.) Eeva Jokisen mukaan arkisuus on toiminnan muoto, jolla on taipumusta kiinnittyä naisiin ja naisten työhön. Arjen käytännöt painavat naisia, mutta myös rohkaisevat heitä subjekteiksi. Arkisuus ylläpitää sukupuolijakoa ja vahvistaa samalla heteronormatiivisuutta. (2005, 15.) Samansuuntaisiin ajatuksiin päätyvät Eija Sevón ja Marianne Notko, joiden mukaan hoiva, huolenpito ja vastuu ovat perhesuhteiden ytimessä, ja hoivan moraalinen koodisto on yhä sukupuolittunut. Erityisesti äidit pyrkivät elämään hoivan etiikan mukaisesti. Vaikka muutoksia on tapahtunut ja esimerkiksi vastuulliset, hoivavelvoitteet vakavasti ottavat ”uudet isät” osallistuvat kotitöihin enenevässä määrin, naisia pidetään usein vieläkin yksityisen alueen, kodin ja perheen, asiantuntijoina. Perhesuhteiden normistot ovat häkellyttävän voimakkaita muuten joustavalla 2000-luvulla, vaikka vanhemmuuden alueella erityisesti miesten odotetaan käyttäytyvän naistapaisemmin kuin ennen. (Sevón & Notko 2008, 13–29.)

Myös Emma Casey mukaan naiset sisäistävät työssä ja vapaa-aikana rooleja, joissa hoito ja huolenpito korostuvat. Hänen rahapelaamista ja vapaa-aikaa koskevaa tutkimustaan varten haastateltujen naisten käsitys itsestään rakentui vahvasti hoivan käsitteen ympärille. Heille epäitsekkyyks ja toisista välittäminen kuului feminiinisyyteen. Tutkimuksessaan Casey näkee toisista huolehtimista tekniikkana, jonka kautta naiset pystyivät arvioimaan, arvostamaan ja kunnioittamaan itseään. Naiset rakensivat vapaa-aikansa muiden perheenjäsenten menojen mukaan ja karttoivat itsekkyyden tuntemuksia esimerkiksi valitsemalla harrastuksia, joihin koko perhe voi osallistua. He välttivät sellaisia vapaa-ajan viettotapoja, jotka eivät sopineet huolehtijan ja vastuunkantajan rooliin. Haastatellut eivät unohtaneet hetkeksikään sitä, että he näkivät olevansa vastuussa perheen hyvinvoinnista, kodista sekä raha-asioista. (2006, 5–6, 10–11.)

Elämänkokonaisuuden näkökulmasta työn ja perheen yhteensovittaminen näyttää merkitsevän miehille ja naisille eri asioita. Kotitöiden jakautumisen perusteella koti on naisille toinen työpaikka, kun taas miesten on vaikeampaa irrottautua omaan työhönsä liittyvistä ajatuksista kotona. (Kivimäki 2003, 193.) Sukupuolten erilaiset kokemukset, odotukset ja tavat tuntea johtuvat nimenomaan siitä yhteiskunnallisesta tilanteesta, jossa nainen kuuluu yksityiseen ja mies julkiseen sfääriin. Suomalaisesta kulttuurista löytyy vakiintunut malli, jossa mies lähtee töihin (tai vastaavasti sotaan tai juomaan), mutta malli edellyttää samalla naisen, joka jää kotiin pitämään yllä yhteiskuntajärjestystä. Julkisesta toimistostaan mies isä vieraillee naisen yksityisessä ja emotionaalisessa ”toimistossa”. Ajatus naisen ja miehen erilaisista toimistoista kuvastaa naisten ja miesten tapoja rakentaa sukupuoltaan: naiset parillisina miehensä kanssa, miehet monikollisina toisten miesten kanssa. Toki naiset ovat menneet tai joutuneet työelämään ja vallanneet alaa julkisessa, kuten miestapaisuus on laajentunut iloitsemaan esimerkiksi isyydestä. Kaikesta huolimatta pohjoismaisten hyvinvointivaltioiden työmarkkinat ovat yhä voimakkaasti jakautuneet, ja miehuus ja julkinen ovat yhä hierarkiassa ensimmäisinä. Tämän voi todeta vaikkapa siitä, että naistapainen käyttäytyminen ei ole työelämässä hyväksyttävää ja naisvaltaisten alojen palkat ovat huomattavasti alhaisempia. (Veijola & Jokinen 2001, 83–86, 128.)

Sari Näre kysyy, edellyttääkö sukupuolten tasa-arvo yksityisen ja julkisen sekoittumista ja mihin suuntaan on menty naisten tullessa julkiselle alueelle. Naisten tuleminen julkisuuteen on tapahtunut naisten osallistumisella työelämään, mutta myös naisten ruumiin julkisella esineellistämällä. Tunnetyö, hoivaaminen ja tunteiden vaaliminen on kuulunut perinteisesti naisten kulttuuriin. Kun naiset ovat tulleet julkisen alueelle, tunne-elämä onkin noussut myös julkiseen keskusteluun. Samalla miesten perinteeseen liittyvä yksityinen puoli on siirtynyt julkisuuteen, mikä näkyy julkisen tilan seksualisoitumisena. Rärkeimmät esimerkit ovat sananvapauden nimissä nähtävillä katumainonnassa. Julkisen tilan femini-soituminen näyttää siis sekä parantaneen naisten asemaa työelämässä, mutta myös pahentaneen naisten symbolista hyväksikäyttöä. (2005, 12–13.)

Mitään elämänaluetta tai perustavaa eroa tuottavaa jakoa – työtä, vapaa-aikaa ja sukupuolta – ei voi enää erottaa kuluttamisesta. Fairclough’n mukaan kuluttajuus jäsentää jälkimodernin yhteiskunnan elämäntapoja ja tyylejä entistä enemmän. Persoonallisuuksia markkinoidaan esineiden tapaan, ja media on sisällöltään yhä viihteellisempää. Persoonallisten piir-

teiden ensisijaistaminen on sopusoinnussa individualismin kanssa, mutta persoonallisuus on myös ajanvieteteollisuuden tuotekuva. (1997, 193.) Liina Puustisen mukaan kulttuuri-nen kenttäjako maskuliiniseen tuotantoon ja feminiiniseen kulutukseen näyttää siirtyneen syrjään. Stereotyyppejä hyödynnetään suoraviivaisesti, jotta ihmiset rakentaisivat sukupuolittunutta minäänsä tuotteita kuluttamalla. Sukupuolten jaottelu on siirtynyt kuluttamisen alueen sisälle; miehille esimerkiksi varataan miehisinä pidettyjen tuotteiden kuten autojen ja tekniikan kuluttaminen. (2008, 190.) Sekä naisten että miesten lehtiä myydään naisten kuvilla – naiskuvien, naisellisen ja naisruumiiden kiihtyvä kauppa ja kulutus kuuluu kapitalismiin. Pysyvyys, esimerkiksi naisen ja miehen välinen parisuhde, suorastaan häiritsee kapitalismia, joka edellyttäisi halua ja vapautta muuttaa työn ja pääoman perässä sekä muokata identiteettiä. (Veijola & Jokinen 2001, 168.) Kun ennen työnteko oli merkki kunniallisuudesta ja kunnollisuudesta, nyt kuluttamisesta on tullut kunniallisuuden tae (Seppänen 2004, 39).

3.5 Pokeriammatillaisuus uuden eetoksen esimerkkinä

Työntutkimus on asettanut suomalaisten työeetoksen yhtäältä agraarisen ajan raatajakehykseen ja toisaalta teollistuneen maailman palkkatyökehykseen. Titta Tuohisen mukaan työ ei agraarisena aikanaan ollut kaikille pelkkää raatamista, mutta kulttuuriset mallit ja toimeentulopakko vaikuttivat siihen, että raatajasuomalainen jäi tyypilliseksi jäsenyyskehukseksi. Kunnian ja pärjäämisen eetos siirtyi agraarisesta ympäristöstä suuren muuton jälkeen teolliseen työhön, mutta rakenteellisten pakkojen hellittäminen sekä hedonistisen kulutuskulttuurin leviäminen toivat mukanaan kepeyttä, vaihtelevuutta, elämyksellisyyttä ja nautinnollisuutta. (2000, 238–239.)

Nykyistä tilannetta suomalaisilla työmarkkinoilla kuvaa yhtäältä se, että vaatimukset työntekijän joustavuudesta ja monipuolisista valmiuksista ovat kasvaneet. Epävakaisuus sekä epätyypilliset työsuhteet ovat yleistyneet, kilpailu, palkinnot ja menestystarinat määrittävät työelämää. Informationaalisen ajan visioissa jäykkä ja rajattu työaika menettää merkitystään. (Julkunen 2007, 35; Julkunen, Nätti & Anttila 2004, 18, 30; Julkunen 2000, 226–228.) Lisäksi työn epävarmuus on myös työn ja perheen täysipainoisen yhteensovittamisen esteenä (Kivimäki 2003, 193). Työn uusimmissa määritelmässä korostuvat yksilö, yksilön ominaisuudet sekä itsensä työllistämisen velvollisuus (Hartikainen 2008, 19). Raija Julkunen esittää Catherine Caseyn tutkimukseen nojaten, että jälkiammatillisuus on laajentunut

koko työelämää koskevaksi ilmiöksi. Teollisuusyhteiskunnalle ominaiset ”solidaarisuuden ja identiteetin lähteet on kammettu pois paikoiltaan” ja minuudet ovat vapaina vallattaviksi. Työelämän uudet vaatimukset eli kyky jatkuvaan kommunikaatioon ja joustavuuteen ulottuvat laajalti elämän eri alueille, mikä tekee koko elämästä työtä ja työssä tarvittavien taitojen, informaation, mielialan ja ruumiillisuuden tuottamisen aluetta. Ihmisille olisi maksettava elämästä, ei työstä, toteaa Julkunen. (2007, 35–36.)

Vaikka yhtäältä työelämän vaatimukset ovat kiristyneet ja tehokkuutta ja kiireisyyttä ihannoidaan ihmisten stressaantumisesta ja yllirasittumisesta piittaamatta, toisaalta työntekijätkin ovat alkaneet esittää vaatimuksia entistä hanakammin. Työn halutaan olevan emotionaalisesti palkitsevaa, ja sen kuuluu tarjota mahdollisuuksia itsensä toteuttamiseen sekä yksilölliseen ja sosiaaliseen kehittymiseen. Työltä haetaan elämyksellisyyttä, jopa leikin ja yhdessäolon piirteitä. (Julkunen ym. 2004, 40; Siltala 2007, 100.) Nuorten ajatellaan olevan vähemmän sitoutuneita, eikä heillä ole yhtä korkea työmoraali tai heidän moraalinsa on egoistisempi. Heillä ajatellaan olevan sellaista, mikä vastaa tätä aikaa ja ajan työelämää, jossa pitkäaikaiset lojaliteetit ovat tarpeettomia, jopa mahdottomia. (Julkunen 2003, 154–155.) Ihmisten vapaa-aika on lisääntynyt ja erityisesti nuorilla on paljon vapaa-aikaa (Marshall, Haughton & Harris 2005, 29), mutta työelämän muutosten myötä myös vapaa-ajan ja työajan suhde on muuttunut ja niiden raja on liudentumassa. Työn kokonaisvaltainen luonne ja työntekijälle esitetyt vaatimukset jatkuvasta saatavilla olemisesta ovat johtaneet muutoksiin. Toisille työnteosta on tullut harrastukseen verrattava ajanviettotapa, toisilla harrastus johtaa ammattiin (Tuohinen 2000, 243). Monet pokeriammatillaiset ovat tehneet harrastuksesta ammatin.

Uudenlaisen työn eetoksen taustalla piilevät myös taloudelliset tekijät. Niin taloudellinen turvallisuus kuin taantumakin tekevät tilaa uusille ammattilaisuuksille. Työelämän yksilöllistyminen ja vapaa kilpailu vähentävät pitkäaikaisten työsuhteiden mahdollisuuksia (esim. Sennett 2002; Siltala 2007) ja taantumien vuoksi kiristynyt kilpailu työpaikoista haastaa ihmisiä etsimään uusia tapoja ansaita elantonsa. Kuitenkin myös turvallisuus johtaa muutokseen ihmisten arvoissa, kulttuurissa ja sosiaalisessa todellisuudessa. Jotkut etsivät oikotietä onneen. Uutisten mukaan nuoret ovat kiinnostuneita talousasioista, mutta osa haaveilee helposta rahasta ja julkkismiljonäärit ovat vaurastumisen malleja – miljonääriksi tuleminen mitä mielikuvituksekkaimmilla keinoilla kiinnostaa (Koistinen 2006). Nykyisin

työssä korostuukin pysyvyyden sekä turvallisuuden saavuttamisen sijaan kiinnostavuus ja merkityksellisyys – työstä saatava tyydytys (Inglehart 1997, 78, 85). Tämän perusteella on mahdollista ajatella, että yksilöllisyyttä ja itsenäisyyttä kaupataan turvallisuuden kustannuksella. Jotain erilaista entiseen verrattuna on yhteiskunnassa, jossa opiskelijat pelaavat kesätyökseen pokeria.

Uusliberalistinen ajan henki kannustaa taloudellisen voiton tavoitteluun ja opastaa ajattelemaan, että talous on arvoista tärkein. Yksilöllisyyden ihannointi kuuluu ajan henkeen, ja media pönkittää trendiä viihdejulkisuudella ja julkkiskulttuurilla. Populaariviihteen julkkisjulkisuus ja kaikkialta tulvivat nuoruuden ja seksin kuvastot antavat käsityksen, jossa yksilön ulkonäköön, statussymboleihin ja elämäntyyliin liittyvä kulutus on tärkeintä. Vaikka kulutuskriittisyys, aktivismi ja erilaiset mielenilmaukset näkyvät julkisuudessa, lopulta melko pieni joukko osallistuu niihin, sillä nuorten arvomaailma on koventunut. Yksilökeskeisyys, kilpailu ja jatkuva epävarmuus voimistuvat, samalla solidaarisuus, toisten huomioon ottaminen ja yhteisen tulevaisuuden rakentaminen jäävät varjoon. Uusliberalistinen eetos tukee yksilöllistä nautintohakuisuutta. (Herkman 2007, 222, 225–226.)

Kun yksilön valinnan vapautta ja yhtäläisiä mahdollisuuksia korostetaan, jää piiloon se, etteivät kaikki ole lähtökohtaisesti samalla viivalla. Sukupuoleen liitetyt oletukset konkretisoituvat eri instituutioissa odotuksina siitä, miten erilaisissa tilanteissa tulee toimia. Työelämän vaatimukset ja ajan henki ovat ristiriitaisia suhteutettuna naissukupuoleen kiinnitettyihin käsityksiin sekä naisen ja feminiinisen representaatioihin, sillä feminiiniseksi ovat määrittäneet piirteet kuten yhteisöllisyys, emotionaalisuus, empaattisuus (piirteistä Jokinen, 2003, 8) sekä passiivisuus, aloitekyvyttömyys ja pehmeys (Grönfors 1994, 67). Miesesityksiin työelämän uudenlaiset vaatimukset näyttävät sopivan paremmin, sillä länsimaisessa maskuliiniseksi piirteiksi on luettu muun muassa hallitsevuus, suoriutumisen, rationaalisuus ja kilpailullisuus (piirteistä Jokinen, 2003, 8). Koska pokeriammattilaisuudessa limityvät samanlaiset ominaisuudet joita työelämään pyrkiviltä toivotaan ja joita kiristyvässä kilpailussa edellytetään, ei naissukupuoli näytä oletettujen piirteidensä puolesta soveltuvan pokeriammattilaisiksikaan. Vaikka kaikilla naisilla ei ole edellä kuvattuja feminiinisiä ominaisuuksia eikä kaikilla miehillä lueteltuja maskuliinisiä piirteitä, sukupuoliin liitetyillä mielikuvilla on vaikutusta ihmisten toimintaan ja ajatteluun. Media vahvistaa teksteillään ja kuvastoillaan oletettuja ominaisuuksia lukuisin eri tavoin.

Ammattimainen rahapelaaminen on kilpailua, jossa päämääränä ovat palkinnot ja menestyminen. Ammattipelaajat toimivat korostuneen yksilöllisesti ja hyötyvät työssään esimerkiksi joustavuudesta ja itseluottamuksesta. He joutuvat sopeutumaan vaihteleviin työolosuhteisiin, työaikoihin ja rahallisiin menetyksiin, vaikka toisaalta pokeriammattilaisten merkittävin tulonlähde nettipokeri irrottaa työnteon tilasta ja ajasta. Rahapelaamisen kontekstissa työn ja vapaa-ajan raja hämärtyy, kun työtunteja ei lasketa ja käsitys rahan arvosta sumentuu. Pokeriammattilaisuus on esimerkki viihteellisestä työstä ja harrastuksen muuttumisesta työksi. Vaikka kyse on uudenlaisen eetoksen ilmentymästä, pokeriammattilaisuus sisältää kaksi työelämän kaikki murrokset ylittänyttä jatkumoa: hierarkkiset suhteet ja sukupuolijaot (vrt. Julkunen 2003, 127).

4 TUTKIELMAN TOTEUTUS

Luvussa tarkastellaan aluksi sisällönanalyysin lähtökohtia, jonka jälkeen pohditaan tekstin sekä kuvien tutkimisen tapoja. Tämän jälkeen käydään läpi työn toteutus käytännössä ja esitellään tutkielman metodiset valinnat, tavoitteet sekä tutkimustehtävät. Aineisto esitellään luvun lopussa.

4.1 Sisällönanalyysin periaatteita

Sisällönanalyysi on laadullinen perusmenetelmä, jonka voi käsittää joko väljänä teoreettisena viitekehyksenä tai yksittäisenä metodina. Useimmat eri tavoin nimetyt laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmät pohjautuvat tavalla tai toisella sisällönanalyysiin. Yksittäisenä metodina, kuten tässä tutkielmassa, sisällönanalyysi auttaa kuvaamaan ja analysoimaan dokumentteja sanallisesti. Tutkittavasta ilmiöstä pyritään tekemään tiivis ja yhtenäinen kuvaus aineiston informaatiota kadottamatta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91–108.)

Mediatutkimuksen piirissä sisällönanalyysi alkoi kehittyä 1950-luvulla, jolloin Bernard Berelsonin kirjoittamassa ensimmäisessä menetelmäkirjassa sisällönanalyysin ajateltiin olevan ”kommunikaation ilmissisällön objektiivista, systemaattista ja määrällistä kuvailua varten soveltuva tutkimustekniikka” (sit. Pietilä 1976, 51 Seppäsen 2005, 144 mukaan). Suomalaisen mediatutkimuksen perusoppikirja on Veikko Pietilän *Sisällön erittely*. Pietilä määrittelee sisällönanalyysin ”joukoksi menettelytapoja, joita käyttäen dokumenttien sisällöstä voidaan tehdä havaintoja ja kerätä tietoja tieteellisiä pelisääntöjä noudattaen” (Pietilä 1976, 4 Seppäsen 2005, 145 mukaan). Sosiaalitieteellistä sisällönanalyysia tuoreemmin ja yleisellä tasolla käsittelevät Tuomi ja Sarajärvi (2009) teoksessaan *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. He erottelevat sisällön erittelyn ja sisällönanalyysin toisistaan siten, että sisällön erittely liittyy kvantitatiiviseen ja sisällönanalyysi kvalitatiiviseen kuvaukseen. (Seppänen 2005, 144–146.)

Kvalitatiivisen analyysin muodot eroavat toisistaan siinä, miten teoria ohjaa aineiston hankintaa, analyysia ja lopulta raportointia. Kvalitatiivisen analyysin yhteydessä puhutaan usein induktiivisesta (yksittäisestä yleiseen) ja deduktiivisesta (yleisestä yksittäiseen) analyysistä. Induktiivinen analyysi vertautuu, vaikkakin varauksin, aineistolähtöiseen analyysiin. Aineistolähtöisyyden avainajatus on, ettei aiemmilla havainnoilla, tiedoilla tai teorioil-

la ole mitään tekemistä analyysin toteutuksen tai lopputuloksen kanssa. Deduktiivinen analyysi puolestaan rinnastuu teorialähtöiseen analyysiin. Mallissa nojataan valittuun teoriaan, jolloin tutkittava ilmiö määritellään jo tunnetun mukaisesti ja aiemmin luotu kehys ohjaa analyysia. On kuitenkin vielä kolmas tieteellisen päättelyn logiikka: abduktiivinen päättely. Siinä teoria toimii apuna analyysin edetessä, mutta teoreettiset kytkennät eivät perustu kaikilta osin suoraan teoriaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95–98.)

Abduktiivisessa päättelyssä ja teoriaohjaavassa analyysissä aineiston keruutavat ovat vapaamuotoiset. Olemassa olevan tiedon merkitys on uusia ajatuspolkuja aukova, ei teoriaa testaava. Analyysiyksiköt valitaan aineistosta. Analyysi on aluksi aineistolähtöistä, mutta teoria ohjaa sitä johtoajatuksen tapaan. Lopulta teoria tuodaan ohjaamaan lopputulosta. Ei kuitenkaan ole olemassa sääntöä siitä, milloin teoria otetaan ohjaamaan päättelyä, vaan päätös riippuu aineistosta sekä tutkijasta. Tämän perusteella teoriaohjaava analyysi voi kallistua induktiivisen tai deduktiiviseen päättelyn suuntaan sen mukaan, milloin teoria tulee päättelyä suuntaamaan. Mitä aiemmin teoria on mukana, sen lähempänä deduktiivista päättelyä ollaan. Jos teoria vaikuttaa päättelyyn vasta loppuvaiheessa, ollaan likempänä induktiivista päättelyä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 96–100.)

Mediatutkijoiden keskuudessa sisällönanalyysia on käytetty lähinnä kirjoitettujen tekstien analysoimiseen. Kuvallisen aineiston sisällönanalyysi tekee vasta tuloaan. Mediakuvaston systemaattinen sisällönanalyysi auttaa hahmottamaan esimerkiksi visuaalisia järjestyksiä eli visuaalisten esitysten säännönmukaisuuksia ja rakenteita kuvallisessa julkisuudessa. Seppänen ohjeistaa, että ei ole olemassa yhtä oikeaa tapaa tehdä sisällönanalyysia, eikä visuaalisen aineiston sisällönanalyysissä kannata rakentaa kovin monimutkaisia tutkimusasetelmia. Visuaalisen aineiston käsittelyyn pätevät samat säännöt kuin muunkin aineiston käsittelyyn. (Seppänen 2005, 144–149.)

Sisällönanalyysin tuloksia voi arvioida monella tapaa, mutta ainakin vastaavuuden, uskottavuuden ja siirrettävyyden määreet on syytä pitää mielessä alusta saakka. Vastaavuus ja uskottavuus tarkoittavat sitä, että sekä tiedeyhteisö että tutkittava yhteisö hyväksyy tulokset mahdollisina, vaikka olisivatkin niistä eri mieltä. Uskottavuus tulee vastaavuuden myötä. Sovellettavuus ja siirrettävyys viittaavat tulosten hyödynnettävyyteen ja merkitykseen tiedeyhteisölle sekä tutkittaville. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 170–171.)

Sisällönanalyysia on kritisoitu muun muassa siitä, että sen avulla ainoastaan järjestetään aineistoa analyysin jäädessä keskeneräiseksi ja johtopäätösten jäädessä puuttumaan (Tuomi & Sarajarvi 2009, 103). Sisällönanalyysi ei myöskään etene suoraviivaisesti kuin ajoittain; se on pikemminkin kehämäistä liikettä, jonka asetelmat muuttuvat (Seppänen 2005, 148). Menetelmälliset valinnat kertovat siitä miten tutkimuksen tekijä tutkimuskohteensa hahmottaa ja kuinka hän katsoo saavansa siitä tietoa järkevimmällä tavalla. On hyvä muistaa, että kaikki laadulliset tutkimukset ovat ymmärtäviä, tulkitsevia sekä subjektiivisia. Samaan aikaan kun tiedostaa rajoitteet, tulee pyrkiä mahdollisimman järjestelmälliseen analyysiin ja objektiiviseen tulkintaan. Tärkeää sisällönanalyysin onnistumiselle on systemaattisuus, eikä ennakko-oletusten vastaista aineistoa saa jättää analyysin ulkopuolelle.

Sisällönanalyysi on menetelmänä joustava – ja samasta syystä haastava. Käsillä olevassa tutkielmassa aineiston lukeminen on muuttanut tutkimustehtävän asetelua, jolloin alkupe-
räisiä oletuksia on täytyntä muokata ja elää paikoin aineiston ehdoilla. Vaikka metodin joustavuus on yhtäältä myönteinen asia, on toisaalta ollut haasteellista tinkiä näkemyksistään. Omaa toimintaa on reflektoitava jatkuvasti ja on pyrittävä sulkemaan henkilökohtaiset katsantokannat työn ulkopuolelle.

Tutkielman analyysissa kuvan ja tekstin vuoropuhelu toimii kaksisuuntaisesti. Teksti kehottaa katsomaan kuvia todisteena kertomuksesta ja kuvat antavat tekstile vahvistusta sekä uskottavuutta. Vuoropuhelusta nousee esiin merkityksiä ja miellelyhtymiä. Eeva Luhtakallio (2003, 27) vertaa tekstien ja kuvien kokonaisuuden merkityksenmuodostumisprosessia osuvasti kreppipaperiarkkien pinoamiseen: jokainen lisätty arkki muuttaa koko alla olevan pinon väriä ja saa samalla uuden sävyn alla olevista merkeistä. Yhteen liitettyinä teksti ja kuva saavat merkityksensä liikkeessä eri elementtien välillä. Luhtakallion mukaan tekstin ja kuvan eroista keskustelemisen sijaan on hedelmällisempää analysoida merkityksiä, joita kuvien ja tekstien yhteisvaikutuksesta muodostuu. Lopulta visuaalinen muuttuu verbaaliin muotoon, kun tutkimustulokset kirjataan tekstiksi (Rose 2001, 10).

4.2 Kielen ja visuaalisen voima

Diskurssintutkijat Sari Pietikäinen ja Anne Mäntynen kirjoittavat, että kielenkäyttö kuvaa, luokittelee ja nimeää maailmaa väistämättä. Mikään luokittelu ei ole kattava tai ainoa oi-

kea, sillä kyse on aina valinnoista: yhtäältä kielenkäyttäjän omista, toisaalta kontekstin ja käytänteiden asettamista rajoista. Tämän tutkielman lähestymistapa myötäilee Pietikäisen ja Mäntynen kuvaamia sosiaalisen konstruktionismin perusajatuksia. Todellisuus rakentuu sosiaalisessa vuorovaikutuksessa, jossa kieli on tärkeässä roolissa. Kieli on todellisuuden keskeinen rakentaja ja muokkaaja, ja siksi sitä on tärkeää tutkia. Kieli on materiaalia, jota muokkaamalla saadaan erilaisia lopputuloksia. Se on joustava resurssi, joka on käytettävissä tilanteen mukaan eri tavoin eri aikoina. Kieli kannattelee sekä historiaa että tapaamme olla, se myös nivoo ihmiset yhteisöjen jäseniksi. Kielenkäyttö tekee käyttäjistään sosiaalisia toimijoita, joilla on erilaisia mahdollisuuksia ja resursseja toimia ja käyttää ”kielivaltaa”. (2009, 12–14, 70–71.)

Laadullisen aineiston sisällön ja piirteiden osia on mahdollista vertailla ja samalla tarkastella niiden välisiä suhteita. Voidaan etsiä samankaltaisuuksia tai ristiriitaisuuksia, poikkeamia, säännönmukaisuuksia tai toistuvuutta. Analysoiduista paloista päästään rakentamaan tulkintaa, jonka avulla etsitään ja kirjoitetaan auki yhteyksiä ja ristiriitaisuuksia. Tarpeelliset teoreettiset käsitteet sekä aiemmat tutkimukset vaikuttavat taustalla. Aineistoa voi kuitenkin analysoida yhdellä hetkellä vain yhdestä näkökulmasta. Pietikäinen ja Mäntynen kuvaavat analyysiprosessin etenemistä siten, että tutkija kohdistaa valokiilan hetkeksi yhteen kohtaan ja suuntaa sen työn edetessä jollekin muulle alueelle käyden koko aineiston näin läpi. Analyysikokonaisuus rakentuu lopulta kaikista valotetuista ja pimeistäkin kohdista. (2009, 164, 167.)

Kielenkäytön mikrotason analyysi tarkoittaa sitä, että tutkija analysoi aineistonsa kielenkäyttöä kielentutkimuksen välinein. Eräs tapa analysoida kieltä on käyttää apunaan systeemis-funktionaalista kielioppia, jolloin voidaan keskittyä analysoimaan esimerkiksi representaatioita. Kyseisellä kieliopilla tarkoitetaan sitä, että kielellä on tekstuaalinen, representationaalinen sekä interpersonaalinen funktio ja teksti toimii kaikilla näillä tasoilla yhtäaikaaisesti. Kieli on siis viestinnän väline ja se mahdollistaa maailman kuvaamisen. Kielen avulla luodaan sosiaalisia suhteita sekä identiteettejä. Käytännössä analyysia ohjaa tutkimuskysymys, eikä kaikkia kielenpiirteitä analysoida. Tarkoitus on keskittyä tutkimuskysymyksen kannalta olennaisiin piirteisiin. Lopulta tutkija on vastuussa siitä, että analyysi ja aineistopoiminnat tekevät oikeutta aineistolle. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 15, 167.)

Koska nimeäminen on keskeistä kielellistä toimintaa, eräs tyypillinen tapa tutkia representaatioita on tarkastella sitä, miten jotakin ilmiötä nimetään ja kuvataan esimerkiksi substantiivein. Nimeämisen osana on mahdollista erottaa myös luokittelu tai kategorisointi, jotka jo sanoina kertovat erään kielen perustehtävän: ryhmiin ja erilaisiin hierarkioihin jakamisen. Kielen tärkeä tehtävä on myös kuvaaminen, jolla tarkoitetaan sitä, miten esimerkiksi jotakin ryhmää kuvaillaan substantiivein, adjektiivein, metaforin tai määrittelyin. Kuvaukset voivat painottaa erilaisia asioita ja siten ne ohjaavat lukijoiden toimintaa ja todellisuuden jäsentämistä. Nimeämistä ja luokittelua ei voi irrottaa kontekstista tai kielenkäytöstä, sillä nimi tai nimitys ei merkitykseltään ole aina ja kaikkialla sama. Nimeämiset ja luokitte-
lut voi nähdä kiteytyneinä käytänteinä, joita avaamalla on mahdollista tutkia käsillä olevaa ilmiötä. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 71–72.)

Apuna analyysissä ja merkitysten tarkastelussa voi käyttää seuraavankaltaisia kysymyksiä: Miten asioista kerrotaan, miten teksti muodostuu, miten erilaisia diskursseja käytetään ja muokataan? Miten asioita esitetään, rakennetaan ja uusinnetaan kielenkäytössä, millaisia kertomuksia käytetään, muodostetaan, muutetaan tai kyseenalaistetaan? (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 169.) Muita kysymyksiä kielellisille representaatioille voi esittää esimerkiksi subjektien, objektien tai verbien kautta: Kuka on toimija, kuka toiminnan kohde? Kuinka toimintaa kuvataan? (Herkman 2007, 101–102.) Mikään yksittäinen tutkimus ei pysty vastaamaan kaikkiin kysymyksiin, mutta esitettyjen apukysymysten kautta näyttäytyy se mahdollisuuksien kirjo, joka tutkijalla on edessään (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 170).

Niin psykologia kuin arkikokemuskin osoittavat, että kuvallinen elementti havaitaan useimmista esityksistä ensimmäisenä (Luhtakallio 2003, 26). Visuaalinen on jotain monikerroksista ja konstruoitunutta ja viittaa siten siihen, mitä nähdään, miten nähdään ja kuinka nähty on kulttuurisesti rakentunutta. Visuaalisella on varsin keskeinen merkitys länsimaisessa kulttuurissa ja väitetään jopa, että länsimaissa ihmisten yhteys maailmaan muotoutuu enimmäkseen nähdyn kautta. Gillian Rosen mukaan kriittisen visuaalisen analyysin perussäännöistä ensimmäinen on se, että kuvat tulee ottaa vakavasti. Niitä on katsottava huolellisesti, eikä hätiköityjä päätelmiä tule tehdä esimerkiksi esityskontekstien perusteella. Toiseksi on pohdittava sitä, miten visuaaliset esitykset vaikuttavat maailmasta muodostuviin merkityksiin, millainen niiden rooli on sosiaalisissa konflikteissa ja kuinka ne vai-

kuttavat sosiaalisten subjektien tuottumiseen. Visuaalisten representaatioiden kaltaiset kulttuuriset käytännöt ovat riippuvaisia sosiaalisesta erottelusta, mutta samalla ne tuottavat sitä. Kolmanneksi on reflektoitava omaa katsojapositionaan sekä kontekstiaan ja otettava huomioon niiden vaikutus tulkintoihin. (2001, 6–7, 15–16.)

Visuaalisessa kulttuurissa on runsaasti kielenkaltaisuutta: vakiintuneita ilmaisun tapoja ja kuvastoja, kulttuurisesti koodattuja merkityksiä, toistuvia käyttötapoja ja tulkintakäytäntöjä. Visuaalisuudella herätellään ajatuksia ja tunteita. Useimmiten visuaaliset ja kielelliset merkitysjärjestelmät liittyvät nykykulttuurissa toisiinsa, eikä niitä ole mielekästä erottaa tarkasti. Sekä teksti- että kuva-analyysissä selvitetään, mitä kohteena olevassa kulttuurituotteessa on esitetty, millaisiin suhteisiin esityksen osat asettuvat ja miten kokonaisuus rakentaa esityksen merkityksiä. Kysymyksenasettelu juontuu semiotiikasta eli merkkijärjestelmien tutkimuksesta. Semioottisessa analyysissä on kyse siitä, millaisia valintoja esityksessä on tehty, mitä on otettu mukaan, mitä on jätetty pois ja kuinka osat on yhdistetty. Denotaatiolla tarkoitetaan kuvan ilmissältöä ja konnotaatioilla lisämerkityksiä. (Herkman 2007, 98–100.)

Representaation ymmärtämisen tapa vaikuttaa suoraan siihen, millainen tutkimuskohde mediakuvastosta rakentuu. Stuart Hallilta peräisin oleva jaottelu on hyödyllinen representaatioiden jäsentämisessä. Refleksiivisestä (heijastusteoreettisesta) lähtökohdasta käsin voidaan kysyä, vastaako jokin representaatio todellisuutta. Esimerkiksi uutisjournalismi perustuu totuudellisuudelle, mutta ongelmalliseksi muodostuu juuri ajatus totuudellisuudesta: millainen on todellisuus, johon kuvaa pitäisi verrata? Intentionaalinen näkökulma suuntaa huomion esityksen tekijään kysyen, mitä tekijä haluaa representaatiollaan sanoa. Ongelmia kuitenkin ilmaantuu, jos lopputulos ei esimerkiksi ole tekijän tarkoituksien mukainen. Saattaa myös olla vaikeaa jäljittää intentioita tiettyyn tekijään, sillä tuotannon taustalla on usein enemmän kuin yksi henkilö. Kolmas tapa representaatioiden ymmärtämiseen on konstruktivistinen. Tämä lähtökohta ohjaa kysymään, millaisen todellisuuden mediaesitys tuottaa ja millaisin keinoin se tuotetaan. (Seppänen 2005, 94.)

Tämän tutkielman metodina on sekä tekstin että kuvien osalta teemoitteluun perustuva kvalitatiivinen sisällönanalyysi. Usein kuva-analyysien varaan rakentuvissa media-aineistoja käyttävissä tutkimuksissa on kuitenkin käytetty metodisena lähestymistapana

nimenomaan määrällistä sisällönanalyysia, jonka tavoitteena on ollut vertailla median tuotoksia niiden todellisuudessa esiintyviin rinnakkaisilmiöihin kvantitatiivisten menetelmien avulla (Luhtakallio 2003, 29–31). Sisällönanalyysissa on kyse merkityksistä, mutta kvantitatiivinen metodi pilkkoo kulttuurisia tekstejä osiin ja numeroiksi. Näin ei välttämättä päästä käsiksi niihin merkityksiin, joita tutkittavan kohteen elementit yhdessä nuotittavat. Tässä suhteessa semiotiikkaan nojaava menetelmä näyttää lupaavammalta. Sen avulla selvitetään kuvien tuottamia merkityksiä mahdollisimman yksityiskohtaisesti. Aineisto on usein varsin suppea tai siitä valitaan analysoitavaksi vain osa. Edustavuuteen ei siis pyritä. (Rose 2001, 66, 72.) Tulkinnan luotettavuutta on kuitenkin hankala osoittaa, eikä tiukkoja vaatimuksia aineiston kattavuudesta tai analyysin arvioitavuudesta pystytä täyttämään. Silti semiotiikkaan nojaavalla analyysillä on mahdollista tavoittaa representaatioista sellaisia piirteitä, joihin kvantitatiivisella sisällönanalyysillä ei päästä. (Luhtakallio 2003, 36.)

Apuna kuva-analyysissa ja merkitysten tarkastelussa voi käyttää seuraavankaltaisia kysymyksiä: Millaisia valintoja esityksessä on tehty? Mitä on otettu mukaan, mitä on jätetty pois? Millaista liikettä tai toimintaa kuvassa esitetään? Millaisia katseita kuvassa esiintyy, kuka katsoo ja mihin? Millaisia tarinoita kuvaan liittyy, mitä se kertoo? Mitä arvoja ja kenen intressejä kerronnan näkökulma tukee? Kuinka rajaus, kuvakoko ja kuvakulma määrittelevät kuvan sisältöä? Liittyykö kuvaan tekstiä tai muita symboleja? (Herkman 2007, 101–102.) Jälleen on todettava, ettei kaikkiin kysymyksiin voida yhdessä tutkimuksessa vastata. Kysymykset kuitenkin auttavat huomioiden tekemisessä ja analyysin jäsentämisessä.

4.3 Tutkimustehtävä ja käytännön toteutus

Pokeriammattilaisten mediarepresentaatioista ei ole saatavilla aiempaa tutkimusta. Suomalaisen rahapelitutkimuksen piirissä on viime vuosina keskusteltu muun muassa suomalaisesta rahapelijärjestelmästä ja peliongelmiin hoidosta sekä sen rakenteista. Ulkomainen tutkimus on keskittynyt esimerkiksi ongelmapelaajien tunnistamisen ja peliongelmiin yhteiskunnallisen laajuuden mittaamisen ympärille. Rahapelitutkimuksessa näkyy yhteiskunnallisten kysymysten psykologisointi ja medikalisointi, ja ongelmapelaaminen nähdään usein poikkeavien yksilöiden itse aiheutettuna ongelmana. Pelaajia itseään on haastateltu harvoin ja yksilötasolla pelaamisen sosiaaliset vaikutukset ovat saaneet osakseen vähän huomiota. Kuitenkin pelaamisen on nähty lisääntyvän sen myötä, mitä enemmän

pelitarjontaa on ja mitä suvaitsevammaksi yleinen ilmapiiri muuttuu. Mark Griffithsin (1995) mukaan yksilön pelaamiseen vaikuttavat geneettinen perimä, eri elämänvaiheiden yksilölliset psyykkiset olosuhteet, pelien sekä pelipalvelujen rakenteellinen luonne ja sosiaalinen ympäristö. Yhteiskunta voi vaikuttaa kahteen jälkimmäiseen, jolloin ei ole lainkaan merkityksetöntä kuinka pelaamiseen suhtaudutaan.

Huomattava vaikutus sosiaaliseen ympäristöön on sillä, miten pelaamiseen liittyviä asioita käsitellään mediassa. Katsonkin mediarepresentaatioiden vaikuttavan väistämättä koko pokeri-ilmiöön, onhan pokerihype pitkälti median nostattamaa. Mediaesitykset koskettavat jollain tasolla niin pelaamattomia ihmisiä, ammattipelaajia kuin ammattilaisuudesta haaveileviakin. Esityksillä on osansa myös pelaamisen määrän kasvuun. Pokerikulttuurin representaatioiden kautta media tulee samalla tuottaneeksi esityksiä sukupuolesta ja työstä sekä ajassa elävistä arvostuksista. Kun käsitykset työstä ovat muuttuneet, kasvaneet pelaajien sekä ammattipelaajan uraa tavoittelevien joukko. Koska naisten pelaaminen on yleistymässä mediajulkisuuden, pelien markkinoinnin ja uudenlaisten pelityyppien myötä, on uuden ammattilaisuuden alueella sukupuolen kysymyksiin tartuttava.

Työn suunnitteluvaiheessa huomioni kiinnittyi erityisesti tapaan, jolla media esittää naispelaajia. Pohdin, miten ammattipelaaja määritellään sukupuolensa edustajaksi, millaisia eroja ja yhtäläisyyksiä pelaajarepresentaatioista löytyy sukupuolen suhteen, mitkä tekijät tai esitetyt piirteet tuottavat eroa ja yhtäläisyyttä sukupuolten välille ja millaisia sukupuoleen kiinnittyvät merkitykset kaiken kaikkiaan ovat. Nämä kysymykset johdattelivat ajattelemaan sitä, millainen on naisten asema rahapelikulttuurissa ja tuottaako naisten mukaantulo rahapelimaailmaan jotakin uutta. Olen kiinnostunut siitä, kuinka naisia esitetään miehisenä pidettynä rahapelaamisen alueella ja kuinka rahapelaaminen ammattina asettuu perinteisesti nähdyn ammatin ja työnkuvan rinnalle. Lopulta tutkimustehtävä määrittyi seuraavanlaiseksi:

Millaisia pokeriammattilaisuuden ja sukupuolen representaatiot ovat suomalaisissa mediateksteissä?

- a) Millaisena työnä pelaaminen esitetään?
- b) Millaisin sanoin ja kuvin nais- ja miespelaajia määritellään?
- c) Tuottaako sukupuoli eroja julkisen ja yksityisen esityksiin?

d) Miten pokerikulttuuria kuvataan suhteessa sukupuoleen?

Tutkimustehtävän sekä aineiston kannalta mielekkäitä valintoja olivat abduktiivinen päätely sekä teoriaohjaava analyysi. Teorialähtöistä analyysia käytettäessä olisi tullut antautua kokonaan ennalta määrätyn teorian varaan, mikä tässä yhteydessä ja media-aineiston luonteen huomioiden olisi ollut liian jäykkä tapa tutkia tuoretta aihetta. Aineistolähtöisen analyysin kehyksettömyyttä olisi sen sijaan ollut mielenkiintoista kokeilla ja kehittää sen avulla jotakin täysin omaa. Kuitenkin on erittäin haastavaa pyrkiä toteuttamaan kaikkia aineistolähtöisyyden periaatteita, sillä aineiston armoille olisi tullut heittäytyä kokonaan ja toimia irrallaan aiemmista teorioista. Vähäisen tutkimuskokemuksen vuoksi ja tutkimusekonomisista syistä katsoin opinnäytetyön puitteissa viisaaksi olemassa olevaan teoriapohjaan tukeutumisen ja aineistolähtöisen analyysin säästämisen tulevaisuuteen. Niinpä hahmotelin sisällönanalyysistä teemoitteluun perustuvan sovelluksen, jolla valittua aineistoa on mahdollista käsitellä. Siinä mukailin osin Tuomen ja Sarajärven (2009, 109) aineistolähtöistä mallia. Pääpiirteissään työ eteni aineistoon perehtymisen ja analyysikehikon suunnittelun kautta aineiston pelkistämiseen, merkitysten tarkasteluun, sisällön uudelleen järjestämiseen ja lopulta analyysiin.

Tutkimuskysymysten perusteella ja Sanna Ojajärven (1998, 178) esimerkkiä mukailen laadin teemojen mukaisen analyysikehikon aineiston käsittelyä varten. Kehikko muotoutui seuraavankaltaiseksi:

1. Perusasetelma

- Julkaisun nimi ja julkaisuaika
- Haastattelijan ja kuvaajan nimet
- Haastateltavan/haastateltavien nimet
- Haastatteluympäristö
- Haastateltavan/haastateltavien ikä

2. Haastattelun sisältö

Haastattelijan kuvaukset ja kommentit:

Haastateltavan toiminta ja ajattelu

Haastateltavan ulkonäkö ja olemus

Haastateltavan nimittäminen

Haastateltavan ammatti ja työ

Haastateltavan rahankäyttö ja varallisuus

Haastateltavan perhe ja yksityinen

Haastateltavan harrastukset ja vapaa-aika

Pokerikulttuuri

Muut kommentit.

Haastateltavan kuvaukset ja kommentit:

Haastateltavan toiminta ja ajattelu

Haastateltavan ulkonäkö ja olemus

Haastateltavan nimittäminen

Haastateltavan ammatti ja työ

Haastateltavan rahankäyttö ja varallisuus

Haastateltavan perhe ja yksityinen

Haastateltavan harrastukset ja vapaa-aika

Pokerikulttuuri

Muut kommentit.

3. Haastateltavien esillepano kuvissa

Kuvateksti

Kuvausympäristö

Haastateltavien toiminta

Haastateltavien ilmeet

Haastateltavien vaatteet ja asusteet

Lavasteet

Valot.

Kehikon muotoilun jälkeen ryhmittelin tutkimustehtävän kannalta olennaiset ilmaukset taulukko-ohjelman avulla lause lauseelta ja kuva kuvalta kehikon otsakkeiden alle. Tein eri taulukot pokerilehtien sekä valtavirtamedian artikkeleille ja erottelin jutut sen perusteella, ovatko ne miehistä vai naisista kirjoitettuja. Näin oli helpompaa vertailla esimerkiksi aineistotyyppejä, ja sukupuolirepresentaatiot hahmottuivat selvemmin. Taulukoimalla sisällöt tulin pelkistäneeksi aineiston ja pilkkoneeksi sen helpommin käsiteltäviin osiin, jolloin yksittäiset ajatuskokonaisuudet irtaantuivat tekstimassasta. Työskentelin kuvien kanssa pääpiirteittäin samalla tavalla kuin tekstin kanssa. Otsakkeiden mukaisia teemoja oli vielä tässä vaiheessa paljon, mutta analyysin alkuvaiheessa koin tämän mielekkääksi. Monen otsakkeen kanssa työskentely oli eräänlainen varokeino; en halunnut hukata osaa aineiston informaatiosta sen vuoksi, että jokin olennaiselta tuntunut ajatuskokonaisuus ei olisi näyttänyt sopivan mihinkään sarakkeeseen. Aineiston sisällön kirjaaminen taulukoihin vei runsaasti aikaa ja vaati kärsivällisyyttä, mutta taulukot helpottivat aineiston käsittelyä analyysivaiheessa. Sisällöllisen ryhmittelyn jälkeen otin tarkastelun kohteeksi kunkin teeman kerrallaan. Niiden merkityssisältöjä tarkastellessani kiinnitin huomiota esimerkiksi sanojen käyttöön. Tarkoitukseni oli yhdistää, järjestää ja nimetä teemat ylemmän tason kategorioksi taustateorian avulla. Teoria oli analyysia suuntaamassa osin jo teemojen sisällöistä päätettäessä, mutta lopputulos on lähempänä induktiivista kuin deduktiivista analyysia.

Ammattiin ja työhön liittyvät teemat yhdistettiin analyysissa *Erilaisia ammattilaisuuksia* -lukuun, jonka alaluvuissa kuvataan pokeriammattilaisten suhtautumista työhön ja pelaamiseen. Teoreettisesti kategoriat vertautuvat Peltolan (2007) erilaisiin ammattilaisuusdiskursseihin ja löyhästi myös Fisherin (1993) erottelemiin pelaajatyyppeihin (ks. 2.5 Pokeriammattilaisuus ja pelaajien tyypittelyä). Yksittäiset ammattilaisuuden esitykset eivät olleet aina tarkkarajaisia, vaan sisälsivät paikoin päällekkäisiä elementtejä toisten kategorioiden kanssa. Sukupuolen käsite kietoutuu aineiston mediateksteissä väistämättä julkisen lisäksi yksityiseen, esimerkiksi vanhemmuuteen, perheellisyyteen tai perheettömyyteen, joten näitä teemoja käsittelen *Pokeriammattilaisuus ja sukupuoli* - sekä *Julkinen näyttää myös yksityisen* -otsikoiden alla. *Pokerikulttuuri* niputtaa puolestaan yhteen samannimisessä kappaleessa elämäntyyliin sekä kuluttamiseen liittyvät teemat. Teemat ja kategoriat ovat aineistossa toisiinsa limittyneinä, ja niiden sisällöllisiä merkityksiä olisi tietenkin mahdollista järjestellä myös eri tavoin. Analyysissa ei eroteltu eri aineistolajien eli pokerilehtien ja valtavirtamedian sisältöjä toisistaan, mutta *Johtopäätöksiä ja pohdintaa* -luvussa tarkastel-

laan eroja kahden erilaisen aineistotyypin välillä. Analyysiosaan on tarkoituksellisesti jätetty näkyville kulloinkin käsiteltävien artikkeleiden otsikot. Ne välittävät lukijalle suoran kuvan median tavasta kuvata pokeriammattilaisia ja pokerikulttuuria.

Tutkielmassa keskityin representaatioihin, mutta samalla jouduin sulkemaan pois joukon toisenlaisia lähestymistapoja. Vaikka lehtien lajityypilliset seikat on huomioitava, ne sekä toimitukselliset taustat jäävät vähemmälle tarkastelulle. On silti syytä tiedostaa, että median portinvartijat rajaavat otsikoihin vain harvat ja valitut. Veijolan ja Jokisen mukaan mediapuheen todellisia kertojia ovatkin toimittajat sekä toimitussihteerit. Toimittajien valtaa päättää todellisuutta koskevista tulkinnoista rajoittavat lehden linja, haastateltava, lukeva ja ostava yleisö sekä se, mikä on kulttuurisesti ymmärrettävissä ja jaettavissa – toistuvat tarinat ymmärretään hyvin ja ne myyvät hyvin (2001, 43–44). On myös tarpeen tiedostaa suomalaisen median toimintakentän kapeus ja vähäinen toimijoiden määrä rahapelaamisen alueella. Tämä suhteellisen pieni joukko pääsee vaikuttamaan laajalti yleisön mielikuviiin. Suomessa pokerilehtien toimittajat saattavat esimerkiksi olla haastateltavien tuttavuuksia, mikä saattaa vaikuttaa suoraan tai epäsuorasti aiheen esitystapoihin. En silti pidä tutkielman onnistumisen kannalta näitä seikkoja tai toimittajakeskeisyyttä ongelmana, pikemminkin päinvastoin. Juuri toimijoiden vähäisen määrän vuoksi on syytä tarkastella esityksiä, joita yleisölle tarjotaan.

4.4 Aineiston keruu ja kuvaus

Internetin aikakaudella lehdet pitävät sitkeästi pintansa, sillä jopa 96,5 prosenttia suomalaisista lukee aikakauslehtiä, ja etenkin nuoret miehet kokevat saavansa niistä asiantuntijaintoa (Arjen luksusta – nuorisotutkimus 2008; Aikakauslehtifaktat 2009). Aluksi tarkoitukseni oli tutkia ammatikseen pokeria pelaavien naisten mediarepresentaatioita, mutta aineisto olisi jäänyt suppeaksi. Päätin ottaa mukaan kaikista ammattilaispelaajista tehdyt suomalaisen valtavirtamedian artikkelit ja keräsin internetistä juttuja lehtileikeaineistoa täydentämään. Lopulta aineisto laajeni suomalaisten pokerilehtien artikkeleihin. Pokerilehdet osoittautuivatkin antoisaksi lähteeksi. Koska niiden representaatiot poikkeavat jonkin verran valtavirtamedian esityksistä, pystyn erilaisten aineisto-osien avulla tekemään johtopäätöksiä siitä, miten ilmiö näyttäytyy harrastajille pokerilehtien kautta ja muille lukijoille valtavirtajulkisuuden välityksellä. Valtavirtamediaa seurataan lähestulkoon ikään, sukupuoleen tai varallisuuteen katsomatta, jolloin pokeriammattilaisista kirjoitettuja juttuja lu-

kevat myös ne, jotka eivät itse harrasta pokeria. Pokerilehtien lukijoiden voi puolestaan otaksua tuntevan rahapelejä jonkin verran jo ennalta tai ainakin he ovat kiinnostuneet lukemaan aiheesta. Usein lukijakunta koostuu nuorehkoista miehistä.

Valitsin mukaan juttuja joita voi ymmärtää, vaikkei tuntisikaan pokeria pelinä. Otin mukaan vain tutkimustehtävän kannalta informatiivisia artikkeleita, jolloin esimerkiksi pelkiä voittosummia tai verotusta käsitelleet lyhyet uutiset jäivät analyysin ulkopuolelle, kuten myös erilaisista pelistrategioista kertovat pokerilehtien esitykset. Aineiston jutut on julkaistu vuosina 2006–2010, joista ensimmäiset olivat niin kutsutun pokeribuumin aikaa. Kaikki valtavirtamedian jutut ovat eri tekijöiden tuotoksia, pokerilehdissä samat henkilöt ovat olleet tekemässä useaa juttua.

Tarkastelen ammattilaisuutta ja sukupuolta pelaajista kertovien tekstiosuuksien ja kuvien kautta, ja pidän analyysiyksikkönä yhtä juttua teksteineen sekä kuvineen. Jos lehden kanteen on asetettu haastattelun kohteena ollut pokeriammattilainen, sisällytän kansikuvan ja haastattelun aiheeseen liittyvän kansitekstin analyysiyksikköön. Useimmiten laadulliseen kuva-analyysiin perustuvien tutkimusten aineistot ovat varsin pieniä, mihin suhteutettuna tässä tutkielmassa kuvia on runsaasti (kuvia on yhdessä, usein 6–10 -sivuisessa pokerilehden jutussa keskimäärin kuusi kappaletta, valtavirtamedian jutuissa muutama).

Taulukoista käy ilmi aineistoon sisältyvien juttujen määrä ja lähteen laji. Naiset-sarakeotsikko osoittaa naisesta tai naisista kertovien juttujen lukumäärän, Miehet-sarakeotsikko osoittaa miehestä tai miehistä kertovien juttujen lukumäärän. Aineiston artikkelit käsittelevät joko yhtä naista tai yhtä miestä kerrallaan, tai muutamaa naispelaajaa tai muutamaa miespelaajaa kerrallaan. Yhdessäkään jutussa ei ollut sekä naisia että miehiä.

TAULUKKO 1. Aineistolähteen laji ja artikkelien määrä sukupuolen perusteella jaoteltuna

Aineistolähteen laji	Naiset	Miehet	Yhteensä
Pokerilehdet	8	40	48
Valtavirtamedia	11	9	20
YHTEENSÄ	19	49	68

TAULUKKO 2. Aineistolähteen lajien osuus aineistossa sukupuolen perusteella jaoteltuna

Aineistolähteen laji	Naiset	Miehet	Yhteensä
Pokerilehdet	16,7 %	83,3 %	100 %
Valtavirtamedia	55,0 %	45,0 %	100 %
Kaikki	27,9 %	72,1 %	100 %

Valtavirtamedian osalta aineistolähteet koostuvat hyvin erityyppisistä, kaikkien saatavilla olevista lehdistä (yhdeksän eri julkaisua) sekä internet-julkaisuista (kymmenen eri sivustoa). Artikkeleista vanhin on alkuvuodelta 2006 ja uusin helmikuulta 2010. (ks. Liite 1: Aineistoluettelo.) Suurin osa valtavirtamedia-aineistosta on kerätty itse etsimällä, pyytämällä lehtien toimituksilta, hyödyntämällä toimituksien internet-arkistoja sekä käyttämällä internetin hakupalveluita. Ajanjaksona julkaistut mutta aineistosta puuttuneet artikkelit sain käyttööni Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta Peliriippuvuus-projektiin systemaattisesti kerätystä media-aineistosta. Pokeriammattilaisista tehtyjä juttuja ei lehtijulkaisuissa ole jatkuvasti, joten olemassa olevat jutut oli helppo jäljittää. Lisäksi mainittu muutaman vuoden aikaväli on niin kapea, että kaikki lehtijutut oli mahdollista hankkia mukaan.

Suomessa ilmestyy peräti neljä pokerilehteä: vanhin, Pokeri-lehti (vuodesta 2006), itseään tyylikkäänä lehtenä markkinoiva Poker Magazine (vuodesta 2007), amerikkalaisen alkupe-räislehden suomalainen versio Card Player Suomi (vuodesta 2008) sekä Pokerisivut.com (vuodesta 2008). Vuonna 2009 Pokerisivut.com oli 30 000 painoksellaan suurin. Sitä seuraavat Pokeri-lehti 18 000 painoksellaan ja Poker Magazine 15 000 painoksellaan. Näin monen pokerilehden ilmestyminen Suomen kokoisessa maassa kertoo pelaamisen melkoisesta suosiosta. Pokeri-lehden, Card Player Suomen ja Poker Magazinen osalta kustantaja Timo Korppi ilmoittaa, että lehtien tyyppilukijat ”ovat hyvin toimeentulevia nuoria miehiä”. 74 prosenttia lukijoista on 18–34-vuotiaita ja 89 prosenttia pelaa pokeria säännöllisesti, useita kertoja viikossa. (Uudet lehdet ja lehtinimikkeet 2005–6/2010; Korppi 2010.)

Pokerilehdistä aineistoon sisältyi Pokeri-lehden, Poker Magazinen sekä Pokerisivut.com-lehden juttuja. Kerrottuaani pokerilehtien toimituksiin pro gradun aiheesta, minua avustet-

tiin ystävällisesti lähettämällä lehtiä käyttööni. Sain yhteensä 25 lehteä: viisitoista Pokeri-lehteä, kahdeksan Poker Magazine -lehteä sekä kaksi Pokerisivut.com-lehteä. Pokerilehtiä on mukana lähes koko niiden ilmestymisajalta. 25 lehteä riittivät hyvin aineistoksi, sillä jutut alkoivat luennan edetessä toistua samantyyppisinä. Aineisto painottui miehiin sekä sisällön että tuotannon puolesta. Miehistä kirjoitettiin useammin, pokeriammattilaisista suurin osa oli miehiä ja aineiston pokerilehtien jutut olivat myös muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta miesten kirjoittamia ja kuvat miesten ottamia.

5 POKERIAMMATTILAISUUDEN REPRESENTAATIOT

5.1 Erilaisia ammattilaisuuksia

Pokeriammattilaisuus koostuu media-aineiston perusteella useista erilaisista osa-alueista. Nettipokeri tekee ammatin harjoittamisen ajasta ja tilasta lähes riippumattomaksi, mutta ammattilaiset pelaavat lisäksi live-pelejä eli käteispelejä ja erilaisia turnauksia. Käteispeleissä pelataan aina oikealla rahalla, turnauksissa jokainen osallistuja saa osallistumismaksua vastaan tietyn määrän pelimerkkejä. Pokeriammattilaiset myös kirjoittavat kirjoja ja artikkeleita tai pitävät blogeja, kehittävät pelejä, tekevät opetusfilmejä, pelaavat televisiossa ja edustavat sponsoreitaan. Joillakin on oma yritys tai osakkuus yrityksessä. Pelaajista kertovissa teksteissä painotetaan lähes aina taidon osuutta pelimenestyksen saavuttamisessa, mutta onnestakin puhutaan monissa yhteyksissä. Taitoa on mahdollista kerryttää pelaamalla ja opiskelemalla pokerin teoriaa esimerkiksi kirjojen avulla. Toiset pelaajista arvottavat teorian taitamista, itsevarmimpien mielestä kirjat ovat ajanhukkaa.

Jotkut menestyneet miespelaajat harrastavat työnsä ohella uhkapelaamista valtavista rahasummista. He lyövät vetoa, heittävät kolikkoa tai pelaavat kiinanpokeria, sillä uhkapelaajan asennetta ihannoidaan ja sankareita ovat ne, jotka antautuvat silkan sattuman varaan. Mediarepresentaatioissa ammattilaisille tärkeinä tai ainakin hyödyllisinä ominaisuuksina nähdään kuitenkin loogisuus, pitkäjänteisyys, sitkeys ja kärsivällisyys. Pelipöydässä ei kannata menettää malttiaan, ”tiltata”, ja omiin taitoihin uskomisen on vähintäänkin tärkeää. Ihmistuntemus sekä itsetuntemus korostuvat. Muu elämä on pystyttävä sulkemaan pelitilanteen ulkopuolelle. Pelimenestyksen vaihteluihin on sopeuduttava järjen avulla, mutta pelureiden silmissä kunniaa saavutetaan aggressiivisuuden, kilpailunhalun ja riskinottokyvyn kautta. Kunnia käy käsi kädessä panosten eli mahdollisten uhrausten suuruuden kanssa; mitä suurempi uhraus, sen suurempi kunnia, ainakin jos voitto osuu kohdalle. Vaikka joidenkin kohdalla tiukka työmoraali ja kehittymisen halu painottuvat, toisten ammattilaisten esityksiin kietoutuu tähän nähden myös varsin ristiriitaisia elementtejä – juhliminen, juominen ja huumeet.

Pokeriammattilaisten suhtautuminen ammattiinsa ja työntekoon vaihtelee esityksittäin ja osin myös sukupuolen mukaan. Esimerkkiesitysten sisältöjä on jaoteltu asennoitumista kuvaavien nimikkeiden alle.

Tavalliset työntekijät

Kategorian esimerkit ovat lähes suoraan verrattavissa aiemmin esitettyyn Peltolan (2007) raportoimaan *normal worker* -puheeseen. Tässä mediarepresentaatioita yhdistää se, että pelaaminen nähdään nimenomaan työnä, ei niinkään huvina tai leikkinä. Perinteisesti käsitetyn työn arvot eivät ole ristiriidassa rahapelaajan työmoraalin kanssa. Raha on lähinnä työväline, ja nämä ammattilaiset kertovat pelaavansa järkisyistä ja ansaintamielessä. Vastustajat saatetaan nimetä jopa työkavereiksi. Jotkut ammattilaisista pyrkivät esittämään pelaamisen tavanomaisena työnä, johon turhaan liittyy negatiivisia käsityksiä. Silti ammatin epätavanomaisuutta ja pelaamiseen liitettyjä mielikuvia pohditaan, sillä juuri yleisten käsitysten vuoksi ammatinvalinnasta ei aina kerrota ulkopuolisille. Osa työntekijäkategorian pelaajista on pokerin suosioista huolissaan, eikä ammattia suositella kenelle tahansa. Työntekijä-ammattilaisten mielestä pokerinpelaaminen on kovaa työtä ja vaatii vakaita henkisiä resursseja. Ammattiin kuuluu paljon matkustamista, mikä ei ole helppoa etenkin perheellisten pelaajien näkökulmasta. Lisäksi työntekijä-kategorian pelaajat painottavat, että ammattipelaaja joutuu itse kustantamaan suuren osan matkakuluista sekä sisäänostomaksuista. Jotkut ammattilaisista kaipaavat säännöllisyyttä elämäänsä. Lasten ja nuorten ei haluta näkevän pelaamista kaikille mahdollisena ja kaiken mahdollistavana unelma-ammattina ja siksi haastatellut ovat paikoin varovaisia sen suhteen, miten työstään julkisuudessa puhuvat.

Johanna Pyysing suhtautuu ammattiinsa tyynesti ja kertoo ajautuneensa alalle. Hän ei voisi kuvitella tekevänsä työkseen mitään muuta, vaikka hänestä tulikin ammattilainen ”paremman puutteessa”. Hän ei hae julkisuutta tai ”suostu pokeritähdeksi”. Pyysing pitää itseään ”tavallisena perheenäitinä, jolla on epätavallinen ammatti”. Erityistä glamouria hän ei työssään näe. Johanna Pyysingistä esitetyt asiat ovat sopusoinnussa häntä esittävien kuvien kanssa. Niissä hän näyttäytyy yksinkertaisissa ja rennoissa vaatteissa – farkuissa, matalissa kengissä ja arkisessa puserossa. Pyysing pitää työstään ”osin myös työkavereiden takia” ja on samalla ainoa pokeriammattilainen, joka puhuu toisista pelaajista työtovereina – useimmat puhuvat vastustajista tai vihollisista eli ”vihuista”. Pyysing kertoo hakevansa

pokerista ”ennemmin älyllistä tyydytystä” kuin vastustajan nujertamisesta nousevaa tunnetta, mikä kuulostaa uskottavalta, kun hän tämän lisäksi pohtii, että vastustajan rahojen vieminen on ”peliin kuuluva välttämätön paha”. Epäitsekkäältä kuulostaa myös se, että ”ehkä olisi kiva pärjätä jossain turnauksessa, jotta sponsori saisi panostukselleen vastinetta”. Lisäksi Pyysing kertoo olevansa suorastaan ”pedantti” pelikassan hallinnan suhteen. Hänellä ei ole tapana ”kuumentua” tai ”tiltata”. Epäitsekyys tai vastuullisuus rahasioissa eivät kuitenkaan vähennä Pyysingin kilpailuhenkisyttä tai päättäväisyyttä, joita useimmiten pidetään perimaskuliinisina ominaisuuksina. (*Tältä näyttää pokerinaama*, Anna 11/2006; *Johanna Pyysing. Pokeria paremman puutteessa*, Poker Magazine 4/2009.)

Minna Ritakorpi jätti joitain vuosia sitten työnsä kosmetologiohjaajana ja ryhtyi pokeriammattilaiseksi. Ammattilaisuralle siirtymistä kuvataan sekä pokerilehdessä että valtavirtamedian artikkelissa heittäytymisenä, mikä alleviivaa uuden työn epätavallista ja epävarmaa luonnetta. Ritakorpi kuitenkin esittää itsensä kaikissa hänestä tehdyissä haastatteluissa järkevänä sekä vastuullisena naisena ja äitinä. Vaikka hän erottelee yhä ”oikeat työt” ja pokerin pelaamisen, hän puhuu silti pelaamisesta työnä, joka vaatii harjoittelua ja jossa tappiot tuntuvat tuskallisilta. Ritakorpi ei tavoittele rikkauksia, vaan ”tasaista ja riittävää tuloa normaaleihin arkielämän menoihin”. Aiemmin Ritakorpi piti ”todella tarkkaa kirjaa” peleistään ja nimeääkin vahvuudekseen itsekurin sekä rehellisyyden itseään kohtaan. Lisäksi hän kertoo, että pelatessaan huonosti ”piiskasin itseäni sanomalla, että miten voin pelata niin huonosti ja tyhmästi”. Ritakorpi pelkäsi tulevansa peliriippuvaiseksi, joten peliongelmaan hän suhtautuu vakavasti ja laittaisi tarvittaessa ”sille heti stopin”. Hän lisää, että ”perhe on tosin niin tärkeä asia minulle, ettei niin voi koskaan käydä”. Pokerilehden haastattelusta jää kuitenkin mieleen tekstinkohta, jonka mukaan ”menestyksestään huolimatta Minna ei koe olevansa koukussa pokeriin”. Ajatuksen taustalla näyttää olevan käsitys, jonka mukaan menestynyt pelaaja on usein peliriippuvainen. Aluksi Ritakorpea viehätti pokerissa nimenomaan raha, mutta sittemmin kilpailuvietti on vetänyt häntä pelaamaan. Tätä maskuliinisuuteen kiinnittyvän piirteen hallitsevuutta laimentaa maininta siitä, että ihmisten ja pelintilanteiden lukeminen viehättää Ritakorpea ”naisena”. Ihmissuhdetaidot ovat siten jutussa naisammattilaisen valtteja ja kuuluvat naiselliseen. Lisäksi Ritakorpi tulee kyseenalaistaneeksi taidon painoarvon pokerimenestyksessä kertoessaan, että ”vaikka ihmissuhdetaidoilla ja ihmistuntemuksella voi päästä todella pitkälle, kuka tahansa voi

voittaa”. (*Korttipöytien ainoa rouva*, Karjalainen 30.12.2007; *Kotiäidistä pokeriammattilaiseksi*, Minna Ritakorpi, *Pokeri-lehti* 1/2008; *Nainen ja pokeri*, Plaza.fi Ellit 18.2.2008.)

Amerikkalainen Liz Lieu kertoo matkustaneensa uransa alkuaikoina Las Vegasiin pelaamaan viikoksi kerrallaan. Aluksi Las Vegasissa oli ammattilaisena hauskaa ja jännittävää. Voittoa oli tärkeintä. Ollessaan voitolla hän pelasi voittaakseen lisää, häviöllä ollessaan hän pelasi niin kauan, että pääsi omilleen. Lopulta pelaaminen alkoi väsyttää. Lieu kertoo, että ”joskus 20, 30, 40 tuntia kerralla pelattuani kysyin itseltäni, mitä oikein olin tekemässä”. Nyt hän neuvoo lukijoita hyväksymään tappiot ja lopettamaan, kun on pelissä häviöllä. Ammattilaisuus on stressaavaa, ja siksi siihen tulisi valmistautua henkisesti. Lieu kuitenkin kertoo, että ”tulen aina pelaamaan pokeria. Siinä olen paras”. 13 vuotta pelaamalla itsensä elättänyt kanadalainen Evelyn Ng puolestaan katsoo, että pokerissa parasta ja huonointa on se, että saa olla oma johtajansa. Ng ei pidä julkisuudesta, eikä nimeä itseään julkkikseksi tv-esiintymisten jälkeenkään. Hän sanoo olevansa ujo ja sulkeutunut persoona, joka pelaa mieluummin nettipelejä, koska hänen keskittymiskykynsä kärsii ihmisten puhuessa hänelle pelin aikana. (*Evelyn Ng*, *Pokeri-lehti* 1/2006; *Liz Lieu, pokeridiiva*, *Pokeri-lehti* 2/2006.)

Amerikkalainen Chris Ferguson pitää pokeria viihteenä, vaikka pelaa elääkseen ja rahaa ansaitakseen. Tietojenkäsittelyn tohtori ja myös osakemarkkinoilla lahjojaan kokeillut Ferguson kertoo, ettei ole koskaan kaivannut paljon rahaa, vaan vapautta. Jutun toimittaja vertaa pokeriammattilaisen vapautta yliopistoelämän vapauteen. Kuvissa rauhallisena ja mieltiskelevänä esitetty Ferguson pohtii: ”Pokerinpelaajan vapaus on kaksiteräinen miekka. Jos et ole varuillasi, vapaus tuhoaa. Koska sinulla on vapaus pelata mitä peliä haluat, sinun ei tarvitse seurata minun tai kenenkään muunkaan pelikassaohjeita ja strategioita. Voit tuhlaa elämääsi ja voit juoda pokeripöydissä. Vapauden kanssa on oltava tarkkana ja itsekontrolli on pidettävä, kun kukaan ei määräile sinua.” Ferguson onkin ottanut pelin sen viihteellisestä luonteesta huolimatta niin vakavasti, että on halunnut opettaa itsekontrollia myös muille pelaajille painottamalla pelikassan hallinnan tärkeyttä. Hän on myös osoittanut, että pokerissa voi menestyä rahaa sijoittamatta. (*Pokerin Tohtori*, *Pokerisivut.com* 5/2009.)

Teresa Nousiainen kertoo *Pokerissa pelaavat ilmeet* -jutussa (*Apu* 33/2008) käyttäytyneensä lapsena poikamaisesti. ”Kolusin kaikki mahdolliset ja mahdottomatkin puut sekä kalliit. Enkä suinkaan tullut niiltä alas sievästi laskeutuen, vaan useimmiten kunnon ilma-

lennon kautta maahan mätkähtäen. Sukulaiseni päivittelivät, että mitähän tuostakin työstä isona tulee? – No, tuli pokerinpelaaja, totta kai!” Poikamainen käytös oli sukulaisten mielestä ilmeisen epäsuotuisaa tytölle. Poikamaisuus johtikin aiemmin miehille varattuun ammattiin, pokerinpelaajaksi. Sen sijaan Nousiaisesta tehdyssä *Teresa Nousiainen, miljoonadiileri*-jutussa (Pokeri-lehti 4/2006) toimittaja vertaa tämän arkea Bond-tytön elämään ja kertoo Nousiaisen saavuttaneen pokeripöydissä jakajana lähes kaiken mahdollisen: ”Eilen Barcelona, tänään Lontoo, pian suuntana on Singapore”. Vaikka toimittaja nostaa esiin luksushotellit, matkustamisen ja jopa rahapeleihin joskus liittyneen rikollisuuden, Nousiainen puhuu työstään pelaajana ja jakajana arkisin sanankääntein. Hän haluaa olla nöyrä asenteeltaan, vaikka hakeutuukin haasteellisiin tilanteisiin. Naistenlehden (*Ihan pokalla, Me Naiset* 39/2006) sivunkokoisessa kuvassa ”jämpä ja näyttävännäköinen pokeriammattilainen” seisoo paikallaan, katsoo tyynenä ja totisena kameraan ja pitää kädessään pelikortteja. Tiukka ilme ja suoraselkäinen asento saavat luottamaan tekstin sanomaan Nousiaisen tunnollisuudesta, luotettavuudesta sekä siitä, että turnausisännät pitävät hänen työskentelytyylistään pelinvalvojana. Farkut ja käsi niiden taskussa viittaavat arkiseen rentouteen ja ”suomalaiseen järkiasenteeseen”. Järkiasenteen kerrotaan olevan syy siihen, ettei Nousiainen ole (jutun kirjoitusvaiheessa) suunnitellut uraa ammattilaispelaajana ja sama asenne on saanut hänet ”useimmin ottamaan paikan palkkatyöläisenä kuin riskin pelaajana”. Kuvassa naiseuden spekaakkelia rakentavia elementtejä kuitenkin tarvitaan, jotta sukupuolta voidaan pitää yllä. Naiseutta korostavat Nousiaisen pitkät, vaalennetut hiukset, huolitellut kynnet, kimalteleva vyö, sievä kello ja koristeellinen toppi, joka jättää suuren osan ylävaralosta katsottavaksi. Mieskuvaaja on ottanut naistenlehden kuvan työtä tekevästä naisesta naisille, mutta otos on sommiteltu siten, että Nousiaisen kasvat ja hiukset hallitsevat kuvan ylälaitaa ja katsojan huomio kiinnittyy otoksen keskikohtaan eli paljaaseen rintakehään. Pokeriammattilaisuudesta on muokattu naistenlehden sopiva representaatio, naisen mahdollinen ammatti ja sen myötä naiseus.

Pasi Heinänen on entinen jalkapalloilija ja ”miesmalli” – pelkkä malli-sana ei riitä pokeri-lehden julkaisussa, vaan sukupuolta on korostettava feminiinisenä pidetystä työstä kirjoitettaessa selvästi. Jalkapalloilijan ura vaihtui pokerinpelaamiseen loukkaantumisen takia. Alun pettymyksen ja turhautumisen jälkeen Heinänen näki jalkapallouran katkeamisen myönteisenä asiana ja kohtalon puuttumisena peliin. Hän kertoo pelaavansa pokeria ainoastaan taloudellisen menestymisen vuoksi ja kuvaa pokeriammattilaisuutta peliyhtiön ja

pokerinpelaajan väliseksi yhteistyöksi. Heinänen puhuu työn vaatimista korkeista kustannuksista (esim. matkustus ja turnausten sisäänostomaksut), joita on jutun kirjoitushetkellä kertynyt lähes 100 000 euroa. Hän ei kuitenkaan halua pihistellä, sillä mukavuuden tuomaa mielihyvää ei voi Heinäsen mielestä mitata rahassa. Pelaamisen haittapuolena hän pitää korkeiden kustannusten ohella sitä, että ammattilaisen henkinen tasapaino on jatkuvalla koetuksella pelaajan joutuessa kestävästi toistuvasti tappion ja voiton tunteita. Lisäksi pelaajan on pidettävä yksityiselämä ja pokerimaailma erillään. Itsetunto ja ego ovat työssä tärkeitä, sillä kasvojen menettämisen pelko on suuri. (*Pyhä paha Pasi*, *Poker Magazine* 2/2009.)

Aiemmin osa-aikaisena sijoitusneuvojana työskennellyt Aki Pyysing rinnastaa pokerinpelaamisen pörssisijoittamiseen. Hän elättää itsensä sekä perheensä pokerilla, mutta ”pelaa rahapeliä myös pörssissä”. Hänen mielestään pokerissa ja sijoittamisessa on hyötyä samoista ominaisuuksista. Palkkatyö sai jäädä, kun Pyysingin omat sijoitukset epäonnistuivat 1990-luvun alussa. ”Saldona olivat 800 000 markan nettovelat.” Pyysing kertoo tajunneensa, ettei velkoja makseta palkkatyöllä. ”Suotuisa sijoitusympäristö ja devalvaatiot hoitellivat” velan. Vuonna 1995 alkoi pokerinpeluu, mikä onkin Pyysingin mielestä pörssipelaaamista riskittömämpi ansaintakeino. Pokeripöydässä hän pelaa varman päälle, mikä ”merkitsee menetettyjä tuottoja, mutta myös parempia yöunia”. Hänen mukaansa ”pokerissa osaaminen palkitaan varmemmin. Sijoittamisessa onnen osuus on suurempi”. Sijoittamisessa hänellä ”on ollut tappiollisia vuosia, pokerissa ei”. ”Olen pyrkinyt välttämään rahastoa ja palkkatöitä”, Pyysing sanoo. (*Viileästi pokeripöydässä, riskillä pörssissä*, *Talouselämä.fi* 21.1.2008; *Naispokeristi tarvitsee kilpailuviettiä*, *MTV3.fi* Helmi 31.5.2009.)

Pokeriammattilaiset eivät aina hehkuta työnsä helppoutta. Juha Helppi huolehtii lukijoista muistuttamalla Pasi Heinäsen tavoin, että ammatissa kulut lentomatkoista, hotellimajoituksesta ja turnausten sisäänostoista ovat todella korkeat. Pokeriammattilaiseksi ei myöskään tulla hetkessä. Riku Vihreäsaarikin haluaa nostaa esiin sen, että pokeri on ”erittäin raskas ja vaativa ammatti kun menee huonosti. Ja huonosti menee välillä kaikilla”. Hänen mukaansa voittamattomuuden tunne on erityisen vaarallinen. Pokeriammattilaisilla ei ole myöskään varaa menettää mainettaan, Aki Pyysing toteaa, joten täydellinen rehellisyys on ”ainoa vaihtoehto” – tosin lukijan mieleen juolahtaa, että yleensä rehellisyys käsitetään myönteisenä piirteenä ja ensisijaisena vaihtoehtona tilanteessa kuin tilanteessa. Pyysingin

mielestä on ehdottomasti osattava arvioida riskejä ja sietää niitä, samoin tappioita on kestettävä ja toimittava kurinalaisesti. Perusmatematiikka tulee hallita ja on omattava loogista päättelykykyä sekä psykologista silmää. ”Helppo raha on lähinnä illuusio”, tietää Pyysing. (*Juha Helppi on suomipokerin hiljainen jättiläinen*, Poker Magazine 2/2007; *Aki Pyysing on virallinen pokeriasiantuntija*, Pokeri-lehti 3/2007; *Viileästi pokeripöydässä, riskillä pörssissä*, Talouselämä.fi 21.1.2008; *Riku Vihreäsaari. Kadonnutta työmoraalia etsimässä*, Pokeri-lehti 3/2008; *Naispokeristi tarvitsee kilpailuviettä*, MTV3.fi Helmi 31.5.2009.)

Itsensä haastajat

Tähän kategoriaan sijoitettuja mediarepresentaatioita yhdistää näkemys pokeriammattilaisuudesta mahdollisuutena kehittää pelitaitoja ja tehdä työtä, josta pitää. Kategoriaan sijoitettujen esitysten ajatusmaailmaa voi verrata aiemmin esiteltyihin Peltolan (2007) jaottelemiin *sportsman-*, *cowboy-* tai *gambler-*puheisiin sekä Fisherin (1993) *Arcade Kings* -pelaajatyyppeihin. Perinteisesti käsitetyin työn arvot eivät ole suorassa ristiriidassa pokeriammattilaisten työhön liittämien näkemysten kanssa siinä, että pelitaitojen kehittymisen eteen on saatettu työskennellä ahkerasti. Jotkut pelaajista kertovat opiskelleensa sitkeästi esimerkiksi pokerin teoriaa, toiset kertovat halunneensa kehittyä paremmiksi pelaajiksi pelkästään pelaamalla ja oppimalla etevämmiltä pelaajilta. Tässä kategoriassa raha ei ole työväline samassa mielessä kuin työntekijöiden kategoriassa, vaan pikemminkin eräänlainen välttämättömyys tai pelaamisen sivutuote. Raha rakentaa väylän korkeampitasoisiin peleihin ja taitavampien pelaajien pöytiin. Silti vaurautta ja elämäntyyliä ei epäsuomalaiseen tapaan useinkaan peitellä. Pelaajia kuvataan heidän luksuskodeissaan tai -autoissaan, ylellisissä ympäristöissä ja kalliisiin vaatteisiin pukeutuneena. Rahaan suhtaudutaan näennäisen välinpitämättömästi samalla kun sen tulee näkyä kaikkialla.

”Jos haluat tietää kassanhallinnasta ja varman päälle pelaamisesta, älä lue tätä haastattelua. Mutta jos haluat tietää millaista on pelata ääri rajoilla riskejä ja haasteita kaihtamatta, ole hyvä ja astu Lars Luzakin maailmaan.” Näin alkaa juttu suomalaisesta, jutun julkaisuhetkellä 20-vuotiaasta Sami Kelopurosta. Kelopuro ei osaa tarkkaan määritellä, milloin hän alkoi pitää itseään pokeriammattilaisena, mutta ”voittosaldon näyttäessä kymmeniä tuhansia ystävänäi ryhtyivät puhumaan ammattimaisesta pelaamisesta”. Pokeriuransa alkuvaiheessa Kelopuro opiskeli pokerin teoriaa kirjoista, mutta hylkäsi niiden opit nopeasti sillä ”kehittymisen kannalta on erittäin tärkeää pelata parempiaan vastaan”. Kelopuro kertoo

kehittymisvaiheestaan: ”Koko alkuvaiheen pelasin kovalla, mutta tiedostetulla riskillä. Pelasin jatkuvasti liian isoilla tasoilla pelikassaani nähden ja minulla kävi hyvä tuuri, etten mennyt katki.” Menestys oli siis pitkälti onnen varassa. Kelopuro suhtautuu rahaan ja ammattiinsa erittäin tyynesti, jopa viileästi: ”800.000\$ on tietenkin summa, jonka menettäminen harmittaa, mutta en anna sen vaikuttaa elämääni tai ihmissuhteisiini. Häviäminen kuuluu pelin luonteeseen. Uni tulee iltaisin yhtä helposti, kuin jos olisin jäänyt päivän sessioista voitolle.” Esimerkki voisi sijoittua myös *Uhkapelaajat*-otsikon alle, sillä Kelopuro kertoo olevansa luonteeltaan uhkapeluri. Ennen pokeriuraansa hän on pelannut automaatteja sekä harrastanut vedonlyöntiä. (*Sami ”Lars Luzak” Kelopuro. Äärimmäisellä riskillä hui-pulle, Poker Magazine 2/2008.*)

Suomalainen pokerimiljonääri Patrik Antonius puolestaan kuvailee tilannettaan: ”Välillä on ollut huonoja aikoja, mutta kyllä mulla aika hyvin nyt menee. Vaikka mä olen tehnyt muutaman miltsin viime aikoina, niin sekin on tärkeää, että mä olen kehittynyt pelaajana.” Antonius näyttää saavuttaneen toimittajien arvostuksen, sillä hänestä kirjoitetaan lähes aina mairittelevaan sävyyn ja hänestä tehdään suomalaista pokerisankaria. Antoniuksen pelityyliä keuhataan vuolaasti ja pokerilehden tekstissä kerrotaan, että vastustajatkin kunnioittavat selvästi hänen aggressiivista otettaan. Imago on Antoniuksen mielestä hyvin tärkeä, sillä nimenomaan se saa vastustajat kunnioittamaan häntä. Antonius ”rakastaa” pelaamista ja pokeri on hänellä ”verissä”. Antoniuksella on luontaista lahjakkuutta, mutta myös kunnianhimoa ja kova työmoraali. Hän on hellittämättömän päättäväinen ”niin mielen kuin kehon kehittämässä”. Hän tahtoo voittaa kaikki suuret turnaukset ja tulla muistetuksi yhtenä kaikkien aikojen parhaista käteispelaajista. Asemansa Antonius on esitysten mukaan saavuttanut nimenomaan kovalla työllä, pelaamalla 14 tuntia viikon jokaisena päivänä. Pokerin sanotaan muodostuneen nuoruudessa Antoniukselle jopa pakkomielleeksi. Enää hän ei pelaa turnauksia rahan vuoksi, vaan ensisijaisena tavoitteena on saada kunniaa. Samassa jutussa kuitenkin mainitaan, että ”raha on kuningas” ja suurimpien pelien ”metsästäjät antavat arvoa vain sille, mikä lopulta ratkaisee eli kylmälle käteiselle”. Ristiriitaisia elementtejä on uutteruudenkin kuvauksissa, mutta uudenlaisen ammattilaisuuden ajatukseen ja työn viihteellistymiseen ne sopivat. Pokerihypen puitteissa ne ovat myös sopivia paikkoja hävittää pelaajan toimijuus taustalle. Pokerisankari voi pitää avoimesti hauskaa ja Antonius kertookin pelanneensa välillä humalassa. ”Koko pelin ajan minulle kannettiin gin toniceja” hän kertoo ikään kuin juominen olisi ollut väistämätöntä. Työskentely humalassa on kau-

kana perinteisen työn arvostuksista, ja juuri tämänkaltaiset seikat erottavat pokeriammattilaisuuden tavanomaisista ammattilaisuuksista mutta myös tavallisten työntekijöiden kategoriasta. Miespelureiden kohdalla vapaamielisen käytöksen katsotaan kuuluvan poikamaiseen hauskanpitoon; miespelaajat voivat yhdistää elannon ansaitsemisen viihteeseen ja vieläpä tehdä sen humalassa. (*Suomalainen hihhuli valloittaa maailmaa*, Pokeri-lehti 1/2006; *Vähän huono päivä*, HS-Kuukausiliite 2/2007; *Patrik Antonius, isojen pelien saalistaja*, Pokeri-lehti 4/2008.)

Espanjalainen 35-vuotias Carlos Mortensen on netonnut pokeriuransa aikana 8,5 miljoonaa dollaria. Vaikka toimittaja kirjoittaa Mortensenin kiinnostuksen kohdistuvan turnauspeleihin niissä liikkuvan rahan vuoksi, ei Mortensen omien sanojensa mukaan piittaa rahasta. ”Mieluummin haluan parantaa pelini tasoa. Jos onnistun siinä, tulee raha kylkiäisenä.” Menestyksen vuoksi media on ollut Mortensenista kiinnostunut, ja siksi tämän paineet ovat olleet kovat. Mortensen ei kuitenkaan pidä julkisuudesta. ”En anna enää haastatteluita, enkä halua kuviani enää lehtiin. Haluan kävellä kadulla ilman, että kukaan tunnistaa minua.” Jotkut ammattilaiset haluavat haastaa itsensä myös muualla kuin pokeripöydissä. Mortensen haluaisi uran pokerialan ulkopuolelta ja suunnittelee kouluttautumista arkkitehdiksi. Toinen suuri haave on perheen perustaminen. (*Julkisuutta kaihtava pokerikuningas Carlos Mortensen. Ensimmäinen WSOP- ja WPT-tuplamestari*, Pokeri-lehti 6/2007.)

Jani Vilmusen mediarepresentaatioita on hankalaa sijoittaa työ–leikki-akselille. Pokerin pelaaminen luetaan esityksissä työksi, sillä Vilmunen oli ensimmäisiä pelaamisen ansaintamielessä aloittaneita Suomessa. Lisäksi hän filosofoi, että ”pokerinpelaaminen on vaikeaa työtä, johon kuuluu ylä- ja alamäkiä”. Vähintäänkin ristiriitainen vaikutelma kuitenkin syntyy Vilmusen kertoessa, ettei hän ole tehnyt ”kunnolla duunia kolmeen vuoteen, eikä tässä ammatissa ole varaa lipsua”. Ammatti näyttäytyy kaiken kaikkiaan erityislaatuisena, sillä ”pokerinpelaaminen ei ole sellaista työtä, jota vain jatketaan aamulla siitä mihin edellisenä päivänä jäätiin”. (*Vaarallinen Vilmunen*, Poker Magazine 6/2008.) Työ ja pokeriammattilaisuus näyttäytyvät Vilmusen esityksissä oikeammin kunnian kysymyksinä. *Kortti vie* -jutussa (Kauppalehti Presso 8.9.2007) Vilmunen kertoo, kuinka toiset pelaajat keskittyvät tekemään rahaa pelaamalla huonompiaan vastaan. Sen sijaan ”me haluamme haastaa itsemme. Olen pelannut kovimmissa ringeissä”, Vilmunen sanoo ja viittaa me-

pronominilla itseensä, Ville Wahlbeckiin ja Ilari Sahamieheen erottaen heidät rahan perässä liikkuvista ja toisten tappioilla ansaitsevista pelaajista.

Lopulta kuitenkin kaikki pelaajat keräävät ansionsa toisten tappioilla, vaikka korkeimmilla tasoilla kyse onkin pikemmin rahan siirtämisestä menestyneeltä pelurilta toiselle. Riku Vihreäsaaren mukaan on ”koulukuntakysymys”, haluaako etsiä itseään huonompia vai parempia vastustajia: huonommilta voittaa helpommin rahaa, parempia vastaan pelatessa voi kehittyä. Sami Kelopuro esittää asian näin: ”Jos kaipaa vain rahaa, voi pelata loputtomasti itseään huonompia vastaan. Minä haastoin itseni ja aloin pelata huippujen kanssa. *Äijät* luulivat, että tiedossa on helppoa rahaa, mutta yllättyivät.” (Oma kursivointi) (*Riku Vihreäsaari. Kadonnutta työmoraalia etsimässä*, *Pokeri-lehti* 3/2008; *Sex, drugs and poker*, *City* 2/2010.)

Uhkapelaajat ja viittaukset peliriippuvuuteen

Tässä kategoriassa pelaaminen ei ole työtä, vaan huvi ja harrastus. Joidenkin ammattilaisten pelaaminen häilyy työn ja peliriippuvuuden välillä. Raha ei ole työväline siinä mielessä kuin työntekijöiden kategoriassa, vaan jännityksen tuoja ja elämysten mahdollistaja. Rahaa käytetään surutta ja suhteetta. Nämä pelaajat eivät välttämättä halua pitää menestystään tai varallisuuttaan piilossa. Uhkapelaajuus-esitysten sisältö on lähinnä Peltolan (2007) esittelemää *gambler*-puhetta ja Fisherin (1993) *Action Seekers* -tyyppiä. Riippuvuuteen viittaavat esitykset rinnastuvat Fisherin *Machine Beaters* -tyyppiin.

Ilari Sahamies -tarinoissa nuoresta pojasta kehitty huippupelaaja, joka tekee kenenkään määräämättä mitä tahtoo ja miten tahtoo. Ennen pokeriuraa muun muassa puhelinvaihteessa ja rakennuksilla työskennellyt Sahamies ei ajattele rakastamansa pelin pelaamista työnä. Jos hän pelaisi vain rahan vuoksi, pelaaminen alkaisi tuntua oikealta työltä eivätkä tulokset olisi yhtä hyviä. Hänestä on ”siistiä gambblata, ei siitä ole mitään muuta sanottavaa”. Muutenkaan ”pelaamalla varmaa peliä ei kehity huipuksi. Tärkeämpää on se, että on ballseja lyödä oikeaan aikaan. Jos haluaa menestyä, pitää olla gambler-asenne. Kaikki maailman huiput haluavat lyödä vetoa asiasta kuin asiasta. Vaikka sitten kolikonheitosta”. Esikuvien mukaisesti Sahamiehenkin kerrotaan pelaavan mitä tahansa pokerin lajia ja lyövän vetoa mistä tahansa millaisilla summilla hyvänsä. Hän sanoo haluavansa olla hyvä kaikessa mihiin ryhtyy, mutta ”biliksessä ja pokerissa” hän tahtoo olla paras. Voittamista ja häviämistä

tärkeämpää on se, kuinka hyvin tai huonosti hän kunkin jaon pelaa. Sahamies rinnastaa pokerin mieluiten urheiluun, jossa ”joillakin on voitontahtoa, joillain ei”. Pelaaminen on hänelle intohimo, elämäntapa ja harrastus: ”Ei mulla ole koskaan koneen avatessani tai kasinolle lähtiessäni sellaista tunnetta, että vittu kun pitää mennä duuniin.” Pelaamisen määrä vaihtelee. ”Kun on hyvä fiilis päällä, pitää pelata. Tämä on intohimoinen harrastus. Vain vitun värittömät persoonat tekevät tästä tiettyihin aikoihin sidottua, laskelmoitua duunia. Se ei sovi mulle, lähdän frendien kanssa ulos aina, kun huvittaa.” Sahamies ei muistele voittamiaan tai häviämiään summia, eikä niillä näennäisesti ole hänen puheessaan kovin suurta merkitystä. Toimittajat saattavat olla hanakampia puhumaan siitä, millaisilla tasoilla peleissä ja niiden ulkopuolella rahan suhteen liikutaan. *Dollarihymy*-jutussa toimittaja kysyy, mihin Sahamiehen voittorahat ovat joutuneet, johon tämä vastaa, ettei tiedä, ”jossain ne ovat”. Silti Sahamies osaa korjata toimittajalta alakanttiin lipsahtaneen ensimmäisen vuoden pokeriansion 70 000 eurosta 100 000 euroon. (*Elämän valttikortit*, City 9/2007; *Dollarihymy*, City 2/2009; *Omahan supernova Ilari Sahamies*, Poker Magazine 1/2008.)

Norjalainen Annette Obrestad erottuu menestyneiden ammattilaisten joukosta sukupuolensa ja nuoren ikänsä puolesta. Nettipokerin ilmaisturnauksilla aloittanut Obrestad voitti kaikkien aikojen ensimmäisenä naisena sekä nuorimpana pelaajana pokerin arvostetuisman turnaussarjan World Series of Pokerin (WSOP) Euroopan-turnauksen. Ennen voittoa hän oli pelannut pokeria neljä vuotta ja jättänyt koulun kesken pelaamisen vietyä kaiken ajan. Obrestadin kertoman mukaan yhdeksän dollarin sijoitus pelitilille kasvoi miljoonien omaisuudeksi. Pelissä hän haluaa ”edetä Jumalan lailla ja pelata äärimmäisen hyvin”. Obrestad uskoo voivansa pelata pokeria koko elämänsä, eikä hän harrasta mitään muuta ellei pokerikirjojen lukemista lasketa. ”Kun täytän 21 vuotta, pääsen pelaamaan Amerikkaan ja Las Vegasiin. En aio väsyä. Pelaan pokeria, koska se on niin jännittävää. Olen addikti.” (*Elämä pelissä*, Helsingin Sanomat 9.12.2007.)

Lisämausteen ammattilaisten pelaamiseen tuo se, että pokeria pelataan joskus humalassa. Humalapelaamista ei pidetä aina kovin vakavana asiana. Esimerkiksi Ilari Sahamies on pelannut toistuvasti humalassa tai krapulassa ja on myös kohdannut epäonnistumisia alkoholin vuoksi: ”Hyvyys ei auta kun survoo neljän jälkeen baarista palattua tilit tyhjiksi kännissä. Kännissä on kiva pelata, mutta totuus on se, että selvin päin pelaa paremmin. No,

siitä huolimatta kännissä on kiva pelata.” Humalassa pelaamisesta kertoo myös Jani Karke, jolla oli ongelmia ”yhdistelmän alkoholi-nettipelit kanssa”. Lehdessä hän kertoo kuitenkin vaikeuksistaan nauraen. ”Aamulla sitten piti peloissaan tarkistaa pelitilin saldo.” (*Jani Karken tie vei pelinhoitajasta ammattilaiseksi*, *Pokeri-lehti* 4/2007; *Dollarihymy*, *City* 2/2009.)

Joidenkin kohdalla perhesuhteet ovat kärsineet ammattilaisurasta, mikä luo mielle yhtymiä ongelmapelaamiseen. Mediaesityksissä kyse on useimmiten pelaajan vanhemmista, jotka eivät ole hyväksyneet jälkikasvunsa valitsemaa ammattia. Esimerkiksi amerikkalaisen Jennifer Harmanin isä vastusti tyttärensä pelaamista ja uhkasi lopulta jättää tämän perinnöttömäksi. Harmanin kiintymystä pokeriin kuvaa se, että hän jatkoi, vaikka välit isään katkesivat vuosien ajaksi pelaamisen takia. Kertomansa mukaan Harman ei kuitenkaan koskaan valinnut pokeriuraa tietoisesti ja päättänyt tehdä pelaamisesta ammattia. Hän on ”vain pelannut”. Yhdeksän miljoonan dollarin päiväansioille pokerissa yltänyt Harman kysyy: ”Mikä voisi olla parempaa kuin pelata pelejä koko elämänsä ajan?” (*Pokerin kotiäiti*, *Pokerisivut.com* 5/2009.) Rahapelitutkimuksissa pelaaminen on paikoin nähty pakopelaamisena, mutta joskus sitä voisi nimittää myös lohtupelaamiseksi. Aiemmin bussikuskina työskennellyt Dino Dinler esitellään työlleen omistautuneena, ahkerana ja tunnollisena ammattilaispelaajana. Vapaa-aikanakin pelikoneet sekä -pöydät houkuttelevat Dinleriä – etenkin kun hän on riitautunut tyttöystävänsä kanssa tai kuullut huonoja uutisia kotimaastaan Turkista. (*Grand Casinon kasvatti Dino Dinler*, *Pokeri-lehti* 2/2008.)

Ville Wahlbeckin representaatioissa ammattilaisuus ja sukupuoli rakentuvat mielenkiintoisella tavalla ristiriitaisista aineksista. Esityksissä pokeritähden ylpeys, rehellisyys, uutteruus, kova työ ja taistelu maailmanmestaruudesta yhdistyvät ahdistukseen, arkuuteen, uhkapelaajuuteen ja alkoholinkäyttöön. *Ville Wahlbeck, pakan kuningas* -jutussa (*Pokeri-lehti* 1/2007) Wahlbeck esitetään melko tavanomaiseen, jopa stereotyyppiseen pokeritähittyyliin. Hänet on puettu mustiin vaatteisiin ja hänet halutaan selvästi esittää varakkaana, siistinä ja tyylikkäänä. Päällimmäiseksi kuitenkin jää ajatus luonteeltaan hieman vetäytyvästä henkilöstä, joka on koitettu saada näyttämään kuvissa otsikon mukaiselta ”kuninkaalta” siinä kuitenkaan täysin onnistumatta. Wahlbeckistä kertovaan *Maaailmanmestari*-haastatteluun (*Pokerisivut.com* 4/2009) on puolestaan haettu kiinnostavia kontrasteja pokerikulttuurin sekä sen ulkopuolisen maailman väliltä. Pokerispektaakkeli näyttäytyy ensin

räikeänä otoksissa, joissa Wahlbeck on kuvattu Las Vegasin ylellisyydessä. Hän kuitenkin näyttää Las Vegasin loistoon väsyneeltä ja kyllästyneeltä, vaikka tekstin mukaan onkin tyytyväinen taisteltuaan itselleen maailmanmestaruuden. Speaktaakkeli kutistuu kuviin, joissa Wahlbeck on omalla kesämökkillään. Mökin rauhassa verryyttelyhousut yllään hän vaikuttaa rennolta, iloiselta ja levänneeltä. Siinä missä sisäsivujen kuvissa Wahlbeck on mietteliään ja rauhallisen näköinen, on kansikuvaan tarvittu maskuliinisuutta ja aggressiivisuutta. Kannessa hänet esitetään totisena ja haastavan näköisenä katsomassa suoraan kameraan, kädessään palava tupakka ja ranteessaan lajin tavoitelluin statussymboli, kultainen WSOP-ranneke. Jälleen Wahlbeck on esitetty mustaan pukeutuneena. Kuvaan viitataan sanalla ”Taistelija” ja otsakkeen alla kerrotaan, että ”ahdistunut Ville Wahlbeck vanhoi lähtevänsä Vegasiin viimeistä kertaa. Hän kuitenkin toi kotiin himoitun rannekkeen ja Suomen ensimmäisen pokerin maailmanmestaruuden”. Taistelija-sanalla viitataan sotimiseen, selviämiseen ja uuvuttavaan työntekoon. Ahdistuksesta huolimatta Wahlbeckin taistelu on lopulta tuottanut maailmanmestaruuden ja kunniaa hänelle itselleen, mutta myös koko Suomen pokeriyhteisölle. Pelaamisen uuvuttama pokerisankari on selvinnyt sitkeydellään vaikeuksien kautta voittoon.

Vaikka tie ammattilaiseksi ei olekaan ollut helppo, kutsuu Ville Wahlbeck pokerinpeluuta unelma-ammattiksi. Silti hän on ilmoittanut jo uransa alussa, ettei aio pelata loppuelämäänsä, koska muullakin kuin pelaamisella on hänelle merkitystä. Perhe-elämään ei pokeria voi Wahlbeckin mukaan sovittaa. Aiemmin hän on haaveillut toimittajan tai kirjailijan urasta ja kokeillut tavanomaisia päivätöitä tehden muun muassa opettajan sijaisuuksia. Pokerissa 60 tunnin työviikkoa normaalina pitävälle Wahlbeckille palaaminen palkkatyöhön jonkun alaisuuteen on kuitenkin ”ihan toivoton ajatus”, vaikka hän kaipaakin säännönmukaisuutta. Wahlbeck tunnustaa poikkeuksellisen avoimesti, että ”minähän olen pohjimmiltani lähes pelinarkomaani”. Hän puhuu taitojensa sijaan mieluummin heikkouksistaan sekä ”peliautomaattien seireenikutsusta”. Hän ei ”jaksakaan mitään virkamiespokeria pitkään, veri vetää uhkapeleihin”. Kun amatööri muutaman tunnin pelailun jälkeen lähtevät keskiyöllä nukkumaan, alkavat pokeriammattilaiset vasta herätä. Peli saattaa kestää aamuun tai jopa seuraavaan iltaan, ”ei näissä mitään inhimillisiä rajoja tunneta”. Jälleen uuden elementin Wahlbeck-representaatioihin tuo MTV3.fi Viihdeuutiset. Kyseenalaista viihdyttävyyttä haetaan jo otsikolla *Pokeriammattilainen: Voin pelata hyvin kännissä*. Sisällössä Wahlbeck paljastaa ”ettei pelaa sen huonommin humalassa kuin selvin päin”, toisin kuin esimerkiksi

edellä mainittu Ilari Sahamies. ”En ole huomannut mitään rajaa viinan kanssa, milloin pelit sujuisivat huonommin. Jos ottaa kuppia, niin ainakin on rohkeita muuveja.” Jutussa Wahlbeck kuitenkin kannustaa aloittelijoita harjoittelemaan pelaamista ahkerasti sekä analysoimaan ”tilanteita ja käsiä”. ”Ihmiset luulee, että vain pelailemalla voi kehittyä, mutta ilman analysointia peli ei kehity.” (Ville Wahlbeck, *pakan kuningas*, *Pokeri-lehti* 1/2007; *Pokeriammattilainen: Voin pelata hyvin kännissä*, MTV3.fi Viihdeuutiset 15.1.2009; *Maailmanmestari*, *Pokerisivut.com* 4/2009.) Esityksen perusteella Ville Wahlbeck voi pokeriammattilaisen ominaisuudessa pelata miten haluaa, edes alkoholi ei vaikuta huonontavasti pelaamiseen. Wahlbeck kuitenkin muistuttaa, ettei hänen asemaansa eli pokeriammattilaiseksi ole oikotietä. Vasta menestys ja ammattilaisuus tuovat vapauksia.

5.2 Sukupuolen esittämistä

Mies-sanan katsotaan tarkoittavan ihmistä yleensä. Konkreettisia esimerkkejä ovat sanat kuten puhemies tai esimies. Naiseen viittaavat sanat kuten lentoemäntä eivät laajene tarkoittamaan miestä. (Valaskivi 2006, 270.) Tämänkin aineiston jutuissa mies on viittauspiste ja pokeritähti. Sekä pokerilehdissä että valtavirtamediassa sukupuolesta puhutaan vain kun pelaaja on nainen. Pokerilehtien naispelaajat ovat ”naispuolisia” pelaajia, joille järjestetään esimerkiksi erillisiä turnauksia. Kulttuurintutkijoiden Soile Veijolan ja Eeva Jokisen tapaan katson aiheelliseksi puhua naissuvusta ja miessuvusta sekä naisten tyyleistä ja miesten tyyleistä. Naiset ja miehet edustavat itsensä sijaan sukupuoliroolia, sillä naisten ja miesten toimintatavat ovat aikojen saatossa eriarvoistuneet ja eriytyneet toisistaan. Sukupuolirepresentaatioiden kautta ylläpidetään naisten toiseutta ja määritellään kuin huomaa matta miehet, miestapaisuudet ja -tyylit naisia, naistapaisuuksia ja -tyylejä arvokkaammiksi (ks. Veijola & Jokinen 2001, 216–217, 219). Yhtenä esimerkkinä tästä toimii pokeriammattilaisten nimeäminen.

Miesammattilaisia nimetään aineistossa kauttaaltaan mahtipontisesti. Nimityksissä he edustavat ”kansaansa”, pokeriyhteisöä. Mukana on pokerikeisareita, pakan kuninkaita ja jopa yksi merten pokerikuningas. Joukkoon sopivat myös kansallissankari ja suurlähettiläs. Uskonnolliset teemat on myös hyödynnetty, niistä esimerkkeinä mainittakoon aurinkojumala ja Jeesus. Erään pelaajan nimeäminen Patrik Antoniuksen opetuslapsiksi rinnastaa Antoniuksen suoraan Jeesukseen ja kertoo siten suomalaisen pokeriyhteisön keskuudessa vallitsevasta arvostuksesta Antoniusta kohtaan. Jutuista löytyy myös kirjava joukko muita

nimityksiä, kuten Omahan supernova, Pot Limit Omahan soturi ja pokerin tohtori. Työhön viittaa suoraan vain pokerin sekatyömies. Joskus ammattilaista nimitään myös kielteiseen sävyyn, mistä esimerkkejä tarjoavat pokerilehdet. Näitä nimityksiä ovat pokerikakara, hihhuli, pelle, pelihullu, ihmishirviö, tuomittu ja luuseri. Naisammattilaisten nimeäminen ei ole yhtä mahtipontista kuin miespelaajien. Naiset ovat useimmin pokerin kotiäitejä ja pokerimimmejä, vaikka mukana on muutama loistokkaampikin nimitys kuten pokeriprinsessa, pokerimaailman timantti ja pokeridiiva. Muita nimeämisiä edustavat sanat kuten reissunainen, pokeritäti, miljoonadiileri ja pokerihai. Suoraan kuninkaan tai keisarin valtaan rinnastettavaa nimitystä naisesityksiin ei sisälly, esimerkiksi kuningatar loistaa poissaolollaan vaikka olisi mahdollinen siinä missä kuningaskin. Uskonnollinen teema on varattu kokonaan miehille. Naisten nimityksissä ei viitata korkeaan koulutukseen eikä varsinaisesti työntekoonkaan. Toisaalta naisia ei nimitetä lainkaan kielteiseen sävyyn mikä kertonee siitä, että vain miehillä on valtuudet kutsua toisiaan leikkimielisillä tai kielteiseen vivahtavilla nimillä; kaikki negatiiviset nimeämiset esiintyivät miesten kirjoittamissa pokerilehtien jutuissa. Nimittely ja leikkimielisyys kuuluvat poikamaiseen hauskanpitoon ja ovat samalla osoitus eräänlaisesta veljesrakkaudesta.

Naisen toiseus esitetään varsin suorasukaisesti *Naispokeristi tarvitsee kilpailuviettiä* -jutussa (MTV3.fi Helmi 31.5.2009). Aiheena ovat naispelaajat, mutta naisilta ei vaivauduta kysymään heitä itseään koskevasta aiheesta. Sen sijaan miehen, tässä tapauksessa Aki Pyysingin, ”virallisen pokeriasiantuntijan”, mielipide riittää ja oikeuttaa tietyllä tavalla toimivien naisten pelaamisen. Pyysing neuvoo, että ”nainen, jolla on loogista päättelykykyä, kilpailuviettiä ja ripaus maskuliinista ajattelutapaa, voi pärjätä pokerissa hyvin”. Pyysingin mukaan ”perinteiset miehiset ominaisuudet, kuten aggressiivisuus ja kilpailunhalu ovat välttämättömiä ominaisuuksia pokerissa menestymiselle”. Pyysingin havaintojen mukaan naiset karttavat riskejä, vaikka pelipöydässä onnistuakseen tulee nimenomaan ottaa laskelmoituja riskejä. Epäsuorasti Pyysing siis sanoo miehen olevan jo lähtökohtaisesti pärjääjä. Jako maskuliiniseen ja feminiiniseen on jutussa selvä, sillä naisen on astuttava omalta alueeltaan maskuliinisen puolelle.

Pokerilehtien sivuilla miesten kunnioitus kohdistuu nimenomaan miehiin, ja miesten keskinäistä arvostusta esitellään taajaan kuin hegemonisen maskuliinisuuden ideaalia pönkitäten. Miehet pohtivat elämäänsä suhteessa omiin suorituksiinsa, jotka puolestaan suhteute-

taan toisten miesten suorituksiin (ks. Veijola & Jokinen 2001, 193). Kunnioitusta on mahdollista saada arvostettuja turnauksia tai taitavia pelaajia voittamalla. Voiton, menestyksen ja arvostuksen tärkein yhteinen symboli on kultainen WSOP-ranneke, jonka voi saavuttaa voittamalla World Series of Poker -turnauksen. Ensimmäisenä suomalaisena rannekkeen on voittanut Ville Wahlbeck, toisena Jani Vilmunen. Vilmunen kertoo haastattelussa, miten tärkeää hänelle on, että ”muut pelaajat arvostavat rannekkeenvoittajia” (*Tiikerin katse*, Pokerisivut.com 5/2009). Miesten välistä kunnioitusta osoitetaan kuitenkin paikoin kovin ristiriitaisin tavoin, koska puheissa vastustajille yhtäältä uhotaan ja nettipokerisivustojen keskusteluissa heitä jopa avoimesti haukutaan. Jani Vilmunen sanoo *Vaarallinen Vilmunen* -jutussa (Poker Magazine 6/2008), että pelaamisen tulee olla aggressiivista, eikä hänen tavoitteenaan ole pelkästään voittaa, vaan suorastaan murskata vastustajansa. Toisaalta jutuissa korostetaan nöyryyttä parempia pelaajia sekä peliä kohtaan, tappiot on opittava hyväksymään. Miesten uhopuhe liittyy pelistrategiaan, pelin kilpailullisuuteen ja imagon rakentamiseen, mutta kaiken kaikkiaan pokerikulttuuria ympäröi tietyn tyyppinen maskuliinisuus. Se näyttäytyy nimenomaan kilpailemisen, uhoamisen ja miestenvälisten solidaarisuusrituaalien välityksellä. Miehet kamppailevat kunniaa keskenään, sillä mies saavuttaa kunnian vain toisten miesten kautta (ks. Veijola & Jokinen 2001, 189, 193). Miesammattilaiset eivät pelipöydässä edes huomaa halua naisten arvostusta, sillä ”kunnon” vastustajat käsitetään miehiksi. Naisten huomiotta jättäminen on helppo havaita, sillä naissukupuoli mainitaan esityksissä aina erikseen. Jos pelurimiehet naisten arvostusta kaipaavatkin, sitä hankitaan muilta elämänalueilta ja hegemonisen maskuliinisuuden kaavaan sopivalla tavalla, esimerkiksi seksuaalista kykyä osoittamalla – tosin silloinkin on kyse mieskunnan ylläpitämisestä naisen kautta.

The Rockstar of Poker, Gus Hansen -jutussa (Poker Magazine 2/2007) Gus Hansen esittää stereotyyppisenä pokerisankarina ja vahvana toimijana, jolle kaikki on mahdollista. Pokerin pelaaminen liittyy kokonaisvaltaiseen elämäntyyliin, josta yksityisen alue ei ole selkeästi erotettavissa. Hansen näyttää varsinaisena maskuliinisuuden sekä pokeriammattilaisuuden speaktaakkelina: taitavana, rikkaana ja naisten haluamana. Juttu ilmentää sitä, miten vapaus liitetään yleisemminkin miehiin ja miehekkyyteen, jolloin sitoutuminen jää naisille ja naisellisuuteen (Veijola & Jokinen 2001, 132). Lehti kuvaa ihannoiden Gus Hansenin menestyksestä, vapaata ja vaurasta elämäntyyliä ja olettaa, että myös lukijat ihailevat Hansenin elämäntapaa. Sekä pokeriammattilaiset että jutun lukijat oletetaan ensi-

sijaisesti miehiksi. Tämän voi päätellä Hansenin naisystäviä kuvaavien mainintojen lisäksi myös tavasta, jolla Hansen erottaa pelaajat sukupuolen mukaan mainiten erikseen suosikkinsa miеспelaajista ja sitten naispelaajista, ei pelaajista yleensä. Hanseniin liitetään sanoja kuten naistenmies, unelmasaalis, idoli ja pokerinaama. Suuret kuvat alleviivaavat tekstin sanomaa ja esittävät arvomaailmaa, jossa korostuvat itsenäisyys, raha sekä huvitukset. Hansen pohtii – aivan syystä – miksi yhä vain vakiintunut parisuhde tai avioliiton institutio kelpaa edustamaan hyvää elämää. Kuitenkin hänen suhteensa naiseen on esitetty niin pinnallisena, että lukija käsittää hänen etsivän naisista ainoastaan huvitusta ja lyhytaikaista seuraa varsin itsekkäin motiivein. ”Olen aina suhtautunut hyvin vapaamielisesti suhteisiin. Musta, valkoinen, keltainen, ruskea, sininen, lyhyt, pitkä. Sillä ei ole merkitystä.” Hansenin vapaamielisyys vaikuttaa tämän perusteella liittyvän melko pinnallisiin asioihin. Naislukijasta tuntuu, että Hansen puhuu naisista kuin olennoista, joita ei tarvitse ottaa kovin vakavasti tai joihin ei tarvitse sitoutua kunhan perustelee asian esimerkiksi itsenäisyyden tarpeellaan tai luonteenpiirteillään.

Suoranaista samastumiskohdetta saattaa Hansenista olla vaikea löytää, sillä harvalla on varaa samanlaiseen elämäntyyliin. Hänen ajattelutapansa saattaa kuitenkin vedota osaan lukijoista ja Hansenia tarjotaan yleisölle ihailun kohteeksi. Kuvat todistavat Hansenin mieluutta toisille miehille naisen kautta. Esimerkkinä tästä on sivun kokoinen värikuva, jossa Hansen on pääosassa, mutta josta miehen ja naisen suhde näkyy selvänä. Hansen istuu tai oikeammin puoliksi makailee sohvalla vieressään nainen, jota voi ajassa vallitsevien ihanteiden perusteella kuvailla erittäin kauniiksi. Naisen pitkä tumma tukka, punatut huulet ja tuuheat mustat ripset ovat korostettuja feminiinisyyden merkkejä. Hansen katsoo suoraan kameraan ja lukijaan, nainen on kuvassa sivuttain ja katsoo Hansenin vartaloa. Hansen näyttää röyhkeältä, leuhkalta ja tyytyväiseltä, hänen ilmeensä on samaan aikaan vihjaileva. Naisen ilme puolestaan on ihaileva ja hän hymyilee suu raollaan kohti Hansenia. Naisen avonainen mekko paljastaa olkapäät ja mekon helma on ilmeisen lyhyt, sillä naisen polvi näkyy kuvan alareunassa, polvi on puolittain Hansenin päällä. Otoksen tunnelma antaa ymmärtää, että pari aikoo siirtyä makuuhuoneeseen kuvan ottamisen jälkeen. Toinen värikuva Hansenista ja naisesta peittää kolmanneksen sivusta ja jatkaa edellisen kuvan teemaa. Siinä Hansen ja nainen seisovat pokeripöydän vierellä. Heitä ei ole esitetty yhtä intiimiltä etäisyydeltä kuin edellisessä kuvassa, jossa katsojaa kutsuttiin varsin lähelle. Pari on kuitenkin lähellä toisiaan tai pikemminkin nainen on lähestynyt Hansenia ja nojautunut tätä

kohti selkä ”naisellisesti” kaarella. Jälleen kameraan katsova Hansen on kuvattu suoraan edestä. Nainen on taas sivuttain kameraan nähden ja katsoo ylöspäin Hanseniin. Nainen pitelee Hansenin drinkkiä, aivan kuin olisi olemassa vain miestä varten. Hansen ei näytä piittaavan naisesta, vaan kamerasta, jonka kautta hän esittelee katsojille elämäntyyliään ja ajattelumaailmaansa. Kuvan alla lukee: ”Ammattimaisen pokerinpelaajan elämä on joillekin yksinäistä, mutta Gus viihtyy hyvin sinkkuna, vaikka ympärillä jatkuvasti pyöriikin kauniita naisia.” Hansen ei halua sitoutua kuvassa näkyvään naiseen, mutta on selvää, että sekä Hansen että lukija haluavat naista, eivät miestä. He ovat yhdessä heteromiehiä ja yhteistä heteroutta alleviivataan naisrekvisiitalla.

Pokeriammattilaisten esitykset ovat vahvan heteronormatiivisia huolimatta siitä, että valtavirtajulkisuudessa heteroseksuaalisuuden ideaalisuus kyseenalaistuu jo usein. Ammattilaisrepresentaatioista piirtyy esiin vahva oletus kahdesta tiukasti määritellystä luonnollisesta sukupuolesta, joiden halu kohdistuu aina ”vastakkaiseen” sukupuoleen. Tämän ajatuksen sekä edellisen Gus Hansenin esitykseen liittyvän tulkinnan jälkeen on kiinnostavaa kysyä, mitä ajetaan takaa pokerilehteen otetulla Patrik Antoniuksen kuvalla (*Rankka päivä*, *Pokerisivut.com* 4/2009). Otos tuottaa mielenkiintoisen särön heteronormatiivisuuden ideaaliin kun sitä katsoessa pohtii, miten ja kenelle representaatio oikeastaan on tuotettu. Kuvassa Antonius on lähellä katsojaa, hänen ylävartalonsa on puettu repaleiseen paitaan ja läpinäkyvään sadetakkiin, iholla helmeilee vesipisaroita. Jutun teksti on miehen kirjoittama ja kuvat juttuun on ottanut mies. Koska tämänkaltaisissa vaatteissa ei oletettavasti lähdetä kasinolle elantoa ansaitsemaan, tarkoituksena lienee esittää entinen malli Patrik Antonius jokseenkin eroottissävyysesti. Mutta kuka kuvaa katsoo? Useimmiten mies, joille pokerilehtiä tuotetaan. Entä miten miesten miehille tuottama eroottissävyyinen tulkinta miehestä sopii heteronormatiiviseen kehykseen? Voisiko kuva olla viittaus miehen halusta mieheen? Toki otosta voi tulkita myös toisin. Ehkä tarkoituksena on esittää Patrik Antonius palaa-massa rankasta miesten välisestä pokeritaistelusta, jossa paitakin on revennyt ja kotimat-kalla vieläpä vesisade yllättänyt. Tulkitaan kuvaa miten tahansa, pokeriammattilaisen katse on kuin voittajalla: haastava ja uhmakas.

Mediateksteissä etenkin suomalaiset perheelliset naispelaajat representoivat itseään järkevinä rahankäyttäjinä ja puhuvat pelaamisestaan vaatimattomammin kuin miehet. Ulkomaisten naisten esityksistä huokuu enemmän kunnianhimoa, mutta kaiken kaikkiaan naiset

eivät uhoa toisilleen tai vastustajilleen miesten tavoin, vaan joissain esityksissä korostuu paikoin suoranainen nöyryys. Ammattilaisnaiset ovat kiinnostuneet pelaamisesta, eivät niinkään vastustajan rusikoimisesta. Esimerkiksi Johanna Pyysing kertoo, ettei hae pokerista ”vastustajan murskaamisesta irtoavaa voiman tunnetta” (*Johanna Pyysing. Pokeria paremman puutteessa*, Poker Magazine 4/2009). Esioletuksena miehen kirjoittamassa jutussa ja tekstiesimerkissä näyttää olevan se, että voiman tunne nousee nimenomaan vastustajan näkyvästä päihittämisestä, ei voitettavasta rahasummasta tai pelin hallinnasta. Kansallisuudesta riippumatta naiset suhtautuvat pelaamiseen vakavammin kuin miehet. Kuukaan naisista ei suoranaisesti arvosta suurten riskien ottamista tai varsinaista uhkapelaamista, jossa voi menettää kaiken. Esityksistä on pääteltävissä, että yltääkseen pokerissa samalle uskottavuuden tasolle miesten kanssa naiset kokevat tarpeelliseksi todistella kyvykkyytään ja pätevyyttään, kuten useissa muissakin ammateissa. Lisäksi perheelliset naiset kytkävät feminiinisyyden vastuulliseen rahankäyttöön ja perheestä huolehtimiseen (vrt. Casey 2006 & 2008).

Toimittajat tekevät pelaajien ulkoisesta olemuksesta huomautuksia ja kommentteja. Naisten ulkonäköä kommentoidaan useammin kuin miesten. Esityksissä naiseus on helpointa liittää kuvan pintaan, ”naamioon” (vrt. Kolbowski 1995, 131–132). Pelaajan ulkomuotoa kuvaillaan mieluiten silloin, kun se on miehillä hegemonisen maskuliinisuuden ihanteiden suuntainen (nuori, lihaksikas, komea) tai naisilla stereotyyppisen feminiininen (nuori, kauris, pitkähiuksinen, hoikka). Naisten kohdalla kommenttien tyyli on kytköksissä ikään sekä siviilisäätyyn. Mitä nuorempi nainen, sen herkemmin hänen ulkoista olemustaan kommentoidaan. Perheellisten naisten ulkonäöstä kirjoitetaan hillitymmin kuin niiden, joilla ei ole lapsia tai seurustelukumppania.

Perheellistä Teresa Nousiaista kuvaillaan jämptiksi ja näyttävän näköiseksi. Perheellisen Minna Ritakorven ulkonäkö ei ole jutussa keskeisellä sijalla, mutta Ritakorpea kuvaillaan sosiaalisiksi ja ulospäin suuntautuneeksi. Perheellisen Johanna Pyysingin kohdalla ulkonäöstä ei kerrota mitään, samoin on Katja Thaterin haastattelussa. (*Ihan pokalla*, Me Naiset 39/2006; *Kotiäidistä pokeriammattilaiseksi*, Minna Ritakorpi, Pokeri-lehti 1/2008.) Sen sijaan perheettömistä naisammattilaisista tehdyissä jutuissa ulkonäköön liittyvät seikat mainitaan aivan jutun alussa. Näin on tehty esimerkiksi Liz Lieun kohdalla (*Liz Lieu, pokeridiiva*, Pokeri-lehti 2/2006), jossa Lieu nimetään huolitellun ulkonäkönsä ansiosta ”po-

kerimaailman timantiksi”. Toimittaja keskittyy kuvailemaan Lieun häikäisevää hymyä ja sen jälkeen hänen muuta ulkoista olemustaan: ”Silmä suorastaan lepää Liz Lieun manikyroiduissa kynsissä, tyylikkäästi kammatuissa hiuksissa ja jättimäisessä timanttisormuksessa, joka ei ole kihlasormus.” Evelyn Ng puolestaan nimetään kauniiksi ruskeasilmäksi. Ng itse sanoo ymmärtävänsä, että ulkoisesta olemuksesta on hänelle joskus etua, vaikkei ulkonaöllä pelaaminen kuulukaan hänen strategiaansa. Lisäksi häntä kuvaillaan nokkelaksi pelaajaksi ja kylmähermoiseksi pokerihaiksi. (*Evelyn Ng, Pokeri-lehti 1/2006.*) Ngiin liitettyistä attribuuteista voi huomautuksenomaisesti todeta, että esityksissä ei useinkaan kutsuta naista kylmähermoiseksi tai pokerihaiksi. Naiselliseen useimmiten liitetty herkkyys ja temperamentti eivät ole linjassa harkitsevuuden kanssa. Hai-sanalla viitataan vaaralliseen pelaajaan ja useimmiten se on varattu miehille. Amerikkalaisesta Vanessa Roussosta kirjoitetun jutun (*Vanessa Rousso, tuntemattomuudesta huipulle yhdessä vuodessa, Pokeri-lehti 1/2007*) alussa on huomautus siitä, että ”joillakin ihmisillä on kaikki”. Tällä suunnaetaan huomio Rousson ulkonäköön, älyyn, taitoon ja sisuun – tässä järjestyksessä. Rousso esitetään etevänä ja älykkäänä pelaajana, jolla on myös korkea koulutus. Hänen naiseuttaan alleviivataan moneen otteeseen esimerkiksi nimeämällä hänet kovimmassa nousussa olevaksi pokerin naistähdeksi ja eniten vuonna 2007 ansainneeksi naispelaajaksi. 22-vuotiaana hän oli nuorin koskaan WSOP-kiertueen finaaliptytään selvinnyt nainen. Toimittajan mukaan finaaliptydyissä ei yleensä näy kauniita naisia. ”Jos siellä sellainen näkyy ja Isabelle Mercier on jo pudonnut, on kyseessä melko suurella todennäköisyydellä Vanessa.” Lukijan päättelykyvyn varaan jää, eikö kukaan ”sellainen”, nainen, ole päässyt pelaamaan finaaliptytyiin, vai pitääkö tekstin kirjoittaja muita naisia vähemmän viehättävinä kuin Roussoa ja Mercieriä.

Norjalainen Annette Obrestad on nuori ja perheetön, mutta hänen ulkoista olemustaan ei kuvailla kovin imartelevasti. Toimittaja lähinnä mainitsee Obrestadin kuluneen nahkatakin huonosti istuvaksi. Obrestad näyttäytyy toimittajille vieraana rikkoessaan sitä julkisen feminiinisyyden kaavaa, johon yleisö on totutettu. Hän ei ole äitityyppiä eikä vamppityyppiä, ei halua lapsia, ei ole näkyvällä tavalla kiinnostunut miehistä, ei poseeraa kameroille eikä pukeudu paljastaviin asuihin. Hän esiintyy naismaskuliinisesti. Suuressa Helsingin Sanomien kuvassa (*Elämä pelissä, Helsingin Sanomat 9.12.2007*) Obrestad istuu peliptydyssä suoraselkäisten keski-ikäisten miesten keskellä pienenä ja nuorena, pälyillen vastustajia pitkän tumman otsatukkansa alta. Ruumis on kasassa hartioiden välissä, toinen käsi varta-

lon suojana. Valo osuu suoraan Obrestadin kasvoille, joilla ilme on epäluuloinen ja totinen. Itse hän sanoo näyttävänsä julmalta, koska ei halua antaa vihjeitä itsestään ja pelityylistään.

Miespelaajien ulkonäköä kommentoidaan myös, mutta harvemmin kuin naisten. Siinä missä Sami Kelopuron olemusta kuvaillaan vain rauhalliseksi (*Sami "Lars Luzak" Kelopuro. Äärimmäisellä riskillä huipulle*, Poker Magazine 2/2008), on kommentointi raisuinta *Dollarihymy*-jutussa (City 2/2009), jossa naistoimittajan mukaan ”Ilari Sahamiehen status on ultracool: urheilijan olemus, suutelemiseen suunnitellut huulet ja makuukamarisilmät”. Pokeriammattilainen on siis toimittajan mielestä ulkoisesti miellyttävä ja seksuaalisesti kiinnostava. Toisaalla (*Vuoden pelaajan tittelin voi voittaa vain todellinen Sisupussi*, Poker Magazine 1/2007) miestoimittaja kuvailee Michael Mizrachin olemusta mieleenpainuvien sanankääntein: ”Päälaki on ajeltu kaljuksi kuin elinkautisvangilla. Karvaiset käsivarret uhkuvat salilla hankittua voimaa ja jalassa olevat merkkilenkkarit ovat jättikokoja.” Mizrach ei toimittajan mukaan piittaa, ”vaikka jotkut kanssapelaajat haukkuvat häntä selän takana liikkuvaksi jalokivikaupaksi. Michael tykkää esitellä voittorannekkeitaan ja timanttikoristeista kelloaan, korvakorujaan ja kaulaketjujaan.” Mizrach ei myöskään ”viestitä ulospäin sitä, että hän on todellinen pelipöytien superaivo. Päältä päin miehellä on enemmän hauista kuin harmaita aivosoluja”. Älykäs pokeriammattilainen voi siis olla ylenpalttisen miehekäs, mutta silti käyttää runsaasti koruja. Korut ovat sovitettavissa maskuliinisyyteen, sillä ne ovat pokerimenestyksen symboleja ja vaurauden merkkejä. Mizrachin lihaksisuus ja voima riittävät häivyttämään kaikki viittaukset feminiinisyyteen.

”Se, että naispuoliset pelaajat näkyvät julkisuudessa, on omiaan vähentämään pokeriin tiukasti iskeytynyttä macho-kulttuurin leimaa”, ilmoittaa pokerilehden toimittaja, jonka mielestä muutos menneeseen on suuri. Monet vanhan polven ammattilaiset eivät ennen pitäneet edes mahdollisena, että nainen voisi pelata tasaveroisesti miesten kanssa. (*Johanna Pyysing. Pokeria paremman puutteessa*, Poker Magazine 4/2009.) On toki myönteistä, että naiset huomioidaan miehisessä pokerikulttuurissa ja että naisammattilaiset menestyvät sukupuoleen liittyvästä erottelusta tai väheksynnästä huolimatta. Silti toistuva ja näkyvä erottelu saa aprikoimaan, onko pelaajan naissukupuolen jatkuva esille nostaminen lopulta myönteistä vai ei. Samalle lähtöviivalle naissukupuolen korostaminen ei pelaajia aseta, sillä miessukupuolta ei mainita samaan tyyliin pelaajista kerrottaessa. Kielellinen käytäntö erottaa naiset erilliseksi kategoriakseen, normista poikkeaviksi. Jos kuitenkin ei erikseen

puhuta miehistä ja naisista, annetaan sukupuolten edustajille kuvainnollisesti yhtäläiset mahdollisuudet. Persoonaton ja kokijaton puhe merkitsisi sitä, ettei naisten ja miesten erilaisia lähtötilanteita otettaisi huomioon (vrt. Veijola & Jokinen 2001, 130–131). Joka tapauksessa naisen poikkeuksellisuutta ja pokerikulttuurin sukupuolittunutta leimaa vahvistetaan entisestään, vaikka tarkoitus olisikin päinvastainen. Lisäksi naisten keinot hyödyntää sukupuoltaan näyttävät ristiriitaisina, ainakin jos asiaa tarkastellaan naisemansipatorisesta näkökulmasta. Naiset joutuvat yhtäältä näkemään erityistä vaivaa, jotta heidät nähtäisiin pelipöydissä todellisina haastajina, mutta toisaalta pelistrategisista syistä naiseutta kannattaa esittää vastustajille stereotyyppisin tavoin eli heikkoutena, passiivisuutena tai arkuutena. Miesvastustajan aliarvioidessa naispelaajan pelitaidot pelkästään sukupuolen vuoksi naisen menestyksen mahdollisuudet saattavat olla suuremmat. Bluffausta harrastetaan sekä pelikorteilla että ruumiinkielellä, sillä ”suuret silmät ja epäröivät ratkaisut voivat peittää tiukan ja laskelmoidun pelin” (*Tältä näyttää pokerinaama*, Anna 11/2006). Onpa miesvastustajia harhautettu niukalla pukeutumisellakin, esimerkiksi antavan kaula-aukon avulla. Yhtä kaikki, pokerikulttuurissa vastustajien ”lukeminen” ruumiiden asennoista, ilmeistä tai puheista on oleellista. Peli on performanssia, jossa tarjotaan muille mielikuvia ja näytellään näytelmää. Parhaiten näyttelevä ja itseään kontrolloiva todennäköisesti menestyy. Monessa suhteessa mielenkiintoisen kommentin kasinoiden sekä pokeriyhteisöjen ilmapiiristä antaa Johanna Pyysing (*Tältä näyttää pokerinaama*, Anna 11/2006) kertoessaan viihtyvänsä ”miesporukoissa”: ”Pidän reilusta ja suorasta ilmapiiristä.” Onko reiluus ja suoruus varattu miehille? Miksi? Monessa yhteydessä naisia suorastaan kehoitetaan pelaessa kätkeytymään stereotyyppisen naisnaamion taakse ja piilottamaan maskuliinisiksi luetut, pelin kannalta hyödyllisinä pidetyt piirteet. Naisten siis tiedetään ”yltävän” miesten ja maskuliinisen tasolle, mutta heillä on mahdollisuus myös bluffata ja teeskennellä muuta, esiintyä heikompana kuin miehet. Feminiinisen alempiarvoisuus maskuliinisuuden rinnalla tehdään tällä tavoin selväksi, mutta merkitseekö se samalla sitä, että miesten kesken ollaan reiluja ja suoria, naisten kesken epäreiluja eikä suoria?

Miestoimittajat toteavat naisammattilaisten liikkuvan sujuvasti pokeripiireissä eli käytännössä miesten kesellä. Teresa Nousiainen ei usko enää kenenkään kiinnittävän huomioita siihen, että maailmaa kiertävässä suomalaismiesten pokerijoukossa on mukana ”yksi naispuolinenkin”. ”Kukaan ei pelaa sukupuolensa mukaan tietyllä tavalla. Arvoa tai armoa ei myöskään anneta.” Johanna Pyysingin mukaan sukupuoli ei juuri vaikuta siihen, miten

pelaajaan suhtaudutaan. Minna Ritakorpiakin kertoo myönteiseen sävyyn, että ”pelitilanteessa olen yksi kundeista, enkä saa mitään etuoikeuksia naisena”. Ritakorpi on otettu naisena hyvin vastaan kasinolla, eikä hän ole ”joutunut kuuntelemaan äijä-juttuja”. Kuitenkin nainen on pelaajana usein väärä sukupuoliruumis. Mies on ammattinsa symboli, ei nainen. Mediatekstit tuntuvat tasa-arvoisuutta alleviivaamalla vakuuttelevan jotakin, mikä ei tunnu todelta. Pelaajanaisten mukaantulon on tarkoitus näyttäytyä myönteisenä asiana, mutta sekä haastatellut että haastattelijat osallistuvat sukupuolten epätasa-arvon vähättelyyn. Sukupuolen merkityksettömyyttä vakuuttavat naisammattilaiset kertovat kohtelusta, joka on erilaista sukupuolesta johtuen. On vaikeaa ymmärtää, miksi Minna Ritakorven on oltava ”yksi kundeista”. Oletettavasti hän tarkoittaa sitä, että hänen naiseuteensa ei kiinnitetä erityistä huomiota, mutta miksi sukupuolen on puheessa vaihduttava toiseksi, miksi hänen on oltava jotain muuta kuin on päästäkseen tasavertaisena mukaan pelaajien joukkoon? Entä miksi Minna Ritakorpi epäsuorasti sanoo, että nainen olisi voinut saada etuoikeuksia? Olisiko se ollut tasoitusta tai herrasmiesmäistä käytöstä ”heikompa” kohtaan? Teresa Nousiainen mukaan ”joskus toki esiintyy aliarviointia sen vuoksi että olen nainen”. Toisaalla hän jatkaa: ”Mutta totta kai se minullekin on tavoitteena pokerissa, että näytän noille ukoille, että jonain päivänä nainen voi pelata heidät pihalle. Ja ilman, että kyse olisi tuurista.” Minna Ritakorpi sanoo, että ”joillakin miehillä on taipumus pitää naisia heikkoina pelaajina”. Hän on saanut kuulla humalaisten pelaajien möläytelleen ”typeryyksiä” naiseudesta, jolloin kasinon ”tutut miehet” ovat vaientaneet humalaisen. Myös Johanna Pyysing on ulkomailla ”törmännyt sovinnistisista kulttuureista ponnistavien äijien asenteisiin”. Anna-lehti (11/2006) kirjoittaa naisten kohtaavan kaikenlaisia reaktioita kasinolla: ”nuoremmat miehet saattavat yrittää iskeä, vanhemmat tytötellä tai kertoa blondivitsejä”. (*Teresa Nousiainen, miljoonadiileri, Pokeri-lehti 4/2006; Kotiäidistä pokeriammattilaiseksi, Minna Ritakorpi, Pokeri-lehti 1/2008; Nainen ja pokeri, Plaza.fi Ellit 18.2.2008; Pokerissa pelaavat ilmeet, Apu 33/2008; Johanna Pyysing. Pokeria paremman puutteessa, Poker Magazine 4/2009.*) Ilari Sahamies kertoo oman mielipiteensä (*Dollarihymy, City 2/2009*): ”Tämä kuulostaa varmasti vähän sovinnistiselta, vaikka en missään nimessä ole sovinnisti, mutta maailman huipulla naispelaajat eivät vaan ole yhtä vaarallisia kuin miehet. Ehkä heiltä puuttuu kilpailuvietin viimeinen puristus.” Jos sukupuolet todellisuudessa olisivat tasavertaisia, naisammattilaisten ei tarvitsisi todistaa mitään miespelaajille, eikä miespelureiden tarvitsisi kohdella naisvastustajiaan vähättelevästi tai varovasti.

Aki Pyysingin haastattelussa (*Naispokeristi tarvitsee kilpailuviättiä*, MTV.fi Helmi 31.5.2009) ilmoitetaan, että ”miespelaajat voivat ajatella, että tuo tyttö ei osaa pelata lainkaan, ja yrittävät machomaisesti jyrätä naisen yli”. Pyysing tietää, että miehet voivat suhtautua naiseen myös ”kuin särkyvään astiaan ja varotaan, ettei vain viedä tyttörukan rahoja. Jotkut miespelaajat voivat sen sijaan lähestyä naista valloittamismielessä”. Pyysingin mukaan on myös niitä, jotka kokevat naisen ”tasavertaiseksi pelaajaksi muiden joukossa”. Silti ”miehet tuppaaavat aliarvioimaan naisten kykyjä ja pullistelevat siksi joskus liikaa pelipöydän äärellä”. Kuitenkin ”naisilla on keskimäärin miehiä terävämpi pokerisilmä”, sillä he eivät ala pelata ennen kuin varmasti osaavat pelin. Pyysingistä kirjoitettu haastatteluteksti päättyy huomioon siitä, miten paljastavasta pukeutumisesta saattaa olla pelipöydässä naiselle hyötyä. ”Jos saa miehet ajattelemaan rintoja ja kiinnittämään huomion muualle kuin pelaamiseen, niin totta kai niukasta pukeutumisesta on silloin etua”, Pyysing pakatoi jutun.

Pyysing-haastattelun kuvitus pursuaa täydellisiä provokaattoreita (ks. Rossi 2003, 41–44), naiseksi naamioitumiseen riittää pelkkä muoto tai kuori. Otoksissa naiset on esitetty leikittelemässä pelikorteilla. Naisille suunnatun nettisivuston kuvat saavat lukijan pohtimaan, miksi ja ketä varten nainen tekee kuvissa mitä tekee. Ensimmäinen kuva näyttää naisen kasvot lähietäisyydeltä. Naisen oikea käsi pitelee pelikortteja osaksi kasvojen edessä ja nainen katsoo viekoittelevasti kameraan. Hänet on meikattu, kynnet on lakattu ja korvassa on suuri korvarengas. Huomio kiinnittyy naisen poskeen piirrettyyn suureen ♠-pelikorttisympoliin. Harvoin aikuiset kuitenkaan tahtovat vapaaehtoisesti piirtää kasvoihinsa ylimääräisiä kuvioita, joten ovatko oletetut naiskatsojat saaneet naisen tekemään niin, leikittelemään kameran edessä kasvomaaleilla ja pelikorteilla? Seuraavassa kuvassa naisesta on rajattu näkyviin mustan stay up -sukan peittämä sääri ja reisi, vaalea pitkä tukka ja sukan mustaa pitsiä hivelevä käsi rakennekynsineen. Kasvot on jätetty leukaa lukuun ottamatta otoksen ulkopuolelle. Kuvan kiinnekohtana ovat pelikortit, jotka nainen on laittanut stay up -sukan pitsireunuksen alle. Mutta miksi ja ketä varten nainen laittaisi kortteja sukkaansa? Haluaako kuvaaja esittää naispelaajan seksikkäänä naislukijalle? Tarjotaanko naislukijoille samastumiskohdetta, ihastelemisen kohdetta, pelaajan mallia vai mitä? Vastauksia on mahdollista puntaroida mielessään jos ajattelee, että kuvissa kulutetaan naisellista ja naisruumista; niitä kaupataan sekä miehille että naisille (vrt. Veijola & Jokinen 2001, 168).

Aineiston esitykset kertovat sukupuolieroon perustuvasta epätasa-arvoisesta asetelmasta, joka ulottuu aina naiseuden symbolisesta hyväksikäytöstä miehille asetettuihin maskuliinisuuden ihanteiden mukaisiin vaatimuksiin. Eräänlainen onnellisuusmuuri tai pärjäämisen eetos saattaa saada sekä nais- että miespelaajat ajattelemaan, ettei sukupuolella ole käytännössä merkitystä. Neutralisoinnissa saattaa olla kyse myös kuvitelmasta, jonka mukaan suomalaisessa yhteiskunnassa tasa-arvo on jo toteutunut. Toki haastateltujen vastaukset ovat tilannesidonnaisia, käsillä olleet aktuaaliset tilanteet ovat edenneet eläen ajatuksesta toiseen ja siksi puheen sisällöt ovat muuttuneet edetessään. Kaiken kaikkiaan naisammattilaisten ristiriitaiset kertomukset kuitenkin muistuttavat, että naiseudelle täytyy yhä hakea hyväksyntää, naiseutta täytyy perustella, naiseuden vuoksi tulee todistaa jotakin ja naiseuden vuoksi täytyy turvautua miesten apuun miehiä vastaan. Säännönmukaisesti kielletään se, ettei sukupuoli toimi naisille myönteisenä resurssina – ellei tällaiseksi lueta naisruumiin tarjoamista miesten katseille. Sukupuolten välistä kuvitteellista harmoniaa halutaan mieluummin ylläpitää, vaikka samalla peitetään sukupuolten eriarvoinen kohtelu.

5.3 Julkinen näyttää myös yksityisen

Kun kotiäitiys tuli mahdolliseksi julkisen ja yksityisen erottamisen myötä, koti ja lasten kasvatus määrittyivät naisellisiksi oman äidin tehtäviksi ja naistapaisiksi toiminnoiksi. Miehen ja perheenisän miestapainen tehtävä oli elättää perheensä ja edustaa perhettä julkisessa. (Veijola & Jokinen 2001, 25.) Samantapainen kaava näyttää toistuvan nykyhetkeen sijoituvissa pokeriammattilaisista kirjoitetuissa jutuissa, joissa naiset yhä puhuvat lasten hoitamisesta ja miehet perheen elättämisestä. Vaikka pääasiallinen motiivi mediajuttujen tekemiseen on ollut pelaaminen ja pokeriammattilaisuus, muotoillaan esityksissä myös perhejärjestyksiä sekä miesten ja naisten välisiä suhteita. Pelaajien yksityiselämästä kerrotaan mediateksteissä välillä laajastikin, mikä osoittaa, kuinka tiukasti elämän yksityinen alue sukupuoleen liittyvine odotuksineen kietoutuu ammattilaisuuden julkisiin esityksiin. Etenkin naiseus kiinnittyy yksityiseen ja perheestä huolehtimiseen myös silloin, kun mediaesityksen pääaiheena on työ. Perheellisistä naispelaajista kertovissa jutuissa vanhemmuus on ensisijaista, kun taas perheelliset miesammattilaiset ovat ensin pelaajia, vasta sen jälkeen vanhempia. Julkisen ja yksityisen esityksistä nousee pintaan paljon kysymyksiä, ja niitä esitetään tässä alaluvussa.

Osa pokeriammattilaisista näkee perheen elämää säännöllistävänä voimavarana ja vastapainona epäsäännölliselle työlle. Katsantokannasta riippuen perheen vuoksi joko saadaan tai joudutaan muuttamaan työntekotapoja. Minna Ritakorpi kuvailee tilannettaan: ”Kun kotona pyörittelee lihapullia ja rakentelee legolinnoja, pokeri unohtuu nopeasti.” (*Korttipöytien ainoa rouva*, Karjalainen 30.12.2007.) Perheenisäyksen tuoman elämänmuutoksen vuoksi jotkut ovat hävinneet suuria summia rahaa, toiset ovat pystyneet kääntämään muutoksen edukseen. Perheellisyys saattaa järkevöittää pelaamista ja esimerkiksi Mika Paasonen ”täytyy muistuttaa” itselleen, että hänellä on itsensä lisäksi ”kaksi muuta suuta ruokitavana” (*Pikkukalasta pokerihaiksi. Mika Sharkie Paasonen*, Poker Magazine 4/2009). Aiemmin netissä viikkotasolla noin 20–30 tuntia pelannut Juha Helppi on vähentänyt nettipelien sekä ulkomaanmatkojen määrää, sillä hän on pyrkinyt järjestämään aikaa perheelle. Helpin kotiinpaluulle on nykyään ”tavoiteltuja rahasijojakin tärkeämpi syy”, esikoispoika. Pelaaminen maittaa, sillä ”lapsen syntymän tuoma positiivinen fiilis on selvästi parantanut” itseluottamusta, onnelliseksi isäksi nimetty Helppi kertoo. ”Pyrin pelaamaan lähinnä kun perhe nukkuu tai on poissa kotoa.” (*Juha Helppi on suomipokerin hiljainen jättiläinen*, Poker Magazine 2/2007.)

Työn, perheen, vanhemmuuden ja kodin välisiä suhteita tarkasteltaessa paljon huomiota saavat kysymykset siitä, miten eri elämänalueet ovat yhdistettävissä keskenään. Suomalais-ten pelaajanaisten mielestä on helppoa yhdistää lapsiperheen arki ja pokerin työajat, joidenkin miesten mielestä se on vaikeaa. Esimerkiksi Minna Ritakorpi sanoo pokerinpelaamisen sopivan perheen rytmiin jopa päivä- ja iltatyötä paremmin. ”Kun lapset menivät illalla nukkumaan, äiti lähti kasinolle töihin ja oli taas aamulla tekemässä koko porukalle aamupalaa.” (*Kotiäidistä pokeriammattilaiseksi, Minna Ritakorpi*, Pokeri-lehti 1/2008.) Johanna Pyysingin ja Mika Paasonen haastattelupuhuntaa rinnastaessa käy selväksi, että nainen pystyy hoitamaan sekä lapset että ammattilaispelaajan uran. Johanna Pyysing on järkevä organisoija-äiti, eikä hänen lastensa isästä tarvitse jutussa puhua. Pelaajamiehen työrytmit ovat sen sijaan niin epätavalliset, että puolison on hoidettava lasta kotona.

”Pokerin pelaajan työajat on helppo yhdistää lapsiperheen arkeen.”

(*Pokeriammattilainen Johanna Pyysing: En hötkyile turhia*, Iltalehti.fi 19.5.2008).

”Pokeriammattilaisen epätavallisten rytmien vuoksi pariskunta on jakanut vastuut siten, että Mika pystyy täysillä keskittymään silloin kun on aika pelata. Tähän työhön kuuluu runsas matkustaminen ja epätavalliset työajat. Sen vuoksi avopuolisollani on suurempi vastuu tyttärestämme huolehtimisesta.”

(Pikkukalasta pokerihaiksi. Mika Sharkie Paasonen, Poker Magazine 4/2009.)

Mika Paasonen lähtee kertomuksessa suorittamaan tehtävää, taistelemaan ja voittamaan, minkä jälkeen hän palaa sankarina takaisin valtakuntaansa. Pokerilehti selvittää Paasonen puhuvan lisäksi seuraavaa: ”Sunnuntait ovat minulle turnauspelaajana tärkeitä päiviä, sillä silloin pelataan isoimmat nettiturneet. Sen vuoksi nukun sunnuntaisin pitkään, enkä tee päivän aikana mitään rasittavaa, jotta olen illalla parhaassa mahdollisessa pelivireessä. Viikolla pelaan yleensä vasta kun muu perhe on mennyt nukkumaan. Näin meille jää iltaisin aikaa viettää normaalia perhe-elämää.” Lukijaa kiinnostaa, mihin puheessa viitataan ”rasittavalla”. Tarkoittaako se kotitöitä ja lastenhoitoa eli asioita, joita naiset useimmiten tekevät oman työnsä lisäksi? Entä mitä merkitsee ”normaali perhe-elämä” ja mikä sen rajoittaa iltaan? Paasonenhan kertoo pelaavansa vasta perheen mentyä nukkumaan.

Tältä näyttää pokerinaama -juttu (Anna 11/2006) puolestaan alkaa selostuksella siitä, miten Johanna Pyysing vei 2-vuotiaan lapsensa viitenä iltana viikossa päiväkotiin ja lähti itse kasinolle pelaamaan. Mutta miksi juttu halutaan aloittaa kyseiset asiat kertomalla? Julistetaanko tekstissä naisten riemukasta vapautumista työelämään vai onko kyse provokaatiosta kun ilmoitetaan, että pieni lapsi vietiin päiväkotiin äidin lähtiessä eriskummalliseen työhönsä, korttia pelaamaan? Toisin sanoen, tahdotaanko viskata vettä aika ajoin nousevan uraäiti vs. kotiäiti -keskustelun myllyyn? Jos tekstissä haluttaisiin vain ihmetellä naiselle epätavallista ammattia, siihen riittäisi vähemmän yksityiskohtainen kertomus lapsen hoitojärjestelyistä. Joka tapauksessa Johanna Pyysing tietää, miten perhe-elämä ja työ yhdistetään. ”Pokeria ammatikseen pelaava kotiäiti – siinä vasta oiva aihe naistenlehtien kansijutuiksi”, sanailee pokerilehden toimittajakin (*Johanna Pyysing. Pokeria paremman puutteessa*, Poker Magazine 4/2009).

Minna Ritakorvelle on esitetty jutussa *Nainen ja pokeri* (Plaza.fi Ellit 18.2.2008) 14 kysymystä, joista jo neljäs kuuluu ”miten yhdistät perhe-elämän ja pelaamisen” ja viides kysyy, ”miten aviomiehesi suhtautuu pelaamiseen”. Ritakorpi kertoo, että mies kannustaa häntä

peluuralla, mutta ”mieheltä vaatii tietenkin luonnetta ja itsetuntoa, että hän hyväksyy vaimon työn glamour-maailmassa, jossa muut pelaajat ovat miehiä”. Glamour määrittänyt Ritakorven puheessa siistiksi pukeutumiseksi, upeiksi puitteiksi ja pelimatkoiksi, toisaalta se tarkoittaa sitä, että työskennellään muiden miesten parissa. Mutta miksi tämänkaltaiset asiat uhkaisivat miestä, vaatisivat tältä ”tietenkin luonnetta”? Ovatko aviomiehen uhkana toiset miehet vai liittyykö uhka siihen, että nainen on astunut miehelle varattuun julkiseen ja vieläpä glamourmaailmaan? Jos osat olisivat toisin, millaista luonnetta ja itsetuntoa vaadittaisiin vaimolta? Miesammattilaisesta tehdyistä jutuissa ei vaimon suhtautumisesta kuitenkaan kysellä. Lopulta Minna Ritakorpikin sanoo, ettei glamour lopulta merkitse hänelle paljonkaan.

Iltalehti.fi (13.3.2009) jatkaa arkisemmilla urilla Ritakorven elämää selvittävässä miesten tekemässä jutussa. Siinä Ritakorpi kertoo pelaavansa öisin kun lapset on peitelty nukkumaan. *Mutsi pelaa öisin* -otsikko ja *Opettajaäiti on nyt pokerin ammattilainen* -alaotsikko valottavat naissukupuolen sidoksia. Sekä ammattiin että äitiyteen viitataan kahteen kertaan ja otsikko havainnollistaa, kuinka julkinen sekä yksityinen saattavat sekoittua toisiinsa sukupuolesta huolimatta. Samalla kuitenkin alleviivataan sitä miten sukupuoli määrittää perheen sisäisiä rooleja ja arkea. Äitiys on ensisijaista, vaikka perinteinen naistyylinen ammatti on vaihtunut uuteen epätyypilliseen ammattiin. Tekstiä visualisoi kaksi kuvaa, joista toisessa Ritakorpi istuu pimeässä huoneessa tietokoneen edessä. Ilme on tyytyväinen: äiti on laittanut lapset nukkumaan ja saa nyt rauhassa keskittyä yötyöhönsä. Toisessa kuvassa Ritakorpi esitetään keittiössä leipomassa kolmen poikansa kanssa kuin osoittaen, että pokeriammattilaisäitikin puuhaa lastensa kanssa aivan kuten kuka tahansa. Lisäksi on hauskaa, että pojatkin voivat leipoa. Kuvien autenttisuus on tietenkin kyseenalainen. Tuskin toimittaja ja kuvaaja ovat keskellä yötä Ritakorven kotona näkemässä tämän pelaavan. Muutenkin leipojapoikien valkoiset paidat sopivat kummallisen hyvin yksin äidin valkoisen liivin kanssa.

Muutamit pelaajat ovat löytäneet pokerin parista aviopuolison. Näin on käynyt Johanna ja Aki Pyysingille, jotka tapasivat kasinolla Johannan työskennellessä pelinhoitajana ja Akin tullessa pelaamaan. ”Pokeripariskunta” on perustanut nelilapsisen uusperheen. Johanna Pyysing kertoo tarinaansa ammattilaisen näkökulmasta, mutta esityksessä näyttäytyvät suorasti tai epäsuorasti myös muut perheenjäsenet. Johanna Pyysing sanoo ”pelaavansa

pokeria iltaisin netissä, mikäli perheenäidin kiireiltä ehtii”. Hän pitää enemmän live-peleistä, mutta pelaa nettipokeria kotona sillä ”mahdollisuus lähteä kasinolle rajoittuu sekin lapsiperheessä kertaan tai pariin kuukaudessa”. Johanna Pyysingin voittorahat on ohjattu aviomiehen tilille. Pyysing kuitenkin sanoo tekevänsä itse päätökset sekä menevänsä töihin silloin kun haluaa. Anna-lehden jutun ainoassa kuvassa Johanna Pyysing pitää lasta sylissään, hänen ruumiinsa on lähes kokonaan lapsen takana piilossa. Otoksessa huomio kiinnittyy pienen pojan paitaan, jonka selässä lukee ”Hilfiger”. Pokerista saatuja voittorahoja on käytetty perheen hyvinvointiin. (*Tältä näyttää pokerinaama*, Anna 11/2006; *Johanna Pyysing. Pokeria paremman puutteessa*, Poker Magazine 4/2009.) Pokeriasiantuntijana esiintyvistä aviomiehistä Aki Pyysingistä kertovissa lehtijutuissa (*Aki Pyysing on virallinen pokeriasiantuntija*, Pokeri-lehti 3/2007; *Viileästi pokeripöydässä, riskillä pörsissä*, Talouselämä.fi 21.1.2008) ei perhe-elämään samassa mittakaavassa puututa, saati kuvata Aki Pyysingiä lastensa kanssa. Sen sijaan Aki Pyysing sanoo pelaavansa pokeria vaimoan vastaan kuten ketä tahansa muutakin vastaan ja kertoo mieluummin kirjoittamastaan kirjasta. ”Oma motiivini [kirjan kirjoittamiseen] oli se, että voin sitten aikanaan kehuskella lapsenlapsilleni, että ukki on tehnyt elämässään muutakin kuin pelannut korttia”, Aki Pyysing nauraa toimittajalle. Pokeriperhettä esittävään asetelmaan sukupuolten toimintaa rajaava julkinen/yksityinen-jako kiinnittyy tiukasti.

Avoimemmalla tavalla puolisoiden välistä suhdetta lähestytään muutamissa pokerilehtien jutuissa, joissa vaimolla on merkittävä rooli pelurimiehensä menestykseen. Vuoden 2005 maailmanmestari Joe Hachem suorastaan ylistää vaimoan: ”Vaimoni saa kaiken kunnian voitostani.” Hachem kertoo vaimon tienneen, kuinka paljon hänen miehensä haluaa pelata maailmanmestaruudesta. ”Kun mainitsin asiasta ensi kerran, hän sanoi ’anna palaa, toteuta unelmasi. Kyllä me lapsien kanssa pärjäämme’. Lähdin välittömästi ostamaan lentolippua.” (*Joe Hachem. Haastattelussa maailmanmestari*, Pokeri-lehti 1/2006.) Unelmien pokerivaimo antaa siis miehen toteuttaa haaveensa ja lupaa sillä välin hoitaa lapset. Hachem kuitenkin kertoo, ettei hän perheen vuoksi pysty elämään matkalaukkuelämää jatkuvasti. Ratkaisuna matkustelun ja perhe-elämän yhdistämiseen on se, että lasten muutaman kuukauden ajan kesäloman perhe kiertää turnauksia yhdessä.

Myös amerikkalainen Phil Hellmuth arvostaa puolisoaan. Hän on ollut vaimonsa kanssa yhdessä kouluajoista asti ja ”monia on naurattanut se, että pätkähulluin pokeritähti on

naimisissa psykologin kanssa”. Pelitilanteissa vaimo on ollut kiivaan pokerisankarin turvana. ”Olen yrittänyt hillitä temperamenttiani, ja psykologivaimoni avustuksella olen saanut raivokohtaukseni kuriin muutamia yksittäistapauksia lukuun ottamatta.” Hellmuth kertoo pariskunnan olevan ”parhaita kaveruksia”. ”Hän on todellinen ihannevaimo minulle, ja minä yritän olla niin hyvä aviomies kuin vain pystyn. Taivas tietää, miten monta kertaa vuosien mittaan olisin voinut olla uskonon, mutta en ole ollut kertaakaan koko avioliittomme aikana. Tässä elämässä mikään ei ole itsestään selvää, mutta olisin erittäin hämmästyntynyt, jos emme olisi yhdessä ’kunnes kuolema meidät erottaa’.” Hellmuth siis uskoo vaimonkin olevan tyytyväinen ystävyYTEEN sekä miehen yrityksiin olla hyvä aviomies. Tekstiä visualisoi kolmasosasisivun kokoinen värikuva Hellmuthista ja vaimosta. Mies istuu etualalla kohti kameraa asettuneena ja kuvaajaan katsoen. Huulilla on tyytyväinen pieni virne. Taustalla seisoo vaimo Kathy, joka näkyy hieman epäselvästi. Kuva välittää naisen topakkuutta; hän seisoo ikään kuin Hellmuthin yläpuolella kätet rinnan päällä puuskassa ja katsoo totisena jonnekin Hellmuthiin päin. Juttu asettaa jälleen raamit pokeriammatilaisen ihannepuolisolle: Nainen tukee miestänsä tarvittaessa ja miehen panostus avioliittoon on tekemättä eli pettämättä jättäminen. Vaimon kanssa ollaan ”kaveruksia” ja erityisen kätevää on, jos vaimo sattuu olemaan psykologi. ”Monien mielestä olen onnenpoika ja olen samaa mieltä”, Hellmuth sanoo. (*Poker Brat Phil Hellmuth Jr*, *Poker Magazine* 1/2008.)

Pokerilehtien kansikuviin henkilöhaamot rakennetaan ihailua, samastumista tai huomion herättämistä varten, usein ne ovat eräänlaisia sukupuolen ideaaleja. Aineistosta erottuu kuitenkin myös mielenkiintoisia hegemonisen maskuliinisuuden muutossuuntia. Tästä on esimerkkinä pokerilehden (*Poker Magazine* 2/2007) kansikuva, johon Juha Helppi on kuvattu lapsi sylissänsä: hegemoninen maskuliinisuus on valmis suorille isyyden esityksille. Vaikka naisammattilaisten esityksissä nostetaan äitiys otsikoihin ja ammattilaisia on kuvattu yhdessä lastensa kanssa niin valtavirtamediassa kuin pokerilehtienkin sivuilla, ei pokerilehtien kansissa esitetä äitejä lapsineen. Äitihahmo ei liene houkuttelevin naisrepresentaatio tyyppilliselle pokerilehden ostajalle, nuorelle miehelle. Lapsikuvien oletetaan vetoavan useammin naisiin, mutta tästä kuvasta on rakennettu mieslukijoita varten erittäin ”miehekkäs” ja pelkistetty, jopa kova. Kaikki ”naiselliseen” etäisestikään viittaavat elementit on poistettu. Helppi seisoo ja pitää lasta sylissänsä, mutta hän katsoo lapsen ohi, ikään kuin tulevaisuuteen. Helpin ilme on hieman hymyileväinen, mutta hän ei hymyile varsinaisesti vauvalle. Tausta on musta, eikä siitä löydy lainkaan lämpöä, pehmeyttä tai mitään välittä-

mistä symboloivaa. Kuvatuilla on silmillään aurinkolasit. Helpillä on yllään tumma puku kuin osoittamassa, että ammattipelaaja voi panostaa tyylikkyyteen huolimatta vanhemmuudestaan. Lapsella on yllään isän vaatteisiin ja taustaan sopivat mustat housut sekä valkoinen pokerimainospaita. Otos viestii, että miesammattilaisten joukossa on isiä, jotka viettävät aikaa lastensa kanssa. Toisaalta kuvalla halutaan kertoa siitä, ettei perheellisyys estä pelaamista ja ammattilaisuutta. Jälkimmäinen ajattelutapa hyödyttää tietenkin pelien markkinoijia ja korostaa pokerimainoksien sanomaa: kuka tahansa voi pelata.

Siinä missä naisammattilaisten elämässä kiistattomalle ykkössijalle nostetaan lapset, perhe, ystävät ja koti, saatetaan miespelaajien esityksissä käydä tärkeysjärjestyksestä vielä neuvottelua rinnastamalla pokeri suoraan perheeseen. Esimerkiksi brasilialainen André Akkari kertoo, että rakastaa pokeria melkein kuin vaimoaan eikä voisi luopua kummastakaan (*Pokerin Pelé*, *Poker Magazine* 4/2009). Juha Helpille esikoispojan syntymä on jopa maailmanmestaruutta hienompi asia (*Juha Helppi on suomipokerin hiljainen jättiläinen*, *Poker Magazine* 2/2007), ja Patrik Antonius on oppinut ”antamaan enemmän arvoa asioille, jotka ovat pokeria tärkeämpiä” eli tytär, puoliso ja elämästä nauttiminen – Antonius tosin hävisi paljon rahaa tyttären ”syntymän jälkeen ja jonkin verran sitä ennenkin” (*Patrik Antonius, isojen pelien saalistaja*, *Pokeri-lehti* 4/2008).

Sen sijaan järjestys omien vanhempien ja pokerin välillä saattaa kääntyä pokerin hyväksi. Esimerkiksi Ville Wahlbeckin ja Jennifer Harmanin isät ovat tuloksetta yrittäneet estää jälkikasvuun pelaamista. Kuitenkin osa pokeriammattilaisista on aloittanut rahasta pelaamisen lapsena omien sukulaistensa kanssa. Jotkut ammattilaiset haluavat ikään kuin suojella omia lapsiaan pelaamiselta, toiset suhtautuvat hyvin avoimesti siihen, miten pelaamista lapsille näytetään. Jennifer Harman nauraa pokerilehden (*Pokerin kotiäiti*, *Pokerisivut.com* 5/2009) jutussa: ”Toinen lapsistani foldasi minulta puolen vuoden vanhana hiirtä klikkaamalla nutsivärin riverillä, kun pelasin 25.000 dollarin potista netissä. Lapseni ovat siis tottuneet jo tekemään isoja päätöksiä.” Harman aikoo auttaa lapsiaan parhaansa mukaan, mikäli he päättävät tavoitella ammattipelurin uraa.

Pokeriammattilaisuus vaikuttaa monella tapaa perhesuhteiden muotoutumiseen. Muutamat ammattilaiset tahtovat erottaa sosiaalisen elämän ja pelaamisen kokonaan toisistaan ja toiset tuumivat, että elämänrytmi on ”täysin erilainen kuin tavallisilla ihmisillä ja siitä voi

tulla ongelmia” (*Pyhä paha Pasi*, Poker Magazine 2/2009). Liz Lieu puolestaan kertoo, että hänellä on parisuhteista huonoja kokemuksia: ”Kun avaa sydämensä, ihmiset käyttävät hyväkseen.” (*Liz Lieu, pokeridiiva*, Pokeri-lehti 2/2006.) Siinä missä naispelaaja ei halua parisuhteeseen välttääkseen sydänsurut, miespelaajat saattaa ylpeillä pokerielämäntyyliin. Esimerkiksi Sami Kelopuro ja Gus Hansen näyttävät nauttivan siitä, että pokeriammattilaiselle on mahdollista vaihtaa tyttöystävää jatkuvasti.

5.4 Pokerikulttuuri: elämäntyyli, raha ja kuluttaminen

Vaikka pokeriammattilaisten arjesta eli nettipokerin pelaamisesta glamour puuttuu, media kuvastoineen tuottaa käsityksiä pelaajien huvituksia täynnä olevasta luksuselämästä. Siinä missä pokerilla kohtuullisesti ansaitseva pelaaja – pokerin keskiluokaksikin kutsuttu – näkee pelaamisen pelkkänä työnä, pitää moni ammattilainen pokerikulttuuria elämäntapana. Heidän kohdallaan pelaamiseen liittyvät asenteet ovat todellisia pelipöytien ulkopuolellakin. Pelaajan tulotason lisäksi elämäntyyliä ja kuluttamista määrittää sukupuoli.

Kauppalehti Presson jutussa (*Kortti vie*, Kauppalehti Presso 8.9.2007) Jani Vilmunen, 34, Ville Wahlbeck, 31, ja Ilari Sahamies, 24, ovat saapuneet studiolle haastateltavaksi. Kuvassa kolmikko istuu pelipöydän ääressä hämärretyssä ja savukiehkuroiden mystifioimassa huoneessa. Pöydällä on pelimerkkipinoja ja tupakka-aski. Miehet näyttävät vaatetukseltaan tyylikkäältä ja ilmeiltään kovilta. Sahamies katsoo uhmakkaan näköisenä kameraan, Wahlbeck tupakoi ja näyttää viileän mielteliäältä, Vilmunen pitelee korttipakkaa ja katsoo terävästi jotakin kuvan ulkopuolelle jäävää. Miehet ”aloittavat pelaamisen heti, kun saavat kuvausrekvisiittana oleva korttipakan auki”. Kamerate eivät hämmennä kolmikkoa, joka keskittyy pelaamaan kiinanpokeria ja naljailemaan toisilleen. Vaikka kiinanpokeri ei ole ”kunnon pokeria”, eurot vaihtavat omistajaa ”pelaajien paksuista setelinipuista. Nämä miehet eivät pelaa mitään ilman oikeita panoksia”. Muutenkin ”puheissa vilahtelevat matkat, golf ja mersut. Tummat puvut ovat ojennuksessa, kengät plankissa ja asusteetkin kohdallaan”. Toimittaja toteaa, että ”Vilmunen, Wahlbeck ja Sahamies elävät monen teinipojan unelmaa”.

Muuallakin tekstuaaliset ja visuaaliset esitykset tukevat käsitystä menestyneimpien miespelaajien elämäntyylistä sekä pelaamisen, kulutuksen ja sukupuolen tuomasta statuksesta. Helsingin Sanomien Kuukausiliite (2/2007) julistaa näyttävässä kansikuvassaan Meidän

Patrik -otsikon alla, miten ”vantaalaisen lastenhoitajan poika Patrik Antonius pelaa Las Vegasin pokeripöydissä Suomea maailmankartalle ja tienaa samalla miljoonia”. Pokerimiljonääri Antonius on kuvattu kanteen kirkuvien värivalojen Las Vegasissa. Otoksessa hän nojaa kiiltäväpintaisen tumman auton kattoon kasvoillaan tyyni ja totinen ilme. Hänen ran-teessaan näkyy suuri ja kalliin näköinen kello, vaikka yllään Antoniuksella on rennonnäköinen college-huppari. Lehden sisäsivun Antonius kantaa jättimäistä pehmonallea, vaimo Maya kävelee hänen rinnallaan. Kuvatekstin mukaan pari vie uuteen taloonsa muutto-kuormaa sviittikodistaan hotelli Bellagiosta, jossa he ovat asuneet jo yli vuoden. Päähenkilöiden taustalla näkyy pelikonerivejä, joiden ääressä ihmiset pelaavat. Pari kuvataan myös uuden 350-neliöisen kotinsa kierreportailla. Talon kerrotaan maksaneen 1,7 miljoonaa dollaria ”ja sen hintaiselta se totisesti näyttääkin”. Toimittaja haluaa erikseen mainita, että pelkät portaiden teräskaitteet maksoivat 45 000 dollaria. Tila näyttää valtavalta. Teksti syventää mielikuvaa kertomalla, että kodissa ”on paljon tummaa pintaa ja joka puolella tau-lutelevisioita. Alakerrassa on biljardipöytä ja yläkerrassa isännän erikoisnojatuoli. Siinä hän voi pelata nettipokeria makuullaan, eivätkä hartiat väsy”. Myös takapiha on päässyt kuvaan uima-altaineen, muoviruohoineen ja vielä paketissa olevine palmuineen, jotka on tuotu erikoiskuljetuksena Kaliforniasta. (*Vähän huono päivä*, HS-Kuukausiliite 2/2007.)

Kaikkineen tekstin ja kuvien yhdistelmä ruokkii kuvitelmaa: melkein kuka tahansa nuori-mies voi hankkiutua miljonääriksi Las Vegasiin, jossa keinotekoinen on kaunista, värit kirkkaita ja elämä luksusta. Ulkomaille lähtevä pokeritähti on nimenomaan heteromies, sillä loisteliaassa kodissa kaunis vaimo on hänen onnensa täydentäjä ja yhteisen lapsen kantaja. Uudesta ulkomaisesta elämästään huolimatta kansainvälinen pokerisankari on kaukanakin ”meidän” omaisuuttamme. Ei-menestyneet suomalaiset haluavat vaalia pokeri-tähtensä kansalaisuutta, koska saavat näin sankarinsa tähteydestä ja onnistumisesta jotakin itselleen.

Pokerin parissa kaikki tapahtuu lopulta rahan ympärillä ja sen vuoksi, suhtautuvatpa ammattilaiset rahan millä tavalla hyvänsä. Suhtautuminen poikkeaa usein merkittävästi palkkатыöläisten rahan liittyvistä käsityksistä. Koska yhtenä päivänä voi voittaa tai hävitä enemmän kuin vanhemmat ”tienaavat monessa vuodessa” on esimerkiksi Patrik Antoniuk-sen mukaan helppoa menettää suhteellisuudentajunsa rahan liittyvissä kysymyksissä. ”Joka päivä sata tonnia liikahaa johonkin suuntaan” ilmoittaa Antonius, jonka kerrotaan tulevan köyhistä oloista. ”Kun Patrik oli pieni, perheellä ei ollut paljon rahaa. Äiti oli töissä

päiväkodissa, isä oli pullakuski.” Lama-aikaan isän työttömyydestä johtuen lasten piti ansaita taskurahansa itse. Vanhemmat opettivat Antoniuksen tekemään palkkatyötä, mistä Antonius ei iloitse. ”Kun olin yksitoista, aloin jakaa lehtiä, niitä vitun Alueuutisia”, kertoo Antonius haastattelussa hieman kiihtyneenä. ”Oikeastaan mä olen vähän vihainen mun vanhemmille siitä.” ”Tuntipalkka oli noin 10 markkaa. Ei mitään!” Antonius kivahtaa. ”Sen pitäisi olla laitonta!” (*Suomalainen hihhuli valloittaa maailmaa*, *Pokeri-lehti* 1/2006; *Vähän huono päivä*, *HS-Kuukausiliite* 2/2007.) Jotkut ammattilaiset kuitenkin yrittävät muistuttaa itseään rahan arvosta. Mika Paasonen kertoo harkinneensa palaamista entiseen työhönsä vartijana, sillä ”kahdeksan euron tuntipalkka olisi hyvä tapa selvittää päätä ja oppia taas ymmärtämään, mitä rahan eteen joutuu oikeasti tekemään” (*Pikkukalasta pokerihaiksi*, *Mika Sharkie Paasonen*, *Poker Magazine* 4/2009). Sami Kelopurolle ”voitetut ja hävityt summat ovat vain lukuja tietokoneruudulla” (*Sami ”Lars Luzak” Kelopuro. Äärimmäisellä riskillä huipulle*, *Poker Magazine* 2/2008). *City*-lehdessä Kelopuro kommentoi: ”Rahaan tottuu nopeasti. Kaveripiiri vaihtuu, autot paranevat ja ego kasvaa. Suomalaiset eivät edes ole pahimpia hassaajia, ruotsalaiset ja norjalaiset panevat rahaa haisemaan vielä enemmän. En mieti mitä asiat maksavat.” (*Sex, drugs and poker*, *City* 2/2010.) Ammattilaisten neuvojen mukaan pelipöydässä ei kannata ajatella rahaa, sillä se estää pelaamasta parhaalla mahdollisella tavalla. Teresa Nousiainen sanoo, ettei raha ole pelitilanteessa merkityksellistä, vaan ”pelitilanteen voittaminen, outplay” (*Teresa Nousiainen, miljöö-nadiileri*, *Pokeri-lehti* 4/2006).

Pokeriammattilaisen sukupuolella on vaikutusta mediarepresentaatioissa näytettyihin kulutustyyliin. Esimerkiksi Minna Ritakorpi käyttää voittorahansa ennen muuta perheeseen. ”Kun lapsille tarvittiin toppahaalarit tai autoon talvirenkaat, äiti lähti kasinolle”, kertoo Ritakorpi uransa alkuvaiheista (*Korttipöytien ainoa rouva*, *Karjalainen* 30.12.2007). Myöskään Johanna Pyysing ei keskity kuluttamaan itseensä, vaan on hankkinut voitoilla läheisilleen lahjoja, lapsille vaatteita sekä sisustanut kotia (*Johanna Pyysing. Pokeria parhaimman puutteessa*, *Poker Magazine* 4/2009). Yksin elävä Liz Lieu kertoo olevansa koukussa vaatteiden ostoon ja luettelee liudan suosikkisuunnittelijoitaan. Lieusta julkaistuissa kuvissa huomio kiinnittyy koruihin, rakennekynsiin, pitkiin hiuksiin, meikkiin ja korkeisiin korkoihin – kaikkiin vahvoihin feminiinisyyden merkkeihin, jotka hänestä otetuissa kuvissa ovat näkyvästi esillä. Kuitenkin hän elättää vanhempansa täysin ja kuluttaa lisäksi rahaa perheeseen sekä ystäviin. (*Liz Lieu, pokeridiiva*, *Pokeri-lehti* 2/2006.)

Esityksissä miesten kuluttaminen kohdistuu näkyvästi heihin itseensä. Yksin elävän Sami Kelopuron kerrotaan käyttäneen voittorahaa autoihin ja asumiseen. City-lehdessä (*Sex, drugs and poker*, City 2/2010) Kelopuron mielestä ”sata tonnia uudesta autosta saattaa tuntua kalliilta, mutta hei, se on vain kolme erää pokeria”. Toimittaja haluaa alleviivata pokeritähden elämäntyyliä: ”Kelopuron 200-neliöisen Monacon kodin autotallissa odottelevat Porche 911 Turbo ja Range Rover Sport, Lauttasaassa BMW335. Palvelijat pitävät huolta kodista sillä aikaa kun Kelopuro matkustaa. Siis palvelijat!” Kelopuro kertoo käyneensä ystäviensä kanssa Barbadoksella: ”Vuokrasimme sieltä talon palvelijoihin ja kokkeihin. Vuokra oli vajaalta parilta viikolta 20.000 euroa, ei paha.” Myös Ilari Sahamies käyttää rahaa hienoihin autoihin. Kyse on tyylistä ja Sahamies haluaa olla nimenomaan tyylikäs – ilmeisesti kaikki riippuu kuitenkin tilanteesta. Sahamies pelaa humalassa ja haukkuu vastustajiaan, mutta halveksuu ”junttimaista” käytöstä. ”Vaikka pelaankin pokeria isoilla panoksilla, suhtaudun siviilissä rahaan järkevästi. En esimerkiksi jätä autoa tahallani sakkopaikalle. Sellainen on typerää ja junttimaista käytöstä.” (*Omahan supernova Ilari Sahamies*, Poker Magazine 1/2008.) Hänestä otetut kuvat ovat paraatiesimerkkejä pokerikulttuurin speaktaakkelista. Esimerkiksi City-lehden (*Dollarihymy*, City 2/2009) koko sivun värikuvassa Sahamies istuu valtaistuimen näköisessä tuolissa tummassa puvussa. Ympäristö on tyylikäs ja hämyisä. Sahamiehen ilme on erittäin aggressiivinen, hän näyttää karjaisevan jotakin katsojalle ja on viskannut korttipakan ilmaan. Kuva näyttää visualisoivan Sahamiehen ihannoimaa uhkapelurin asennetta. Toisessa, pienemmässä kuvassa Sahamies istuu valtaistuimella omahyväinen hymy huulillaan. Muodikas tumma puku ja solmio ovat ojennuksessa, ranteesta pilkistää kalliinoloinen kello. Pelikortit ovat sekaisin lattialla hänen jaloissaan kuin symboloiden Sahamiehen olevan korttien valtias. Kuvissa esitetään pokeri miesten taistelulajina, uhkapelurin asenne tyylikkäänä ja pelaamista ympäröivä kulttuuri ylellisenä ja sääntöjen ulottumattomissa olevana.

Elämäntyyli, kuluttaminen ja pokeriammattilaisuus yhdistyvät Annette Obrestadista kirjoitetuissa jutuissa toisella tavalla. Pokeriprinsessaksi tituleerattu nuori pokerisankaritar on itse kuluttamisen kohde ja markkinoinnin väline. ”Äitinsä kanssa asuva 19-vuotias, lapsenkasvoinen 150-senttinen norjalaisnainen – sellaista tarinaa ei olisi keksinyt mainostoimistokaan”, kuvailee Helsingin Sanomat Obrestadin markkina-arvoa nettipokeriryityksille. Obrestadin tuotteistaminen alkoi menestyksen myötä, hänen voitettuaan pokerin arvoste-

tuimman turnaussarjan WSOP:n Euroopan-turnauksen kaikkien aikojen ensimmäisenä naisena sekä nuorimpana pelaajana. Obrestad muun muassa "passitettiin tyylikurssille", jossa "kampaus ja kulmakarvat trimmattiin". (*19-årig tar pokervärlden med storm*, Hufvudstadsbladet 3.12.2007; *Elämä pelissä*, Helsingin Sanomat 9.12.2007.) Obrestadesityksillä halutaan osoittaa kuluttavalle yleisölle, että pokerissa voi pärjätä kuka tahansa, myös nuori nainen miesten hallitsemassa pokerimaailmassa. Hänet vain täytyy muokata mediakelpoiseksi.

Miesammattilaiset pelailevat rahasta muutenkin kuin työtä tehdäkseen. Ville Wahlbeck kertoo, että suurin osa pelaa muita pelejä, hän itse kasinopelejä ja automaatteja (*Kortti vie*, Kauppalehti Presso 8.9.2007). Monilla miespokeriammattilaisilla on ollut uran ponnahtauslautana tai sen rinnalla harrastus, esimerkiksi tennis, golf, karate, shakki, biljardi tai backgammon. Voitto Rintalan ”rock’n’roll -elämäntapaan” kuuluvat nopeat autot (*Voitto Rintala, Nomen est omen*, Poker Magazine 5/2008), samoin Jonas Nebuchad Danielssonin (*Jonas Nebuchad Danielsson, Aurinkojumala*, Poker Magazine 5/2008). Autoja harrastaa myös Jani Vilmunen, jonka ”menopeli on viimeisen päälle tuunattu Mercedes Benz”. Sen pelkkä ”bassovahvistin painaa 30 kg!” Vilmusen tavoitteena on hankkia myös merenranta-asunto. Kuitenkin hän on aineiston puitteissa ainoana huolissaan kuluttamisesta, ilmastonmuutoksesta ja tulevista sukupolvista. (*Vaarallinen Vilmunen*, Poker Magazine 6/2008.)

Naispelaajien harrastuksista ei juuri kerrota. Vain Minna Ritakorpi sanoo, että ”omia harrastuksia minulla ei ole kovin paljon.” (*Nainen ja pokeri*, Plaza.fi Ellit 18.2.2008). Naisammattilaiset eivät aineiston perusteella harrasta juhlimistakaan samassa määrin kuin miesammattilaiset. Esimerkiksi Johanna Pyysing juhli vain vastentahtoisesti 69 440 euron turnausvoittoaan Tallinnassa Minna Ritakorven kanssa. Hän olisi mieluummin mennyt pelien jälkeen hotellihuoneeseen nukkumaan. (*Johanna Pyysing. Pokeria paremman puutteessa*, Poker Magazine 4/2009.) Annette Obrestad ei välitä juhlimisesta eikä näe pokeritähtien railakkaissa elämäntavoissa ”mitään järkeä”: ”Menen mieluummin hotellihuoneeseeni ja alan vaikka pelata nettipokeria.” Obrestad ei tuhlaa rahojaan, ei ”osta kalliita tavaroita” eikä raha ”näy hänestä”. Jutun julkaisuhetkellä hän etsii uutta kotia itselleen ja äidilleen, mutta ei ”halua kallista taloa vaan jonkin pienen asunnon”. (*19-årig tar pokervärlden med storm*, Hufvudstadsbladet 3.12.2007; *Elämä pelissä*, Helsingin Sanomat 9.12.2007.)

Kaikki miespokeritähdetkään eivät ole juhlimisen tai luksuksen perään. Chris Ferguson asuu pienessä talossa, eikä halua pelimatkoilla asua isoissa hotellisviiteissä. Hän ajaa ”vanhalla autonrotiskolla” koska ei saa ”minkäänlaista nautintoa ajamalla supernopeaa ja superkallista autoa”. Hän matkustaa mieluummin Afrikkaan ja antaa rahaa avustuskohteisiin. ”Olen tehnyt pokerissa toki paljon rahaa, mutta en juurikaan kuluta sitä. Kolmanneksen voitoistani olen antanut hyväntekeväisyyteen.” Hän uhraa mielestään liikaa aikaa pokerille, mutta kertoo, että ”toisaalta uhraan liikaa aikaa elämästäni myös videopeleille ja ros-karuolle”. Muista miesammattilaisista poiketen Ferguson kertoo rakastavansa tanssimista. Hänellä oli tapana käydä Los Angelesin swing-klubeilla viitenä iltana viikossa, mutta Las Vegasissa ei ole suurta swingtanssiyhteisöä, joten tanssiminen on jäänyt vähemmälle. Ferguson haikailee: ”Etsin koko ajan itselleni harrastusta, jolla voisin täyttää vapaa-aikani.” (*Pokerin Tohtori*, Pokerisivut.com 5/2009.)

Joidenkin miesammattilaisten juhlat eivät sen sijaan lopu koskaan – tämän vaikutelman saa lehtijutuista, joissa Ilari Sahamies on pääosassa. Sahamies kertoo pelaavansa humalassa ja krapulassa, mikä kuitataan usein poikamaisena hauskanpitona, joka liittyy nuorten miesten pokerikulttuuriin sekä uhkapelurin asenteeseen. Kuitenkin *Sex, drugs and poker* -jutussa (City 2/2010) kerrotaan alkoholin tai huumeiden käytön johtavan usein häviökierteeseen, sillä pokerin säännöissä ei kielletä päihteiden vaikutuksen alaisena pelaamista. ”Sen voinee todistaa Ilari Sahamies, joka on monissa haastatteluissa kertonut hävinneensä yhtenä humalapelipäivänä 700.000 euroa.” Sami Kelopuron mukaan pokeriammattilaisten pitkien päivien ”vastapainoksi kelpaa vain paras, villein ja hulluin, hinnasta viis”. Kelopuro kertoo, että ”nuoret *kundit* haluavat parhaisiin juhliin, parhaaseen seuraan ja parhaisiin pöytiin” (oma kursivointi). Kelopuron ystäväpiirin ollessa ”viihteellä, pöytään kannetaan skumppaa koko ilta ja paikan sulkeutuessa katsotaan, kuka maksaa ja mitä. Hyvänä iltana lasku on toistakymmentä tuhatta dollaria”. Elämäntyylinsä puolesta pokeriammattilaiset sijaistavat entisajan rokkareita: Heillä on faneja ja bändäreitä, he juhlivat ja käyttävät huumeita. Siinä missä rokkarit heittelivät televisioita, ”pokerimiehet” viskovat pokeriammattilaisten kulutustavaraa, ”läppäreitä” (oma kursivointi). ”Jos netissä tulee iso häviö, läppäri toimii sijaiskärsijänä.” Fanit päivystävät liveturnauksissa ja ”isojen nimien nettipelejä saat-taa seurata tuhansia katsojia”. Kelopuro oli yllättynyt saadessaan faneja heti ammattilaiseksi ryhtymisensä jälkeen. Hänen mukaansa fanit ovat 90-prosenttisesti miehiä. ”Kundit kommentoivat netissä ja tullessaan juttelemaan ilmoittavat olevansa faneja.” Bändärit ovat

asia erikseen. ”Vegasissa käy flaksi monta kertaa illassa, jos kiinnostusta on. Eivätkä naiset siellä avioliittoa etsi, vaan yhden illan panoa ja rahaa. Vegasissa pöytään on aina tulijoita, toki se imarteleo.” Helsingissä Kelopuron tunnistavat useimmin vain itsekin pokeria pelaavat miehet. City-lehti kertoo, etteivät jotkut (mies)ammattilaiset halua sitoutua periaatteesta niin kauan kuin vientiä on paljon. Seurustelusuhteet syntyvät sen sijaan ”todennäköisimmin pokerinpelaajamielen ja alalla työskentelevän naisen, vaikkapa jakajan tai pokeritoimittajan, välille” (oma kursivointi). Kelopuron mukaan pokerimaailmassa käytetään huumeita, vaikka humalassa pelaaminen onkin suurempi ongelma. ”Huumeet kuuluvat viihteelle”, tuumii Kelopuro ja saa lukijan miettimään, kuuluuko alkoholi siinä tapauksessa arkeen. Kelopuron tuttavapiireissä ei huumeita käytetä ”kovin paljoa”, sillä suomalaiset ”pysyvät viinassa, jenkit ovat enemmän huumeisiin kallellaan”. Jutussa esitetään surullinen esimerkki huumeidenkäytöstä; 30 miljoonaa tienannut pokeriammattilainen Stuart Errol ”Stu” Ungar kuoli kesken uransa rahattomana kokaiinin käytön vuoksi. (*Sex, drugs and poker*, City 2/2010.)

Myös Mike Matusowista kirjoitetussa jutussa (*Tuomittu*, Pokerisivut.com 5/2009) pokeriammattilaisuus kiinnittyy hedonistisiin arvoihin huumeiden, juhlimisen ja ylellisyyden täyttämän elämäntyylin muodossa. Juttu on ensilukemalta erityinen, sillä sen luoma kuva pokerikulttuurista ei ole kovin mairitteleva. Juhlimista ei esitetä ihannoivaan tyyliin, vaan paha pokerimaailma on vienyt ammattilaisen mennessään. Esitys kertoo tarinaa onnettomasta miehestä, jota pokerin parissa onnistaa, mutta joka ei lopulta osaa käyttää rikkauksiin oikein. Matusow on ajautunut urallaan väärin ihmisten seuraan, alkanut käyttää huumeita ja elää liian villiä elämää. Nyt hän kärsii kaksisuuntaisesta mielialahäiriöstä. Ikäviin asioihin ja huumeiden käyttöön liittyen Matusowin toimijuus häivytetään sanallisilla keinoilla taka-alalle. Sen sijaan myönteisempien asioiden yhteydessä Matusow on subjekti, esimerkiksi mielialanvaihtelunsa hän pitää kurissa itse. Tekstissä on varoittava sävy, jota suuret valokuvat kummilmaisesta Matusowista tukevat. Jutussa annetaan ymmärtää, että ammattilaisuus on tavoittelemisen arvoista, mutta elämäntyylistä ja rahasta on osattava nauttia hallitusti. Vaikka ensivaikutelman perusteella teksti ja kuvat toimivat pokerikulttuurin glamour-kuvausta vastaan, juttu tulee lopulta kertoneeksi kaiken olevan mahdollista pokeriammattilaisille – kunhan itsekontrolli toimii. Vaikka pokerilehtien sankarikaavaa rikotaan kertomalla huume- ja mielenterveysongelmista sekä siitä, miten ”elämäntavat valuivat todella alhaisiksi”, kerrotaan samalla myös tähteydestä, rikkaudesta ja elämäntyylistä, joka

on unelma itsessään: Mike Matusowin mukaan ”huumeiden ja juomien täyttämä elämäntyyli voi viedä mennessään, koska se on taloudellisesti mahdollista ja se on elämäntyyli, jota ei ehkä koskaan kuvitellut saavuttavansa”. Matusow on ilmeisesti haaveillut huumeista ja juomisesta ja pokeriammatillaisuus on mahdollistanut haaveen kuin yllättäen. Lukijan mieleen tulee kysymys: miten naisammattilainen sijoitettaisiin ongelmaisen pelurin tarinaan ja elämäntyyliin? Olisiko se pokerilehdessä mahdollista?

Aki Pyysingin mielestä pokerinpelaajat – tavalliset työntekijät, itsensä haastajat, uhkapelurit ja rikkaat juhlijat – tarvitsevat puolestapuhujaa. Pokerihuone.com-pelisivuston kanssa tehdyn yhteistyösopimuksen perusteella viralliseksi pokeriasiantuntijaksi nimetyn Pyysingin tavoite on ”antaa hienolle pelille sitä arvostusta, mikä sille kuuluu. Viranomaiset ovat kohdelleet pokerinpelaajia kuin huumekauppiaita, lehdissä on ollut asiantuntemattomia ja skandaalinhakuisia juttuja pokerista. Jonkun pitää kertoa totuus”. (*Lauritsalalaisyntyinen ekonomi pelasi aiemmin joka yö pokeripelejä kasinolla, nyt internetissä*, Etelä-Saimaa 12.2.2006; *Aki Pyysing on virallinen pokeriasiantuntija*, *Pokeri-lehti* 3/2007.) Ilmeisesti Aki Pyysing tietää, mitä speaktaakkelin taakse on kätkeyty.

6 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ JA POHDINTAA

Tutkielman tavoitteena on ollut jäsentää pokeriammatillaisuudelle ja -kulttuurille mediaesityksissä annettuja merkityksiä suhteessa työelämän uudenlaiseen eetokseen sekä sukupuoleen. Pokerikulttuuria ja -elämäntyyliä on tarkasteltu ammattillaisuuden ja pelaajien sukupuolen esittämisen kehyksenä, tyylinä sekä ajan hengen ilmauksena. Luontevana aineistona ovat olleet median tuotokset, sillä niiden osuus pokerihypen nostatuksessa on ollut kiistaton. Pelaaminen nähdään esityksissä työntekona, itsensä haastamisen keinona tai uhkapeleamiseksi, joista jälkimmäisen myötä mahdollistui riippuvuuteen viittaavien elementtienkin huomioiminen. Työntutkimuksessa käytetty sukupuolisopimuksen käsite soveltuu pokeriammatillaisuuden esityksiin, joissa keskeisimmät mekanismit ovat erillään pitäminen ja hierarkia. Erillään pitäminen on merkinnyt julkisen toiminnan liittämistä mieheen ja yksityisen kiinnittämistä naiseen. Pelaajista hahmotettu kuva ylittääkin työn reunaviivat, sillä representaatioissa sukupuoli rajaa toimintaa ja sen tiloja työn lisäksi yksityisen elämän, perheen ja kodin alueella. Erottelu toteutuu sukupuolten erilaisia ominaisuuksia ja kiinnostuksen kohteita korostamalla, ja jako vahvistuu pelaamisen käytännöissä, kuluttamisessa sekä kulttuurisissa symboleissa. Lopputuloksena on mies ja miehuus normina, nainen ja naiseus siitä poikkeavana.

6.1 Työn eetos: erottautajat, normalisoijat ja erilaiset ammattillaisuudet

Raija Julkusen mukaan työelämän uudet vaatimukset ulottuvat niin laajalle, että koko elämästä tulee työtä ja työssä tarvittavien kykyjen, tiedon, mielialan ja ruumiillisuuden tuottamisen aluetta. Organisaatiot osastoineen, laitoksineen, tulosyksiköineen, projekteineen ja tiimeineen asetetaan kilpailusuhteisiin, joissa jäsenet ovat riippuvaisia toistensa työpanoksesta, mutta ovat samalla toistensa kilpailijoita. Silti organisaatio esitetään yhteisönä, jossa kaikki ovat yhteisten haasteiden edessä. Ennen työnantajan ja työntekijöiden vastakkainasettelu satoi työelämän negatiivisia tunteita, mutta nyt ne ilmenevät jatkuvan kilpailun vuoksi työyhteisön sisäisinä ja jäsenten välisinä jännitteinä. (2007, 26, 35–36.) Rutiineista pyritään eroon, jolloin kaikki muuttuu joustavaksi ja taipuisaksi – ihmisen on taivuttava. Jatkuva kouluttautumisen sekä paremmaksi kehittymisen pakko koettelee työyhteisöjä, sillä harvalla on varaa sanoa, ettei omaa osaamista tarvitse päivittää. (Jokinen 2005, 72, 74, 86.) Työelämässä tiedostetaan nykyisin myös tunnetaitojen merkitys – tosin tunnetaitavuus merkinnee käytännössä lähinnä yksilön kykyä sopeutua jatkuvaan epävarmuuteen. Kaiken

kaikkiaan yksilöllisyys ja oman edun tavoittelu korostuvat yhteisöllisyyden jäädessä näennäiseksi. Ajasta, paikasta ja työstä toiseen ajelehtimisen kokemus sävyttää uutta eetosta (Sennett 2002, 23).

Pokeriammatillaisuus on sijoitettavissa samantyyppiseen yhtälöön, sillä sitä ympäröivä kulttuuri näyttää sulautuvan lähes samankaltaisiin uomiin. Pelaaminen eli työn tekeminen on jatkuvaa joustamista, riskeeraamista ja kilpailua rahasta, tiedosta, parhaasta imagosta ja siitä, kuka kontrolloi tunteitaan sekä käyttäytymistään parhaiten. Työlle omistautuminen sekä yksilöllisyyden korostuminen leimaavat pokeriammatillaisuutta, jossa yksilöt kilpailevat, jopa taistelevat, toisiaan vastaan. Kuitenkin he jakavat yhteisen kulttuurin, joka mahdollistaa kilpailun ja sen tarvitsemat puitteet. Pokeriyhteisö tuottaa vastustajuuden ja sitä kautta vastustajilta voitettavat rahat. Itsensä haastajat ovat pokerikulttuurin vastine niille, jotka työelämässä ajavat jatkuvan kehittymisen ajatusta. Rikkaat pokeriammatillaiset ovat mediaseksikkäitä, sillä länsimaisessa kulttuurissa raha ja tavat kuluttaa sitä ovat menestyksen ja maun, melkeinpa ihmisarvon mittareita. Kuitenkaan itse korttipeliä, sen taitamista tai siihen liittyviä symboleita ei pokerikulttuurin ulkopuolella arvosteta välttämättä kovin korkealle. Yksilöllä on arvoa ja identiteetti vain siinä yhteisössä, jossa hän esiintyy ja jossa hän jäljittelee jotain tyyppiä (Maffesoli 1995, 44–46). Erottavia tekijöitä tavanomaiseen työelämään verrattuna ovat lähinnä rahallisten palkkioiden määrä ja glamoröösit puitteet. Oleellisempaa on kuitenkin se, että kilpailu, joka tavallisissa työyhteisöissä on naamioitu yhteisen päämäärän tavoitteluksi, on pokerikulttuurissa selvästi ja tarkoituksellisesti esillä. Pokerissa leikki on muuttunut todeksi.

Tavanomaiseen työpaikkaan on mahdollista päästä hankkimalla sopiva tutkinto ja uuras tamalla sen eteen. Vaikka pokeriammatillaisen ei tarvitse hankkia virallista koulutusta, teoriaa tulee opiskella tai pelata jatkuvasti kehittyäkseen paremmaksi. Työelämään pääsy on rajattu, sillä työtä ei riitä kaikille – helpointa on tuntea oikeat ihmiset. Vaikka pokeriammatillaiseksi voi alkaa periaatteessa kuka tahansa, ei pelaamista voi loputtomiin jatkaa kuka tahansa. Kätevintä on tuntea etevä ammatillainen, joka voi opettaa pelaamaan tai joka auttaa rahallisesti. Tavanomaisesta työstä yksilö saa hyvässä tapauksessa tyydytystä ja onnistumisen kokemuksia. Sitkeällä työnteolla saavutetaan kenties palkankorotus, korkeampi asema, hienompi titteli tai työsuhte-etu. Pokeriammatillaisen työnilo liittyy palkintosummien voittamiseen ja vastustajien päihittämiseen, ne kertovat hyvin tehdystä työstä. Kunni-

anhimoisimmat pokeriammatilaiset saavuttavat paikan parempien pelaajien pöydässä ja mahdollisuuden voittaa rahaa kokeneemmilta vastustajilta. Maailmanmestari on titteleistä tärkein.

Perinteisesti käsitetyssä työelämässä vapaa-ajan ja työajan kontrasti on liudentumaan päin työn kokonaisvaltaisuuden ja jatkuvan saatavillaolon vaatimuksen vuoksi. Samaan johtaa myös työn viihteellistyminen ja työntekijöiden halu toteuttaa itseään työssä. Työntekijän on osattava johtaa itse itseään. Työaika ei pokeriammatilaisienkaan kohdalla ole tarkasti rajattua, sillä aika tai paikka ei rajoita pelaamista. Pelaaminen on varsin itsenäistä työtä, sillä pelaamista, peliaikaa ja pelikassaa on osattava säädellä itse.

Tavanomaisessa työssä joutuu sietämään ulkoapäin tulevaa painetta kiristyvän kilpailun ja työpaikan säilyvyyteen liittyvän epävarmuuden muodossa. Pokeriammatilaisien elämään ja taloudelliseen tilanteeseen jatkuvan epävarmuuden tuo onnen osuus pelissä. Työelämässä yksilön imago ja sukupuoli vaikuttavat uralla etenemiseen ja työssä menestymiseen: korkeimmat johtoasemat ovat miesten hallussa ja naisten palkat ovat miesten palkkoja pienemmät. Pokerinpelaajille imago on kilpailuvaltti, jota rakennetaan pelatessa mutta myös pelien ulkopuolella. Miessukupuoli on koko ammattilaisuuden symboli. Raha, riskit ja asennoituminen erottavat tavallisen ammattilaisuuden ja pokeriammatilaisuuden toisistaan. Perinteisestä työstä maksetaan jatkuvasti palkkaa, mutta pokeriammatilaiset eivät ansaitse, elleivät riskeeraa omia rahojaan. Suomessa ei työmenestyksellä yleensä julkisesti rehennellä eikä menestys ”saa nousta päähän”, on oltava hillitty ollakseen hyväksytty. Pokeriammatilaiset sen sijaan saavat riemuita menestyksestä ja voitetusta rahasta, kunniaa ja kunnioitusta saa vaatia avoimesti.

Mediarepresentaatioissa pelaajien suhtautumista työntekoon kuvaa yhtäältä erottautuminen ”tavallisista” ihmisistä ja toisaalta pelaamisen normalisoiminen. Esityksissä sama puhuja saattaa olla sekä erottautuja että normalisoija. Erottautujat ovat useimmiten miehiä, tässä tutkielmassa itsensä haastajien tai uhkapelureiden kategorioihin sijoitettuja ammattilaisia. He nauttivat pokeriin liittyvästä maineesta, sillä sen kautta pelureista tulee oma ryhmänsä, jolla on oma kulttuurinsa. Nämä pelaajat viihtyvät oman yhteisönsä sisällä eivätkä tahdo pitää työtään tavanomaisena ammattina. Erottautujat tuntevat pelaamista kohtaan intohimoa mutta myös tarvetta, jotkut jopa jonkinasteista pakkoa. Tästä huolimatta moni pelaaja

korostaa nimenomaan ammatin tuomaa vapautta, jonka myötä työnteon voi huonona päivänä halutessaan lopettaa, toisin kuin tavanomaisen työn tekemisen.

Pelaamista normalisoineet halusivat esittää pelaamisen tavallisena työnä, jossa lähinnä työajat ovat erikoiset. Normalisoijat olivat usein naisia, jotka tutkielmassa on pääsääntöisesti sijoitettu tavallisten työntekijöiden kategoriaan. Kuitenkaan normalisoijat eivät halua tuoda ammattiaan aina avoimesti julki, sillä se on nähty pokeripiirien ulkopuolella erikoisena ja jollain tavalla ongelmallisena; pelaamisesta ei aina haluttu kertoa esimerkiksi lapsen päiväkodissa tai koulussa. Myös monen pelaajan vanhemmat olivat vastustaneet ammattilaiseksi ryhtymistä. Joidenkin mielestä ulkopuolisuutta aiheuttavat epäsäännölliset ja pitkät työajat sekä jatkuva matkustaminen, sillä ne saattavat hankaloittaa perhe-elämää tai parisuhteen muodostamista. Työmoraali esitetään tiukkana, eikä pelaamisesta olla riippuvaisia. Pelaaminen rinnastetaan tavalliseen työntekoon siinäkin mielessä, että sitä ei voi lopettaa, vaikka se välillä kyllästyttäisi.

Juhani Seppäsen mukaan naiset pyrkivät tekemään työelämässä heille annetut työtehtävät mahdollisimman hyvin ja tehokkaasti. He päättelevät, että työn moitteeton ja tehokas suorittaminen kohottaa heidän työnsä arvoa. Miesten suhtautuminen on toisenlainen. Heille työn ulkoiset merkit, kuten asemat ja tittelit ovat tärkeitä, sillä ne konkretisoivat työn kuvan. (2004, 158–159.) Samansuuntaisia asioita kertovat myös pokeriammattilaisten representaatiot. Naiset vakuuttavat pätevyytään ja haluavat esittää itsensä johdonmukaisina ja järkevinä pelaajina. He haluavat todistaa pärjäävänsä miehille, jotka vähättelevät naisten pelitaitoja. Miesammattilaisten esityksissä kulutusvalinnat ovat merkkejä menestyksestä. Autoja, taloja ja uima-altaita esitellään, matkoista, asunnoista ja juhlista puhutaan. Tärkein menestyksen symboli on WSOP-ranneke, jota juhliitaan pokerilehtien sivuilla avoimesti ja jota miespelaajat esittelevät kuvissa mielellään.

Pokerilehden haastattelussa (*Johanna Pyysing. Pokeria paremman puutteessa*, *Poker Magazine* 4/2009) kotiäidiksi nimetty Johanna Pyysing puhuu pokerista työnä, ammattina mutta myös harrastuksena. Hän aprikoi, onko hänen kohdallaan kyse osa-aikaisesta ammattilaisuudesta. Pokerin kotiäideiksi nimetään myös Minna Ritakorpi sekä Jennifer Harman. Jos tarkkoja ollaan, sanojen tasolla kotiäitiyden ja pokeriammattilaisuuden yhdistämisessä piilee ristiriita. Pokeriammattilaisuus merkitsee sitä, että ansaitsee elantonsa pe-

laamalla pokeria. Nettipokeria voi toki pelata kotona, mutta live-pelit järjestetään esimerkiksi kasinoilla ja kaikki aineiston ammattilaiset kertovat myös matkustavansa erilaisiin turnauksiin ja tapahtumiin. Kotiäiti kuitenkin tarkoittaa (MOT-Kielitoimiston sanakirjassa) äitiä, joka ei käy ansiotyössä kodin ulkopuolella. Tällöin nainen ei periaatteessa voi olla sekä pokeriammattilainen että kotiäiti – muutoinhan myös lapsiaan hoitavaa perinteisessä ansiotyössä käyvää naista tai miestä voitaisiin kutsua kotiäidiksi tai koti-isäksi. Koska naisia koskevat sanat eivät laajene koskemaan miehiä, ei yhtäkään miespokeriammattilaista kutsuta pokerin koti-isäksi, vaikka se olisi edellä esitetyn ajatuskaavan perusteella täysin mahdollista. Sanojenkin tasolla kotityö on ja pysyy naistapaisena. Jos todella haluttaisiin irrottautua sukupuolittuneista ilmauksista taustamerkityksineen, kotiäiti-termin rinnalla käytettäisiin julkisissa esityksissä myös termiä koti-isä tai sitten sanasto laajenisi vaikkapa kotivanhemmuuteen. Tosin Eeva Jokisen (2005, 129) mukaan vanhemmuudesta puhuminen häivyttää taustalle sen merkittävän seikan, että äidit ja isät tekevät eri asioita, vaikka vanhemmuus terminä viittaa molempien vanhempien merkitykseen, ja Jaana Vuoren (2001, 134, 138) mukaan vanhemmasta puhuttaessa tarkoitetaan usein äitiä. Sukupuoliroolien kankeuden lisäksi eräs syy tämänkaltaisten verbaalisten rajojen pinttyneisyyteen lienee kaupallinen. Kotiäiti-termi on pokerin markkinointikoneistolle vähintäänkin hyödyllinen, kun pokeriammattilaisuutta halutaan normalisoida ja tehdä pelaamisesta hyväksyttävää, toisin sanoen helpommin markkinoitavaa. Sanat koti ja äiti yhdistyvät usein lämpöön ja välittämiseen eli ominaisuuksiin, joita naiseen halutaan monesti kritiikittä liittää. Aiemmin syntisenä ja paheellisena pidetty rahapelaaminenkin muuttaa muotoaan, kun kotiäiti pelaa.

Miespelaajista tehdyt ammattilaisuuden representaatiot korostavat työn vapautta, viihdyttävyyttä ja kiinnostavuutta. Joillekin ammattilaisnaisille työ on intohimo, johon kilpailunhalu vetää, toisille se on harrastus, josta hankitaan elanto kun kotiäidin kiireiltä ehditään. Tutkimustulosten mukaan naiset saattavat paeta rahapelimailmaan hakemaan seuraa, lohtua tai vaikkapa luksusta ja glamouria (McMillen, Marshall, Murphy, Lorenzen & Waugh 2004, 75–77), mutta tämä aineisto esittää päinvastaista: perheelliset ammattilaisnaiset pitävät esityksissä lasten hoitamista oivana vastapainona työlle eli pelaamiselle. Kotoa saadaan voimia, jotta työtä jaksetaan tehdä. Pokeriammattilaisuus on kuitenkin ennen muuta ajan tuote. Nuori Okko Kiiskilä tiivistää oman ammattilaisuutensa ytimen: ”Pokeri on antanut vapauden. On rentouttavaa kun ei ole aikatauluja rytmittämässä elämää. Voi lähteä matkal-

le silloin, kun huvittaa. Jos ei huvita herätä aamulla, voi nukkua pidempään.” (*Korteilla rahaa*, Iisalmen Sanomat 2.8.2009.)

6.2 Maskuliininen ja heteroseksuaalinen pokerikulttuuri: miesten luksus, naisten työ

”Pokerimaailma vilisee aurinkolaseihin ja merkkivaatteisiin sonnustautuneita machomiehiä”, kuvailee Iisalmen Sanomat (*Korteilla rahaa*, Iisalmen Sanomat 2.8.2009). Pokerikulttuurilla on oma erityinen kuvastonsa ja kielensä. Media esittelee ja rakentaa jutuissaan pokeriyhteisön tyyliä jäljiteltäväksi sekä yleisölle että ammattilaisille, jotka puolestaan osallistuvat tyylin esittämiseen ja muokkaamiseen. Tyyliä rakennetaan hegemonisen maskuliinisuuden ihanteista, eikä feminiinisinä pidetyille piirteille ole pokerikulttuurin sukupuolituneessa diskurssissa paljonkaan tilaa. Pokeriyhteisöä yhdistävät jaetut tunteet (esim. voittoon tai häviöön liittyvät tunteet), pokerikieli (”fisu”, ”nutsit”, ”tiltata” jne.), symbolit (esim. pelimerkit, palkintorannekkeet) ja kaikille edellisille rakentuva mediakuvasto (pokerijulkaisut, rahapelimainokset jne.). Nämä sitovat pelaajat pokerikulttuuriin huolimatta siitä, ovatko he tv-turnauksissa loistavia pokeritähtiä vai kotona nettipokeria pelaavia harrastajia. Kuten Huizingan (1967) kuvailemassa leikissä, menestyksen tunne siirtyy helposti yhdestä henkilöstä koko ryhmään, joka säilyy jonkinlaisena muodostelmana myös pelin päätyttyä. Yhteinen tunne poikkeusasemasta on olemassa myös pelin ulkopuolella.

Aineisto näyttää, millaiset sukupuolen performatiivit ovat pokeriammattilaisuuden kontekstissa mahdollisia tai ihanteellisia. Sukupuolille määritetään hyväksyttävyyden rajat haastateltujen puheessa ja mediatekstien tuotannossa. Selvä ja konkreettinen raja sukupuolten välille ja heteronormatiivisuutta alleviivaamaan vedetään jo tuotannollisin keinoin: Yhdessäkään jutussa ei haastatella samalla kertaa sekä miehiä että naisia huolimatta siitä, että (ainakin Suomessa) menestyneimpien pelaajien pokeripiirit ovat pienet ja useiden haastateltujen tiedetään olevan ystäviä keskenään. Sen sijaan samassa jutussa saatetaan kertoa kolmestakin naispelaajasta tai miespelaajasta kerralla. Kolmesta haastateltavasta muodostuu sopiva, hyväksyttävä ja tasalaatuinen ryhmä, mutta kahden henkilön haastattelu merkitsisi paria ja samalla viittausta siihen, että henkilöillä olisi muutakin yhteistä kuin ammatti. Hankalinta heteronormatiiviselle pokerikulttuurille tämä olisi tietenkin silloin, jos pelaajat olisivat samaa sukupuolta.

Miehet esitetään kuitenkin mieluiten hegemonisen maskuliinisuuden ihanteita myötäillen. He menestyvät ottamalla riskejä. Tietoinen riskinotto näyttäytyykin ymmärrettävämpänä, jos maskuliinisuuden käsittää ideaalina, jota kohti miehen tulee pyrkiä (ks. Jokinen 2003, 10–14). Representaatioissa naisten työ peilautuu sukupuolirooliin kiinnittyneeseen velvollisuuteen eli käytännössä perheen ensisijaisuuteen. Esityksissä yhdistellään naisten pelaajaidentiteettiä äiti-identiteettiin nostamalla esiin naisten kilpailuhenkisyuden lisäksi myös naisten järkevyyden ja huolehtijuuden. Naiset karttavat itserepresentaatioita, jotka eivät sovi huolehtijan ja vastuunkantajan rooliin (vrt. Casey 2006). Kuitenkin median luomassa rahapelimaailman speaktaakkelissa vapaat, kauniit, miehistä kiinnostuneet naiset on haluttu esittää hyörimässä kasinoilla miesten ympärillä, olemassa miehiä varten esimerkiksi yhden illan tyttöystävänä. Nämä naiset eivät voi samaan aikaan olla äitejä tai vaimoja, sillä sekä naisten että miesten representaatioissa seksuaalisuus sijoittuu kodin ulkopuolelle (vrt. Veijola & Jokinen 2001, 213). Niinpä pokeriammattilaisnaiset ja etenkin pelaajaäidit ovat onnistuneet hivuttamaan speaktaakkelin sisäisiä raja-aitoja kauemmaksi toisistaan huolimatta siitä, että heille varatut roolit ovat melko perinteisiä ja stereotyyppisiä. Speaktaakkelin on joustettava.

Suomalaisessa mediassa pokeriammattilaisuuden ihanne ruumiillistuu suomalaiseen pokeritähteen Patrik Antoniukseen. Hänestä uutisoidaan suurten voittosummien lisäksi myös sen vuoksi, että hän edustaa monella tapaa tavoittelemisen arvoista ja haluttavaa heteroseksuaalista maskuliinisuutta. Patrik Antonius on alle 30-vuotias, komea, urheilullinen ja rikas. Antoniuksella on vapaus liikkua, matkustaa ja tehdä mitä tahtoo. Kaiken lisäksi median tuotokset esittävät Patrik Antoniuksen välittävänä isänä, joka huolehtii perheestään. Hänestä kirjoitettuihin pokerilehtijuttuihin sisältyy myös poikamaista huumoria, esimerkiksi kuvauksia toisten pokerinpelaajien kanssa juhlimisesta ja nimityksiä kuten ”hihhuli”. Nämä kuvaukset vain korostavat miljonääri ihailtavan rentoa olemusta. Antonius tekee ihannetyötä loisteliaassa ympäristössä kiinnostavien ihmisten parissa. Siellä ”läpänheitto” kuuluu asiaan, ja vaikka ammattilaiset tekevät työtään niin hyvin kuin mahdollista, on tunnelma ”kuin kaverusten saunaillassa” (*Rankka päivä*, Pokerisivut.com 4/2009).

Vaikka aineiston esitykset perustuvat sukupuolen suhteen paikoin jopa yllättävän stereotyyppisiin esityksiin, löytyy miesrepresentaatioista myös mielenkiintoisia murtumakohtia,

etenkin jos niitä lukee ”väärin” (vrt. Rossi 2003, 48–49). Heteroseksuaalisuuden normi kokee säröjä muutamissa miesammattilaisen esityksissä, samoin hegemonisen maskuliinisuuden ideaalia on muovattu paikoin avoimemmaksi. Miesammattilaisten isyyttä arvostetaan ja joidenkin kohdalla perheeseen kohdistuvaa kiintymystä kuvataan esimerkiksi kotona vietetyn ajan tärkeydestä puhumalla. Silti miesten perhepuhe ei ole yhtä käytännönläheistä kuin naisten. Hegemonisen maskuliinisuuden puitteissa esimerkiksi isyydestä puhumista toisille miehille ei ole arvostettu (Mykkänen & Huttunen 2008, 169). Perheen taktia kaivataan kyllä pelimatkoilta kotiin, mutta siinä missä perheelliset naisammattilaiset puhuvat arkisten askareiden hoitamisesta ja hankintojen tekemisestä, miesammattilaiset haluavat vain viettää aikaa perheensä kanssa.

Työn, perheen ja vanhemmuuden välisiä suhteita pohdittaessa huomiota saa kysymys eri elämänalueiden yhdistämisestä, jolloin on kyse sekä yksilöllisistä valinnoista että työnjaon yhteiskunnallisista arvostuksista. Vaikka naiset pokeria pelatessaan kyseenalaistavat julkisen sfäärissä sukupuoleen perinteisesti liitettyjä odotuksia, he toisaalta jatkavat perheen yksityisellä alueella totutussa huolehtijan roolissa. Tietenkään naisten ei ole syytä sanoutua huolehtijuudesta irti, mutta kyseeseen voisi tulla vähintäänkin puhetapojen muutos.

Aineiston oikeuttama tulkinta on lopulta se, että sukupuolen esittäminen on yhä jähmeää. Pokerikulttuurissa naiseus on yhä toiseutta, jota ylläpidetään julkisen ja yksityisen performatiivisilla, sukupuolistavilla käytännöillä, jotka ilmenevät pokeriammattilaisista tehdyissä esityksissä puhetapoina, tulkintoina ja mielikuvina. Naispelaajien kyvykkyyttä todistellaan sekä toimittajien että naispelaajien itsensä toimesta, mutta samaan aikaan sitä epäillään ja kyseenalaistetaan kirjoittamalla keinoista, joilla nainenkin saattaa pärjätä: pukeutumalla paljastavasti tai toimimalla maskuliinisesti. Ulossulkemisen konkreettisiin keinoihin kuuluu näkyvimmin se käytäntö, jossa naisille järjestetään erillisiä turnauksia. Miesammattilaisten representaatiot tuottavat aktiivisempaa toimijuutta kuin naisesitykset, ja miehet näyttävät suhtautuvan pelaamiseen leikkisämmin. Kepeyden miesten asennoitumiseen tuonee se, ettei heidän tarvitse todistella sukupuolensa vuoksi kenellekään mitään. Veljesten valta kannattelee.

Pelaajaesityksissä perhe merkitsee nimenomaan lapsia, sillä sekä nais- että miesammattilaisten suhtautuminen omaan puolisoon on julkisuudessa laimeaa. Puolison tehtävä on kor-

keintaan tukea peliuralla ja olla läsnä arjessa. Haastatellut eivät ilmeisesti koe, että tunne-elämästä on soveliasta puhua työn yhteydessä. Silti perheen muita yksityisiä arkikuvia, esimerkiksi lastenhoitojärjestelyitä, saatetaan kuvailla yksityiskohtaisestikin. Veijolan ja Jokisen (2001, 51–52, 63, 183–184) mukaan mediapuhe pyyhkii emotionaalisen läheisyyden naisen ja miehen välisestä suhteesta. Heidän mielestään mies kuitenkin tarvitsee lapsia sekä puolisoaan, sillä nämä ovat tie miesten yhteisöön; perheellisyys merkitsee heteroseksuaalisuutta ja tästä syystä mies hyväksytään miestenväliseen julkiseen (esimerkiksi urheilujoukkueeseen) sekä miestenväliseen yksityiseen (esimerkiksi joukkueen pukuhuoneisiin). Kukaan ei voi kutsua toisiaan halaavia joukkueurheilijoita homoiksi, sillä he rakastavat yhdessä itseään, eivät kahden kesken toista miestä. Veijolan ja Jokisen mukaan miesten välinen solidaarisuus näyttäytyy yleistyneissä pelikielikuissa. Esimerkiksi tällaisesta kielikuvasta sopii tiimityön tekeminen tai uhkapelin pelaaminen pörssissä. Erilaisten poikamaisuuksien julkinen hyväksyntä heijastelee veljeyttä, mistä esimerkkeinä toimivat biljardin pelaaminen työpaikalla, leikkisotakurssit, miljoonia maksavat urheiluautot ja voittonjuhlien julkinen juopottelu. Veljellisen poikamaisuuden heijastuksia löytyy myös helposti kaikesta uusriikkauteen liittyvästä. (2001, 216–217.) Tämänäyttypisiä merkityksiä ja kielikuvia on luettavissa pokeriammattilaisistakin kirjoitetuissa mediateksteissä. Sukupuolten hierarkiaa toteutetaan pienin elein ja sanoin. Pokeri itsessään on "kasinopelien kuningas" (*Ihan pokalla*, *Me Naiset* 39/2006) – kuningatar se tuskin koskaan voi olla. Onnetar, *Lady Luck* sentään viittaa naissukupuoleen – kenties siksi, että onnen arvaamattomuuden moni liittää feminiiniseen luonteeseen. Pelaajat ovat pelimiehiä, tottakai, ja heitä teksteissä nimitetään maskuliinisuuteen viittaavilla tai humoristisilla, yhteisyyttä osoittavilla termeillä. Pelimiehet ja gamblaajat pelaavat työkseen ja huvikseen, yhdessä ja erikseen, määrätietoisesti ja humalassa. Vaikka aineistossa esiintyy monivivahteisia maskuliinisuuksia, katse on suunnattu kohti hegemonista maskuliinisuutta.

Sukupuolten yhdessä jakamia sosiaalisia ja yhteiskunnallisia tiloja on kaiken kaikkiaan melko vähän tai ne määrittyvät parinmuodostukselliseksi (esim. ravintolat, kodit, jopa työpaikat); heteroseksuaalinen vuorovaikutus yksityistyy perheeseen ja pornografisoituu julkisuudessa (Veijola & Jokinen 2001, 187–188). Kasinot näyttävät neutraaleiksi koodatuilta ympäristöiltä, mutta tilojen neutraalius on mahdollista kiistää sukupuolen performatiiveilla eli ihmisten asennoilla, toiminnoilla ja asemilla. Esimerkiksi pelejä ja tiloja on pyritty jakamaan sukupuolen mukaan. Naisia varten on omia pelejä, turnauksia sekä muita tapahtu-

mia kasinoympäristössä (esim. *Sex and the city* -peli, *Kumman kaa* -pokeriturnaus ja *Ladies' Night with Scandinavian Hunks* Helsingin Grand Casinolla). Tämä tuskin johtuu yrittäjien ja pelimaailman emansipatorisista pyrkimyksistä tai halusta edistää tasa-arvoa, vaan siitä, että kaikki halutaan mukaan kuluttamaan. Mutta merkitseekö naisen toimijuuden laajeneminen askelta eteenpäin, kun kyseessä on rahapelaamisen kaltainen, riippuvuuden mahdollistava aktiviteetti, jossa otetaan taloudellisia riskejä? Kasvaako tasa-arvo, kun toimijuuden laajenemisen suunta määrittyy maskuliinisen rahapelimaailman ja pokerikulttuurin ehdoilla? Luce Irigarayn (1996) mukaan naiset tarvitsevat naissuvun oman identiteetin eli naistyylisiä mielikuvia, fantasioita ja esikuvia. Tähän tarvittaisiin suora, ei miesten välittämä, suhde talouteen, kieleen ja tieteseen. On siis vähintäänkin tärkeää tehdä naisten kokemuksia näkyväksi ja antaa naistapaisuudelle lisää arvokkuutta ja valtaa (Veijola & Jokinen 2001, 214).

Kuten aiemmin on esitetty, naisten on usein vakuutettava pärjäämistään tai muutettava käyttäytymistään, jotta miehet voisivat hyväksyä naiset haastajikseen. Tällöin naisten on mukauduttava kohti maskuliinisia ja siten arvostetumpia, miehille kuuluvia ja heille ymmärrettävämpiä toimintamalleja. Toisaalta voisi ymmärtää, että naiseus sisältää jo itsessään maskuliinisia piirteitä, mutta niiden olemassaolo on hetero- ja sukupuolinormatiivisuuden nimissä sivuutettu tai ainakin kyseenalaistettu. Jos naisten ajatellaan ensimmäisen vaihtoehdon mukaisesti tieteen tahtoen tai väkisin muuttavan feminiinistä itseään toisenlaiseksi, piilee taustalla ajatus perustavaa laatua olevasta naiseuden olemuksesta. Jos taas toisen vaihtoehdon mukaisesti ymmärretään, että naisella voi olla feminiinisten piirteiden lisäksi myös maskuliinisia piirteitä, päästään ajattelutapaan joka huomioi paremmin sukupuoli-identiteettien moninaisuuden. Siinä naissukupuoli kertoo tavoista tai tyyleistä joilla naiset ovat toimineet, mutta naiseus ei olisi kahlittu sukupuolen stereotypioihin ja konventioihin tai tekemään työtä naisvaltaisilla aloilla. Maskuliinisuus–feminiinisyys-janalla naiset eivät sijoittuisi toiseen ääripäähän, vaan jonnekin yleistysten, ajattelumallien ja ääripäiden välille, itse hyväksi kokemalleen alueelle.

Median vaikutusvalta perustuu siihen, että se saa jäsentää ja tulkita maailmaa sekä erilaisia ilmiöitä tekstuaalisten ja visuaalisten esitysten kautta ja tarjota niistä yleisölle sopivaksi katsomansa paketin. Esimerkiksi henkilöhaastattelut ovat merkittävä mediatuotosten muoto ja niiden tarjoamalla ajattelumalleilla on vaikutusta. Vaikka ei ole yksin median tehtävä

murtaa sukupuolihierarkiaa ja siitä aiheutuneita sukupuoliin liitettyjä mielle yhtymiä, olisi median kuitenkin mahdollista huomioida arkisten, toiseutta tuottavien asetelmien olemassaolo. Tasaveroisuuden kunnioittaminen ja vallitsevien käsitysten kyseenalaistaminen olisi eräs keino purkaa sukupuoliin liitettyjä jähmeitä käsityksiä.

Lopulta, pelien markkinoijien kaupallisista intresseistä, pelaamisen viihteellisestä luonteesta, pokerikulttuurin miehisestä historiasta, toimintatavoista sekä esittämisestä huolimatta, naisten mukaantulo rahapelimaailmaan merkitsee mahdollisuutta uudenlaisten tilojen halluunottoon, ammattilaisuuteen sekä naiseuden tuottamiseen. Sukupuolten lähtökohdat ovat erilaiset, mutta pelaaminen työnä tai leikkinä tarjoaa konkreettisen haastamisen mahdollisuuden naisille, joiden paikat julkisessa työelämässä ja yksityisessä toimistossa ovat miesten määrittämät. Mikä oleellista, vähitellen yksioikoisista kulttuurisista ja sosiaalisista konventioista irtaantuminen mahdollistuu.

6.3 Tutkimuksen arviointia

Eroja ja ristiriitoja esityksissä: valtavirtamedia ja pokerilehdet

Joukkoviestimissä esiintyy erityyppisiä juttuja riippuen siitä, mikä on viestimen pääasiallinen yleisö ja rahoitustausta. Niinpä esimerkiksi kaupallisten iltapäivälehtien artikkelit ovat sensaationhakisempia kuin perinteisten sanomalehtien. Sanomalehdissä arvostetaan enemmän perinteisiä julkisia uutiskriteereitä, kun taas esimerkiksi aikakauslehdissä nostetaan selvemmin esiin myös ihmisiin ja ihmissuhteisiin keskittyviä *human interest* -teemoja. (Aapola-Kari 2006, 8–9.) Sähköisten ja painettujen medioiden välinen työnjako on monimuotoisempaa. Tässäkin valtavirtamedian artikkelit eroavat tyyllillisesti harrastelehtien esityksistä. Harrastelehtien lukijakunta on kutakuinkin valmiiksi määrittynyt, kun taas valtavirtamedia joutuu kosiskelemaan monenlaisia ja eri asioista kiinnostuneita lukijoita.

Aineiston käytettävyyttä ajatellen pokerilehtien etu valtavirtamediaan verrattuna on se, että henkilökuvat ovat kattavampia ja artikkelit laajempia. Kummassakin lajityypissä haastattelut kertovat itsestään ja toiminnastaan ja heidän puheensa on tietyllä tapaa soveliaista. Puhe on muokattu sekä haastateltavan että haastattelijan toimesta lehtien sivuille sopivaksi niin, että kertoja voi säilyttää kasvonsa kertomisen jälkeenkin; tällainen moderni säädyllyisyys

syntyy sovittamalla yhteen vanhaa ja uutta, käyttäytymissääntöjä ja vapaamielisyyttä sekä viittaamalla siihen, mikä on yleistä tai normaalia (Jallinoja 1997, 232). Sekä valtavirtamedian että pokerilehtien jutuissa ammatin erityisyyttä tai sen tavanomaisuutta voidaan käsitellä yhden esityksen puitteissa. Yhtäältä rikkaiden ammattipelureiden elämää glorifoidaan, toisaalta heidän erilaista suhtautumistaan rahaan kritisoidaan. Keskitason ammattilaisten pelaamista normalisoidaan, mutta samalla varoitetaan siitä, ettei heidän kaltaiseen ammattilaiseksi voi ryhtyä kuka tahansa. Paikoin pelaajia esitetään älykkäinä itsensä haastajina, vastustajia kunnioittavina ja uutta oppivina pelaajina, mutta samalla heidän taitonsa, lahjakkuutensa ja asemansa pelkistetään rikkauteen, kulutustottumuksiin ja ranking-listoihin. Vaikka median esityksissä juttujen kohteita ja pokeri-ilmiöitä saatetaan ihannoitaa, samalla asetutaan niiden yläpuolelle, raportoimaan niistä ”totuuksia”.

Pokerilehtien henkilöhaastattelut sisältävät kuvauksia ammattilaisen pelaamisesta ja pelityylistä mutta myös yksityisestä. Jutut pyrkivät kertomaan eräänlaisia onnellisesti päättyviä tarinoita: usein teemat ovat tyyppiä ”ryyryistä rikkauksiin” tai ”vaikeuksien kautta voittoon”, sillä ammattilaiseksi on päädytty vasta kovan uurastamisen jälkeen. Pokerilehdet juhlivat esittämiensä ammattilaisten kanssa näiden voittoja, mutta eivät revittele jutuissa pelaajien elämäntyyllillä tai kuluttamisella samaan malliin kuin valtavirtamedian julkaisut. Pokerilehtien ote aiheeseensa vaikuttaa paikoin jopa vastuulliselta. Ne muistuttavat toistuvasti ja monessa yhteydessä, ettei kaikista ole pokeriammattilaisiksi ja että on pidettävä huolta siitä, ettei pelaaminen ryöstäydy käsistä. Lisäksi painotetaan kassanhallintaa ja järkevyyttä sekä opastetaan unohtamaan esimerkiksi humalassa pelaaminen. Toisinaan sekä haastatellut että toimittajat haluavat tuoda esille, miten rankkaa pokerinpelaajan työ lopulta on ja kuinka vaikeaa on sovittaa pelaaminen ja kaikki siihen liittyvä yhteen niin kutsutun tavallisen elämän ja sosiaalisten suhteiden kanssa. Samalla julkaisuissa kuitenkin kerrotaan ammattipelaajista kuin sankareista ja mainostetaan pelaamista räikeästi. Ammatin vaativuuden korostaminen saattaa liittyä myös erottautumispyrkimykseen ja pokerikulttuurin aseman pönkittämiseen – ja ennen muuta markkinointiin. Ilman kontrastia tavalliseen työhön ei pokeriammattilaisuudesta riittäisi pokerijulkaisuille erikoisiakaan jutunaiheita. Pokerikulttuuri halutaan pitää omana suljettuna piirinään, vaikka pelaamista näennäisesti pidetäänkin kaikille kuuluvana jokamiehen oikeutena.

Valtavirtamedian jutut keskittyvät kuvaamaan pelaamista työn ja yksityisen välimaastossa. Artikkelit eivät pokerilehtien tapaan sisällä paljonkaan kuvauksia pelityyleistä tai käytännön pelaamisesta, vaan niissä kirjoitetaan voittajista, voittosummista, tappioista ja elämäntyylistä. Valtavirtamedia-aineiston miesammattilaiset ovat naisia paremmin ansainneita, ja heidän kohdallaan kirjoitetaan paljon siitä, miten voittorahoilla elellään. Miesammattilaisten yltäkylläisestä elämästä rakennetaan speaktaakkelia sekä visuaalisin että tekstuaalisin keinoin. Keskikastin ammattilaiset jäävät varjoon, elleivät satu olemaan pokeriasiantuntijoita tai perheellisiä naisia, jotka olivat pokeribuumin alkuvuosina medialle kiinnostavia sukupuolensa vuoksi. Naispelaajien kohdalla kirjoitetaan yksityisestä sekä perheestä kiinnittäen huomiota siihen, kuinka erikoista naisten ammattimainen pelaaminen on tai miten se on sovitettavissa lapsiperheen arkeen.

Mediarepresentaatioista saa käsityksen, että naiset halutaan mukaan pelaamaan ja heistä tehdään myös mielellään juttuja lehtiin. Silti valtavirtamedian jutut tuntuvat vielä paikoin kummastelevan pelaavia naisia, ja oletettavasti siitäkin syystä suomalaisammattilaisten esityksissä pelaavan naisen perheen rooli on merkittävä. Pokerilehtien jutuissa kiitetään pelin macho-leiman haalistumista, mutta samalla naispelaajista kerrotaan omana erityisenä joukkonaan. Rahapelaaminen on esitysten mukaan hyväksyttävää naisillekin, mutta naisten ongelmapelaaminen saattaisi olla sosiaalisesti paheksuttavampaa kuin miesten – aivan kuten naisten ongelmallinen alkoholinkäyttö on paheksuttavampaa kuin miesten (alkoholi aiheesta esim. Kekäläinen 2009, 8).

Eettisyydestä ja tulkinnallisuudesta

Tieteellisen tutkimuksen keskeinen eettinen normisto on tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatima *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausten käsitteleminen*. Opinnäytetyön tekijää koskee erityisesti ohjeistuksen ensimmäinen osa, joka käsittelee tutkimuksen hyvää tieteellistä käytäntöä. Tähän kuuluvat rehellisyyttä, huolellisuutta, tarkkuutta, eettisesti kestäviä menetelmiä, avoimuutta, muiden tutkijoiden työn kunnioittamista, tutkimuksen suunnittelua sekä toteutusta ja raportointia koskevien seikkojen huomioiminen. Pelkät eettiset normistot eivät kuitenkaan määritä, mitä tiede vaatii tutkijalta. Tutkijan velvollisuutena on esimerkiksi epäillä herkeämättä, antautua avoimuuteen sekä säilyttää säännötön toisinajattelun, vastarinnan ja tottelemattomuuden tila. (Hirvonen 2006, 31–32, 35–46.) Normistojen olemassaolo on tarpeen tiedostaa, mutta katson eettisten ajatusmallien vaikuttavan

työn taustalla joka tapauksessa. Timo Korhonen (2006, 170) kuvaa osuvasti: ”Eettiset valinnat syntyvät siitä moraalista, mikä minulla jo on.” Etiikka merkitsee yhteyttä siihen mitä tapahtuu ja tästä syystä se on tilannekohtaista, ei ”missään minun yläpuolellani”.

Tutkimiseen sisältyy väistämättä vastuuta. Tutkija joutuu valitsemaan, kuinka tutkimukseen esittää tutkimuskohteen ja pohtimaan, kuinka erottaa henkilökohtaisen kokemuksensa tutkimusprosessista. Lisäksi on syytä pohtia kenelle tutkimusta kirjoittaa ja miksi tai kuinka tulkinta vaikuttaa lukijan suhtautumiseen tutkittuun kohteeseen. (Nyqvist & Kauppinen 2006, 221.) Aineistojen ja niihin sisältyvien tekstien merkitykset eivät piile niissä itsessään, vaan ovat riippuvaisia siitä luennasta, jolla aineisto suhteutetaan laajempaan tehtävänasetteluun. (Liljeström 2004, 19). Tutkija ja lukija sitoutuvat eräänlaiseen implisiittiseen tulkintasopimukseen, joka antaa lukijan luottaa tutkimustiedon täsmällisyyteen sekä siihen, että tulkinta on perusteltu, relevantti ja kaikki asiaan kuuluvat seikat huomioiva (Nyqvist & Kauppinen 2006, 229). Vastuullinen kirjoittaminen on ennen muuta lukijan huomioimista, ymmärrettäväksi tekemistä sekä johdattelua tutkijan ajatteluun.

Tutkimuskohteitani ovat olleet median tuotokset, eivät suoranaisesti ne henkilöt, joista jutuissa kerrotaan tai joita haastatellaan. Perustan tulkintani toisten tulkinnoille, mutta tarkoitukseni on huomioida tutkielmaan liittyvät osapuolet ihmisinä. Teksteissä, kuvissa ja lainauksissa kuuluu haastateltujen sekä mediatekstejä tuottavien tahojen ääni. Katson, että vastuuni koskee lukijan lisäksi kaikkia mainittuja, sillä lopulta julkisten mediatuotosten takana toimivat oikeat ihmiset (joista jotkut ovat ystävällisesti auttaneet aineiston hankinnassa), eivät kasvottomat mediaorganisaatiot. Vaikka pokeriammatillaiset ovat antaneet haastattelunsa sekä kuvansa vapaaehtoisesti julkisuuteen, tulen itsekin tarjonneeksi mielikuvia lukijalle sekä juttujen kohteista että juttujen tekijöistä julkaisukanavineen. Vaikka kirjoittamani teksti perustuu kaikkien saatavilla oleviin mediaesityksiin joita on lupa kritisoida ja joista saa vapaasti tehdä tulkintoja, luo tekstini merkityksiä, joilla saattaa tavalla tai toisella olla vaikutusta lukijaan, mediajuttujen kirjoittajiin tai haastateltuihin. On syytä muistaa, ettei mikään tutkimus ole irrallinen elävästä elämästä ja niistä, jotka kulloisenkin ilmiön liepeillä toimivat. Hedelmällisiä aiheita ei kuitenkaan saa välttää varovaisuuden nimissä.

Kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimuksen yleistettävyyks ovat kaksi erilaista asiaa. Esimerkiksi Alasuutari (1994, 215–222) käyttää yleistämisen sijaan termiä suhteuttaminen. Tämä tarkoittaa sitä, että tulokset sijoitetaan osaksi laajempaa kokonaisuutta ja aiempaa tutkimusta. Alasuutarin mukaan oleellista on niin kutsuttu paikallinen selittäminen. Tällöin tulokset pätevät mahdollisimman hyvin siihen nimenomaiseen empiiriseen aineistoon, jonka pohjalta tutkimus on tehty. Tutkielmani toimii siis eräänlaisena esimerkkinä käsillä olevasta ilmiöstä. Tämän työn tarkoitus on esittää näkemykseni rajatusta aiheesta, ja se riittää tähän tutkimukseen. Parhaiten selviän toimimalla avoimesti, rehellisesti sekä kaikkia tutkielmaan liittyviä henkilöitä ja heidän mielipiteitään arvostaen.

Laadullisen tutkimusaineiston tarjoama mahdollisuus monitulkintaisuuteen on sekä rikkaus että haaste. Aihevalinta saa olla osoitus tutkijan omista kiinnostuksen kohteista, vaikka tutkimusta tehdessä pyritään objektiiviseen otteeseen. Silti tutkijan subjektiivisuutta ja persoonaa ei voi sulkea ulkopuolelle, koska kaikkia ajatteluun vaikuttaneita seikkoja ei voi tiedostaa. Marianne Liljeströmin mukaan tutkija on tulkitsija, joka tuo aineistoanalyysiin oman historiansa, kokemuksensa sekä sosiaalisen ja kulttuurisen ympäristönsä. Tutkija liittää tekstiä mielessään yhteen muiden lukemiensa tekstien kanssa – myös muiden kuin tieteellisten tekstien kanssa. Samalla lukija-tutkija tulee kontekstuaalistaneeksi lukemaansa tavalla tai toisella. (2004, 36.)

Tutkielmassa sukupuolen käsite on yksi tärkeimmistä elementeistä. Samoin kuin tutkijan ja lukijan historia ja konteksti, myös sukupuoli vaikuttaa väistämättä tutkijaposition eli siihen miten tekstejä ja kuvia osataan, halutaan tai pystytään lukemaan. Naistutkijan kokemukset, näkemykset ja tuntemukset ovat naistapaisia. Tässäkin tapauksessa tekijän on siis pohdittava, millaisiin tulkintoihin naiseus on analyysia ohjannut. Samalla on sisäistettävä, etteivät kaikki naiset ole samalla tapaa naistapaisia kuten eivät miehetkään miestapaisia. Yhtäältä tämä johtaa moninaiseen ja hajanaiseenkin tulkinnallisuuteen ja jopa tahattomaan asioiden arvottamiseen, mutta toisaalta moninaisuus vapauttaa ymmärtämään erilaisuutta. Siitä on apua tutkijalle etenkin silloin, kun representoidun sukupuoli on toinen kuin tutkijan.

6.4 Lopuksi

Vaikka rahapelaamista on harrastettu kautta aikojen, siitä on puhuttu Suomessa ammattina vasta muutaman vuoden ajan. Mediarepresentaatioiden tuottamaa pokeriammattilaisuutta ei ole tieteellisesti juuri tutkittu. Tämä tutkielma antaa opinnäytetyön laajuisen panoksen rahapelitutkimuksen kentälle, mutta ei pysty annetuissa puitteissa läheskään tyhjentämään valittua aihepiiriä. Työn eräs tarkoitus onkin tuottaa ideoita jatkotutkimusta varten ja avata ammattilaisuuden ja sukupuolen käsitettä rahapelaamisen näkökulmasta. Työntutkimuksen käsitteiden pohtiminen uudenlaisen ammattilaisuuden kautta on ollut varsin mielenkiintoista, joskin haastavaa. Olen pyrkinyt katsomaan pokeriammattilaisuuden ilmiötä laajemmasta näkökulmasta, osoituksena ajan hengestä. Sukupuoleen liittyvän analyysin tulokset saattavat osin vaikuttaa joillekin lukijoille itsestäänselvyyksiltä, mutta toisaalta eräänlainen ennakoitavuus helpottaa aloittelijan työtä.

Käsillä olevaa aihepiiriä olisi jatkossa syytä laajentaa ja tarkentaa. Tutkimustehtävää olisi mahdollista jalostaa lukuisiin suuntiin. Työntutkimuksen näkökulmasta olisi hyödyllistä tarkastella syvemmin pokeriammattilaisuutta erikoisena harrastuksen, viihteen, kulutuksen ja työn kombinaationa. Samalla kuva nykytyön arvoista ja ajan hengestä tarkentuisi. Kulttuurin näkökulmasta pokeriammattilaisuus yhdistää kiinnostavia vastapareja: menestyjät ja riippuvaiset, hyvinvointi ja pahoinvointi, virtuaalipelit ja live-pelit, smokkisankarit ja työn sankarit, glamour ja arkisuus, kasinoiden pokerihait ja kotona pelaavat alushousuammattilaiset. Kaikkia mainittuja asioita olisi kiinnostavaa tarkastella sukupuolen käsitteen kautta. Pokeriammattilaisten haastattelut avartaisivat aiheen käsittelyä, esimerkiksi heidän näkemystensä sekä mediassa esitetyn vertailu olisi varsin mielenkiintoista. Mediatutkimuksen lähtökohdista kuvallisuus tarjoaisi hedelmällisen tulokulman. Käsillä olevien mediatuotosten lisäksi esimerkiksi pokerimainokset tai nettikasinoiden kuvastot ovat avara ikkuna pokerikulttuuriin ja ajan henkeen: Miten naisia houkuteltaan pelaamaan? Entä miehiä? Millaisena miesten ja naisten välinen dynamiikka ilmenee mainosten ideaalimaisemassa ja miten siihen asettuvat pokeriammattilaiset ja tavalliset kuluttajat? Onko naisten mukaantulo muuttanut sukupuolten subjektiivuutta? Vai onko nainen jo nostettu mainonnassa toimijan asemaan?

Mediatekstit osallistuvat sosiaalisten hierarkioiden tuottamiseen ja uusintamiseen. Mediateksteissä sukupuolten eroa rakennetaan nimeämällä naiset eri kategoriaan kuin miehet,

eikä tämäkään tutkielma ole erottelusta irrallaan. Jos tutkija haluaa paljastaa vääristyneitä totuuksia, hänen tavoitteensa ovat yhtä ideologisia kuin niiden kulttuurituotteiden, joita tutkimuksessa kritisoidaan – huonoimmassa tapauksessa tutkija asettuu koko kulttuurisen merkitysmaailman ja kanssaeläjiensä yläpuolelle (Rose 2001, 98). Tässä tutkielmassa olen halunnut tulkita ja ymmärtää niitä viestejä, joita mediarepresentaatiot yleisöille pokeriammatillisuudesta, sukupuolesta ja niiden kautta ajan hengestä välittävät. Olen myös halunnut selvittää sukupuoliin liitettyjä käsityksiä mediarepresentaatioiden tuottaman julkisen ja yksityisen kautta. Veijolan ja Jokisen (2001, 219) mukaan kaikkeen keskusteluun naisista ja miehistä tarvitaan naissukupuuden arvostamista ja sukupuolieron kunnioittamista. Ajatukseseen on helppo yhtyä.

LÄHTEET

- Aapola-Kari, Sinikka (2006) Nuoret sankarit ja sankarittaret? Menestyneet nuoret median valokiilassa. Teoksessa Wilska, Terhi-Anna & Lähteenmaa, Jaana (toim.) Kultainen nuoruus. Kurkistuksia nuorten hyvinvointiin ja sen tutkimiseen. Verkkojulkaisusarja. Nuorisotutkimusverkosto, Helsinki. 7–27.
http://www.nuorisotutkimusseura.fi/tiedoston_katsominen.php?dok_id=475 [Luettu 24.7.2010]
- Aikakauslehti - Arjen luksusta (2008) Aikakausmedia.
<http://www.aikakauslehdet.fi/> [Luettu 24.7.2010]
- Aikakauslehtifaktat (2009) Aikakausmedia.
<http://www.aikakauslehdet.fi/> [Luettu 24.7.2010]
- Alasuutari, Pertti (1994) Laadullinen tutkimus. 2. uudistettu painos. Vastapaino, Tampere.
- Azmier, Jason J. & Roach, Robert (2000) The ethics of charitable gambling: A survey. AB: Canada West Foundation, Calgary.
https://dspace1.acs.ucalgary.ca/bitstream/1880/310/2/Ethics_of_Charitable_Gambling.pdf [Luettu 24.7.2010]
- Bataille, Georges (1998) Tuhlauksen käsite (1933). Teoksessa Bataille, Georges. Noidan oppipoika. Kirjoituksia 1920-luvulta 1950-luvulle. Suom. Arppe, Tiina. Gaudeamus, Helsinki. 76–94.
- Beadle, Charles F. Jr. (2009) Gender-Swapping in Online Gaming Situations. Teoksessa Phillips, Deborah K. & Wilson, Vicki A. (toim.) Gambling and gender. Men and women at play. Peter Lang publishing, Inc., New York. 61–68.
- Binde, Per (2009) Gambling motivation and involvement. A review of social science research. The Swedish National Institute of Public Health, Östersund.
- Binde, Per (2007) The Good, the Bad and the Unhappy: The Cultural Meanings of Newspaper Reporting on Jackpot Winners. *International Gambling Studies* 7. 213–232.
- Binde, Per (2005) Gambling Across Cultures: Mapping Worldwide Occurrence and Learning from Ethnographic Comparison. *International Gambling Studies* 5 (1). 1–27.
- Butler, Judith (2006) Hankala sukupuoli. Feminismi ja identiteetin kumous (Gender Trouble. Feminism, and the Subversion of Identity 1990). Suom. Pulkkinen, Tuija & Rossi, Leena-Maija. Gaudeamus, Helsinki.

- Caillois, Roger (1961) *Man, Play and Games* (1958). Free Press of Glencoe, Inc., New York.
- Casey, Emma (2008) *Women, Pleasure and the Gambling Experience*. Ashgate, Aldershot.
- Casey, Emma (2006) Domesticating Gambling: Gender, Caring and the UK National Lottery. *Leisure Studies* 25 (1). 3–16.
- Casey, Emma (2003) Gambling and Consumption: Working-Class Women and UK National Lottery Play. *Journal of Consumer Culture* 3. 245–263.
- Cosgrave, Jim & Klassen, Thomas R. (2001) Gambling Against the State: The State and the Legitimation of Gambling. *Current Sociology* 49 (5). 1–22.
- Debord, Guy (2005) *Spektaakkelin yhteiskunta (La Société du Spectacle 1967)*. Suom. Tommi Uschanov. Summa, Helsinki.
- de Lauretis, Teresa (2004) *Itsepäinen vietti. Kirjoituksia elokuvasta, sukupuolesta ja seksuaalisuudesta*. Toim. Koivunen, Anu. Suom. Palin, Tutta & Sivenius, Kaisa. Vastapaino, Tampere.
- Erens, Bob, Griffiths, Mark, Orford, Jim, Sproston, Kerry & Wardle, Heather (2009) Negative public attitudes towards gambling: Findings from the 2007 British Gambling Prevalence Survey using a new attitude scale. *International Gambling Studies* 9 (1). 39–54.
- Fairclough, Norman (1997) *Miten media puhuu (Media discourse 1995)*. Suom. Blom, Virpi & Hazard, Kaarina. Vastapaino, Tampere.
- Fisher, Sue (1993) The Pull of the Fruit Machine: A Sociological Typology of Young Players. *Sociological Review* 41. 446–474.
- Gausset, Quentin & Jansbøl, Kåre (2009) ”Tell me what you play and I will tell you who you are”: Values and gambling habits in two Danish universities. *International Gambling Studies* 9 (1). 67–78.
- Griffiths, Mark (1995) *Adolescent gambling*. Routledge, London.
- Grönfors, Martti (1994) *Miehinen kulttuuri ja väkivalta*. Teoksessa Sipilä, Jorma & Tiho-
nen Arto (toim.) *Miestä rakennetaan, maskuliinisuuksia puretaan*. Vastapaino, Tampere. 63–76.
- Groot, Loek (2000) Roger Caillois, Games of Chance and the Superstar. *Diogenes: An International Review of Philosophy and Humanistic Studies* 48/2 (190). 33–42.

- Halonen, Irma Kaarina (2005) Uhkaava ikä ja naistenlehden kurittava katse. Teoksessa Laiho, Marianna & Ruoho, Iris (toim.) Median merkitsemät. Ruumis ja sukupuoli kuvassa. PS-kustannus, Jyväskylä. 15–50.
- Hartikainen, Iira (2008) ”Ei kai tätä hullukaan kestäisi jos ei tää jotain antaisi”. Ulkomaanavustajien aktiivinen sopeutuminen freelance-työn reunaehtoihin. Jyväskylän yliopisto. Viestintätieteiden laitos. Pro gradu -tutkielma.
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-200806175513> [Luettu 7.8.2010]
- Herkman, Juha (2007) Kriittinen mediakasvatus. Vastapaino, Tampere.
- Herkman, Juha (2001) Audiovisuaalinen mediakulttuuri. Vastapaino, Tampere.
- Hirvonen, Ari (2006) Eettisesti hyvä tutkimus. Teoksessa Hallamaa, Jaana, Launis, Veikko, Lötjönen, Salla & Sorvali, Irma (toim.) Etiikkaa ihmistieteille. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki. 31–49.
- Huizinga, Johan (1967) Leikkivä ihminen: Yritys kulttuurin leikkiaineeksi määrittelemiseksi (Homo ludens: Versuch einer Bestimmung des Spielements der Kultur 1938). Suom. Sirkka Salomaa. WSOY, Helsinki.
- Inglehart, Ronald (1997) Modernization and Postmodernization. Cultural, economic, and political change in 43 societies. Princeton University Press, Princeton, New Jersey.
- Irigaray, Luce (1996) Sukupuolieron etiikka (Éthique de la différence sexuelle 1984). Suom. Sivenius, Pia. Gaudeamus, Helsinki.
- Jacobs, Durand F. (2004) Youth Gambling in North America: Long Term Trends and Future Prospects. Teoksessa Derevensky, Jeffrey L. & Gupta, Rina (toim.) Gambling problems in youth: Theoretical and applied perspectives. Kluwer Academic Publishers, New York. 1–24.
- Jallinoja, Riitta (2000) Perheen aika. Otava, Helsinki.
- Jallinoja, Riitta (1997) Moderni säädyllyisyys. Aviosuhteen vapaudet ja sidokset. Gaudeamus, Helsinki.
- Jokinen, Arto (2003) Miten miestä merkitään? Johdanto maskuliinisuuden teoriaan ja kulttuuriseen tekstintutkimukseen. Teoksessa Jokinen Arto (toim.) Yhdestä puusta. Maskuliinisuuksien rakentuminen populaarikulttuureissa. Tampere University Press, Tampere. 7–31.
- Jokinen, Eeva (2005) Aikuisten arki. Gaudeamus, Helsinki.

- Julkunen, Raija (2007) Työ – talouden ja minän välissä. Teoksessa Eteläpelto, Anneli, Collin, Kaija & Saarinen, Jaana (toim.) Työ, identiteetti ja oppiminen. WSOY, Helsinki. 18–48.
- Julkunen, Raija (2003) Kuusikymmentä ja työssä. SoPhi, Jyväskylä.
- Julkunen, Raija (2000) Työelämänpolitiikka. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Roos, J. P. (toim.) 2000-luvun elämä. Sosiologisia teorioita vuosituhannen vaihteesta. Gaudeamus, Helsinki. 218–237.
- Julkunen, Raija (1995) Feministiseen analyysiin. Teoksessa Eräsaari, Leena, Julkunen Raija & Silius, Harriet (toim.) Naiset yksityisen ja julkisen rajalla. Vastapaino, Tampere. 15–28.
- Julkunen, Raija (1994) Suomalainen sukupuolimalli – 1960-luku käänteenä. Teoksessa Anttonen, Anneli, Henriksson, Lea & Nätkin, Ritva (toim.) Naisten hyvinvointivaltio. Vastapaino, Tampere. 179–201.
- Julkunen Raija (1992) Hyvinvointivaltio käännekohdassa. Vastapaino, Tampere.
- Julkunen, Raija, Nätti, Jouko & Anttila, Timo (2004) Aikanyrjähdys. Keskiluokka työn puristuksessa. Vastapaino, Tampere.
- Järvinen-Tassopoulos, Johanna (2010a) Les jeux d'argent en ligne. Le relet du luxe. (Nettirahapelit. Ylellisyyden heijastus.) Les cahiers européens de l'imaginaire 2010/2. 218–222.
- Järvinen-Tassopoulos, Johanna (2010b) Pelistä teoriassa, käytännössä vastuusta. Sosiologipäivien 2010 työryhmäabstrakti.
[http://www.westermarck.fi/wp-content/uploads/Rahapelaamisen%20sosiologiaa\(1\).doc](http://www.westermarck.fi/wp-content/uploads/Rahapelaamisen%20sosiologiaa(1).doc) [Luettu 25.7.2010]
- Järvinen-Tassopoulos, Johanna (2009) Leikisti vai ihan liekeissä? Nuoret, rahapelaaminen ja riskit. Sosiologipäivien 2009 työryhmäabstrakti.
<http://www.valt.helsinki.fi/sosio/sosiologipaivat09/sosio/tyoryhmat/pelaaminen.html> [Luettu 25.7.2010]
- Järvinen-Tassopoulos, Johanna & Metso, Leena (2009) Pojat ovat pelimiehiä. Yhteiskuntapolitiikka 74. 523–536.
- Kekäläinen, Minna (2009) Työnaisen perjantaipullo. Alkoholiongelmaisten naisten kokemuksia työelämän ja alkoholinkäytön yhteyksistä. Jyväskylän yliopisto. Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos. Pro gradu -tutkielma.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/20315> [Luettu 25.7.2010]

- Kinnunen, Jani (2010) Verkkorahapelaamisen muodonmuutos. Pelihaitat. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, raportti 12/2010. Helsinki.
- Kinnunen, Ulla, Malinen, Kaisa & Laitinen, Katja (2009) Työn ja perheen yhteensovittaminen: Perheiden kokemuksia ja ratkaisuja. Teoksessa Rönkä, Anna, Malinen, Kaisa & Lämsä, Tiina (toim.) Perhe-elämän paletti. Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. PS-kustannus, Jyväskylä. 125–147.
- Kivimäki, Riikka (2003) Perhe tuli työelämään. Teoksessa Forsberg, Hannele & Nätkin, Ritva (toim.) Perhe murroksessa. Kriittisen perhetutkimuksen jäljillä. Gaudeamus, Helsinki. 186–201.
- Koistinen, Olavi (2006) Lisääntynyt taloustiedon opetus ajaa opettajat koulun penkille. Helsingin Sanomien verkkolehti 4.9.2006.
<http://www.hs.fi/talous/artikkeli/Lis%C3%A4%C3%A4ntyv%C3%A4+taloustiedon+opetus+ajaa+opettajat+koulun+penkille/1135221413766> [Luettu 25.7.2010]
- Koivunen, Anu & Liljeström, Marianne (1996) Kritiikki, visiot, muutos. Teoksessa Koivunen, Anu & Liljeström, Marianne (toim.) Avainsanat – 10 askelta feministiseen tutkimukseen. Vastapaino, Tampere. 9–34.
- Kolbowski, Silvia (1995) Nukeilla leikkimisestä. Teoksessa Rossi, Leena-Maija (toim.) Kuva ja vastakuvat. Sukupuolen esittämisen ja katseen politiikkaa. Gaudeamus, Tampere. 124–145.
- Korhonen, Timo (2006) Jokaisessa kuvassa näen Toisen kasvot. Teoksessa Hallamaa, Jaana, Launis, Veikko, Lötjönen, Salla & Sorvali, Irma (toim.) Etiikkaa ihmistieteille. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki. 161–180.
- Korppi, Timo (2010) Mediatiedot 2010.
http://www.pokermagazine.fi/doc/Pokeri_mediatiedot.2010.pdf [Luettu 25.7.2010]
- Korvajärvi, Päivi (2010) Sukupuolistunut ja sukupuolistava työ. Teoksessa Saresma, Tuija, Rossi, Leena-Maija & Juvonen, Tuula (toim.) Käsikirja sukupuoleen. Vastapaino, Tampere. 183–196.
- Korvajärvi, Päivi (2007) Paikallinen ja ruumiillinen sukupuoli työssä. Teoksessa Kasvio, Antti & Tjäder, Johanna (toim.) Työ murroksessa. Työterveyslaitos, Helsinki. 153–167.

- Korvajärvi, Päivi & Kinnunen, Merja (1996) Lopuksi: Työelämän sukupuolistaminen. Teoksessa Kinnunen, Merja & Korvajärvi, Päivi (toim.) Työelämän sukupuolistavat käytännöt. Vastapaino, Tampere. 233–240.
- Koski, Leena (2003) Naisten paikat ”miesten maailmassa”. Näkökulmia sosiologiseen naistutkimukseen. Teoksessa Turunen, Risto & Roivas, Marianne (toim.) Mikä ero? Kaksikymmentä kirjoitusta yhteiskunnasta, kulttuurista ja sukupuolesta. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki. 273–293.
- Kyrölä, Katariina (2006) Ruumis, media ja ruumiinkuvat. Teoksessa Mäkelä, Anna, Puustinen, Liina & Ruoho, Iris (toim.) Sukupuolishow. Johdatus feministiseen mediautkimukseen. Gaudeamus, Helsinki. 107–128.
- Lahti, Martti (1994) Kotia kohti. Vammaisuus ja maskuliinisuus elokuvassa Tapaus Henry. Teoksessa Sipilä, Jorma & Tiihonen Arto (toim.) Miestä rakennetaan, maskuliinisuuksia puretaan. Vastapaino, Tampere. 207–226.
- Laiho, Marianna & Ruoho, Iris (2005) Lihaan kirjoitettu. Teoksessa Laiho, Marianna & Ruoho, Iris (toim.) Median merkitsemät. Ruumis ja sukupuoli kuvassa. PS-kustannus, Jyväskylä. 5–14.
- Lalander, Philip (2006) Swedish machine gamblers from an ethnographic perspective. *Journal of Gambling Issues* 18 (3). 73–90.
- Liljeström, Marianne (2004) Feministinen tietäminen. Keskustelua metodologiasta. Vastapaino, Tampere.
- Linker, Kate (1995) Representaatio ja seksuaalisuus. Teoksessa Rossi, Leena-Maija (toim.) Kuva ja vastakuvat. Sukupuolen esittämisen ja katseen politiikkaa. Gaudeamus, Tampere. 208–244.
- Luhtakallio, Eeva (2003) Julkinen nainen ja mies. Sukupuolirepresentaatiot suomalaisten ja ranskalaisten aikakauslehtien kansikuvissa 1955, 1975 ja 1995. Helsingin yliopisto. Sosiologian laitos. Pro gradu -tutkielma.
<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe200804021204> [Luettu 7.8.2010]
- MacDonald, Myra (2004) From Mrs Happyman to Kissing Chaps Goodbye. Teoksessa Carter, Cynthia & Steiner, Linda (toim.) *Critical Readings: Media and Gender*. Open University Press, Maidenhead. 41–67.
- Maffesoli, Michel (1995) Maailman mieli. Yhteisöllisen tyylin muodoista (*La contemplation du monde. Figures du style communautaire* 1993). Suom. Määttänen, Mika. Gaudeamus, Helsinki.

- Mark, Marie E. & Lesieur, Henry R. (1992) *British Journal of Addiction* 87. 549–565.
- Marshall, David, Haughton, James & Harris, Nathan (2005) *Young men and gambling in the ACT: An exploratory study of attitudes, perceptions and engagement*. The Australian National University. Centre For Gambling Research. Canberra.
<http://dspace.anu.edu.au/bitstream/1885/45184/1/Young%20Men%20and%20Gambling%20in%20the%20ACT%20Final.pdf> [Luettu 26.7.2010]
- Matilainen, Riitta (2010) Mitä rahapelaaminen kertoo suomalaisten historiasta? *Tieteessä tapahtuu* 28 (1). 16–22.
<http://ojs.tsv.fi/index.php/tt/article/viewFile/2645/2424> [Luettu 26.7.2010]
- McMillen, Jan (2003) *From Local to Global Gambling Cultures*. Teoksessa Reith, Gerda (toim.) *Gambling: Who Wins? Who Loses?* Prometheus Books, New York. 49–63.
- McMillen, Jan (1996) *Understanding gambling: History, concepts and theories*. Teoksessa McMillen, Jan (toim.) *Gambling cultures: Studies in history and interpretation*. Routledge, London. 6–42.
- McMillen, Jan, Marshall, David, Murphy, Lorraine, Lorenzen, Stephan, Waugh, Barbara (2004) *Help-seeking by problem gamblers, friends and families: A focus on gender and cultural groups*. The Australian National University. Centre For Gambling Research. Canberra.
<http://dspace.anu.edu.au/bitstream/1885/45186/1/Help-seeking-FINAL-revised.pdf> [Luettu 26.7.2010]
- Melin, Harri (2007) *Yhteiskuntatieteellinen työelämän tutkimus Suomessa*. Teoksessa Kasvio, Antti & Tjäder, Johanna (toim.) *Työ murroksessa*. Työterveyslaitos, Helsinki. 17–29.
- Mykkänen, Johanna & Huttunen, Jouko (2008) *Isäksi tulon tunteet*. Teoksessa Sevón, Eija & Notko, Marianne (toim.) *Perhesuhteet puntarissa*. Gaudeamus, Tampere. 169–187.
- Nyqvist, Sanna & Kauppinen, Antti (2006) *Eettistä tulkintaa etsimässä*. Teoksessa Hallamaa, Jaana, Launis, Veikko, Lötjönen, Salla & Sorvali, Irma (toim.) *Etiikkaa ihmistieteille*. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki. 220–240.
- Näre, Sari (2005) *Julkisuudesta ja intimiteetistä*. Kirjapaja, Helsinki.

- Ojajärvi, Sanna (2004) Toistamisen politiikka: Judith Butler ja sukupuolen tekeminen. Teoksessa Mörä, Tuomo, Salovaara-Moring, Inka & Valtonen, Sanna (toim.) Mediatutkimuksen vaeltava teoria. Gaudeamus, Helsinki. 255–273.
- Ojajärvi, Sanna (1998) Sukupuolten representaatiot parisuhdevisailuissa. Teoksessa Kantola, Anu, Moring, Inka & Väliverronen, Esa (toim.) Media-analyysi. Tekstistä tulkintaan. Gaudeamus, Tampere. 170–199.
- Ojala, Hanna, Palmu, Tarja & Saarinen, Jaana (2009) Sukupuoli ja toimijuus koulutuksessa. Vastapaino, Tampere.
- Paasonen, Susanna (2006) Identiteetti internetissä. Teoksessa Mäkelä, Anna, Puustinen, Liina & Ruoho, Iris (toim.) Sukupuolishow. Johdatus feministiseen mediatutkimukseen. Gaudeamus, Helsinki. 149–167.
- Palukka, Hannele & Auvinen, Petra (2010) Rahapelaaminen suomalaisen elämäntavan ja -tyylin jäsentäjänä. Sosiologipäivien 2010 työryhmäabstrakti.
[http://www.westermarck.fi/wp-content/uploads/Rahapelaamisen%20sosiologiaa\(1\).doc](http://www.westermarck.fi/wp-content/uploads/Rahapelaamisen%20sosiologiaa(1).doc) [Luettu 26.7.2010]
- Pelin merkit (2007) Tietoa rahapeleistä ja peliongelmasta työssään peliongelmiä kohtaaville. Pelihaitat. Stakes, Helsinki.
- Peltola, Otto (2007) Professional poker players – cowboys, gamblers or entrepreneurs? A discourse analysis of speech concerning poker. Helsingin yliopisto. Sosiaalipsykologian laitos. Pro gradu -tutkielma.
- Phillips, Deborah K. (2009) Gender Differences in Recreational Gambling: A Review of the Literature. Teoksessa Phillips, Deborah K. & Wilson, Vicki A. (toim.) Gambling and gender. Men and women at play. Peter Lang publishing, Inc., New York. 1-15.
- Phillips, Deborah K. & Wilson, Vicki A. (2009) Gambling and gender. Men and women at play. Peter Lang publishing, Inc., New York.
- Pietikäinen, Sari & Mäntynen, Anne (2009) Kurssi kohti diskurssia. Vastapaino, Tampere.
- Pulkkinen, Tuija (2000) Judith Butler – Sukupuolen suorittamisen teoreetikko. Teoksessa Anttonen, Anneli, Lempiäinen, Kirsi & Liljeström, Marianne (toim.) Feministejä – aikamme ajattelijoita. Vastapaino, Tampere. 43–60.
- Puustinen, Liina (2008) Kuluttajamuotti. Gaudeamus, Helsinki.
- Puustinen, Liina, Ruoho, Iris & Mäkelä, Anna (2006) Feministisen mediatutkimuksen näkökulmat. Teoksessa Mäkelä, Anna, Puustinen, Liina & Ruoho, Iris (toim.)

- Sukupuolishow. Johdatus feministiseen mediatutkimukseen. Gaudeamus, Helsinki. 15–44.
- Raevaara, Eeva (2005) Tasa-arvo ja muutoksen rajat? Sukupuolten tasa-arvo poliittisena ongelmana Ranskan parité- ja Suomen kiintiökeskusteluissa. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki
- Rantalaiho, Liisa (1994) Sukupuolisopimus ja Suomen malli. Teoksessa Anttonen Anneli, Henriksson Lea & Nätkin, Ritva (toim.) Naisten hyvinvointivaltio. Vastapaino, Tampere. 9–30.
- Rastas, Teemu (2008) Pokeritulojen verotus. Lappeenrannan teknillinen yliopisto. Talouden ja Yritysjuridiikan laitos. Pro gradu -tutkielma.
<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe200810272032> [Luettu 7.8.2010]
- Reith, Gerda (2007) Gambling and the Contradictions of Consumption: A Genealogy of the "Pathological" Subject. *American Behavioral Scientist* 51 (1). 33–55.
- Reith, Gerda (1999) *The age of chance: Gambling in Western culture*. Routledge, London.
- Riesman, David (2001) *The Lonely Crowd: A Study of Changing American Character* (1950). Yale University Press, New Haven.
- Ritakorpi, Minna (2008) Olenko minä ammattilainen? *Pokeritieto.fi* 2.5.2008.
<http://www.pokeritieto.fi/Pokeritieto/Minna-Ritakorpi> [Luettu 4.8.2010]
- Rose, Gillian (2001) *Visual Methodologies. An Introduction to the Interpretation of Visual Materials*. Sage, London.
- Rossi, Leena-Maija (2007) Queer TV? Kumouksellisten representaatioiden politiikasta ja ehdoista. Teoksessa Rossi, Leena-Maija & Seppä, Anita (toim.) *Tarkemmin katsoen. Visuaalisen kulttuurin lukukirja*. Gaudeamus, Helsinki. 122–136.
- Rossi, Leena-Maija (2006) Mainonta sukupuolituotantona. Teoksessa Mäkelä, Anna, Puustinen, Liina & Ruoho, Iris (toim.) *Sukupuolishow. Johdatus feministiseen mediatutkimukseen*. Gaudeamus, Helsinki. 62–79.
- Rossi, Leena-Maija (2003) *Heterotehdas. Televisiomainonta sukupuolituotantona*. Gaudeamus, Helsinki.
- Rossi, Leena-Maija (2001) *Kuvista toisin sanoin. Feministikatsojan näkökulmia. Lasipalatsi*, Helsinki.
- Rowntree, B. Seebohm (1905) *Betting and Gambling: A National Evil*. Macmillan, London.

<http://www.archive.org/stream/cu31924030319739#page/n8/mode/1up> [Luettu 26.7.2010]

- Rönkä, Anna, Kinnunen, Ulla & Sallinen, Marjukka (2005) Lapset, vanhempien työ ja perheen arki. Teoksessa Kinnunen Ulla, Feldt, Taru & Mauno, Saija (toim.) Työ leipälajina. Työhyvinvoinnin psykologiset perusteet. PS-kustannus, Jyväskylä. 287–310.
- Schwartz, David G. (2006) *Roll the Bones: The History of Gambling*. Gotham Books, New York.
- Schwichtenberg, Kathy (1995) Madonnan postmoderni feminismi – suunta marginaaleista keskustaan. Teoksessa Rossi, Leena-Maija (toim.) Kuva ja vastakuvat. Sukupuolen esittämisen ja katseen politiikkaa. Gaudeamus, Helsinki. 66–87.
- Sennett, Richard (2002) Työn uusi järjestys. Miten uusi kapitalismi kuluttaa ihmisen luonnetta (*The Corrosion of Character: The Personal Consequences of Work in the New Capitalism* 1998). Suom. Kivinen, David & Kivinen, Eine. Vastapaino, Tampere.
- Seppänen, Janne (2005) Visuaalinen kulttuuri. Teoriaa ja metodeja mediakuvan tulkitsijalle. Vastapaino, Tampere.
- Seppänen, Janne (2001) Katseen voima. Kohti visuaalista lukutaitoa. Vastapaino, Tampere.
- Seppänen, Juhani (2004) *Hullu työtä tekee*. Otava, Helsinki.
- Sevón, Eija & Notko, Marianne (2008) Perhesuhteiden omalakisuus. Teoksessa Sevón, Eija & Notko, Marianne (toim.) Perhesuhteet puntarissa. Gaudeamus, Helsinki. 13–26.
- Siltala, Juha (2007) Työelämän huonontumisen lyhyt historia. Otava, Helsinki.
- Sipilä, Jorma (1994) Miestutkimus – säröjä hegemonisessa maskuliinisuudessa. Teoksessa Sipilä, Jorma & Tiihonen Arto (toim.) Miestä rakennetaan, maskuliinisuuksia puretaan. Vastapaino, Tampere. 17–33.
- Steele, David Ramsay (1998) Gambling is productive and rational. Teoksessa Evans, Rod L. & Hance Mark (toim.) *Legalized gambling: For and against*. Open Court Publishing Company, Chicago. 224–233.
- Suomalaisen rahapelaamisen vuosikirja (2009) Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö & Sisäasiainministeriö, Helsinki.
- Taskinen, Teresa (2007) Kaupassa, kioskilla ja kotikoneella. Rahapelit nuorten elämässä. Pelihaitat. Stakes, työpapereita 25/2007. Helsinki.

- Tiihonen, Arto (1994) Urheilussa kilpailevat maskuliinisuudet. Teoksessa Sipilä, Jorma & Tiihonen Arto (toim.) Miestä rakennetaan, maskuliinisuuksia puretaan. Vastapaino, Tampere. 229–251.
- Tuohinen, Titta (2000) Heinäsirkka vai muurahainen? Suomalaisen työn psykologisilla juurilla. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Roos, J. P. (toim.) 2000-luvun elämä. Sosiologisia teorioita vuosituhannen vaihteesta. Gaudeamus, Helsinki. 238–266.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2009) Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi, Helsinki.
- Uudet lehdet ja lehtinimikkeet 2005–6/2010 (2010) Aikakausmedia.
<http://www.aikakaus.fi/default.asp?docId=16703> [Luettu 24.7.2010]
- Valaskivi, Katja (2006) Ajankohtaisviihteen sukupuoli. Teoksessa Mäkelä, Anna, Puustinen, Liina & Ruoho, Iris (toim.) Sukupuolishow. Johdatus feministiseen mediatutkimukseen. Gaudeamus, Helsinki. 265–281.
- Veijola, Soile & Jokinen, Eeva (2001) Voiko naista rakastaa? Avion ja eron karuselli. WSOY, Helsinki.
- Volberg, Rachel A. (2003) Has there been a "feminization" of gambling and problem gambling in the United States? *Journal of Gambling Issues* 8 (1).
<http://jgi.camh.net/doi/full/10.4309/jgi.2003.8.7> [Luettu 26.7.2010]
- Vuori, Jaana (2001) Äidit, isät ja ammattilaiset. Sukupuoli, toisto ja muunnelmat asiantuntijoiden kirjoituksissa. Tampere University Press, Tampere.
- Väliverronen, Esa (1998) Mediatekstistä tulkintaan. Teoksessa Kantola, Anu, Moring, Inka & Väliverronen, Esa (toim.) Media-analyysi. Tekstistä tulkintaan. Helsingin yliopiston Lahden koulutuskeskus, Helsinki. 17–22.

LIITE 1: Aineistoluettelo

Valtavirtamedia, lehtijulkaisut

Tältä näyttää pokerinaama, Anna 11/2006

Ihan pokalla, Me Naiset 39/2006

Vähän huono päivä, HS-Kuukausiliite 2/2007

Kortti vie, Kauppalehti Presso 8.9.2007

Elämän valttikortit, City 9/2007

19-åring tar pokervärlden med storm, Hufvudstadsbladet 3.12.2007

Elämä pelissä, Helsingin Sanomat 9.12.2007

Korttipöytien ainoa rouva, Karjalainen 30.12.2007

Pokerissa pelaavat ilmeet, Apu 33/2008

Dollarihymy, City 2/2009

Sex, drugs and poker, City 2/2010

Valtavirtamedia, internet-julkaisut

Lauritsalaissyntyinen ekonomi pelasi aiemmin joka yö pokeripelejä kasinolla, nyt internetissä, Etelä-Saimaa 12.2.2006

<http://www2.lappeenranta.fi/lehtitietokanta/artikkeli.php?id=5163>

Viihdeästi pokeripöydässä, riskillä pörssissä, Talouselämä.fi 21.1.2008

<http://www.talouselama.fi/sijoittaminen/article165503.ece>

Nainen ja pokeri, Plaza.fi Ellit 18.2.2008

<http://plaza.fi/ellit/tyo-ja-yhteiskunta/tyo-ura/nainen-ja-pokeri>

Pelissä koko elämä, Yle.fi Akuutti 25.3.2008

http://yle.fi/akuutti/arkisto2008/250308_b.htm

Pokeriammattilainen Johanna Pyysing: En hötkyile turhia, Iltalehti.fi 19.5.2008

http://www.iltalehti.fi/helsinki/200805197675241_hi.shtml

Pokeriammattilainen: Voin pelata hyvin kännissä, MTV3.fi Viihdeuutiset 15.1.2009

http://www.mtv3.fi/viihde/uutiset/muut.shtml/780624?wahlbeck_ville

Mutsi pelaa öisin, Iltalehti.fi 13.3.2009

http://www.iltalehti.fi/vantaa/200903139173171_va.shtml

Naispokeristi tarvitsee kilpailuviettä, MTV3.fi Helmi 31.5.2009

http://www.mtv3.fi/helmi/hyvinvointi/artikkeli.shtml/882714?uusimmat_hyvinvointi

Korteilla rahaa, Iisalmen Sanomat 2.8.2009

<http://www.iisalmensanomat.fi/teemat/korteilla-rahaa/470544>

Pokerilehdet

Suomalainen hihhuli valloittaa maailmaa, Pokeri-lehti 1/2006

Evelyn Ng, Pokeri-lehti 1/2006

Joe Hachem. Haastattelussa maailmanmestari, Pokeri-lehti 1/2006

Liz Lieu, pokeridiiva, Pokeri-lehti 2/2006

Teresa Nousiainen, miljoonadiileri, Pokeri-lehti 4/2006

Ville Wahlbeck, pakan kuningas, Pokeri-lehti 1/2007

Vanessa Rousso, tuntemattomuudesta huipulle yhdessä vuodessa, Pokeri-lehti 1/2007

Aki Pyysing on virallinen pokeriasiantuntija, Pokeri-lehti 3/2007

Saksan pokerin johtava naispelaaja Katja Thater, Pokeri-lehti 3/2007

Jani Karken tie vei pelinhoitajasta ammattilaiseksi, Pokeri-lehti 4/2007

Peloton heads up -ammattilainen Mikko Lehtonen, Pokeri-lehti 6/2007

Julkisuutta kaihtava pokerikuningas Carlos Mortensen. Ensimmäinen WSOP- ja WPT-tuplamestari, Pokeri-lehti 6/2007

Kotiäidistä pokeriammattilaiseksi, Minna Ritakorpi, Pokeri-lehti 1/2008

Pokerin Péle, Pokeri-lehti 1/2008

Grand Casinon kasvatti Dino Dinler, Pokeri-lehti 2/2008

Riku Vihreäsaari. Kadonnutta työmoraalia etsimässä. Pokeri-lehti 3/2008

Patrik Antonius, isojen pelien saalistaja, Pokeri-lehti 4/2008

Ilmiö nimeltä Phil Ivey, Pokeri-lehti 4/2008

Michael Bingerin big bang. Hiukkasfyysikosta pokeritähdeksi, Pokeri-lehti 1/2009

Vuoden 2008 paras nettipelaaja Alex Kamberis, Pokeri-lehti 2/2009

Takaisin voittajien joukkoon. Layne Flack, Pokeri-lehti 2/2009

Herra Comeback David Chiu, Pokeri-lehti 2/2009

Shakkimestarista pokeriammattilaiseksi, Kalle Niemi, Pokeri-lehti 3/2009

Rahantekijän taika, Pokeri-lehti 3/2009

Tilttiherkkä Steve Sung, Pokeri-lehti 3/2009

Sami Kelopuro. Varianssin väärällä puolella, Pokeri-lehti 5/2009

Kaikkien rakastama Joe, Poker Magazine 1/2007

Vuoden pelaajan tittelin voi voittaa vain todellinen Sisupussi, Poker Magazine 1/2007

Juha Helppi on suomipokerin hiljainen jättiläinen, Poker Magazine 2/2007

The Rockstar of Poker. Gus Hansen, Poker Magazine 2/2007

Omahan supernova Ilari Sahamies, Poker Magazine 1/2008

Poker Brat Phil Hellmuth Jr, Poker Magazine 1/2008

Sami "Lars Luzak" Kelopuro. Äärimmäisellä riskillä huipulle, Poker Magazine 2/2008

Il Capitano. William Thorson kuuluu pokerisukuun, Poker Magazine 2/2008

Voitto Rintala, Nomen est omen, Poker Magazine 5/2008

Jonas Nebuchad Danielsson, Aurinkojumala, Poker Magazine 5/2008

John Phan. Kahden rannekkeen voittaja, Poker Magazine 6/2008

Vaarallinen Vilmunen, Poker Magazine 6/2008

Pyhä paha Pasi, Poker Magazine 2/2009

Pikkukalasta pokerihaiksi. Mika Sharkie Paasonen, Poker Magazine 4/2009

Johanna Pyysing. Pokeria paremman puutteessa, Poker Magazine 4/2009

Pokerin Pelé, Poker Magazine 4/2009

Maailmanmestari, Pokerisivut.com 4/2009

Rankka päivä, Pokerisivut.com 4/2009

Pokerin tohtori, Pokerisivut.com 5/2009

Tuomittu, Pokerisivut.com 5/2009

Pokerin kotiäiti, Pokerisivut.com 5/2009

Tiikerin katse, Pokerisivut.com 5/2009